

Klasik svetske
književnosti

Beskrajna priča

MIHAEL
ENDE

„Nenađmačna čarolija
za čitaoce svih uzrasta!“

— SANDEJ TRUMS

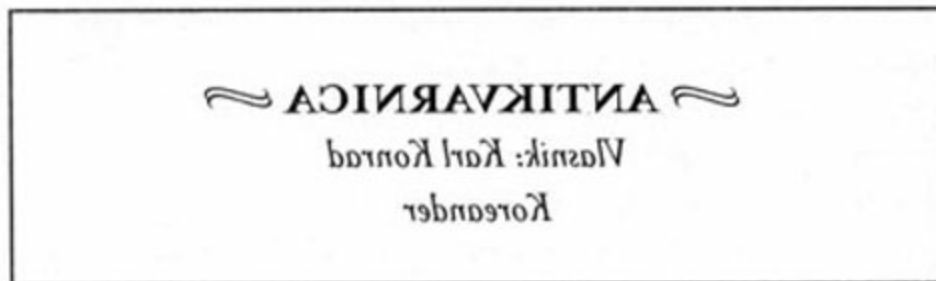
Beskrajna priča

MIHAEL ENDE

Prevela Mirjana Popović

ledevitica
vulkan

Beograd, 2015.

Ovaj natpis mogao se videti na staklenim vratima jedne male prodavnice. Ali, tako je naravno izgledao samo kada se iz unutrašnjosti mračnog prostora gledalo na ulicu kroz okno.

Bilo je sivo, hladno i kišno novembarsko jutro. Kišne kapi klizile su niz staklo preko kitnjastih slova. Sve što se kroz okno moglo videti bio je kišom izmrljan zid na drugoj strani ulice.

Vrata se iznenada otvoriše, tako naglo da je jedan mali grozd mesinganih zvončića, okačen nad vratima, uzbuđeno zazvonio, ne mogavši da se smiri izvesno vreme.

Uzrok ove buke bio je jedan mali, debeli dečak od svojih deset ili jedanaest godina. Mokra tamno-smeđa kosa padala mu je niz lice. Mantil mu je bio natopljen kišom i cedio se. Dečak je preko ramena na remenu nosio školsku torbu. Bio je pomalo bled i zadihan, ali za razliku od malopredašnje žurbe, sada je stajao na vratima kao prikovan.

Pred njim se pružala dugačka, uzana prostorija, koja se u dubini gubila u sumraku. Na zidovima su se nalazile police koje su dopirale do plafona i bile dupke pune knjiga svih oblika i veličina. Na podu su ležale gomile velikih knjiga, dok su se na nekoliko stolova gomilala brda manjih, u kožu povezanih, koje su sa strane blistale zlatom. Na suprotnoj strani prostorije, iza jednog visokog zida od knjiga nazirala se svetlost lampe. U tom zraku svetla tu i tamo su se uzdizali kolutovi dima, širili se i rasplinjavali negde gore, u mraku. Očigledno, tamo je neko sedeo. I zaista, dečak koji se nalazio ispred zida od knjiga začu prilično osoran glas: „Čudite se unutra ili napolju, ali zatvorite vrata. Promaja je.“

Dečak poslušao i tiho zatvorio vrata. Zatim priđe zidu od knjiga i oprezno zvirnu iza. Tamo, u visokoj fotelji izlizane kožne presvlake, sedeo je oniži

dežmekast čovek. Nosio je izgužvano crno odelo koje je bilo pohabano i izgledalo nekako prašnjavo. Prsluk na cvetiće čvrsto je obuhvatao njegov stomak. Čovek je bio ćelav, sa nešto malo belih čuperaka iznad ušiju koji su štrčali uvis. Crveno lice podsećalo je na njušku ljutitog buldoga. Na kvrgavom nosu stajale su male, zlatne naočare. Osim toga, pušio je savijenu lulu koja je visila u uglu usana, tako da su cela usta bila iskrivljena. Na kolenima je držao knjigu koju je upravo čitao i, sklapajući je, ostavi u njoj debeli kažiprst svoje leve ruke, kao znak da je tu stao sa čitanjem.

Desnom rukom skinu naočare, odmerivši pred sobom debeljuškastog mališana, sa koga se sve cedilo. Pri tom je začiljio očima, što je još više naglasilo utisak ljutitosti, i samo promrmljao: „O, bože!“

Zatim je ponovo otvorio knjigu i nastavio da čita.

Dečak nije bio načisto šta bi trebalo da učini, pa je jednostavno i dalje stajao i začuđeno zurio. Čovek ponovo sklopi knjigu stavljajući kao i pre prst između strana i zareža: „Slušaj mali, ne podnosim decu. Doduše, danas je moderno da ceo svet pravi halabuku oko dece ali, ja ne! Ja uopšte nisam ljubitelj dece. Deca za mene nisu ništa drugo do glupavi drekavci, napasti koje sve kvare i džemom brljaju knjige, cepaju stranice, ne hajući nimalo za to imaju li odrasli možda isto tako svojih briga i muka. To ti kažem da bi odmah znao na čemu si. Osim toga, kod mene nema knjiga za decu, a druge knjige ti neću prodati. Tako, nadam se da smo se razumeli!“

Pošto je sve to izgovorio ne vadeći lulu iz usta, ponovo otvori svoju knjigu i nastavi da čita.

Dečak samo klimnu glavom i okrete se da pođe, ali nekako mu se činilo da ne može da prihvati ovu poslednju primedbu a da se ne usprotivi, te se još jednom osvrnu i reče: „Ali, nisu sva deca takva.“

Čovek polako podiže pogled ka dečaku i ponovo skinu svoje naočare.

„Ti si još uvek ovde? Šta bi čovek, u stvari, morao da učini kako bi se otarasio takve napasti kao što si ti? I šta je to tako izuzetno važno što hoćeš da mi kažeš?“

„Nije važno“, odgovori dečak još tiše. „Kažem samo – nisu sva deca takva, kao što vi mislite.“

„A, tako!“, čovek je podigao obrve glumeći zaprepašćenje.

„Pretpostavljam da si upravo ti taj veliki izuzetak, a?“

Debeli dečak nije znao šta da mu odgovori. Samo je malo slegnuo ramenima i ponovo se okrenuo da pođe.

„A lepo ponašanje?“, čuo je iza sebe brundavi glas. „Lepog ponašanja nemaš ni trunke, inače bi se najpre predstavio.“

„Zovem se Bastijan“, rekao je dečak, „Bastijan Baltazar Buks.

„Prilično neobično ime“, zarežao je čovek, „sa ta tri slova B. Pa, nisi ti kriv za to, nisi ga sam sebi dao. Ja se zovem Karl Konrad Koreander.“

„To su tri slova K“, rekao je dečak ozbiljno.

„Hm“, progundā starac, „tačno!“

Izduvao je nekoliko oblačića.

„Tja, potpuno je svejedno kako se ko od nas zove pošto se ionako više nećemo videti. Sada bih želeo da znam samo jedno, naime, zašto si malopre tako bučno grunuo u moju radnju. Izgledalo je kao da si bežao od nekog. Je l' tačno?“

Bastijan potvrdno klimnu glavom. Njegovo okruglo lice je odjednom izgledalo bleđe nego ranije, a njegove oči još veće.

Verovatno si ukrao novac iz kase neke prodavnice“, pretpostavljao je gospodin Koreander, „ili si oborio neku staru ženu, ili nešto šta već rade danas takvi kao ti Je 1 te juri policija, dete moje?“*

Bastijan odmahnu glavom.

Priznaj otvoreno“, kazao je gospodin Koreander, „od koga si bežao?“

„Od ostalih.“

„Od kojih to ostalih?“

„Od dece iz mog razreda.“

„Zašto?“

„Oni... Oni me nikada ne ostavljaju na miru.“

„Pa šta ti rade?“

„Oni me sačekuju pred školom.“

„Šta onda?“

Onda viču neke stvari. Guraju me unaokolo i smeju mi se.“

„I ti im to tako jednostavno dopuštaš?“

Gospodin Koreander je za trenutak posmatrao dečaka sa neodobravanjem i zatim upitao: „Zašto im jednostavno ne porazbijaš noseve?“

Bastijan ga je začuđeno posmatrao.

Ne, to ne volim. Sem toga, ja ne umem da boksujem.“

A kako stoje stvari sa rvanjem?“, želeo je da zna gospodin Koreander. „Trčanje, plivanje, fudbal, gimnastika? Zar ništa ne znaš?“

Dečak je odmahivao glavom.

„Drugim rečima“, reče gospodin Koreander, „ti si slabić, je li?“

Bastijan sleže ramenima.

„Ali, umeš bar da govoriš“, reče gospodin Koreander. „Zašto im ne vratiš istom merom, kada te ismevaju?“

„To sam jednom pokušao...“

„I?“

„Bacili su me u kantu za đubre i svezali poklopac. Dva sata sam dozivao u pomoć.“

„Hm“, brundao je gospodin Koreander, „i više se ne usuđuješ.“

Bastijan klimne glavom.

„Dakle“, zaključio je gospodin Koreander, „povrh svega si i plašljivac.“

Bastijan obori glavu.

„Verovatno si pravi štreber, a? Najbolji u razredu, sa svim peticama, ljubimac svih učitelja, zar ne?“

„Ne“, reče Bastijan još uvek spuštenog pogleda, „prošle godine sam ponavljao razred.“

„Bože!“, uzviknu gospodin Koreander. „Dakle, neuspeh na svakom planu.“

Bastijan ništa ne reče. Samo je stajao opuštenih ruku, dok se njegov mantil cedio.

„Pa šta viču kada te ismevaju?“ , hteo je da zna gospodin Koreander.

„Ah, sve moguće.“

„Na primer?“

„Vambo! Vambo! Seo na Počambo! Počambo se slomio, a Vambo je zborio: e, moja teška kategorijo.“

„Nije baš duhovito“ , smatrao je gospodin Koreander. „I šta još?“

Bastijan je oklevao pre no što je počeo da nabraja: „Sanjalo, glupander, hvalisavac, lažov...“

„Sanjalo? Zašto?“

„Ponekad pričam sam sa sobom.“

„O čemu to, na primer, razgovaraš sa sobom?“

„Izmišljam priče, iznalazim imena i reči koje još ne postoje, i tako.“

„I to pričaš samo sebi? Zašto?“

„Pa koga bi inače tako nešto zanimalo?“

Gospodin Koreander je ćutao neko vreme zamišljen.

„Šta misle o tome tvoji roditelji?“

Bastijan nije odmah odgovorio. Tek posle izvesnog vremena promrmlja: „Tata ne kaže ništa. On nikad ništa ne govori. Baš ga briga za sve.“

„A tvoja majka?“

„Ona – više nije tu.“

„Tvoji roditelji su razvedeni?“

„Ne“ , kazao je Bastijan, „ona je umrla.“

U tom trenutku zazvonio je telefon. Gospodin Koreander sa izvesnim naporom ustade iz svoje naslonjače i odgega u mali kabinet, iza prodavnice. Podiže slušalicu i Bastijan je mogao nejasno da čuje kako je gospodin Koreander izgovorio svoje ime. Zatim se zatvoriše vrata kabineta i sada se ništa više nije čulo osim tihog mrmljanja.

Bastijan je stajao tu i nije mu bilo jasno šta ga je to snašlo i zašto je sve to priznao. Mrzeo je da ga neko ispituje. Strašno se uplašio kada mu je odjednom palo na um da će mnogo zakasniti u školu, da obavezno mora požuriti, mora da juri, ali – ali i dalje je stajao na istom mestu ne mogavši

da se odluči. Nešto ga je zadržavalo, ali on nije znao šta.

Iz kabineta je još uvek dopirao prigušeni glas. Bio je to dug telefonski razgovor.

Bastijan postade svestan da je sve vreme buljio u knjigu, koju je gospodin Koreander maločas držao u rukama i koja je sada ležala na kožnoj fotelji. Jednostavno nije mogao da odvoji oči od nje. Činilo mu se da knjiga zrači nekom magnetnom snagom koja ga je neodoljivo privlačila.

Približi se fotelji, lagano ispruži ruku, dodirnu knjigu – i u istom trenutku u samoj knjizi nešto učini klik, kao da se zatvorila zamka. Bastijan je imao čudno osećanje da je ovim dodirom započeto nešto neopozivo što je sada krenulo svojim tokom.

Podiže knjigu i osmotri je sa svih strana. Bila je povezana u svilu bakarne boje koja se presijavala pri okretanju knjige. Izgleda da nije imala slika, ali su zato velika početna slova bila prekrasna. Kada je malo bolje pogledao korice, otkrio je na njima dve zmije koje su jedna drugu ugrizle za rep i tako obrazovale ovalni okvir. U tom okviru, čudnovato isprepletanim slovima, bio je ispisan naslov:

Beskrajna priča

Ljudske strasti su zagonetne, a deci je isto kao i odraslima. Oni koji su tim strastima obuzeti, ne mogu da ih objasne, a oni koji nešto slično nisu nikada doživeli, ne mogu da ih shvate. Postoje ljudi koji stavljaju život na kocku da bi osvojili planinski vrh. Niko, pa čak ni oni sami, ne mogu sebi da objasne zašto. Jedni sami sebe uništavaju da bi osvojili srce neke osobe koja ne želi ni da zna za njih. Drugi se opet uništavaju zato što ne mogu da odole uživanju u jelu ili piću. Neki straće sve svoje imanje da bi pobedili u igri na sreću. Ili sve žrtvuju jednoj fiksnoj ideji, koja nikada ne može postati stvarnost. Neki veruju da bi mogli biti srećni samo kada bi bili na nekom drugom mestu, a ne tu gde jesu, pa ceo svoj život provedu putujući svetom. A neki nemaju mira sve dok ne postanu moćni. Jednom rečju, ima onoliko različitih strasti, koliko i različitih ljudi.

Strast Bastijana Baltazara Buksa bile su knjige.

Onaj ko nikada nije presedeo celo popodne sa knjigom, užagrenih očiju i razbarušene kose, i čitao, čitao zaboravljajući svet oko sebe, ne primećujući glad ili hladnoću;

Ko nikada nije čitao potajno, uz svetlo baterijske lampe ispod pokrivača, zato što su otac, majka ili neka druga brižna osoba ugasili svetlo uz dobronamerno obrazloženje da sada mora da se spava, jer ujutru treba tako rano ustati;

Ko nikada nije, otvoreno ili krišom, prolio gorke suze zato što se završila neka divna priča ili što se treba rastati sa likovima koje voli i divi im se, za koje strepi i nada se s njima, sa kojima je zajednički proživeo toliko mnogo pusto-lovina i bez čijeg bi društva, kako se činilo, život bio prazan i besmislen;

Ko sve to ne poznaje iz vlastitog iskustva, taj verovatno nikada neće moći da shvati ono što je Bastijan tada učinio.

Dok je buljio u naslov knjige, njemu je naizmenično bivalo vruće i hladno. Upravo to je bilo ono o čemu je tako često sanjao i što je, opsednut strašću, priželjkivao: priča, koja se nikada ne završava! Knjiga nad knjigama!

Morao je da ima tu knjigu, po svaku cenu!

Po svaku cenu? To je lako reći! Čak i da je mogao ponuditi nešto više od tri marke i petnaest pfeninga džeparca, koliko je imao kod sebe, ovaj neljubazni gospodin Koreander mu je prilično jasno stavio do znanja da mu ne bi prodao ni jednu jedinu knjigu. Pogotovo je ne bi poklonio. Stvar je, dakle, bila beznadežna.

Pa ipak, Bastijan je znao da ne može da ode bez te knjige. Sada mu je bilo jasno da je ovamo došao samo zbog nje, ona ga je na tajanstven način prizvala, zato što je htela k njemu, zato što mu, u stvari, oduvek pripada!

Osluškiavao je mrmljanje, koje se još uvek čulo iz kabineta.

Za tren oka hitro sakri knjigu pod skut mantila i obema rukama stisnu je uza se. Nečujno koraknu unatrag ka vratima prodavnice, bojažljivo držeći na oku vrata od kabineta. Oprezno pritisnu kvaku. Plašio se da se ne oglase mesingani zvončići, stoga otvori staklena vrata tek toliko da se provuče. Tiho i oprezno zatvori vrata za sobom.

Onda potrča.

Sveske, udžbenici i pernica u njegovoj torbi tumbali su se i kloparali prateći ritam njegovih koraka. Počelo je da ga probada sa strane, ali on je trčao dalje.

Kiša mu se slivala niz lice i niz potiljak u kragnu. Hladnoća i vlaga prodirale su kroz mantil, ali Bastijan to nije osećao. Bilo mu je vruće, ali ne samo zbog trčanja.

Sada se iznenada probudila njegova savest, koja se maločas u knjižari nije ni oglasila. Svi razlozi, koji su bili tako ubedljivi, topili su se kao Sneško Belić zapahnut vrelin dahom ognjenog zmaja.

On je ukrao. On je lopov!

Ono što je učinio bilo je čak gore i od obične krađe. Knjiga je sigurno bila jedinstvena i nezamenljiva. Sigurno je bila najveće blago gospodina Koreandera. Ukrasti violinisti njegovu izuzetnu violinu ili kralju krunu – to je ipak nešto sasvim drugo, nego uzeti novac iz kase.

Dok je tako trčao, stezao je knjigu pod mantilom. Ne bi da je izgubi ni po koju cenu. Bila je jedino što je još imao na svetu.

Naravno, sada nije više nikako mogao da ide svojoj kući.

Pokušao je da zamisli svog oca kako radi u laboratoriji preuređenoj od velike sobe. Otac, zubni tehničar, sedi, a oko njega na desetine rasutih gipsanih odlivaka ljudskih vilica. Bastijan nikada nije razmišljao da li otac rado obavlja svoj posao. Ta pomisao mu sada prvi put pade na um, ali nikada više neće imati priliku da ga to upita.

Kada bi sada otišao kući, otac bi u svojoj beloj kecelji izašao iz laboratorije, verovatno sa gipsanom vilicom u ruci i upitao: „Već si se vratio?“

„Da“, rekao bi Bastijan. „Danas nema škole?“ Činilo mu se da pred sobom vidi očevo lice, tiho i tužno, i znao je da ne bi bio sposoban da ga slaže.

Ali, ni istinu ne bi mogao da mu kaže. Jedino što je mogao da učini bilo je da ode nekud, nekud daleko. Otac nikada ne sme saznati da mu je sin postao lopov. A možda ne bi ni primetio da Bastijana više nema. Pomisao na to imala je u sebi i nešto utešno.

Bastijan prestade da trči. Išao je polako i na kraju ulice ugledao školsku zgradu. Nije opazio da je trčao uobičajenim putem ka školi. Ulica mu je izgledala pusta, mada je tu i tamo bilo prolaznika. Ali, za nekog ko je previše kasnio, svet oko škole delovao je gotovo izumro. A Bastijan je pri svakom koraku osećao kako u njemu raste strah. Ionako se plašio škole, mesta svojih svakodnevnih poraza, bojao se učitelja, koji su ga ili prijateljski prekorevali ili na njemu iskaljivali svoj bes. Plašio se druge dece, koja su ga ismevala i nisu propuštala priliku da mu dokažu njegovu nespretnost i nemoć. Škola mu je oduvek bila nalik na neizmerno dugu kaznu zatvora, koja će trajati sve dok ne odraste, i koju jednostavno mora da istrpi nemo i pokorno.

Prolazeći hodnicima, koji su odjekivali od njegovih koraka i mirisali na mast za parkete i vlažne mantile, dok mu vrebajuća tišina kao tampon od vate iznenada zapuši uši, nađe se konačno pred vratima svoje učionice, koja su bila ofarbana istom bojom zrelog spanaća kao i okolni zidovi, i shvati da ovde od sada nema više šta da traži. Morao je da ode. Kad je već tako, onda treba otići odmah. Ali kuda?

Bastijan je u knjigama čitao priče o dečacima, koji su stupali u službu na brodu i otiskivali se u daleki svet da bi okušali sreću. Neki bi zaista postajali gusari ili junaci, drugi bi se opet mnogo godina kasnije vraćali u svoju domovinu kao bogati ljudi a da ih niko ne bi prepoznao.

Ali, Bastijan nije verovao da je sposoban za tako nešto. Osim toga, nije mogao zamisliti da bi ga neko uzeo za brodskog malog. Pored toga nije imao predstave o tome kako da stigne do nekog lučkog grada gde bi bilo brodova pogodnih za tako hrabar poduhvat.

Kuda onda?

Iznenada se seti pravog mesta, jedinog mesta gde ga – barem privremeno – neće tražiti i pronaći.

Tavan je bio velik i mračan. Mirisao je na prašinu i naftalin. Nije se čuo nikakav zvuk osim dobovanja kiše po bakarnom limu velikog krova. Od poda tavana u jednakim razmacima uzdizale su se moćne, od starosti pocrnele grede, da bi se na određenoj visini ukrstile sa drugim gredama krovne konstrukcije, a zatim se gubile negde u tmuni. Tu i tamo visile su paukove mreže, velike poput baštenskih ležaljki, njišući se na promaji tiho i avetinjski tamo-amo. Odozgo, kroz krovni prozor dopirao je mlečno-beli zrak svetlosti.

Jedino živo biće u ovoj prostoriji, u kojoj kao da je vreme stalo, bio je mišić, koji je trčkarao po podu ostavljajući za sobom majušne tragove u prašini. Na mestima gde je za sobom vukao repić, između otisaka šapa, ostajala je mala crta. Iznenada se uspravi i oslušnu. A, zatim, huš i nestade u rupi na podu.

Začuo se zvuk ključa u velikoj bravi. Polako i uz škripanje otvoriše se vrata tavana i za trenutak dugačak snop svetlosti razli se po prostoriji. Bastijan šmugnu unutra, a vrata se zatvoriše uz škripu i zatim zalupiše. Stavio je veliki ključ u bravu i okrenuo ga. Čak je navukao i rezu i potom ispustio uzdah olakšanja. Sada ga zaista niko ne može naći.

Ovde ga neće tražiti. Samo izuzetno retko bi poneko navratio ovamo, znao je to gotovo sigurno, a da je nekim slučajem neko baš danas ili sutra ovde imao posla, naišao bi na zatvorena vrata. Više nije bilo ni ključa. Ukoliko bi ipak nekako otvorili vrata, Bastijan bi imao dovoljno vremena da se sakrije među starudije.

Malo-pomalo njegove oči se privikoše na mrak. Poznavao je ovo mesto. Pre pola godine školski domar mu je naložio da mu pomogne i odnese na tavan veliku korpu prepunu starih obrazaca i spisa. Tada je i video gde se čuva ključ od tavanskih vrata: u ormariću na zidu, okačenom na poslednjem odmorištu. Od tada mu ormar više nije padao na pamet. Ali, sada ga se ponovo setio.

Počelo je da mu biva hladno, jer je njegov mantil bio natopljen kišom, a ovde gore bilo je vrlo sveže. Najpre je morao da potraži mesto gde bi se smestio malo udobnije. Uostalom, ovde će morati dugo da ostane. Koliko dugo o tome za sada nije razmišljao, kao ni o tome da će vrlo brzo biti gladan i žedan.

Osvrnuo se malo po tavanu.

Naokolo su bile razbacane razne starudije i police pune dnevnika i odavno nepotrebnih dokumenata, jedna na drugu naslagane školske klupe mastilom izmazanih površina, postolje na kome je visilo desetak zastarelih geografskih karata, nekoliko tabli sa kojih se ljuštila crna boja, zarđale gvozdene peći, neupotrebljive fiskulturne sprave, kao na primer konj čija je kožna presvlaka postala tako pohabana da je iz njega visila vuna, raspuknute medicinke, gomila starih umrljanih strunjača, nekoliko

punjenih životinja, koje su napola pojeli moljci. Među njima jedna velika sova, jedan crni orao i lisica, razne retorte i naprsnute staklene bočice, mašina za proizvodnju elektriciteta, čovečiji skelet koji je visio na nekoj vrsti čiviluka i mnogi sanduci i kutije prepuni starih svezaka i udžbenika. Bastijan je konačno odlučio da gomilu starih strunjača proglasi svojim utočištem. Ispružen na njima čovek je imao utisak da leži na sofi. Odvukao je strunjače pod krovni prozor, gde je bilo najsvetlije. Tu je bilo naslagano nekoliko sivih vojničkih ćebadi, doduše vrlo prašnjavih i iscepanih, ali još sasvim upotrebljivih. Bastijan ih uze. Skide mokri mantil i okači ga na čiviluk pored skeleta. Kostur se malo zanjaha tamo-amo, ali to Bastijana ne uplaši. Možda zbog toga što je na slične stvari navikao i kod kuće. Potom skinu svoje raskvašene čizme. Spusti se na strunjače, prekrsti noge i kao Indijanac nabaci sivu ćebad na ramena. Pored njega ležala je torba i knjiga bakarno-crvene boje.

Razmišljao je kako upravo sada, dole u razredu, imaju čas nemačkog. Možda su imali i pismeni zadatak sa nekom užasno dosadnom temom.

Bastijan tad pogleda knjigu.

„Želeo bih da znam“, reče tek onako, „šta se u stvari dešava u knjizi, dok je još zatvorena. Naravno, unutra su samo slova, štampana na papiru, ali ipak – nešto mora da se zbiva, jer kada je otvorim, tu je odjednom cela priča. Tu su lica koja ne poznajem, zbivaju se razne avanture, podvizi i borbe.

Ponekad naiđu čak i bure, ili se otkrivaju nepoznate zemlje i gradovi. Sve je to na neki način zatočeno u knjizi. Jasno, da bi se to doživelo, knjigu treba pročitati. Ali, u njoj sve to postoji od ranije. Voleo bih samo da znam kako?“

Odjednom, obuze ga gotovo svečano raspoloženje.

Namesti se, uze knjigu, okrete prvi list i poče da čita

BESKRAJNU PRIČU.

I

Zemlja Fantazija u nevolji

Ama baš sve životinje u Haulskoj šumi su se šćućurile u svojim pećinama, gnezdima i jazbinama.

Bila je ponoć i u krošnjama prastarih džinovskih stabala hujala je oluja. Stabla moćna poput tornjeva krckala su i jecala.

Iznenada, krivudajući šipražjem, bleđa zraka svetlosti hitro prolete, zastajkujući tu i tamo u drhtavim treptajima, da bi se opet vinula i spustila na granu pa odmah zatim žurno pohitala dalje. Bila je to svetleća kugla veličine dečije lopte, koja se kretala tako što je pravila velike skokove, dodirujući tu i tamo tlo da bi se zatim ponovo vinula.

Bilo je to svetlo-lutalica. I to zalutalo. Dakle, bilo je to zalutalo svetlo-lutalica, što se čak i u samoj zemlji Fantaziji retko događa. Obično su svetla-lutalice ta koja navode ljude da zalutaju.

U središtu okruglog bledog svetla nalazila se mala, izuzetno pokretljiva prilika, koja se iz petnih žila upinjala da skače i trči i tako pokretala svetleću kuglu. To nije bio ni muški ni ženski zrak, jer među svetlima-lutalicama ne postoje takve razlike. Ova prilika je u desnoj ruci držala majušnu belu zastavu koja je vijorila za njom. Radilo se, dakle, o glasniku ili posredniku.

Nije postojala opasnost da pri nekom od velikih skokova udari o stablo drveta, jer svetla-lutalice su gotovo neverovatno spretna, okretna i kadra da usred skoka promene pravac. Upravo zbog toga se kretalo u cik-cak, ali, sve u svemu, ono je uvek išlo u jednom određenom pravcu, do trenutka kada je zašlo za izbočenu stenu i zaplašeno ustuknulo. Dahćući kao mali pas, selo je u duplju drveta da razmisli, pre nego što se

usudilo da izađe i oprezno izviri iza stene.

Pred njim se prostirao šumski proplanak na kome su kraj vatre sedele tri prilike vrlo različitog izgleda i veličine.

Džin, koji je izgledao kao da je sav sazdan od sivog kamenja, ležao je potrbuške. Bio je dugačak gotovo četiri metra. Oslanjajući gornji deo tela na laktove, gledao je u vatru. Na njegovom, vremenom izbrazdanom licu, koje je delovalo malo čudnovato u poređenju sa snažnim ramenima, štrčala je vilica nalik na niz čeličnih dleta. Svetlo-lutalica prepoznade u njemu jednu vrstu kamenojedca. To su bila bića koja su živela u planinama, nezamislivo daleko od Haulske šume – ali ne samo da su živela *u* tim planinama, već i *od* njih, jer su ih malo-pomalo proždirala. Hranila su se stenama. Srećom, bila su umerena, mesecima i nedeljama su mogla da žive od jednog jedinog zalogaja ove za njih izuzetno hranljive materije. Kamenojedaca nije bilo mnogo, a osim toga i planine su bile ogromne. Kako su ova bića živela tamo već dugo, i imala duži vek od mnogih drugih stvorenja u zemlji Fantaziji, planina je ipak vremenom poprimila prilično čudnovat izgled. Ličila je na džinovski sir *ementaler*, prepun rupa i špilja. Stoga se verovatno i zvala Planina Hodnika.

Kamenojedcima stenje nije služilo isključivo za ishranu, već su od njega pravili sve što im je bilo potrebno: nameštaj, šešire, cipele, alat, pa čak i zidne časovnike sa pticom unutra. Zbog toga nije bilo iznenađujuće što je ovaj kamenojedac imao bicikl, koji je bio napravljen od već pomenutog materijala, sa dva točka nalik na dva ogromna vodenična kamena. Sve u svemu, bicikl je više ličio na parni valjak sa pedalama.

Desno od vatre sedela je druga prilika, mali noćni vilenjak. Bar dva puta veći od svetla-lutalice, nalik uspravljenoj gusenici sa krznom crnim kao gar. Pričajući, žustro je gestikulirao dvema ružičastim ručicama, a tamo, gde se pod crnom razbarušenom kosom verovatno krilo lice, sijala su dva kao mesec okrugla oka.

Kako je u Fantaziji bilo noćnih vilenjaka svih oblika i veličina, u prvom trenutku nije se moglo odgonetnuti da li je ovaj došao izbliza ili izdaleka. Svakako, i on je bio na putu, jer mu je iza leđa visio veliki slepi

miš naglavačke okrenut, nalik sklopljenom kišobranu, a njih su noćni vilenjaci obično koristili zajahanje.

Svetlo-lutalici trebalo je neko vreme da s leve strane vatre otkrije treću priliku, koja je bila tako malena da se sa te udaljenosti jedva mogla opaziti. Pripadala je vrsti majušaka; bilo je to vrlo nežno građeno momče u šarenom odelcu sa crvenim cilindrom na glavi.

Svetlo-lutalica nije znalo gotovo ništa o majušcima. Samo jednom su mu pričali da je taj narod podizao čitave gradove na granama drveća i da su im kućice bile međusobno povezane stepeničicama, uzanim lestvicama i toboganima. Ali, majušci su živeli na sasvim drugom kraju beskrajnog carstva Fantazije. Mnogo, još mnogo dalje od kamenojedaca. Utoliko je bilo čudnije što je životinja za jahanje našeg majuška, koja ga je nosila sav taj put, baš jedan puž. On je sedeo iza majuška. Na ružičastoj puževoj kućici svetlucalo je malo srebrno sedlo, a brnjica i uzde, pričvršćeni za pipke, blistali su kao srebrne niti.

Svetlo-lutalica se čudilo kako zajedno sede tri tako različita bića, jer u Fantaziji nije bilo uobičajeno da ona žive u slozi i miru. Često su se vodile bitke i ratovi, a ponekad su razmirice između pojedinih vrsta trajale vekovima. Štaviše, nisu postojala samo dobra i poštena stvorenja, već i mnogi zli i okrutni razbojnici. Svetlo-lutalica, na primer, pripadalo je porodici, kojoj se, što se iskrenosti i pouzdanosti tiče, moglo štošta prigovoriti.

Posmatrajući izvesno vreme prizor kraj vatre, svetlo-lutalica je primetilo da svako od ova tri bića ima pri sebi belu zastavu ili nosi belu ešarpu preko grudi. Dakle, i oni su bili glasnici ili posrednici i to je objašnjavalo njihovo miroljubivo ponašanje.

Možda su čak zbog iste stvari na putu kao i samo svetlo-lutalica?!

Od vetra, koji je hućeci uzburkao drveće, iz daljine se nije moglo čuti o čemu razgovaraju. Ali, budući da su se uzajamno poštovali kao glasnici, možda bi sva trojica i svetlo-lutalici priznali isto svojstvo i ne bi mu učinili ništa nažao. A ono je moralo da pita nekoga za put. Malo je verovatno da će usred noći u šumi naći povoljniju priliku. Skupivši hrabrost, izađe iz skrovišta, drhćući zastade u vazduhu i zamahnu belom zastavicom.

Prvi ga je primetio kamenojedac, čije je lice bilo okrenuto u tom pravcu.

„Ala je noćas ovde gužva“, zaškripa njegov glas. „Dolazi nam još neko.“

„Ufuf, to je svetlo-lutalica!“, šapnu noćni vilenjak, a njegove mesecolike oči zasijaše. „Drago mi je, drago mi je!“

Majušak ustade, napravi nekoliko koračića u susret pridošlici i zacijuka: „Ako me oči ne varaju, onda ste i vi ovde u svojstvu glasnika?“

„Da“, reče svetlo-lutalica.

Majušak skide svoj crveni cilindar, načini mali naklon i zacvrkuta: „O, molim Vas, pridružite nam se. Mi smo, takođe, glasnici. Sedite u naš krug.“

I šeširićem gostoprимljivo pokaza na slobodno mesto kraj vatre.

„Mnogo vam hvala“, reče svetlo-lutalica i primače se stidljivo, „biću tako slobodan. Mogu li da se predstavim: zovem se Blub.“

„Drago mi je“, odgovori majušak, „ja se zovem Ikik.“

Noćni vilenjak se nakloni sedeći. „Moje ime je Vušvuzul.“

„Drago mi je“, zaškripa kamenojedac, „ja se zovem Pjernrahcark.“

Sva trojica gledali su u svetlo-lutalicu, koje se vrpeljilo od zbunjenosti. Svetla-lutalice se osećaju veoma neprijatno kada ih neko otvoreno posmatra.

„Zar nećete da sednete, dragi Blube?“, pitao je majušak.

„U stvari“, odgovorilo je svetlo-lutalica, „u strašnoj sam žurbi. Samo sam želeo da vas pitam da li možda možete reći kojim se putem ide do Kule od slonovače.“

„Ufuf!“, učini noćni vilenjak. „Da možda nemate važnu poruku za Detinju Caricu?“

„A koju?“, škripucnu kamenojedac.

„Pa...“, svetlo-lutalica premeštalo se s noge na nogu, „to je tajna poruka.“

„Nas trojica imamo isti cilj kao ti, ufuf!“, odvrati noćni vilenjak

Vušvuzul. „Svoji smo, dakle.“

„Možda čak nosimo istu poruku“, reče majušak Ikik.

„Sedi i pričaj!“, škrgutnu Pjernrahcark.

Svetlo-lutalica se spusti na slobodno mesto.

„Moja se domovina“, započe premišljajući se, „nalazi prilično daleko odavde, ne znam da li je neko od ovde prisutnih poznaje. Zove se Memljiva močvara.“

„Ufufl“, ushićeno je uzdisao noćni vilenjak. „Divan predeo!“

Svetlo-lutalica se slabo osmehnu. „Da, zar ne?“

„Je l' to sve što imaš da kažeš?“, škripao je Pjernrahcark. „Zašto si na putu, Blube?“

„Kod nas u Memljivoj močvari“, nesigurno nastavi svetlo-lutalica, „dogodilo se nešto, nešto neshvatljivo i to *nešto* i dalje traje. Teško se može opisati, počelo je tako što, dakle, na istoku naše zemlje postoji jezero ili, štaviše, *postojalo* je jezero i zvalo se Vreločorbič. I, dakle, sve je počelo time što jednog dana više nije bilo Vreločorbića – nestalo je, razumete?!“

Hoćete da kažete“, raspitivao se Ikik, „da je presušilo?“

„Ne“, odvrati svetlo-lutalica, „onda bi sada tamo bilo isušeno jezero. Ali, nije tako. Tamo, gde se nalazilo jezero, sada nema ničega – jednostavno ničeg, razumete.“

„Rupa?“, zabrundao je kamenojedac.

„Ne, nema ni rupe“, svetlo-lutalica je očigledno bilo nemoćno da objasni „pa i rupa je nešto. Ali, tamo nema ničeg.“

Tri glasnika se zgledaše.

„Pa, kako izgleda to, ufuf, ništa?“, pitao je noćni vilenjak.

„To je upravo ono što se teško može opisati“, uveravalo je nesrećno svetlo-lutalica. „To u stvari uopšte ne izgleda. To je kao – ah, za to ne postoji reč!“

„To je“, upade mu majušak u reč, „to je kao da slepim očima gledaš na to mesto, zar ne?“

Svetlo-lutalica je zabezegnuto buljilo u njega.

„To je pravi izraz!“, povikalo je. „Ali, otkud, mislim kako, ili, zar i vi znate za to?“

„Trenutak!“, zakrešta kamenojedac. „Reci mi, da li je to bilo jedino mesto?“

„U početku da“, objašnjavalo je svetlo-lutalica, „to jest, to mesto se malo-pomalo sve više širilo. Nestajali su sve veći delovi predela. Zatim je iznenada nestala žaba Žabaraš, predak svih žaba, koja je sa svojim narodom živela u jezeru Vreločorbić. Drugi stanovnici su počeli da beže. Malo-pomalo to isto je počelo da se dešava i u drugim delovima Memljive močvare. U početku su to bila sasvim mala mesta, malo veća od barske patke. Ali, kasnije su se širila. Ako bi ko slučajno zagazio nogom u neko od tih mesta, tada bi nestajala noga, ili ruka, ili šta god da je stavljeno tamo. Inače, to ne boli, jednostavno iznenada nestaje neki deo. Neki su se čak namerno bacali u to Ništa, kada bi se previše približili. Ono ima neodoljivo privlačnu snagu, koja je utoliko veća što je mesto veće. Niko od nas nije bio u stanju da zamisli šta bi ta strašna stvar mogla da bude, odakle dolazi ili šta bi trebalo učiniti protiv nje. I, videvši da ta stvar ne nestaje sama od sebe, već se sve više širi, doneli smo odluku da Detinjoj Carici pošaljemo glasnika i pitamo je za savet i pomoć. I eto, ja sam taj glasnik.“

Ostala trojica su nemo gledala preda se.

„Ufuf!“, začu se posle izvesnog vremena vapijući glas noćnog vilenjaka. „Isto se događa i tamo odakle ja dolazim. I ja putujem po istom zadatku, ufuf!“

Majušak okrenu svoje lice svetlu-lutalici.

„Svako od nas dolazi iz druge provincije Fantazije. Ovde smo se sasvim slučajno susreli. Ali, svaki od nas nosi istu poruku Detinjoj Carici.“

„To znači“, zastenja kamenojedac, „da je cela Fantazija u opasnosti.“

Smrtno preplašeno svetlo-lutalica bacalo je pogled na prisutne, prelazeći sa jednog na drugog.

„Ako je tako“, povika i poskoči, „ne smemo više izgubiti ni

trenutak!“

„Ionako smo upravo hteli da krenemo“, objasnio je majušak. „Samo smo se zbog gustog mraka u Haulskoj šumi zaustavili ovde da se odmorimo. Ali sada, Blube, kada ste nam se pridružili, možete da nam osvetlite put.“

„Nemoguće!“, uzviknu svetlo-lutalica. „Ne mogu da čekam na nekoga ko jaše na pužu, žao mi je!“

„Ali, to je trkački puž!“, odvrati majušak malo uvređeno.

„Inače, ufuf!“, šaptao je noćni vilenjak. „Nećemo ti pokazati pravi put!“

„Ma, s kim uopšte razgovarate?“, režao je kamenojedac.

I zaista, svetlo-lutalica nije čak ni saslušalo poslednje reči ostalih glasnika, već je velikim skokovima odjezdilo u šumu.

„Pa, dobro“, pomisli majušak Ikik gurnuvši svoj crveni cilindar na potiljak, „možda svetlo-lutalica i ne bi bilo tako pogodno da nam osvetli put.“

To reče i uskoči u sedlo svog puža-trkača.

„Istini za volju“, reče noćni vilenjak prizivajući tihim *ufuf* svog slepog miša, „meni je i draže da svako putuje za sebe. Jer ja, naime, letim!“

I, *huj!* odlete.

Kamenojedac ugasi logorsku vatru poklopivši je jednostavno nekoliko puta dlanom.

„I meni je draže“, čulo se njegovo krčkanje, „da idem sam, onda ne moram da pazim da li ću u mraku zgaziti nešto maleno.“

Praskajući i pucketajući na svom ogromnom kamenom biciklu, on jednostavno krenu u šumu. S vremena na vreme začuo bi se tup udarac u džinovsko drvo, a zatim kamenojedčevo krckanje i čangrljanje. Tutnjava je polagano nestajala u tami.

Majušak Ikik je krenuo poslednji. On uze uzde od finih srebrnih končića i reče: „Pa dobro, još ćemo videti ko će stići prvi. Hajde, stari moj, hajde!“

I on zacokta jezikom.

Od tada, ništa se više ne ču osim oluje koja je hučala u krošnjama Haulske šume.

Časovnik na zvoniku izbi devet sati.

Bastijanove misli su se nerado vraćale stvarnosti. Bilo mu je drago što Beskrajna priča nema nikakve veze sa njom. Nije voleo knjige u kojima bi se na dosadan i turoban način pripovedalo o sasvim običnim doživljajima iz sasvim običnog života sasvim običnih ljudi. Toga je u stvarnosti bilo napretek, zašto bi još i čitao o tome? Osim toga, nije mogao da podnese da ga pisac ubeđuje u nešto. A u knjigama te vrste, manje ili više otvoreno, uvek se nešto tako pokušavalo.

Bastijan je bio osobito sklon knjigama koje su bile uzbudljive ili vesele, ili onima uz koje se moglo sanjati. Voleo je knjige u kojima su izmišljene ličnosti doživljavale divne avanture, koje su ga navodile da i sam izmišlja.

A to je umeo – možda je to bilo jedino što je stvarno umeo – da zamisli nešto tako jasno da to gotovo vidi i čuje. Kada bi sam sebi pričao priče, zaboravljao bi ponekad sve oko sebe i probudio bi se, kao iz sna, tek kada bi se priča završila. Ova knjiga je upravo bila nalik na njegove priče! Čitajući, čuo je ne samo krckanje ogromnih stabala i brujanje vetra u krošnjama drveća, već i raznolike glasove četiri smešna glasnika. Čak mu se činilo da oseća miris mahovine i šumske zemlje.

Dole, u razredu, trebalo je uskoro da počne čas poznavanja prirode na kome se uglavnom govori o tučku i prašnicima. Bastijan se radovao što sedi ovde gore u svom skrovištu i može da čita. Smatrao je da je ova knjiga upravo za njega, baš prava knjiga!

Nedelju dana kasnije Vušvuzul, mali noćni vilenjak, stigao je prvi na cilj. Odnosno, bio je uveren da je stigao prvi, jer je leteo.

Bilo je to u vreme zalaska Sunca. Oblaci na večernjem nebu bili su poput tečnog zlata kada Vušvuzul primeti da sa svojim slepim mišem već lebdi nad Lavirintom. Tako se zvala jedna široka dolina, koja se prostirala od jednog do drugog horizonta, i nije bila ništa drugo do

velika bašta prepuna cvetova omamljujućeg mirisa i čarobnih boja. Široki putevi i uske staze presecale su žbunje, žive ograde, livade i leje sa retkim, predivnim vrstama cveća tako čudesno prepletenim da je sve to stvaralo lavirint nezamislivih razmera. Lavirint je bio napravljen za igru i zabavu i nije imao svrhu da nekoga ozbiljno ugrozi, a još manje da pruži zaštitu od neprijatelja. Za tako nešto ne bi bio od koristi, a takva zaštita nije ni bila potrebna Detinjoj Carici. U celom bezgraničnom carstvu Fantazije niko ne bi ni pomislio da je napadne. A za to nije postojao razlog, kao što će se uskoro videti.

Dok je mali noćni vilenjak na svom slepom mišu bešumno lebdeo nad ovom cvetnom baštom, posmatrao je mnoge retke životinje. Na malom proplanku između jorgovana i zanoveta u večernjem svetlu igrala se grupa mladih jednoroga. Iznenada mu se pričinilo da je ispod ogromnog plavog narcisa ugledao slavnu pticu Feniks u gnezdu, i mada nije bio sasvim siguran, nije hteo da se vraća i proverava kako ne bi gubio vreme. Jer upravo tada pred njim izroni središte Lavirinta, u čijoj je čarobnoj belini blistala Kula od slonovače, samo srce Fantazije i prebivalište Detinje Carice.

Kod nekog ko nikada nije video ovo mesto, reč *kula* mogla bi da stvori pogrešnu predstavu, na primer, kao kula crkve ili zamka. Kula od slonovače bila je velika kao ceo grad. Izdaleka je nalikovala šiljatom, visokom planinskom vrhu uvijenom u spiralu kao puževa kućica. Njena najviša tačka nalazila se u oblacima. Tek kada joj se neko približi, mogao bi primetiti da je ova ogromna glava šećera sazdana od bezbroj skladno raspoređenih kula, malih tornjeva, kupola, krovova, doksata, terasa, arkada, stepenica i balkona. Sve je to bilo napravljeno od slonovače iz carstva Fantazije, a svaki detalj bio je tako savršeno izrezbaren da je izgledao kao najfinija čipka.

U ovim zdanjima živeli su dvorani iz pratnje Detinje Carice, savetnici i sluškinje, mudre žene i astrolozi, mađioničari i dvorske lude, glasnici, kuvari i akrobate, igrači na konopcu i pripovedači, baštovani i stražari, krojači, obučari i alhemičari. Na samom vrhu ogromne kule, u jednom paviljonu, nalik na beli pupoljak magnolije, živela je Detinja Carica. Ponekad, noću, kada bi sa zvezdanog neba zasjao pun mesec naročitim sjajem, latice od slonovače bi se širom otvorile i rasklopile u

prekrasan cvet, usred koga bi sedela Detinja Carica.

Mali noćni vilenjak sa svojim slepim mišem, sleteo je na jednu od donjih terasa, gde su se nalazile štale za životinje. Mora da je neko najavio njegov dolazak, jer ga je već očekivalo pet konjušara. Oni mu pomogše da siđe iz sedla, pokloniše mu se i bez reči, u skladu sa ceremonijalom, pružiše mu čašu u znak pozdrava. Vušvuzul otpi samo jedan gutljaj iz pehara od slonovače, tek toliko da zadovolji formu, a zatim ga vrati. Svaki od stražara isto tako otpi po gutljaj, a zatim se svi ponovo pokloniše i odvedoše slepog miša u staje. Sve se ovo odvijalo u tišini.

Stigavši na mesto određeno za njega, slepi miš ne dodirnu ni jelo ni piće, već se odmah sklupčao, okačivši se o kuku glavom nadole i iscrpljen pade u dubok san. Mali noćni vilenjak je ipak previše zahtevao od svog slepog miša. Konjušari ih ostaviše na miru i na vrhovima prstiju izadoše iz štale.

U ovoj štali bilo je još mnogo drugih jahaćih životinja: jedan ružičasti i jedan plavi slon, jedna ogromna ptica grif sa telom lava i glavom orla, jedan beli krilati konj, čije je ime nekada bilo poznato i izvan Fantazije, ali je sada zaboravljeno, nekoliko letećih pasa, takođe nekoliko drugih slepih miševa, čak i vilinih konjica i leptira za izuzetno male jahače. U drugim štalama bilo je još životinja, koje nisu letele već trčale, gmizale, skakutale ili plivale. Svaka od njih imala je svog konjušara koji se brinuo za nju i negovao je.

Na ovakvom mestu normalno bi bilo očekivati veliku buku raznolikih glasova: urlikanje i kreštanje, pevanje i cvrkutanje, gakanje i kvakanje. Međutim, vladala je potpuna tišina.

Mali noćni vilenjak je još uvek stajao na onom mestu gde su ga ostavili konjušari. Iznenada se, ne znajući zašto, osetio potišten i obeshrabren. I on je bio prilično iscrpljen nakon dugog, dugog puta. Nije ga veselila ni činjenica da je prvi stigao na cilj.

„Hej“, začuo je iznenada cvrkutav glasić, „zar to nije prijatelj Vušvuzul? Lepo je da ste i vi konačno stigli.“

Noćni vilenjak se osvrnu i njegove mesecolike oči zasijaše od iznenađenja, jer je na jednom balkonu stajao majušak Ikik, nemarno

naslonjen na saksiju od slonovače i mahao svojim crvenim šešikom.

„Ufuf!“, učini preneraženo noćni vilenjak i nakon izvesnog vremena još jednom „ufuf“. Ništa pametnije mu jednostavno nije padalo na um.

„Ono dvoje još nije stiglo“, objašnjavao je majušak. „Ovde sam od juče ujutru.“

„Kako, ufuf, kako vam je to pošlo za rukom?“, pitao je noćni vilenjak.

„Pa“, prozbori majušak smešeći se pomalo nadmoćno, „rekoh vam da imam puža-trkača.“

Noćni vilenjak malom ružičastom rukom počesa crnu krznenu ćubu na glavi.

„Moram smesta da idem kod Detinje Carice“, reče plačno.

Majušak ga pogleda zamišljeno.

„Hmm“, učini, „pa, ja sam još juče tražio prijem.“

„Tražio prijem?“, pitao je noćni vilenjak. „Zar ne možemo odmah otići kod nje?“

„Bojim se da nećemo moći“, cijukao je majušak, „treba dugo čekati. Kako da kažem, velika je navala glasnika.“

„Ufuf!“, uzdisao je noćni vilenjak. „Zašto?“

„Biće najbolje“, cvrkutao je majušak, „da sami pogledate. Dođite, dragi Vušvuzule, dodite!“

I njih dvojica krenuše.

U glavnoj ulici, koja se ka vrhu sve više spiralno obavijala oko Kule od slonovače vrvelo je od gusto zbijene gomile najčudnijih prilika. Ogromni, turbanima okićeni, džinovi, maleni trolovi, troglavi demoni, bradati patuljci, svetlucave vile, jarconogi pauni, zlatoruna divljač, blistavi snežni duhovi i bezbroj drugih bića kretalo se ulicom, stajalo u grupama, tiho pričalo ili nemo čučalo na tlu i tužno zurilo u daljinu.

Ugledavši ih, Vušvuzul zastade.

„Ufuf!“, reče. „Šta se ovde događa? Šta ovi svi rade ovde?“

„To su sve glasnici“, objašnjavao je Ikik, „glasnici iz svih krajeva

Fantazije. I svi nose istu poruku kao mi. Sa mnogima sam već razgovarao. Izgleda da je svuda zavladała ista opasnost.“

Noćni vilenjak ispusti dug uzdah, cvileći pri tom.

„A zna li se“, pitao je, „šta je to i odakle dolazi?“

„Bojim se da ne. Niko ne može da objasni tu stvar.“

„A šta je sa Detinjom Caricom?“

„Detinja Carica je“, tiho reče majušak, „vrlo, vrlo bolesna. Možda je to razlog neshvatljive nesreće koja preti carstvu Fantazije. Ali, do sada nijedan od mnogih lekara koji su se okupili u Paviljonu Magnolija nije otkrio prirodu njene bolesti, niti je našao lek za nju.“

„To je ufuf!“, prigušeno reče noćni vilenjak. „To je katastrofa.“

„Da“, odgovori majušak, „tako je.“

S obzirom na te okolnosti, Vušvuzul je odlučio da za sada ne traži prijem kod Detinje Carice.

Dva dana kasnije pristiže i Blub, svetlo-lutalica, koji se naravno kretao u pogrešnom pravcu i zbog toga je išao mnogo dužim, zaobilaznim putem.

I, konačno – tri dana posle njega – stigao je i kamenojedac Pjernrahcark. Dotrupkao je pešice, jer je u iznenadnom napadu neobuzdane gladi pojeo svoj kameni bicikl.

Tokom dugog čekanja sprijateljiše se ova četiri tako različita glasnika. Od tada su ostali zajedno.

Ali, to je druga priča koja će se pričati neki drugi put.

II

Poziv Atreju

Beskrajna savetovanja, koja su se ticala blagostanja celog carstva Fantazije, održavana su obično u velikoj krunskoj dvorani Kule od slonovače, svega nekoliko spratova ispod Paviljona Magnolija.

U velikoj, okrugloj prostoriji sada se čulo prigušeno mrmljanje. Četiri stotine devedeset devet najboljih lekara cele Fantazije bilo je okupljeno ovde i razgovarali su šapatom ili mrmljajući, u manjim ili većim grupama. Svaki od njih pregledao je Detinju Caricu – neki pre izvesnog vremena, a drugi nedavno – i svaki je pokušao da joj pomogne svojim umećem. Ali niko nije uspeo u tome, niko nije poznao prirodu ili uzrok njene bolesti, niko nije znao leka za nju. A onaj petstoti, najslavniji od svih lekara Fantazije, za kojeg se pričalo da nema te lekovite trave, čarobnog sredstva, niti tajne prirode koju on ne poznaje, sada je već satima bio kod pacijentkinje i svi su s nestrpljenjem iščekivali rezultat njegovog pregleda.

Naravno, ovaj skup ne treba zamišljati kao neki nama poznat medicinski kongres. Doduše, u Fantaziji je bilo mnogo bića koja su po svojoj spoljašnjosti manje-više ličila na ljude. Ali, bilo je bar isto toliko stvorenja koja su nalikovala životinjama, ili nekoj u našem svetu nepoznatoj vrsti. Društvo u samoj dvorani bilo je isto tako raznoliko kao i mnoštvo glasnika koji su tumarali napolju. Bilo je tu lekara-patuljaka sa belim bradama i grbama, vila-vidarica u svetlucavim, srebrnastoplavim odorama i sjajnim zvezdama u kosi, vodenih duhova sa velikim stomacima i kožicama za plivanje na rukama i nogama (za njih su posebno postavljene sedeće kade), ali bilo je i belih zmija, koje su se sklupčale na velikom stolu usred dvorane. Tu su bili i vešci,

vampiri i duhovi, za koje se inače ne bi moglo reći da su naročito blagotvorni za zdravlje.

Da bismo shvatili zašto su bile prisutne i ove vrste, moramo znati sledeće:

Detinja Carica se, kao što sama njena titula kaže, smatrala vladarkom svih mnogobrojnih provincija beskrajnog fantazijskog carstva, ali ona je, u stvari, bila mnogo više od vladara ili, bolje rečeno, bila je nešto sasvim drugo.

Ona nije vladala, nikada nije koristila silu ili upotrebila svoju moć. Nikada nije davala zapovesti, niti je ikome sudila. Nikada se nije mešala, niti je morala da se brani od nekog napadača, jer nikom ne bi palo na um da se pobuni protiv nje ili da joj učini nešto nažao. Ona je sve gledala istim očima.

Ona je samo bila tu, bila je prisutna, ali na poseban način: ona je bila središte sveg života u Fantaziji.

I svako biće, bilo ono dobro ili zlo, lepo ili ružno, veselo ili ozbiljno, glupo ili mudro, svi su svoje postojanje dugovali njenom postojanju. Bez nje niko ne bi mogao da živi, baš kao što ni ljudsko telo ne bi postojalo bez srca.

Niko nije u potpunosti mogao da shvati njenu tajnu, ali svi su znali da je to tako. I zbog toga su je podjednako poštovala sva bića ovog carstva i svi su se podjednako brinuli za njen život. Njena smrt bi istovremeno značila kraj za sve njih, propast neizmernog carstva Fantazije.

Bastijanove misli odlutaše.

Iznenada se ponovo setio dugačkog hodnika bolnice u kojoj je njegova majka bila operisana. Presedeo je mnoge sate sa ocem ispred operacione sale i čekao. Lekari i medicinske sestre trčali su tamo-amo. Kada bi otac pitao kako je mami, dobijao bi samo uvijene odgovore. Izgledalo je da baš niko ne zna tačno kako joj je. Na kraju im je prišao proćelav čovek u belom mantilu. Lekar je izgledao umorno i tužno. Rekao im je da su svi naponi bili uzaludni i da mu je veoma žao. Stisnuo je obojici ruku i promrmljao „saučešće“.

Posle toga se sve promenilo između Bastijana i oca. Ne gledano spolja. Bastijan je imao sve što je mogao poželeti. Imao je bicikl sa tri brzine, električni voz, mnoge vitaminske tablete, pedeset i tri knjige, hrčka, akvarijum sa tropskim ribama, mali foto-aparat, šest peroreza i šta još sve ne. Ali, u suštini, ni do čega mu nije bilo stalo.

Bastijan se prisetio kako se otac ranije rado šalio sa njim. Ponekad mu je čak pričao ili čitao priče. Ali, toga više nema. Više nije mogao da razgovara sa ocem. Kao da ga je okruživao nevidljivi zid kroz koji niko nije mogao da proдре. Otac ga nikada nije grdio ni hvalio. Čak i kada je Bastijan ponavljao razred, on nije rekao ništa. Samo ga je pogledao na onaj odsutan i zabrinut način, i Bastijan je imao osećaj da za oca ne postoji. Tako se često osećao uz njega. Kada bi uveče sedeli ispred televizora, Bastijan bi primetio da otac uopšte ne gleda, već da je u mislima odlutao daleko, tamo gde on nije mogao da dopre. Ili, ponekad kada bi zajedno čitali, Bastijan bi primetio da otac uopšte ne čita, već satima zuri u jednu te istu stranicu knjige zaboravljajući da je okrene.

Bastijan je shvatao da je otac tužan. On sam, plakao je noćima, ponekad je toliko jecao da ga je to nagonilo na povraćanje. Ali, to je malo-pomalo prošlo. A i on je bio još tu. Zašto otac nije nikada razgovarao s njim, ne o mami, ne o bitnim stvarima, već ono najnužnije?

„Kad bismo samo znali“, reče visoki, mršavi duh vatre sa bradom od crvenih plamenova, „od čega je bolesna. Ona nema ni temperaturu, ni osip, ni zapaljenje. Jednostavno izgleda kao da se gasi – a niko ne zna zašto.“

Dok je govorio, iz usta bi mu nakon svake rečenice sukljao dim, obrazujući razne figure. Ovoga puta to je bio znak pitanja.

Jedan stari očerupani gavran, nalik na veliki krompir u koji je neko, uzduž i popreko, bez reda, poubadao nekoliko crnih pera, odgovori kreštavim glasom (on je bio stručnjak za prehlade): „Ona ne kašlje, nema kijavicu. S medicinske tačke gledišta, to uopšte nije bolest.“

Nameštajući velike naočare na kljun, bacio je izazovan pogled na prisutne.

„U svakom slučaju, čini mi se da je jedna stvar očigledna“, bruja je

Skarabeus (buba, koju nekad nazivamo i *spravljač lekova*), „postoji tajanstvena veza između njene bolesti i strašnih stvari o kojima nam javljaju glasnici iz cele Fantazije.“

„Ah, vi“, podsmešljivo mu upade u reč trol-mastiljavko, „pa vi uvek i svuda vidite tajanstvenu vezu!“

„A vi ne vidite dalje od ruba svoje mastionice!“, ljutito je zujao Skarabeus.

„Ali, drage moje kolege!“, plačljivo je molio duh praznih obraza u dugoj beloј kecelji. „Nemojmo biti lični i voditi nenaučne rasprave! Pre svega, stišajte svoje glasove!“

Takvi i slični razgovori vodili su se u svakom uglu krunske dvorane. Možda izgleda čudno da tako različita bića uopšte mogu da se sporazumevaju. Ali, u Fantaziji su gotovo sva bića, uključujući tu i životinje, govorila najmanje po dva jezika: prvo svoj vlastiti, sa pripadnicima svoje vrste, a drugo univerzalni koji se zove *Književnofantazijski* ili *Velikijezik*. Svaki stanovnik Fantazije vladao je ovim jezikom, mada su se neki služili njime na vrlo samosvojan način.

Iznenada, dvoranom zavlada tišina i sve se oči upru u velika dvokrilna vrata, koja su se upravo otvorila. Ušao je Kairon, nadaleko slavan majstor veštine lečenja.

On je bio ono što se u davno doba nazivalo kentaur. Od struka naviše imao je telo čoveka, od struka naniže telo konja. Ali, Kairon je bio takozvani crni kentaur. Došao je iz jedne provincije koja se nalazila daleko, daleko na jugu. Ljudski deo njegovog tela bio je boje abonosa, samo je kosa i brada bila bela i kovrdžava, dok je konjoliki deo njegovog tela bio prugast kao u zebre. Imao je čudan šešir od pletene trske. Na ogrlici oko vrata nosio je veliku zlatnu amajliju, na kojoj su se mogle videti dve zmije, jedna svetla i druga tamna, koje su jedna drugu ugrizle za rep i tako obrazovale ovalni okvir.

Bastijan iznenađeno prekide čitanje knjige. Sklopi je, stavljajući za svaki slučaj prst između strana i još jednom brižljivo pogleda povez knjige. Pa, tu su bile dve zmije, koje su jedna drugu ugrizle za rep i obrazovale ovalni okvir! Šta predstavlja ovaj čudni znak?

U Fantaziji je svako znao šta ovaj medaljon znači: to je bio znak onoga ko sledi naredbe Detinje Carice i može da postupa u njeno ime, kao da je lično prisutna.

Pričalo se da nosiocu daje tajanstvenu moć, mada niko nije znao koju. Svako je znao njegovo ime: Aurin.

Ali mnogi koji su se bojali da izgovore to ime, nazivali su ga Dragulj ili samo Sjaj.

Dakle, i knjiga je nosila znak Detinje Carice.

Šapat prostruja dvoranom i začu se nekoliko uzvika divljenja. Dugo, dugo vremena Dragulj nije bio nikom poveravan.

Kairon je nekoliko puta udario kopitom dok se uznemirenost nije stišala, pa reče dubokim glasom: „Prijatelji, ne uzbuđujte se previše. Ja ću samo nakratko nositi Aurin. Ja sam posrednik. Uskoro ću Sjaj predati nekom dostojnijem.“

Nema tišina ispunila je dvoranu.

„Neću pokušavati da lepim rečima ublažim naš poraz“, nastavi Kairon. „Sve nas je zbunila bolest Detinje Carice. Mi samo znamo da je istovremeno sa njenom bolešću nastupilo i uništenje Fantazije. Više od toga ne znamo. Ne znamo čak ni da li bi medicinska nauka mogla da je spase. Ali, moguće je – i nadam se da niko od vas neće biti uvređen ako to otvoreno kažem – moguće je da svi mi okupljeni ovde ne posedujemo *sva* znanja, niti *svu* mudrost. Zaista, moja jedina i poslednja nada je da negde u ovom bezgraničnom carstvu postoji biće, koje je mudrije od nas i koje bi moglo da nam pruži savet i pomoć. Ali, to je sasvim neizvesno. Jedno je sigurno: potraga za tim bićem zahteva tragača-izviđača, nekoga ko je sposoban da otkrije put u neprohodnoj divljini, ko neće ustuknuti ni pred kakvom opasnošću, ni pred kakvim naporom. Jednom rečju: junaka. Detinja Carica mi je rekla ime tog junaka, kome je poverila svoju sudbinu, pa i sudbinu svih nas. On se zove Atrej i živi u Travnatom moru iza Srebrnih planina. Ja ću mu predati Aurin i poslati

ga u Veliku Potragu. Sada znate sve.“

Tim rečima stari kentaur izađe iz dvorane, uz glasan bat kopita.

Oni, koji su ostali, zbunjeno su se zgedali. „Kako se zove taj junak?“, upita jedan. „Atrej ili tako nekako“, reče drugi. „Nikad čuo!“, kazao je treći.

I svih četiri stotine devedeset devet lekara brižno je odmahivalo glavama.

Časovnik na zvoniku otkucao je deset puta. Bastijan se čudio kako je vreme brzo prošlo. U školi mu se obično svaki sat činio kao večnost. Sada je dole, u razredu, bio čas istorije kod gospodina Drena, jednog mršavog, često neraspoloženog čoveka, koji je sa zadovoljstvom ismevao Bastijana pred svima, zato što jednostavno nije mogao da zapamti datume kada su se vodile bitke, godine rođenja ili od kada do kada su vladali tamo neki ljudi.

Travnato more iza Srebrnih planina bilo je udaljeno od Kule od slonovače mnogo dana putovanja. To je, u stvari, bila prerija, koja je zaista bila tako široka i velika, i ravna kao more. Sočna trava rasla je visoko i kada bi vetar duvao ravnicom, prerija bi se zatalasala kao okean i šumela poput vode.

Pripadnike naroda, koji su ovde živeli, nazivali su *Ljudi iz trave* ili *zelenokošci*. Imali su modrocrnu kosu, koja je i kod muškaraca i kod žena bila dugačka i ponekad upletena u kike, a koža im je bila tamnozeleno boje, koja se preivala u mrkomaslinastu. Vodili su umeren, strog i težak život, a njihova deca, dečaci kao i devojčice, vaspitavana su da budu hrabra, velikodušna i ponosna, i svoju hrabrost morala su da dokažu. To je bilo i neophodno, jer su zelenokošci bili narod lovaca. Sve što im je bilo potrebno izrađivali su od čvrste, vlaknaste prerijske trave ili od purpurnocrvenih bizona, koji su u ogromnim krdima lutali Travnatim morem.

Purpurni bizoni bili su oko dva puta veći od običnih bikova ili krava. Imali su dugo, svilenkasto sjajno, purpurno-crveno krzno i moćne rogove, čiji su vrhovi bili oštri i čvrsti poput noževa. Po pravilu su bili

miroljubivi, ali kada bi osetili opasnost ili pomislili da ih neko napada, postajali bi strašni kao stihija.

Osim zelenokožaca niko se ne bi usudio da ih lovi – a oni su to, povrh svega, činili samo lukom i strelom. Zelenokošci su bili pristalice viteške borbe i tako se često dešavalo da lovac izgubi život, a ne životinja. Zelenokošci su voleli i poštovali purpurnocrvene bizone i smatrali su da samo oni, koji su spremni da poginu u borbi sa njima, imaju pravo da ih ubiju.

Vest o bolesti Detinje Carice i o opasnosti koja pretila celoj Fantaziji još nije bila doprla u ovu zemlju. Odavno nijedan putnik nije zalazio u šatore zelenokožaca. Trava je rasla sočnija nego ikad, dani su bili svetli, a noći pune zvezda. Izgledalo je kao da je sve u redu.

Ali, jednoga dana u logoru se pojavio sedokosi kentaur, star i crn. Njegova dlaka bila je natopljena znojem, izgledao je potpuno iscrpljen, a njegovo bradato lice bilo je mršavo i izmoždano. Na glavi je nosio čudan šešir od pletene trske, a oko vrata lanac na kojem je visila velika zlatna amajlija. Bio je to Kairon.

Stajao je nasred slobodnog prostora, oko kojeg su u sve većim krugovima bili postavljeni šatori. Tu su najstariji zelenokošci održavali savetovanja, a praznikom pripadnici plemena igrali i pevali stare pesme. On je čekao i osvrtao se, ali oko njega su se tiskali samo starice, starci i mala deca, radoznalo buljeći u njega. Nestrpljivo je lupao kopitama.

„Gde su lovci i žene-lovci?“, brektao je, dok je skidao šešir i brisao znoj sa čela.

Jedna sedokosa žena sa bebom u naručju odgovori: „Oni su svi u lovu. Vratice se tek za tri ili četiri dana.“

„Da li je i Atrej sa njima?“, pitao je kentaur.

„Da, stranče, ali kako to da ga poznaješ?“

„Ne poznajem ga. Idite i dovedite ga!“

„Stranče“, obrati mu se jedan starac na štakama, „on će nerado doći, jer danas je *njegov* lov. Počinje sa zalaskom sunca. Znaš li šta to znači?“

Kairon zamahnu svojom grivom i udari kopitama.

„Ne znam, a nije ni važno, jer sada mora da učini nešto značajno. Vi

poznajete ovaj znak koji nosim. Dakle, pozovite ga!“

„Vidimo Dragulj“, reče jedna devojčica „i znamo da dolaziš od Detinje Carice. Ali, ko si ti?“

„Zovem se Kairon“, gundao je kentaur „ukoliko vam to ime nešto znači.“

Stara pogurena žena se progura do njega i povika: „Da, istina je. Poznajem ga. Videla sam ga jednom kad sam bila mlada. On je najslavniji i najveći lekar u celoj Fantaziji!“

Kentaur joj klimnu glavom.

„Hvala, ženo“, reče, „kada bi sada neko bio ljubazan da konačno dovede tog Atreja. Hitno je. Život Detinje Carice visi o koncu.“

„Idem ja!“, povika devojčica od svojih pet-šest godina.

Ona otrča i nekoliko sekundi kasnije videlo se kako na neosedlanom konju galopira između šatora.

„Konačno!“, gundao je Kairon. I, tada pade u nesvest.

Kada se povratio, u prvom trenutku nije znao gde se nalazi jer je oko njega sve bilo mračno. Malo-pomalo, shvatio je da leži u prostranom šatoru na mekim krznenim pokrivačima. Izgleda da je pala noć, a kroz prorez na ulazu prodirao je drhtav odsjaj vatre.

„Sveta potkovice!“, mrmljao je pokušavajući da se pridigne. „Koliko dugo već ležim ovde?“

Kroz prorez na ulazu u šator provirila je jedna glava, zatim se povukla. Neko je rekao: „Da, probudio se izgleda.“

Zatim je neko sklonio u stranu šatorsko krilo i unutra stupi dečak od svojih deset godina. Nosio je duge pantalone i cipele od meke bizonske kože. Gornji deo njegovog tela bio je nag, samo je sa ramena, sve do poda, visio dugačak purpurnocrveni ogrtač, očigledno tkan od bizonske dlake. Njegova duga, modrocrna kosa na potiljku bila je vezana u rep kožnim trakama. Na maslinastozelenoj koži čela i obraza bilo je belom bojom nacrtano nekoliko jednostavnih šara. Njegove oči besno su gledale u nametljivca, ali crte njegovog lica nisu odavale nikakva osećanja.

„Šta hoćeš od mene, stranče?“, pitao je. „Zašto si došao u moj šator? I, zašto si mi uskratio lov? Da sam danas ubio velikog bizona, jer moja strela se već nalazila na tetivi kada su me pozvali, sutra bih bio lovac. Sada ću morati da čekam celu godinu. Zašto?“

Stari kentaur ga je preneraženo posmatrao.

„Da li to treba da znači“, upitao je na kraju, „da si ti taj Atrej?“

„Da, stranče.“

„Da ne postoji možda još neki odrastao čovek sa istim imenom. Neki iskusan lovac?“

„Ne, ja sam Atrej i nema drugog.“

Spuštajući se na ležaj, stari Kairon uzdahnu: „Dete! Mali dečak! Zaista, teško je shvatiti odluke Detinje Carice.“

Atrej je ćutao i mirno čekao.

„Oprosti mi, Atrej“, rekao je Kairon, koji je samo teškom mukom uspevao da savlada svoje uzbuđenje, „nisam imao nameru da te uvredim. Ali, iznenađenje je jednostavno bilo preveliko. Iskreno rečeno, ja sam van sebe! Ne znam šta da mislim! Ozbiljno se pitam da li je Detinja Carica zaista znala šta radi kada je izabrala dete poput tebe. To je čisto bezumlje! A, ako je to učinila namerno, onda... Onda...“

Žustro zamahnuvši glavom izusti: „Ne, ne, da sam znao kome me šalje, odbio bih da se prihvatim zadatka. Ja bih odbio!“

„Kakav zadatak?“, pitao je Atrej.

„To je čudovišno!“, uzviknu Kairon, koga je ipak ponela srdžba. „Čak i najveći i najiskusniji junak verovatno ne bi bio u mogućnosti da izvrši njen zadatak, a ti... Ona te šalje u neizvesnost, u potragu za nepoznatim. Niko ne može da ti pomogne, niko ne može da te savetuje, niko ne može predvideti šta će ti se dogoditi. Pa ipak moraš da se odlučiš odmah, smesta, prihvataš li zadatak ili ne. Više se ne sme izgubiti ni trenutak. Galopirao sam deset dana i deset noći gotovo bez predaha da bih te našao. Ali sada, sada gotovo poželim da nikada nisam stigao. Ja sam vrlo star i na izmaku snage. Molim te, daj mi gutljaj vode!“

Atrej donese krčag sveže izvorske vode. Kentaur je pio vodu velikim gutljajima, zatim je obrisao bradu i rekao nešto smirenije: „Ah, hvala.“

To mi baš prija. Sada se osećam već mnogo bolje. Slušaj, Atrej, ne moraš da prihvatiš ovaj zadatak. Detinja Carica u potpunosti prepušta odluku tebi. Ona ne naređuje ništa. Ja ću joj objasniti i ona će naći nekog drugog. Sigurno nije znala da si dečak. Mora da te zamenila sa nekim. To je jedino moguće objašnjenje.“

„Kakav je to zadatak?“, želeo je da zna Atrej.

„Trebao naći lek za Detinju Caricu“, odgovorio je stari kentaur „i spasiti Fantaziju.“

„Zar je bolesna?“, začuđeno upita Atrej.

Kairon mu ispriča kako stvari stoje sa Detinjom Caricom, i sve ono o čemu izveštavaju glasnici iz svih krajeva Fantazije. Atrej je postavio još puno pitanja i kentaur je odgovarao na njih najbolje što je umeo. Razgovarali su do duboko u noć. I, što je Atrej više shvatao razmere opasnosti koja se nadnela nad Fantazijom, to se na njegovom, u početku tako zatvorenom licu, sve jasnije ocrtavao otvoreni užas.

„A ja o svemu tome“, konačno je promrmljao bledim usnama, „nisam ništa znao.“

Kairon je ispod obrva, bujnih i belih, ozbiljno i brižno pogledavao dečaka.

„Sada znaš kako stvari stoje i možda sada razumeš zašto sam izgubio prisebnost kada sam te ugledao. Pa ipak, Detinja Carica je izgovorila tvoje ime. 'Idi i potraži Atreja!' rekla mi je. 'On uživa sve moje poverenje', rekla je. 'Pitaj ga da li želi da se prihvati Velike Potrage za mene i za Fantaziju', kazala je. Ne znam zašto je izabrala baš tebe. Možda samo jedan mali dečak kao ti može da reši ovaj nemogući zadatak. Ne znam i ne mogu da te posavetujem.“

Atrej je sedeo pognute glave i ćutao. Shvatio je da je ovo daleko veći ispit nego što je njegov lov. Čak i najbolji lovci i tragači teško da su mogli da ga polože, a za njega je bio pretežak.

„Dakle?“, tiho je upitao stari kentaur. „Hoćeš li?“

Atrej podiže glavu i pogleda ga.

„Hoću“, reče odlučno.

Kairon polako klimnu glavom. Zatim sa vrata skide ogrlicu sa

zlatnom amajlijom i stavi je Atreju oko vrata.

„Aurin ti daje veliku moć“, rekao je svečano, „ali ti nikada ne smeš da je koristiš. Jer, ni sama Detinja Carica nikada ne koristi svoju moć. Aurin će te štiti i voditi, ali ma šta video, nikada ne smeš da se umešaš, jer od ovog trenutka tvoje mišljenje više nije važno. Upravo zbog toga moraš da ideš bez oružja. Moraš da pustiš da se ono što se događa, događa i dalje. Sve mora da ti bude jednako, i zlo i dobro, lepo i ružno, glupo i pametno, kao što je sve jednako u očima Detinje Carice. Ti smeš samo da tražiš i pitaš, ali nikada ne smeš da daješ svoj sud. Nemoj to nikada zaboraviti, Atrej!“

„Aurin!“, ponovi Atrej sa strahopoštovanjem. „Biću dostojan Dragulja. Kada treba da krenem?“

„Odmah“, odvrati Kairon. „Niko ne zna koliko će dugo trajati tvoja Velika Potraga. Možda je već sada bitan svaki čas. Oprosti se od roditelja, braće i sestara!“

„Nemam nikoga“, odgovori Atrej. „Bizon je ubio moje roditelje ubrzo pošto sam se rodio.“

„Ko te je odgajao?“

„Sve žene i svi muškarci zajedno. Zato su me zvali Atrej, što prevedeno na Veliki jezik znači *sin svih*.“

Bastijan je bolje od svih shvatao šta to znači. On je imao bar oca, a Atrej ni oca ni majku. Ali, s druge strane svi muškarci i žene odgajali su Atreja i bio je sin svih, dok Bastijan u suštini nije imao nikog – on je zaista bio ničiji sin. Bez obzira na to, Bastijan se radovao što je na taj način imao nečeg zajedničkog sa Atrejom jer, na žalost, nije postojala velika sličnost među njima, što se tiče njegove hrabrosti i odlučnosti. Ili što se njegovog izgleda tiče. Pa ipak, i Bastijan je bio u Velikoj Potrazi i nije znao kuda će ga ona odvesti i kako će se završiti.

„U tom slučaju“, smatrao je stari kentaur, „najbolje je da odeš bez pozdrava. Ja ću ostati i objasniti sve.“

Atrejevo lice postalo je još mršavije i tvrđe.

„Odakle treba da počnem?“, upitao je.

„Svuda i nigde“, odgovorio je Kairon. „Od sada si sam i niko ne može da te savetuje. I, tako će biti do kraja Velike Potrage – ma kako se završila.“

Atrej klimnu glavom.

„Zbogom, Kairone!“

„Zbogom, Atrej. I – mnogo sreće!“

Dečak se okrenu i krete ka izlazu iz šatora kada ga Kairon još jednom pozva natrag. Stojeći jedan naspram drugog, starac mu stavi ruke na ramena, pogleda ga u oči smeškom punim poštovanja i polako reče: „Mislim da polako shvatam zašto je izbor Detinje Carice pao na tebe, Atrej.“

Dečak je malo pognuo čelo, a zatim je brzo izašao.

Pred šatorom je stajao njegov konj, Artaks. Bio je šaren i malen kao divlji konj, noge su mu bile snažne i kratke, pa ipak je bio nadaleko čuven kao najbrži i najjstrajniји trkač. Još uvek je bio osedlan kao kad se sa Atrejom vratio iz lova.

„Artakse“, šaputao mu je Atrej tapšući mu vrat, „moramo da krenemo. Idemo daleko, daleko. Niko ne zna kuda i da li ćemo se ikada vratiti.“

Konjić je klimnuo glavom i zanjistaо.

„Da, gospodaru“, odgovorio je. „A šta će biti sa tvojim lovom?“

„Idemo u daleko veći lov“, odgovorio je Atrej skočivši u sedlo.

„Čekaj, gospodaru!“, frktalo je konjče. „Zaboravio si svoje oružje. Zar ćeš krenuti bez luka i strele?“

„Da, Artakse“, odgovorio je Atrej, „moram da idem nenaoružan, jer nosim Sjaj.“

„Ho!“, uzviknu konjić. „A kuda idemo?“

„Kuda god želiš, Artakse“, odvrati Atrej. „Od ovog trenutka smo u Velikoj Potrazi.“

Tim rečima oni odjezdiše i proguta ih noćna tama.

U isto vreme u drugom delu Fantazije dogodilo se nešto što niko nije primetio, i što nisu slutili ni Atrej, ni Artaks, a ni Kairon.

Na jednoj veoma udaljenoj livadi pod plastom noći tama se zgušnjavala u jednu veliku, nejasnu priliku. Mrak se skupljao tako da se u noći bez meseca i zvezda pojavilo ogromno crno telo. Njegovi obrisi su još uvek bili nejasni, ali stajalo je na četiri pandže, a u očima na moćnoj razbarušenoj glavi plamtela je zelena vatra. Podiglo je njušku visoko u vazduh njušeći trag. Prilika je dugo tako stajala. Tada je izgleda našla miris koji je tražila jer je iz guše ispustila duboku, pobedničku grmljavinu.

Počela je da trči. U velikim nečujnim skokovima tamna prilika je jurila u noć bez zvezda.

Časovnik na tornju otkucao je jedanaest sati. Sada je počeo veliki odmor. Odozdo, iz hodnika, dopirala je galama dece koja su trčala u školsko dvorište.

Bastijan je još uvek sedeo na strunjači skrštenih nogu. Utrnule su mu potpuno. On ipak nije Indijanac. Ustao je, uzeo svoju užinu i jabuku iz torbe i počeo da trči gore-dole po tavanu. Osećao je žmarce u nogama, i one su polako počele da se bude.

Zatim se popeo na konja i uzjahao ga. Zamislio je da je on Atrej, koji na Artaksu galopira kroz noć. Pripio se uz vrat svog konjića.

„Hajde!“, uzviknu. „Trči, Artakse, hajde! Hajde!“

Tada se uplašio. Bilo je krajnje nesmotreno što je vikao tako glasno. Šta ako ga je neko čuo? Čekao je jedan trenutak i osluškivao. Ali do njega je dopiralo samo mnoštvo glasova iz dvorišta.

Pomalo posramljen, on siđe s konja. Zaista, ponašao se kao malo dete!

Odvio je sendvič i obrisao jabuku do sjaja o svoje pantalone. Međutim, zaustavi se pre nego što je zagrizao jabuku.

„Ne“, reče glasno sam sebi, „moram pažljivo da raspodelim hranu. Ko zna koliko dugo će ovo morati da mi traje.“

Teška srca ponovo je zavio hleb i vratio ga zajedno sa jabukom u torbu. Zatim se s uzdahom spusti na strunjače i ponovo posegnu za knjigom.

III

Drevna Morla

Crni kentaur, stari Kairon, umorno se spusti na ležaj od mekog krzna slušajući kako se udaljuje topot Atrejevog konja. Napor je iscrpio njegove snage. Žene, koje su ga sledećeg dana našle u Atrejevom šatoru, strahovale su za njegov život. Nekoliko dana kasnije, kada su se lovci vratili, nije mu bilo ništa bolje ali je ipak bio u stanju da im objasni zašto je Atrej odjahao i da se neće uskoro vratiti. Svi su se uozbiljili i zabrinuli, jer su voleli dečaka. Pa ipak, oni su bili i ponosni što je Detinja Carica baš njemu poverila Veliku Potragu – mada niko nije sasvim shvatio njen izbor.

Inače, stari Kairon se nikada više nije vratio u Kulu od slonovače. Ali, nije umro, a nije ni ostao kod zelenokožaca u Travnatom moru. Njegova sudbina odvela ga je sasvim drugim, neočekivanim putem. Ali, to je druga priča koju ćemo pričati drugi put.

Atrej je iste noći stigao u podnožje Srebrnih planina. Bilo je gotovo jutro kada je zastao da se odmori. Artaks je malo pasao travu i pio vodu iz bistrog planinskog potoka. Atrej se uvio u svoj crveni ogrtač i zatim spavao nekoliko časova. Kada se sunce rodilo, oni su ponovo bili na putu.

Prvog dana prešli su preko Srebrnih planina, gde su poznavali svaku stazu i bogazu, tako da su brzo napredovali.

Kada je ogladneo, dečak je pojeo komad sušenog bizonskog mesa i dve male pogače od semena trave, koje je nosio u torbi na sedlu, u stvari, ono što je bilo namenjeno za lov.

„Tačno!“, rekao je Bastijan. „Čovek tu i tamo mora da pojede nešto.“

Izvadio je iz torbe sendvič i, odvivši papir, pažljivo ga razlomio na dva dela. Jedan deo ponovo uvi u papir i skloni ga. Onaj drugi komad pojede.

Odmor se završio. Bastijan je razmišljao koji je čas na redu. Ah, da, geografija kod gospođe Šturić. Sada je trebalo nabrajati reke i njihove pritoke, gradove i broj stanovnika, rudna blaga i vrste industrije. Bastijan je slegnuo ramenima i nastavio da čita.

Kada je sunce zalazilo, oni su za sobom već bili ostavili Srebrne planine i ponovo su zastali da se odmore. Te noći Atrej je sanjao purpurnocrvene bizone. Video ih je kako prolaze u daljini i pokušao da im se približi na konju. Ali, uzalud. Ma koliko nagonio svog konjića, bizoni su uvek bili na istoj udaljenosti od njega.

Drugog dana prolazili su kroz zemlju Pevajućeg Drveća. Svako drvo imalo je drugačiji oblik, drugačiji list, drugačiju koru. Ova zemlja se zvala tako jer je drveće ispuštalo nežnu muziku, koja se čula kako izbliza tako i izdaleka sjedinjavajući se u snažnu celinu, koja se po lepoti nije mogla porediti ni sa čim u Fantaziji. Putovanje ovom zemljom nije bilo sasvim bezopasno, jer su mnogi putnici ostajali kao začarani, zaboravljajući na sve. I Atrej je osetio moć ovih predivnih zvukova, ali se nije dao zavesti.

Sledeće noći on je opet sanjao purpurnocrvene bizone. Ovog puta išao je pešice i oni su u velikom krdu prolazili kraj njega. Ali bili su izvan domašaja njegovog luka, i kada je hteo da im se krišom približi, primetio je da su mu noge kao prikovane za zemlju i da ne može da ih pokrene. Odmah potom je krenuo, mada sunce još nije bilo izašlo.

Trećeg dana ugledao je Staklene tornjeve Eriboa pomoću kojih su stanovnici ovog područja hvatali i sakupljali sjaj zvezda. Od toga su pravili divno ukrašene predmete, čija stvarna namena nikome u Fantaziji nije bila poznata, osim njima.

Čak je sreo neke od njih, male prilike koje kao da su bile napravljene od stakla. Oni su ga prijateljski primili i snabdeli jelom i pićem, ali kada je pitao da li neko zna nešto o bolesti Detinje Carice, oni su tužno i smeteno ćutali.

Sledeće noći Atrej je opet sanjao kako krdo purpurno-crvenih bizona prolazi kraj njega. Jedna od životinja, jedan velik, naočit bizon izdvojio se iz grupe ostalih i približio mu se polako, bez imalo straha ili besa. Kao svi pravi lovci, tako je i Atrej imao dara da na svakom biću odmah pronade ranjivo mesto u koje bi morao da gađa da bi ga ulovio. Purpurno-crveni bizon se čak tako namestio da mu se u pravom smislu reči nudio kao meta. Atrej je namestio strelu i svom snagom zapeo luk, ali nije mogao da gađa. Njegovi prsti kao da su bili srasli sa tetivom luka i nisu je puštali.

Sledećih noći stalno je sanjao slične snove. On se sve više približavao purpurnocrvenom bizonu, a to je upravo bio onaj kojeg je u stvarnosti hteo da ulovi, prepoznao ga je po beloj mrlji na čelu, ali iz nekog razloga nije mogao da ispali smrtonosnu strelu.

Danju je jahao sve dalje i dalje, ne znajući kuda i ne nailazeći na bilo koga ko bi ga posavetovao. Zlatnu amajliju, koju je nosio, poštovala su sva bića sa kojima se susretao, ali niko nije znao odgovor na njegovo pitanje.

Jednom je izdaleka ugledao Plamene ulice grada Brouša, gde su živela bića čija su tela bila sazdana od vatre, ali tamo nije svraćao. Projahao je preko velike visoravni Sasafranaca, koji su se rađali stari a umirali kada bi postali bebe. Došao je do prašumskog hrama Muamat, gde je jedan stub od mesečevog kamena slobodno lebdeo u vazduhu, i razgovarao je sa monasima koji su živeli ovde. Ali, morao je ići dalje ne dobivši nikakvo obaveštenje.

Već je gotovo nedelju dana lutao unaokolo bez cilja. Sedmog dana i sledeće noći imao je dva sasvim različita susreta, koji su potpuno promenili njegov položaj i raspoloženje.

Kaironova priča o strašnim zbivanjima u svim delovima Fantazije ostavila je dođuše utisak, ali do tada to je za njega ipak bila samo priča. Sedmog dana video je to vlastitim očima.

Bilo je podne kada je jahao kroz gustu mračnu šumu u kojoj je raslo džinovsko čvornovato drveće. To je bila ona ista Haulska šuma u kojoj su se malo pre toga susrela naša četiri glasnika. Koliko je Atrej znao, ovo područje, bilo je domovina Korastih demona. To su, kako su mu

pričali, bili ogromni muški i ženski grmalji, koji su ličili na čvornovata stabla drveta. Sve dok su stajali nepomično, što je bila njihova osobina, čovek bi zaista mogao da ih smatra drvećem i da, ne sluteći ništa, jednostavno prođe kraj njih. Samo kad bi se kretali, moglo se videti da imaju granolike ruke i krive noge nalik na korenje. Mada su bili mnogo snažni, nisu bili opasni, jedino su tu i tamo voleli da se našale sa zalutalim putnicima.

Atrej je upravo otkrio proplanak u šumi, kuda je vijugao potočić, i sjahao sa Artaksa da bi se ovaj napio vode i malo pasao travu, kada iznenada iza sebe začu gromoglasno praskanje i krckanje.

Tri Korasta demona pojaviše se na ivici šume i krenuše ka njemu. Jeza mu je prošla niz kičmu kada ih je ugledao. Prvi nije imao ni noge ni donji deo tela, tako da je morao da hoda na rukama. Drugi je imao rupu u sredini, tako ogromnu da se moglo gledati kroz nju. Treći je skakao na jednoj jedinoj nozi, jer nije imao celu levu stranu, kao da ga je neko presekao napola.

Kada su na Atrejevim grudima ugledali amajliju, klimnuše jedan drugom glavom i polako mu se približiše.

„Nemoj se plašiti!“, rekao je onaj što je hodao na rukama, a njegov glas je odjekivao kao škripanje drveća. „Ne izgledamo baš lepo, ali u ovom delu Haulske šume nema nikog drugog ko bi mogao da te upozori. Zato smo i došli.“

„Da me upozorite?“, upitao je Atrej. „Na šta?“

„Čuli smo o tebi“, stenjao je onaj sa rupom u grudima, „i ispričali su nam zašto si na putu. Nemoj više jahati u ovom pravcu, inače si izgubljen.“

„Inače će ti se dogoditi isto što se dogodilo i nama“, uzdisao je prepolovljeni. „Pogledaj nas! Da li bi ti se to dopalo?“

„Pa, šta vam se dogodilo?“, raspitivao se Atrej.

„Širi se Ništa“, jecao je prvi, „raste iz dana u dan, ukoliko se uopšte može kazati da Ništa raste. Ostali su blagovremeno pobjegli iz Haulske šume, ali mi nismo hteli da napustimo našu domovinu. Tada nas je iznenadilo u snu i evo, pogledaj šta nam je učinilo.“

„Da li mnogo boli?“, pitao je Atrej.

„Ne“, odgovori drugi Korasti demon, koji je imao rupu na grudima, „ne osećaš ništa. Jednostavno, nešto ti nestane. A ako te snađe, onda ti svakog dana nestane još ponešto. Od nas uskoro neće više ništa ostati.“

„U kom delu šume je to započelo?“, pitao je Atrej.

„Hoćeš da vidiš?“, Treći demon, od koga je ostala samo polovina, upitno pogleda svoje sapatnike. Kada ovi klimnuše glavom, on reče: „Odvešćemo te tako blizu da možeš da vidiš, ali moraš da nam obećaš da nećeš prići bliže. Inače će te neodoljivo privući.“

„Dobro“, reče Atrej, „obećavam.“

Njih trojica se okrenuše i kretuše ka ivici šume. Vodeći Artaksa za uzde, Atrej krenu za njima. Izvesno vreme išli su uzduž i popreko između džinovskih stabala a zatim se zaustaviše pred ogromnim drvetom, tako velikim da bi ga jedva obuhvatilo petoro odraslih ljudi.

„Popni se što više možeš“, rekao je beznogi demon, „i gledaj u pravcu izlaska sunca. Tamo ćeš ga videti ili štaviše nećeš.“

Atrej se peo po čvorovima i grbama drveta. Stigao je do najnižih grana. Zatim se peo na sledeće, više i više, sve dok nije izgubio iz vida tle pod sobom. Penjao se dalje, stablo je bilo sve tanje, a poprečne grane sve brojnije, tako da je brže napredovao. Kada je konačno seo na vrh, okrenuo se u pravcu izlaska sunca i tada ugledao:

Vrhovi drveća u neposrednoj blizini bili su zeleni, ali lišće malo udaljenijeg drveća kao da je izgubilo svaku boju. Bilo je sivo. Nešto dalje, lišće kao da je na neki način postalo čudno providno, maglovito, ili bolje reći, nestvarno. Iza toga jednostavno nije bilo ničeg. Nije to bilo ogoljeno mesto, ni tama, niti nešto svetlije. Ne, to je bilo nepodnošljivo za oči, što je stvaralo osećaj slepila. Jer, nijedno oko ne može da podnese pogled u apsolutno ništa.

Atrej je stavio ruku na lice i samo što nije pao sa grane. Za trenutak se čvrsto uhvati, pa zatim siđe što je brže mogao. Video je dovoljno. Tek sada je shvatio sav užas koji se širio Fantazijom.

Kada je sišao sa drveta, video je da su nestala tri Korasta demona. Atrej skoči u sedlo i odjaha koliko je brže mogao. Artaks ga je nosio

daleko od Ništa, koje se polako ali nezadrživo širilo. Tek u sumrak, kada je ostavio Haulsku šumu daleko iza sebe, zastade da se odmori.

U toj noći predstojao mu je drugi doživljaj, koji je njegovoj Velikoj Potrazi trebalo da da novi smer.

Sanjao je, naime – daleko jasnije nego do sada – velikog purpurnocrvenog bizona kojeg je želeo da ubije. Ovog puta Atrej je bio bez luka i strele. Osećao se veoma, veoma mali, a lice životinje prekrilo je celo nebo. Tada je čuo kako mu se obraća. Nije razumeo baš svaku reč, ali mu je otprilike rečeno sledeće: „Da si me ubio, ti bi sada bio lovac. Ali pošto si se odrekao toga, ja ću ti pomoći. Slušaj! U Fantaziji postoji biće koje je starije od svih ostalih bića. Na severu, daleko, daleko odavde nalaze se Močvare Tuge. Usred tih močvara uzdiže se Rožnato brdo. Tamo živi Drevna Morla. Traži Drevnu Morlu!“

Tada se Atrej probudio.

Časovnik na zvoniku izbio je dvanaest sati. Sada će Bastijanovi školski drugovi sići u fiskulturnu dvoranu na poslednji čas. Danas će se možda igrati velikom, teškom medicinkom sa kojom je Bastijan tako nespretan zbog čega nijedna ekipa nije htela da ga ima u svojim redovima. Ponekad su morali da se igraju malom, kao kamen tvrdom loptom, čiji udarac ume grozno da boli. Bastijana bi uvek pogodila punom snagom, zato što je bio laka meta. Možda će se danas penjati uz konopac, vežba koju je Bastijan naročito mrzeo. Dok bi ostali već gotovo bili gore, on bi obično, na veliko zadovoljstvo celog razreda, visio, zajapurene glave, kao džak brašna na donjem kraju konopca, nesposoban da se popne i pola metra. A nastavnik fiskeulture, gospodin Menge, nije štedeo šale na račun Bastijana.

Šta bi Bastijan dao da je kao Atrej! Onda bi im svima pokazao.

Uzdahnuo je duboko.

Atrej je jahao na sever, stalno na sever. Sebi i svom malom konju dozvoljavao je samo najneophodniji odmor, za san i hranu. Jahao je danju i noću, po jarkom suncu i kiši, po oluji i nevremenu. Nije gledao ni levo ni desno, i više nikome nije postavljao pitanja.

Što je dalje išao u pravcu severa, postajalo je sve tamnije. Dane je ispunjavao uvek isti olovnosivi sumrak. Noću su na nebu igrala polarna svetla.

Jednog jutra, kada je izgledalo da se u mutnom sumraku zaustavilo vreme, Atrej je sa jednog brežuljka konačno ugledao Močvare Tuge. Oblaci magle su promicali nad njima, a tu i tamo uzdizale su se male šume sa drvećem, koje se u donjem delu račvalo u pet ili šest iskrivljenih krakova, zbog čega su ličila na velike rakove, koji na mnogo nogu stoje u crnoj vodi. Na smeđem lišću visilo je korenje nalik na nepokretne hvataljke. Bilo je gotovo nemoguće utvrditi gde je između bara čvrsto tlo, a gde samo pokrivač od vodenih biljaka.

Artaks je užasnut tiho frktao.

„Zar ćemo ići tamo, gospodaru?“

„Da“, odgovori Atrej, „moramo da nađemo Rožnato brdo, koje se nalazi usred ovih močvara.“

Nagnao je konja, a Artaks ga poslušao. Korak po korak ispitivao je svojim kopitama čvrstinu tla, ali su napredovali vrlo sporo. Atrej je na kraju sjahao i poveo Artaksa za uzdu. Konj je nekoliko puta tonuo, no ipak mu je uvek polazilo za rukom da se izvuče. Ali, što su dublje zalazili u Močvare Tuge, to su njegovi pokreti postajali sve tromiji. Opuštene glave jedva se vukao napred.

„Artakse“, pitao je Atrej, „šta je sa tobom?“

„Ne znam, gospodaru“, odgovorila je životinja, „mislim da bi trebalo da se vratimo. Sve to nema smisla. Jurimo za nečim o čemu si samo sanjao. Ali, nećemo naći ništa. Možda je ionako već kasno. Možda je Detinja Carica umrla i sve što činimo je besmisleno. Gospodaru, vratimo se.“

„Artakse, nikada nisi tako govorio“, iznenađeno reče Atrej. „Šta ti je? Jesi li bolestan?“

„Možda“, odgovorio je Artaks. „Pri svakom koraku se povećava tuga u mom srcu. Gospodaru, izgubio sam nadu. I osećam se tako težak, tako težak. Mislim da ne mogu dalje.“

„Ali mi moramo ići dalje!“, povika Atrej. „Hajde, Artakse!“

Povukao je uzdu, ali Artaks je stajao. Već je do trbuha uronio u močvaru. Više nije pokušavao da se izvuče.

„Artakse!“, vikao je Atrej. „Ne smeš da se prepustiš! Izadi, izvuci se ili ćeš potonuti!“

„Pusti me, gospodaru!“, odgovorio je konjić. „Neću uspeti. Idi dalje sam! Ne brini za mene! Ne mogu više da podnesem ovu tugu. Hoću da umrem.“

Atrej je očajnički vukao uzde, ali konjić je tonuo sve dublje. Ništa nije mogao da učini. Kada je na kraju samo glava životinje ostala iznad površine vode, Atrej je uhvati rukama.

„Držim te čvrsto, Artakse“, šaputao je, „neću dozvoliti da potoneš.“

Konjić je još jednom tiho zanjištao.

„Gospodaru, više mi ne možeš pomoći. Ja sam gotov. Ni ti ni ja nismo znali šta nas ovde očekuje. Sad znamo zašto se zovu Močvare Tuge. Tuga me je učinila tako teškim da moram da potonem. Tu nema pomoći.“

„Ali ja sam ovde“, rekao je Atrej, „i ne osećam ništa.“

„Gospodaru, ti nosiš Sjaj“, odgovori Artaks, „ti si zaštićen.“

„Onda ću ga staviti tebi oko vrata!“, uzviknuo je Atrej. „Možda će i tebe zaštititi.“

Počeo je da skida ogrlicu sa vrata.

„Ne“, zanjišta konjić, „ne smeš to učiniti, gospodaru. Dragulj je dat tebi i nemaš prava da ga ikome daješ po svom nahođenju. Moraćeš da nastaviš Veliku Potragu bez mene.“

Atrej pritisnu lice na obraz konja.

„Artakse...“, šaputao je, „o, moj Artakse!“

„Hoćeš li mi ispuniti poslednju želju, gospodaru?“, pitala je životinja.

Atrej nemo klimnu glavom.

„Onda te molim da odeš. Ne želim da gledaš moj kraj. Hoćeš li mi učiniti tu uslugu?“

Atrej se polako digao. Već je polovina Artaksove glave bila u crnoj vodi.

„Zbogom Atrej, gospodaru moj!“, reče. „I hvala!“

Atrej stisnu usne. Nije mogao da odgovori. Još jednom je klimnuo glavom Artaksu, a onda se okrenu i ode.

Bastijan je jecao. Nije mogao da se savlada. Njegove oči bile su pune suza i nije mogao dalje da čita. Prvo je morao da izvadi maramicu i obriše nos, pre nego što je mogao da nastavi.

Atrej je hodao i hodao. Nije znao koliko je to dugo trajalo. Bio je kao slep i nem. Magla se zgušnjavala sve više i Atreju se činilo da već satima luta u krug. Više nije pazio kuda ide, ali nikada nije propadao dublje nego do kolena. Na njemu neshvatljiv način znamenje Detinje Carice vodilo ga je pravim putem.

Odjednom se našao pred visokom, prilično strmom padinom. Puzeći uz ispucalu stenu, on se peo na zaobljen vrh. U prvom trenutku nije primetio od čega su načinjene ove stene. Tek kada je stigao na vrh, primetio je da su to ogromne rožaste ploče iz čijih je proreza i procepa bujala mahovina.

Znači, našao je Rožnato brdo!

Međutim, ovo otkriće nije u njemu probudilo zadovoljstvo. Gotovo je ravnodušno prihvatio ovu činjenicu sada, kada više nije bilo njegovog vernog konjića. Moraće da sazna ko je Drevna Morla i gde, u stvari, ona živi.

Dok je razmišljao o tome, iznenada je osetio kako se brdo tiho potreslo. A zatim je začuo strašno duvanje, mljackanje i glas koji kao da je dolazio iz same utrobe zemlje: „Gledaj, stara, nešto mili po nama.“

Atrej je požurio ka ivici grebena odakle se začuše zvuci. Pritom se okliznuo na prekrivaču od mahovine. Nije mu pošlo za rukom da se uhvati za nešto i zadrži, pa je klizio sve brže dok na kraju nije pao sa brda. Srećom, pao je na jedno drvo, koje je raslo u podnožju. Prihvatile su ga njegove grane.

Atrej ugleda pred sobom ogromnu pećinu u brdu. U njoj je pljuskala i šljapkala crna voda i nešto se micalo. Tek kada se sasvim promolilo, Atrej ugleda glavu na dugom smežuranom vratu. Bila je to glava kornjače. Njene oči bile su velike i crne kao jezera. Iz njenih usta cedio se mulj i alge. Celo Rožnato brdo – iznenada shvati Atrej – bilo je jedna ogromna životinja, jedna velika močvarna kornjača – Drevna Morla!

Tada se opet začu onaj zvučni, grguravi glas: „Mali, šta radiš tu?“

Atrej posegnu za amajlijom na svojim grudima držeći je tako da su njene velike oči morale da je vide: „Poznajesh li ovo, Morla?“

Potrajalo je neko vreme pre nego što je odgovorila: „Gledaj, stara – Aurin. Odavno ga nismo videle. Odavno nismo videle znak Detinje Carice.“

„Detinja Carica je bolesna“, reče Atrej. „Jesi li znala?“

„Nama je svejedno. Zar ne, stara?“, odvrati Morla. Ona je, izgleda, na čudan način razgovarala sama sa sobom, jer ko zna koliko dugo nije imala s kim da razgovara.

„Ako je ne spasimo, umreće“, navaljivao je Atrej, „Ništa se širi svuda. Video sam ga svojim očima.“

„Pa, onda dobro“, odgovorila je Morla.

„Ali, sa njom će biti uništena cela Fantazija!“, vikao je Atrej. „I svi mi!“

„Slušaj, mali“, odgovorila je Morla, „šta nas se to tiče? Ništa nam više nije važno. Nama je svejedno, sve nam je potpuno svejedno.“

„Ali, Morla, i ti ćeš biti uništena!“, ljutito je vikao Atrej. „I ti! Ili, misliš da ćeš nadživeti Fantaziju zato što si tako stara?“

„Slušaj, mali“, grgurala je Morla, „mi smo stare, previše stare, živele smo dovoljno dugo. Videle smo previše. Kada znaš onoliko koliko mi znamo, onda ti više ništa nije važno. Sve se večito ponavlja, dan i noć, leto i zima, svet je prazan i besmislen. Sve se vrti u krug. Što nastaje, mora i da nestane, što se rodi, mora i da umre. Sve se potire, dobro i zlo, glupost i mudrost, lepo i ružno. Sve je prazno. Ništa nije važno. Ništa nije stvarno.“

Atrej nije znao da joj odgovori na to. Ogromne, tamne i prazne oči,

velike poput jezera paralisale su njegove misli. Nakon izvesnog vremena ponovo je čuo Morlu kako govori: „Mali, ti si mlad. Mi smo stare. Kada bi bio star kao mi, znao bi da ne postoji ništa osim tuge. Zašto da ne umremo svi, ti i ja, Detinja Carica, svi, svi? Pa sve je privid, samo beznačajna igra. Ništa nije važno. Mali, ostavi nas na miru. Idi.“

Atrej skupi svu volju da bi se mogao odupreti njenom pogledu koji parališe.

„Ako znaš toliko“, rekao je, „onda ćeš znati kakva je to bolest Detinje Carice i da li za nju postoji lek.“

„Znamo, znamo! Zar ne, stara?“, duvala je Morla. „Ali, svejedno nam je da li će biti spasena ili ne. Pa zašto bismo ti onda rekle?“

„Ako ti je zaista sasvim svejedno“, navaljivao je, „onda bi isto tako mogla da mi kažeš.“

„Možemo, možemo! Zar ne, stara?“, gundala je Morla. „Ali, nismo raspoložene.“

„Onda ti *nije* svejedno!“, vikao je Atrej. „Ni sama ne veruješ u ono što kažeš!“

Posle dugog tajca začuo je tiho grgutanje i podrigivanje. To mora da je bila neka vrsta smeha, ukoliko je Drevna Morla uopšte još umela da se smeje. U svakom slučaju, ona reče: „Mali, ti si lukav. Slušaj! Ti si lukav. Odavno se nismo ovako zabavljale. Zar ne, stara? Pogledaj. Zaista, isto tako ti možemo i reći. Svejedno nam je. Da li da mu kažemo, stara?“

Usledila je duga tišina. Atrej je nestrpljivo očekivao odgovor Morle, pazeći da pitanjima ne prekine spor i beznadežan tok njenih misli. Konačno, ona nastavi: „Mali, tvoj život je kratak. Naš je dug. Previše dug. Ali, svi živimo u vremenu. Ti – kratko vreme. Mi – vrlo dugo. Detinja Carica postojala je još pre mene. Ali, ona nije stara. Ona je uvek mlada. Pogledaj. Njen život se ne meri vremenom, već imenom. Njoj je potrebno novo ime. Njoj stalno treba neko novo ime. Znaš li njeno ime, mali?“

„Ne“, priznao je Atrej, „nikada ga nisam čuo.“

„I nisi mogao“, odgovorila je Morla, „čak ni mi ne možemo da ih se

setimo. Pa ipak je imala mnoga. Ali, sva su ona zaboravljena. Detinjoj Carici potrebno je novo ime i onda će opet ozdraviti. Ali, svejedno je da li će ozdraviti ili ne.“

Zatvorila je svoje oči, velike poput jezera, i polako počela da uvlači glavu.

„Čekaj!“, povikao je Atrej. „Kako će dobiti ime? Ko može da joj da ime? Gde mogu da nađem ime?“

„Niko od nas“, čuo je kako grgoće Morla, „nijedno biće iz Fantazije ne može joj dati novo ime. Zato je sve beznadežno. Zato je sve svejedno. Nemoj da brineš za to, mali. Sve to nije važno.“

„A ko?“, uzviknuo je Atrej očajno. „Ko može da joj da ime i tako spase i nju i nas?“

„Ne galami toliko!“, reče Morla. „Pusti nas na miru i odlazi. Ni mi ne znamo ko može da joj da ime.“

„Ako ti ne znaš“, vikao je Atrej, „ko to može znati?“

Morla još jednom otvori oči.

„Da ne nosiš Sjaj“, breknula se, „ja bih te pojela, samo da opet imam mira. Pogledaj.“

„Ko?“, navaljivao je Atrej. „Reci mi ko zna, pa ću te zauvek ostaviti na miru!“

„Ionako je svejedno“, odgovorila je, „možda to zna Ujulala u Južnom proročištu. Ona možda zna. Šta nas briga.“

„A, kako da stignem tamo?“

„Tamo ne možeš uopšte da stigneš, mali. Makar putovao deset hiljada dana. Tvoj život je previše kratak. Umro bi pre nego što bi stigao. Predaleko je. Na jugu. Previše daleko. Zato je sve beznadežno. To smo ti odmah rekli, zar ne, stara? Pusti sve i digni ruke od toga, mali. A pre svega, ostavi nas na miru!“

To reče da bi konačno sklopila oči praznog pogleda i uvukla svoju glavu natrag u pećinu. Atreju je bilo jasno da od nje više ništa neće saznati.

U istom trenutku biće mraka, koje se od tame zgusnulo na livadi,

nanjušilo je Atrejev trag i bilo je na putu ka Močvarama Tuge. Niko i ništa u celoj Fantaziji nije ga moglo skrenuti s tog traga.

Bastijan je rukama podupro glavu i zamišljeno gledao preda se.

„Čudno“, rekao je glasno, „da nijedno biće u Fantaziji ne može da da novo ime Detinjoj Carici.“

Ako je samo bitno izmisliti neko ime, onda bi Bastijan vrlo lako mogao da joj pomogne. Ali, na žalost, on nije u Fantaziji, gde bi njegove sposobnosti bile od koristi i možda bi osvojio njihove simpatije i poštovanje. S druge strane, bilo mu je drago što nije tamo, jer se ni za šta na svetu ne bi usudio da stupi u takav predeo kao što su Močvare Tuge. Šta tek reći o strašnom biću mraka, koje je sledilo Atreja, a da ovaj to nije znao! Bastijan bi ga rado upozorio, ali to nije bilo moguće. Nije mu preostalo ništa drugo osim da se nada i da čita dalje.

IV

Mnogostruka Igramul

Divlja žeđ i glad mučili su Atreja. Dva dana su prošla kako je za sobom ostavio Močvare Tuge. Od tada je lutao beživotnom stenovitom pustinjom. Ono malo hrane koje je poneo sa sobom nestalo je zajedno sa Artaksom u crnoj vodi. Uzalud je Atrej kopao rukama između stena, ne bi li pronašao barem koren, ali ovde ništa nije raslo, čak ni mahovina, ni lišaj.

U prvom trenutku je bio srećan što barem pod nogama opet oseća čvrsto tlo, ali malo-pomalo morao je sebi priznati da je u gore položaju nego pre. Zalutao je. Nije znao čak ni kojim pravcem ide, jer svuda oko njega vladao je sumrak. A, nije bilo ničega prema čemu bi mogao da se orijentiše. Hladan vetar je neprestano duvao oko igličastih stena koje su se uzdizale sa svih strana.

Puzio je po grebenju i stenama, penjao se gore i ponovo silazio, ali sve što je video bile su planine u daljini iza kojih su se opet nalazili planinski lanci, i tako na sve strane dokle je pogled dopirao. Tu nije bilo ničeg živog, ni bubice, ni mrava, čak ni lešinara, koji inače strpljivo slede izgubljenog putnika sve dok se ne sruši kraj puta.

Više nije bilo sumnje: to je zemlja Mrtvih planina. Malo njih je videlo ovu zemlju, a gotovo se niko nije vratio iz nje. Ali, ona se spominjala u legendama koje je pripovedao Atrejev narod. On se setio strofe jedne veoma stare pesme:

Za svakog lovca je bolje
da umre u močvarama,
jer u zemlji Mrtvih planina

postoji duboki bezdan
gde prebiva Mnogostruka Igramul,
užas nad užasima...

Čak da je Atrej i želeo da se vrati, i da je znao kojim pravcem treba da ide, to više nije bilo moguće. Otišao je predaleko i mogao je samo da ide dalje. Da je bio u pitanju jedino njegov vlastiti život, možda bi jednostavno seo u neku stenovitu pećinu hladnokrvno iščekujući smrt, kao što bi u ovakvom slučaju učinili lovci njegovog naroda. Ali on je bio u Velikoj Potrazi, o koncu je visio život Detinje Carice i cele Fantazije. Nije imao prava da odustane.

I tako je nastavio. Gore, dole. Povremeno bi shvatio da je dugo hodao kao u snu, dok je njegov duh prebivao u drugim sferama i nerado se vraćao u stvarnost.

Bastijan se trgnu. Časovnik na zvoniku izbio je jedan sat. Nastava se završila.

Bastijan je osluškivao galamu i viku dece, koja su istrčavala iz učionice i jurcala kroz hodnike. Po stepenicama je odjekivalo tupkanje nogu. Još neko vreme sa ulice su dopirali razni povici. A zatim je školska zgrada utonula u tišinu.

Ta tišina se spustila na Bastijana kao veliki teški zastor koji je pretio da ga uguši. Od sada će biti potpuno sam u velikoj školskoj zgradi – ceo dan, celu sledeću noć, ko zna koliko dugo. Njegova avantura postade ozbiljna.

Druga deca su sada otišla kući na ručak. Bastijan je takođe bio gladan i bilo mu je hladno uprkos tome što je bio ogrnut vojničkim ćebadima. Iznenada je izgubio svu hrabrost, ceo njegov plan činio mu se potpuno šašav i besmislen. Hteo je da ide kući, sad, odmah, smesta! Još je bilo vremena za to. Otac sigurno još ništa nije primetio. Bastijan čak nije morao da mu kaže da je danas pobegao iz škole. Naravno, kad-tad bi to izašlo na videlo, ali do tada će proći izvesno vreme. Ali, ukradena knjiga? Da, i to će jednom morati da prizna. Otac će na kraju podneti i tu krađu, kao što je do sada podneo sva druga razočarenja koja mu je Bastijan priredio. Nije imao razloga da ga se plaši. Verovatno će bez reči otići gospodinu Koreanderu i srediti sve.

Bastijan je već posegnuo za knjigom bakarne boje da bi je spakovao u torbu, ali odjednom se zaustavi.

„Ne“, reče glasno u tišinu tavana, „Atrej se ne bi predao tako brzo, samo zato što su stvari krenule malo nizbrdo. Moram da završim ono što sam započeo. Otišao sam predaleko da bih se mogao vratiti. Moram da idem dalje, bez obzira na to šta će se dogoditi.“

Osećao se vrlo usamljen, ali istovremeno je u tome bilo i nečega nalik na ponos. Ponos, koji je čvrst i ne popušta pred iskušenjem.

Ipak neka mala, majušna sličnost sa Atrejom je postojala.

Došao je trenutak, kada Atrej zaista više nije mogao da ide dalje. Pred njim je zjapila Duboka provalija.

Veličanstvena strahota ovog prizora ne da se opisati. Posred zemlje Mrtvih planina zjapila je pukotina, koja je možda bila široka pola milje, a dubina joj se nije mogla proceniti.

Atrej je ležao na ivici stenovitog ispusta i buljio dole u mrak, koji kao da je dopirao do središta zemlje. Uzeo je kamen veličine čovečije glave i bacio ga što je mogao dalje. Kamen je padao i padao sve dok ga nije progutao mrak. Mada je Atrej dugo osluškivao, do njega nije dopro nikakav zvuk.

I onda je učinio jedino što mu je preostalo. Krenuo je duž ivice Duboke provalije. Svakog trenutka je očekivao da će sresti *užas nad užasima* o kojem je pripovedala priča. Nije imao predstavu o kakvom je stvorenju reč. Znao je samo da se zove Igramul.

Duboka provalija se u isprekidanoj liniji protezala kroz stenovitu pustinju na čijoj ivici naravno nije bilo staze, već su se i ovde uzdizale kamene kule na koje je morao da se popne i koje su se ponekad opasno klimale pod njegovim nogama. Dešavalo se da mu se na putu ispreče gromade stena, koje je zaobilazio s teškom mukom. Ponekad bi naišao i na nizbrdice pune sitnog kamenja, koje bi se odronjavalo čim bi zakoračio po njemu. Nekoliko puta od ruba ponora delio ga je prostor širine stope.

Da je znao da neko sledi njegov trag i da mu se svakog časa bliži sve

više, možda bi učinio nešto nepromišljeno, što bi ga skupo koštalo. Bilo je to ono biće mraka, koje ga je sledilo od početka njegovog putovanja. Od onda njegov se oblik formirao tako da su se jasno mogli prepoznati obrisi. To je bio vuk, crn kao gar, veličine bika. S njuškom iznad samog tla on je jurio sledeći Atrejev trag kroz stenovitu pustinju Mrtvih planina. Dugačak jezik visio mu je iz usta koja su otkrivala njegove zastrašujuće zube. Svež trag govorio je vuku da je samo nekoliko milja udaljen od svoje žrtve. Rastojanje se neumoljivo smanjivalo.

Atrej nije ni slutio da ga neko goni. Tražio je put oprezno i polako.

Dok se provlačio kroz jednu uzanu pećinu, koja se poput cevi vila kroz planinu, Atrej iznenada začu tutnjavu koju sebi nije mogao da objasni, jer nije ličila ni na šta što je ikada čuo. To je bilo hućanje, rikanje i zvečanje. Atrej je osećao kako se istovremeno cela planina iznad njega trese, i začu kako se stene uz tresak obrušavaju niz spoljne zidove. Još izvesno vreme je čekao da se zemljotres, ili ma šta drugo, smiri. Ali, kako je to i dalje trajalo, Atrej nastavi da puzi do izlaza, gde je oprezno izvirió.

I tada ugleda ogromnu paukovu mrežu razapetu od jedne do druge ivice, iznad mraka Duboke provalije. U lepljivim nitima mreže, debelim poput konopca, borio se veliki, beli zmaj sreće, koji se sve više uplitaó udarajući oko sebe repom i šapama.

Zmajevi sreće su vrlo retka vrsta životinja u Fantaziji. Oni nemaju gotovo nikakve sličnosti sa običnim zmajevima, koji liče na ogromne odvratne zmije i žive u pećinama duboko pod zemljom, šireći oko sebe smrad i čuvajući stvarno ili izmišljeno blago. Ti plodovi haosa obično su vrlo zli ili nezgodnog karaktera, imaju krila poput slepih miševa kojima bučno i nespretno uzleću, i bljuju vatru i dim. Za razliku od njih zmajevi sreće su stvorenja vazduha i topline, stvorenja neobuzdane radosti. I pored ogromnog tela oni su laki kao letnji oblak. Zato im za letenje nisu potrebna krila. Oni plove kroz nebeski vazduh kao ribe u vodi. Gledani sa zemlje, liče na sporu munju. Najlepše kod njih je njihova pesma. Glas im zvuči kao zlatno brujanje nekog velikog zvona, a kad govore tiho, čini se kao da zvona zvone u daljini. Svako ko je ikada imao priliku da čuje ovaj glas, seća ga se celog života i priča o tome svojim unucima.

Ali zmaj sreće, koga je Atrej sada ugledao, zaista se nije nalazio u situaciji u kojoj bi bio raspoložen za pevanje. Njegovo dugo gipko telo, čija je sedefasta krljušt blistala u ružičastoj i beloj boji, visilo je savijeno i svezano u ogromnoj paukovoju mreži. Duga dlaka oko njegovih usta, bujna griva i rese na repu i udovima zamrsile su se u lepljive konopce. Gotovo da nije mogao da se miče. Samo oči na njegovoj glavi, nalik na glavu lava, blistale su crveno poput rubina i tako davale znake života.

Predivna životinja krvarila je iz mnogih rana, jer se tu nalazilo još nešto, nešto vrlo veliko, što je kao crn oblak jurišalo na belo zmajevo telo. Ova prilika stalno je menjala svoj oblik, jednom je ličila na ogromnog pauka dugih nogu, sa mnoštvom usijanih očiju i debelog tela pokrivenog crnom ućebanom dlakom, a drugi put postala bi jedna velika ruka sa kandžama koja pokušava da zgnječi zmaja sreće, da bi se već u sledećem trenutku preobrazila u ogromnu crnu škorpiju koja zabada svoju otrovnu žaoku u nesrećnu žrtvu.

Vodila se strašna bitka između dva moćna bića. Zmaj sreće se još branio bljujući plavu vatru koja je prljila čekinje oblakolikog stvorenja. Dim se uzdizao iz pukotina u steni. Atrej gotovo nije mogao da diše od smrada. Jednom je zčaju sreće čak pošlo za rukom da neprijatelju odgrize jedan dugačak pipak. Ali, umesto da padne u dubinu ponora, otkinuti ud je za trenutak lebdeo u vazduhu i vratio se natrag na svoje mesto da bi se ponovo spojio sa tamnim oblakolikim telom. I, nekoliko puta se događalo da zmaj sreće zagriža u prazno kad bi svojim zubima uhvatio neki njegov ud.

Tek sada je Atrej primetio nešto što mu je ranije promaklo: ovo strašno biće uopšte nije imalo jedno čvrsto telo, nego se sastojalo od bezbroj malih, čeličnoplavih insekata, koji su zujali kao besne ose. U gustom roju stvarali su uvek nove oblike.

To je bila Igramul, i Atrej je sada znao zašto su je nazivali *Mnogostruka*. Iskočio je iz svog zaklona, posegao za Draguljom i uzviknuo što je glasnije mogao: „Stoj! U ime Detinje Carice! Stoj!“

Ali, njegov glas se gubio u urlanju i režanju boraca. Čak je sam sebe jedva čuo.

Ne razmišljajući, potrčao je ka njima preko lepljivih konopaca.

Mreža je brujala pod njegovim nogama. Izgubio je ravnotežu, pao kroz petlju i samo se rukama zadržao nad tamnom dubinom. Ponovo se uspeo, zalepio za konopac, oslobodio se i požurio dalje.

Igramul je iznenada osetila da joj se nešto približava. Okrenula se brzinom munje, a njen izgled bio je jeziv: sada je bila samo ogromno, čeličnoplavo lice. Iznad korena nosa stajalo je samo jedno oko sa uspravnom zenicom, koje je sa nezamislivom pakošću gledalo u Atreja.

Bastijan vrisnu od straha.

Krik užasa se razleže, odjekujući ivicama klanca. Igramul pogleda levo-desno da bi videla ima li ovde još neka pridošlica. Taj zvuk nije ispustio dečak, koji je stajao pred njom oduzet od užasa. Ali, osim njega više nije bilo nikoga.

„Da li je moguće da čuje mene?“, zapita se Bastijan duboko uznemiren. „Ali, to nije moguće.“

Tada je Atrej začuo Igramulin glas. To je bio veoma visok i pomalo promukao glas, koji uopšte nije odgovarao njenom velikom licu. Nije micala usnama dok je govorila. To je bilo zujanje ogromnog roja osa, koje se pretvaralo u reči: „Dvonožac!“, začuo je Atrej. „Posle dugog, toliko dugog gladovanja odmah dve poslastice! Kakav sretan dan za Igramul!“

Atrej je morao da skupi svu snagu. Prineo je Sjaj jedinom oku čudovišta i upitao je: „Poznajete li ovaj znak?“

„Pridi bliže, dvonošče!“, zujao je mnogočlani hor. „Igramul ne vidi dobro.“

Atrej učini još jedan korak ka licu. Ono je sada otvorilo usta, gde se na mestu jezika nalazilo bezbroj treperavih pipaka, klješta i hvataljki.

„Još bliže!“, zujao je roj.

Napravio je još jedan korak i sada se našao toliko blizu lica da je

jasno video bezbroj čeličnoplavih insekata, koji su divlje leteli unaokolo. Pa ipak je strašno lice u celini bilo potpuno nepomično.

„Ja sam Atrej“, rekao je, „i obavljam zadatak po nalogu Detinje Carice.“

„Dolaziš u nevreme“, odgovorilo je besno zujanje nakon izvesnog vremena. „Šta hoćeš od Igramul? Ona je vrlo zauzeta, kao što vidiš.“

„Hoću ovog zmaja sreće“, odgovori joj Atrej. „Daj mi ga!“

„Šta će ti, dvonošče?“

„U Močvari Tuge izgubio sam konja. Moram da idem do Južnog proročišta, jer mi samo Ujulala može reći ko će Detinjoj Carici dati novo ime. Ako ga ne bude dobila, moraće da umre, a sa njom i cela Fantazija – pa i vi, Igramul, koju nazivaju Mnogostruka.“

„Ah“, otegnulo se lice, „da li je to objašnjenje za sva ona mesta gde više nema ničega?“

„Da“, odgovori Atrej, „dakle i vi, Igramul, znate za to. Ali, Južno proročište je suviše daleko da bih stigao tamo još za života. Zato od vas zahtevam ovog zmaja sreće. Možda ću ipak stići na cilj ako me on ponese tamo.“

Iz uskovitlanog roja, koji je činio lice, začu se zvuk sličan kikotanju mnogih glasova.

„O, varaš se, Atrej, dvonošče. Mi ne znamo ništa o Južnom proročištu, niti o Ujulali, ali znamo da te ovaj zmaj sreće više ne može nositi. Čak i da nije povređen, vaš put bi trajao toliko dugo da bi Detinja Carica u međuvremenu podlegla bolesti. Atrej, dvonošče, tvoja potraga nije odmerena prema dužini tvoga, već njenoga života.“

Pogled oka sa uspravnom zenicom gotovo da se nije mogao podneti i Atrej obori glavu.

„To je tačno“, rekao je tiho.

„Osim toga“, nastavilo je nepomično lice, „Igramulin otrov je u telu zmaja. U najboljem slučaju, ostaje mu još koji čas života.“

„Onda“, mrmljao je Atrej, „nema nade, ni za njega, ni za mene, a ni za vas, Igramul.“

„Pa“, zujao je glas, „u tom slučaju bi Igramul barem još jednom dobro jela. Ali, ne znači da će to zaista biti Igramulin poslednji obed. Ona bi mogla znati za još jedan način kako da te za tili čas dovede do Južnog proročišta. Samo pitanje je da li će ti se dopasti, Atrej, dvonošče.“

„O čemu govorite?“

„To je Igramulina tajna. I stvorenja ponora takođe imaju svoje tajne, Atrej, dvonošče. Igramul do sada nikada nije odala svoju tajnu. I ti moraš da se zakuneš da je nikada nećeš odati. Zato što bi to vrlo naškodilo Igramul, ako bi se za nju saznalo.“

„Zaklinjem se. Govorite!“

Čeličnoplavo ogromno lice se malo nagnulo i zazujalo jedva čujno: „Moraš dopustiti da te Igramul ugrize.“ Atrej preneraženo ustuknu.

„Igramulin otrov“, nastavi glas, „usmrćuje u roku od jednog časa, ali u isto vreme daje onome, ko ga ima u sebi, moć da se prebaci u svaki deo Fantazije, gde god zaželi da se nađe. Zamisli samo, kada bi to bilo poznato! Sve žrtve bi pobile Igramuli!“

„Jedan čas!?!“, uzviknuo je Atrej. „Ali, šta može da se učini za samo jedan čas?“

„Pa...“, zujao je roj, „ipak je to više od svih časova koji ti ovde preostaju. Oduči sam!“

Atrej se borio sa sobom.

„Hoćete li osloboditi zmaja sreće ako vas zamolim u ime Detinje Carice?“, pitao je na kraju.

„Ne“, odgovorilo je lice, „nemaš pravo da moliš Igramul za to, čak i ako nosiš Aurin, Sjaj. Detinja Carica nas sve prihvata onakvim kakvi smo. Zato se i Igramul klanja njenom znaku. To dobro znaš i ti.“

Atrej je još uvek stajao pognute glave. Igramul je govorila istinu. Znak ne može da spase belog zmaja sreće. Atrejeve želje nisu bitne.

On se uspravi i reče: „Učini što si mi predložila!“

Brzo kao munja čeličnoplavi oblak se ustremi na njega i zaogrnu ga sa svih strana. Osetio je užasan bol u levom ramenu i samo pomislio: ka

Južnom proročištu!

Onda mu pade mrak na oči.

Kada je vuk ubrzo posle toga stigao na ovo mesto, ugledao je ogromnu paukovu mrežu – ali, nikoga nije bilo u njoj. Trag, koji je do tada sledio, odjednom se prekidao i ma koliko pokušavao, više nije mogao da ga nađe.

Bastijan prekide čitanje. Osećao se bedno, baš kao da je i sam imao Igramulin otrov u telu.

„Hvala bogu što nisam u Fantaziji“, reče tiho. „Na sreću takva čudovišta ne postoje u stvarnosti. Sve je to samo priča.“

Ali, da li je zaista bila samo priča? Kako je onda bilo moguće da je Igramul čula Bastijanov krik, a verovatno i Atrej!?

Malo-pomalo ova knjiga je sve više delovala zastrašujuće.

V

Dvoseljenici

Davolje zaplašen Atrej u jednom trenutku posumnja da ga je Igramul ipak prevarila, jer kada se probudio vide da se još uvek nalazi u stenovitoj pustinji.

Teško je ustao, ali tada primeti da se nalazi u jednoj sasvim drugačijoj divljini. Planine kao da su bile sazdane od blokova stena crvenih poput rđe, naslaganih tako da su oblikovali razne čudne kule i piramide. Tlo između tih kula pokrivalo je nisko žbunje i trava. Vazduh je bio vreo i gotovo da je mogao da nagori kosu. Predeo se kupao u sjajnom, gotovo zaslepljujućem sunčevom svetlu.

Atrej je rukom zaštitio lice i tad na rastojanju od jedne milje ugleda nepravilna kamena vrata, sa lukom takođe napravljenim od uspravno postavljenih kamenih ploča. Bila su visoka možda stotinu stopa.

Da li je to možda ulaz u Južno proročište? Koliko god daleko dopirao njegov pogled, iza vrata se nije nalazilo ništa osim beskrajne puste ravnice, bez ijedne zgrade, hrama, bez vrta, bez ičega što bi nalikovalo proročištu.

Dok je tako stajao i razmišljao šta da učini, iza sebe začu dubok, bronzani glas: „Atrej!“, i onda još jednom: „Atrej!“

Okrenuo se i ugledao belog zmaja sreće, koji se pomaljao iza jedne od kamenih kula, crvene kao rđa. Iz zmajevih rana tekla je krv i bio je toliko slab da je samo uz veliki napor uspeo da se dovuče do njega. Pa ipak, veselo je namigivao svojim očima, crvenim kao rubin: „Nemoj se čuditi što sam i ja dospeo ovamo, Atrej. Dok sam visio u paukovoju mreži bio sam kao oduzet, ali sam ipak čuo sve što ti je rekla Igramul.“

Pomislio sam pošto je i mene ugrizla, zašto ne bih iskoristio njenu tajnu, koju je poverila tebi?! I tako sam joj pobegao.“

Atrej je bio presrećan.

„Bilo mi je teško što sam morao da te prepustim Igramul“, rekao je, „ali šta sam mogao da učinim?!“

„Ništa“, odgovorio je zmaj sreće, „pa ipak, spasao si mi život – doduše, malo sam i sam sebi pomogao.“

I opet je namignuo, ovog puta drugim okom.

„Spasao život...“, ponovio je Atrej zmajeve reči, „samo za jedan sat, jer nam ne preostaje više vremena. Osećam da je Igramulin otrov iz časa u čas sve jači.“

„Za svaki otrov postoji protivotrov“, odgovorio je beli • zmaj. „Videćeš da će se sve završiti dobro.“

„Ne znam samo kako“, reče Atrej.

„Ni ja ne znam“, odgovorio je zmaj, „ali to je upravo ono što je lepo u svemu ovome. Od sada će ti sve polaziti za rukom. Zato što sam ja zmaj sreće. Čak i kada sam visio u mreži, nisam gubio nadu i – kao što vidiš, s pravom.“

Atrej se smeškao.

„Reci mi zašto si pozeleo da budeš ovde a ne na nekom drugom, boljem mestu, gde bi možda mogao da se izlečiš?“

„Moj život pripada tebi“, rekao je zmaj, „ako ga ti prihvataš. Mislio sam da će ti biti potreban neko ko će ti poslužiti kao konj u Velikoj Potrazi. I videćeš, jedno je puzati unaokolo na dve noge ili čak jahati na dobrom konju, a drugo vijati nebom na leđima zmaja sreće. Važi?“

„Važi!“, odgovori Atrej.

„Inače“, dodao je zmaj, „ja se zovem Fuhur.“

„Drago mi je, Fuhure“, rekao je Atrej. „Ali dok mi ovako razgovaramo proći će i ono malo vremena što nam je preostalo. Moram da učinim nešto. Ali, šta?“

„Da, imaš sreće“, odgovorio je Fuhur, „šta drugo?“

Ali, Atrej ga više nije čuo. Pao je i ostao da leži nepokretan u mekim

prevojima zmajevog tela.

Igramulin otrov činio je svoje.

Kada je Atrej – ko zna koliko vremena kasnije – ponovo otvorio oči, nije video ništa osim vrlo čudnog lica nadnetog nad svojim. To je bilo najnaboranije i najzbrčkkanije lice koje je ikad video, ali ne veće od njegove pesnice. Lice je bilo tamnosmeđe, kao pečena jabuka, a oči na njemu blistale su kao zvezde. Glava stvorenja bila je pokrivena nečim što je ličilo na kapicu od uvelog lišća.

Tada Atrej na usnama oseti neku čašicu.

„Lep lek, dobar lek!“, mrmljale su male naborane usne na smežuranom licu. „Pij, moje dete, pij. To će ti činiti dobro!“

Atrej srknu. Tečnost je imala čudan ukus, malo sladak ali i opor.

„Šta je sa belim zmajem?“, jedva je izustio.

„Biće mu dobro“, odgovori šaptavi glasić, „ne brini se, moj dečko. Samo da ponovo ozdraviš. Obojica da ozdravite. Već ste pregurali najgore. Pij, samo pij!“

Atrej uze još jedan gutljaj i istog trenutka ponovo pade u san, ali ovoga puta to je bio dubok, okrepljujući san ozdravljenja.

Časovnik na zvoniku izbio je dva sata.

Bastijan više nije mogao da se uzdrži. Morao je hitno u nužnik. Još pre izvesnog vremena osetio je potrebu, ali jednostavno nije mogao da prekine čitanje. A osim toga, malo se plašio da siđe niz stepenice. Uveravao je samog sebe da za to nema razloga, jer dole je prazno i niko ga ne može videti. Ali on se ipak bojao, kao da je sama škola neko biće koje ga posmatra.

Ali nije mogao da bira, morao je da ide!

Položio je otvorenu knjigu na strunjaču i krenuo ka tavanskim vratima. Osluškiavao je izvesno vreme, dok mu je srce lupalo. Sve je bilo tiho. Povukao je rezu i polako okrenuo veliki ključ u bravi. Kada je pritisnuo kvaku, vrata su se otvorila uz glasnu škripu.

Šmugnuo je napolje samo u čarapama i ostavio za sobom otvorena vrata da ne bi još jednom pravio nepotrebnu buku. Zatim se odšunjao niz

stepenice do prvog sprata. Pred njim se prostirao dugačak hodnik sa spanać-zelenim vratima učionica. Nužnik za učenike nalazio se na dnu hodnika. Već je bilo krajnje vreme i Bastijan je trčao što je brže mogao. Na mestašce spasa stigao je takoreći u poslednjem trenutku.

Dok je sedeo tako, razmišljao je zašto junaci u pričama nikada nemaju slične probleme. Jednom – dok je bio mnogo mlađi – pitao je na času veronauke da li je i Isus imao iste potrebe kao i obični ljudi, zato što je jeo i pio kao svaki čovek. Razred je vrištao od smeha, a nastavnik veronauke mu je upisao ukor u dnevnik zbog nedostojnog ponašanja. Bastijan nije dobio odgovor na svoje pitanje. Zaista nije imao nameru da se ponaša nepristojno.

„Verovatno su“, reče Bastijan u sebi, „te stvari sasvim nevažne i nebitne da bi se spominjale u takvim pričama.“

Mada su za njega ponekad bile očajnički važne.

Bio je gotov. Povukao je lanac i upravo je hteo da krene kada se napolju, na hodniku, iznenada začuše koraci. Vrata učionica su se jedna za drugom otvarala i ponovo zatvarala, a koraci se sve više približavali.

Bastijanu je srce sišlo u pete. Gde bi mogao da se sakrije? Kao oduzet nepomično je stajao u mestu.

Otvoriše se vrata nužnika, ali srećom tako da su ga zaklonila. Ušao je školski domar. Zagledao je u svaki nužnik posebno. Kada je došao do onog u kojem je voda još tekla, a lanac se ljuljao, domar se začudi. Mrmljao je nešto za sebe, ali kada je primetio da voda prestaje da teče, on slegnu ramenima i izađe napolje. Na stepenicama je odumirao odjek njegovih koraka.

Bastijan, koji se sve to vreme nije usudio da diše, sada je duboko udahnuo vazduh. Izlazeći iz nužnika, primeti kako mu drhte kolena.

Što je brže mogao, šmugnu niz hodnik sa spanać-zelenim vratima, zatim uz stepenice i natrag na tavan. Opustio se tek kada je ponovo zaključao vrata i namakao rezu.

Duboko uzdahnuvši, ponovo se spusti na ležaj od strunjača, uvi se u vojničku ćebad i posegnu za knjigom.

Kada se probudio, Atrej se ponovo osetio potpuno svež i snažan. Pridiže se.

Bila je noć. Mesec je jasno sijao i Atrej primeti da se nalazi na istom mestu gde se ranije srušio pored belog zmaja. I Fuhur je tu ležao, ali disao je duboko i mirno. Činilo se da čvrsto spava. Sve njegove rane bile su previjene.

Atrej primeti da je i njegovo rame na isti način povezano, ne zavojem, već travama i biljnim vlatima.

Na samo nekoliko koraka od njega, u steni, nalazila se mala pećina iz koje je zračilo prigušeno svetlo.

Pazeći da ne pokrene levu ruku, Atrej oprezno ustade i ode do niskog ulaza u pećinu. Savio se i unutar pećine ugledao prostoriju koja je izgledala kao minijturna laboratorija alhemiste. U dubini pećine, u otvorenom kaminu, veselo je pucketala vatra. Na sve strane nalazili su se tiganji, lonci i flaše čudnog oblika. Na jednoj polici bili su naslagani buketi raznih vrsta sušenih biljaka. Stočić u sredini prostorije i ostali nameštaj kao da je bio sklepan od korenja. Sve u svemu, ovo mesto je ostavljalo vrlo prijatan utisak.

Tek kada je začuo kašljanje, Atrej je primetio jednog čovečuljka koji je sedeo u naslonjači kraj vatre. Na glavi je nosio nekakav šešir od korenja, koji je ličio na izvrnutu glavu lule. Njegovo lice bilo je isto tako tamnosmeđe i smežurano kao ono koje se nadnosilo nad Atrejem kada se prvi put probudio. Ali na ovom licu su bile naočare, i njegove crte su zbog toga delovale oštrije i zabrinutije. Čovečuljak je čitao veliku knjigu koja je ležala na njegovom krilu.

Zatim je iz jedne prostorije dogejala druga mala prilika, u kojoj je Atrej odmah prepoznao osobu koja je vodila brigu o njemu. Tek tada Atrej vide da je to stvorenje, u stvari, žena. Osim kapice od lišća, ona je – baš kao i čovečuljak u naslonjači kraj vatre – nosila kaluđersku mantiju koja je, takođe, izgledala kao da je od uvelog lišća. Veselo je pevušila za sebe, trljala ruke i poslovala nad jednim kotlom koji je visio iznad vatre. Obe prilike jedva da su bile Atreju do kolena. Očigledno su pripadale široko rasprostranjenoj porodici gnoma, mada prilično neobičnoj vrsti.

„Ženo“, rekao je čovečuljak gundajući, „sklanjaj se sa svetla! Ometaš me u istraživanju.“

„Ti i tvoja istraživanja!“, odgovorila je žena. „Ma, koga to zanima. Sada je važno da napravim eliksir zdravlja. On je neophodno potreban onoj dvojici napolju.“

„Onoj dvojici napolju“, odvrati razdraženo čovečuljak, „moj savet i moja pomoć su daleko potrebni.“

„Što se mene tiče, u redu“, odvrati žena, „ali, tek kada budu zdravi. Sklanjaj se, stari!“

Čovečuljak brundajući pomeri naslonjaču od vatre.

Atrej se nakašlja kako bi skrenuo pažnju na sebe. Dva gnoma se osvrnuše.

„Već je zdrav!“, rekao je čovečuljak. „Sada sam ja na redu!“

„Ma, kakvi!“, napala ga je žena. „Ja odlučujem o tome da li je on zdrav. Ti si na redu tek kad ja kažem da si na redu!“

Onda se obratila Atreju.

„Rado bih te pozvala unutra. Ali, ovde je verovatno malo tesno za tebe. Samo trenutak! Odmah ću izaći.“

Istucala je još nešto u malom avanu i bacila u kotao. Zatim je oprala ruke i obrisala ih o mantiju govoreći čovečuljku: „Engivuče, ostani ovde sve dok te ne pozovem, jesi li razumeo!?“

„Dobro, Urgl, dobro“, progundao je čovečuljak.

Žena-gnom izađe napolje iz pećine. Odozdo je stisnutih obrva ispitivački posmatrala Atreja. Popela se na jednu izbočinu na steni, koja je bila u visini Atrejevog lica, i sela.

„E, pa? Izgleda da nam je već prilično dobro, zar ne!?“

Atrej klimnu glavom.

„Nemaš bolove?“, pitala je.

„Nije vredno spominjanja“, odgovorio je Atrej.

„Šta je?“, obrecnu se žena. „Boli li ili ne?“

„Još me boli“, objašnjavao je Atrej, „ali, nije važno...“

„Tebi možda nije, ali meni jeste!“, ljutnu se Urgl. „Volim kada pacijenti kažu lekaru da li je nešto važno! Šta ti znaš o tome,

žutokljunče! Ako treba da zaceli, onda *mora* da boli. Naime, ako ne boli, to znači da je rame već mrtvo.“

„Izvinite!“, rekao je Atrej, koji se osećao kao izgrđeno dete. „Hteo sam samo da kažem... To jest, hteo sam samo da se zahvalim.“

„Glupost!“, nabusito mu odgovori Urgl. „Konačno, ja sam travar. Samo sam izvršila svoju dužnost. A Engivuk, moj stari, video je Dragulj, koji visi na tvom vratu. Nismo se dvoumili.“

„A Fuhur?“, pitao je Atrej. „Kako je njemu?“

„Ko je to?“

„Beli zmaj sreće.“

„Aha, tako. Ne znam još. On je prošao nešto lošije od tebe. Doduše, on može da podnese malo više. U stvari, trebalo bi da se izvuče. Prilično sam sigurna da će se oporaviti. Samo mora da miruje još neko vreme. Gde ste samo pokupili taj otrov, a? I, odakle dolazite tako iznenada? I, kuda ćete? I, ko ste vi?“

Engivuk je sada stajao na ulazu pećine i slušao kako Atrej odgovara na pitanja stare Urgl. Zatim je istupio i uzviknuo: „Ćuti, ženo! Ja sam sada na redu!“

Onda se okrenuo Atreju, skinuo šešir nalik na lulu, počeo svoju ćelavu glavicu i rekao: „Ne zameri zbog njenog jezika, Atrej. Stara Urgl često je malo čangrizava, ali ona ne misli tako. Moje ime je Engivuk. Zovu nas i Dvoseljenici. Jesi li već čuo za nas?“

„Ne“, priznao je Atrej.

Engivuk je izgledao malo uvređen.

„Pa, dobro“, rekao je, „očigledno nemaš dodira sa naučnim krugovima, inače bi ti sigurno rekli da nema boljeg znalca od mene, ako hoćeš kod Ujulale u Južno proročište. Došao si na pravu adresu, moj dečko.“

„Ne pravi se važan!“, dobacila je stara Urgl. Zatim je sišla sa svog sedišta i gundajući nestala u pećini.

Engivuk je namerno prečuo njenu primedbu.

„Mogu da ti objasnim sve“, nastavio je, „ceo život sam detaljno

izučavao ovu stvar. Za to sam posebno napravio opservatoriju. Uskoro ću objaviti naučno delo o proročištu.

Njegov naslov će biti: *Zagonetka Ujulale, koju je rešio profesor Engivuk* Zvuči dobro, zar ne!? Ali, na žalost nedostaju mi još neke sitnice. Ti bi mogao da mi pomogneš u tome, moj dečko.“

„Opservatoriju?“, pitao je Atrej kome je ova reč bila nepoznata.

Engivuk je klimnuo glavom dok su mu oči blistale od ponosa. Pokretom ruke pozva Atreja da ga sledi.

Između ogromnih kamenih ploča, mala krivudava staza vodila je uzbrdo. Na vrlo strmim mestima bile su uklesane majušne stepenice, koje su naravno bile premalene za Atrejevu nogu. On bi ih jednostavno prekoračio. Pa ipak, jedva je sledio gnoma, koji je hitro trčkarao ispred njega.

„Noćas Mesec jasno sija“, čuo je kako kaže Engivuk, „moći ćeš da ih vidiš.“

„Koga?“, hteo je Atrej da zna. „Ujulalu?“

Ali, Engivuk je nestrpljivo odmahnuo rukom i odgegaio dalje.

Konačno su stigli na vrh kamenog tornja. Tlo je bilo ravno i samo se na jednoj strani uzdizala ograda od kamene ploče, nešto poput prirodnog grudobrana. Usred te kamene ploče bila je rupa, očigledno gnomova rukotvorina. Pred rupom je stajao mali teleskop na stativu od korenja.

Engivuk je pogledao kroz teleskop, malo ga podešavao okrećući nekoliko šrafova, zatim zadovoljno klimnuo glavom i pozvao Atreja da i sam pogleda. Ovaj je sledio uputstva, ali da bi pogledao kroz teleskop, morao je da legne na zemlju i osloni se na laktove.

Teleskop je bio uperen na velika kamena vrata i to tako da se video donji deo desnog stuba. A pored toga stuba je, kao što je Atrej sada video, pod mesečinom nepokretno sedela moćna sfiga. Prednje šape, na koje se oslanjala, bile su šape lava, a zadnji deo tela nalik na bika. Na leđima je imala ogromna orlovska krila, a njeno lice bilo je nalik čovečijem – barem što se tiče oblika, jer u izrazu nije bilo ničeg ljudskog. Teško je bilo reći da li se to lice smeškalo ili odražavalo

neizmernu tugu, ili potpunu ravnodušnost! Međutim, posmatrajući ga izvesno vreme, Atreju se činilo da na njemu uočava beskrajnu zlobu i okrutnost, ali već trenutak kasnije morao je da promeni svoje mišljenje jer je na licu video samo čistu radost.

„Ostavi se toga!“, začu glas gnoma. „To ne možeš odgonetnuti. Tako oseća svako ko je vidi. Tako osećam i ja. Posmatrao sam ih celog života i nisam našao odgovor. A, sada druga!“

Okrenuo je jedan šraf, slika je obuhvatila luk vrata iza kojih se prostirala samo široka, prazna ravnica. Tada je u Atrejevo vidno polje ušla druga sfinga, u istom položaju kao prva. Njeno moćno telo svetlucalo je čudnim bledilom i presijavalo se na mesečini kao da je prekriveno tečnim srebrom. Izgledalo je kao da netremice zuri u prvu sfingu, kao što je prva nepomično gledala u pravcu druge.

„Jesu li to kipovi?“, upitao je Atrej tiho, nesposoban da skrene pogled.

„O, ne“, odgovorio je Engivuk kikoćući se, „to su stvarne, žive sfinge – i te kako žive! Za sada si video dovoljno. Dođi, idemo nazad. Objasniću ti sve.“

Stavio je ruku na teleskop tako da Atrej više ništa nije video. U povratku, obojica su ćutala.

VI

Tri čarobne kapije

Engivuk se vratio sa Atrejem u pećinu gnoma dok je Fuhur još uvek spavao dubokim snom. U međuvremenu, stara Urgl je iznela napolje mali sto i prekrila ga svakojakim slatkišima i sirupima od zrnastog voća i biljaka.

Osim toga, na stolu su stajale šoljice i čajnik pun mirišljavog toplog čaja. Izgled stola su upotpunjavale dve majušne gasne lampe.

„Sedite!“, naredila je žena-gnom. „Atrej najpre mora da jede i pije kako bi skupio snagu. Sam lek nije dovoljan.“

„Hvala“, rekao je Atrej, „već se osećam vrlo dobro.“

„Ne protivureći mi!“, duvala je Urgl. „Sve dok si ovde, radićeš šta ti se kaže, razumeš? Otrov u tvom telu je neutralizovan. Dakle, više nemaš razloga da žuriš, moj dečko. Imaš sve vreme koje ti je potrebno. Dakle, bez žurbe.“

„Ne radi se samo o meni“, prigovorio je Atrej. „Detinja Carica je na samrti. Možda je već sada svaki trenutak važan.“

„Glupost!“, brundala je mala starica. „Žurbom se ne postiže ništa. Sedi! Jedi! Pij! Do kad da čekam?“

„Bolje ti je da popustiš“, šapnu Engivuk, „imam ja iskustva sa njom. Ako ona nešto želi, onda ništa ne pomaže. Osim toga, nas dvojica moramo da razgovaramo o mnogim stvarima.“

Podvivši noge, Atrej je seo pred maleni stočić i prionuo na jelo. Nakon svakog gutljaja i zalogaja činilo mu se kao da zlatni, topli život teče njegovim venama i mišićima. Tek sada je primetio koliko je bio slab.

Bastijanu je voda pošla na usta. Iznenada mu se činilo da oseća miris ručka. Njuškao je u vazduhu, ali, naravno, to je bila samo njegova mašta.

Njegov želudac je glasno krčao. Više nije mogao da izdrži. Dečak je uzeo ostatak sendviča i jabuku iz torbe i pojeo sve. Posle toga mu je bilo malo bolje, mada ni izdaleka nije utolio glad.

A onda je shvatio da je to bio njegov poslednji obrok. Uplašio se od reči poslednji. Pokušao je da više ne razmišlja o tome.

„Odakle vam sve ove dobre stvari“, pitao je Atrej Urgl.

„E, sinko“, odgovorila je, „treba poći daleko, vrlo daleko da bi se našle prave trave i biljke. Ali ovaj, ovaj tvrdoglavi Engivuk hoće da živi baš ovde – zbog svojih istraživanja! Kako jelo stiže na sto, to njega ne zanima.“

„Ženo“, dostojanstveno će Engivuk, „šta ti znaš o tome šta je važno a šta ne? Molim te, idi i ostavi nas da razgovaramo!“

Urgl se uvređeno gundajući povukla u malu pećinu, odakle se čula buka raznog posuđa.

„Ne obraćaj pažnju!“, šaputao je Engivuk. „Ona je dobra stara duša, ali joj je potrebno da s vremena na vreme odgunda svoje. Slušaj, Atrej! Sada ću ti reći nešto o Južnom proročištu, što je potrebno da znaš. Nije sasvim jednostavno dospeti do Ujulale. Čak je vrlo teško. Ali, ne želim da ti držim naučno predavanje. Možda je bolje da ti postavljaš pitanja, jer ja se lako gubim u pojedinostima. Dakle, pitaj!“

„Dobro“, reče Atrej, „ko je ili šta je Ujulala?“

„Do đavola!“, zarežao je Engivuk i pogledao ga ljutito. „Pitaš direktno kao moja stara. Zar ne možeš da počneš sa nekim drugim pitanjem?“

Atrej je razmišljao i zatim upitao: „Ona velika kamena kapija sa svingama koju si mi pokazao – je li to ulaz!?“

„To je već mnogo bolje!“, odgovori Engivuk. „Tako ćemo stići negde. Kamena kapija je ulaz, ali iza nje nalaze se još dve kapije i tek iza treće

živi Ujulala – ako se za nju uopšte može reći da ima dom.“

„Jesi li ikada bio kod nje?“

„Šta ti pada na pamet!“, odgovorio je Engivuk, ponovo malo razdražen. „Ja sam naučnik. Sakupio sam izveštaje svih onih koji su bili tamo. Razume se, onih koji su se vratili. Vrlo značajan rad! Ne mogu da dozvolim sebi da se lično izlažem opasnosti. To bi moglo da utiče na moj rad.“

„Razumem“, rekao je Atrej. „U čemu je tajna te tri kapije?“

Engivuk je ustao, prekrstio ruke na leđima i hodajući gore-dole objasnio sledeće: „Prva se zove *Kapija velike zagonetke*. Druga se zove *Kapija čarobnog ogledala*. A treća se zove *Kapija bez ključa...*“

„Čudno“, prekide ga Atrej, „koliko sam mogao da vidim, iza onih kamenih vrata nije bilo ničega osim puste ravnice. Gde je ona druga kapija?“

„Tišina!“, uzviknu Engivuk. „Ako me stalno prekidaš, ne mogu ti ništa objasniti. Sve je vrlo složeno! To je ovako: druga kapija se stvori tek kada prođeš kroz prvu. A treća, tek kada za sobom ostaviš drugu. A Ujulala je tu kada najzad prođeš kroz treću kapiju. Pre toga nema ničeg. Jednostavno nema, razumeš?“

Atrej je klimnuo glavom, ali je radije ćutao da ne bi ponovo naljutio gnoma.

„Prvu kapiju, Kapiju velike zagonetke, video si kroz moj teleskop, kao i dve sfinge. Ta kapija je uvek otvorena – što se samo po sebi razume. Ona uopšte nema čime da se zatvori. Ali, ipak niko ne može da prođe kroz nju, sem“, i tada Engivuk ispruži svoj mali kažiprst, „sem ako sfinge zatvore oči. A znaš li zašto? Pogled sfinge je potpuno drugačiji od pogleda bilo kog drugog bića. Nas dvojica, i svi ostali, mi svojim pogledom primamo nešto. Vidimo svet. Ali sfinga ne vidi ništa, ona je, u izvesnom smislu, slepa. Međutim, njene oči zrače nešto. A šta to? Zrače sve zagonetke sveta. Zbog toga se ove dve sfinge gledaju u oči. Jer samo sfinga može da podnese pogled druge sfinge. I sad, zamisli samo šta se događa sa onima koji se usude da utrče u prostor gde se susreću pogledi ovih dveju sfingi! Taj se ukoči u mestu i ne može da makne dok ne reši sve zagonetke sveta. Ako odeš tamo, videćeš ostatke tih jadnika.“

„Ali, zar nisi rekao“, primetio je Atrej, „da ponekad zatvore oči? Zar ne spavaju povremeno?“

„Spavaju?“, Engivuk se tresao od smeha. „Svašta, sfinga i spavanje. Ne, zaista ne. Stvarno dečko, ti nemaš pojma. Ali, i pored toga tvoje pitanje nije sasvim pogrešno. To je upravo tema kojoj je posvećeno moje istraživanje. Pred nekim posetiocima sfinge zatvaraju oči i propuštaju ih. Pitanje koje niko nije rešio sve do danas je: Zašto je prošao ovaj, a ne onaj? Naime, ne propušta, na primer, samo mudre, hrabre, dobre, a odbacuje glupe, kukavice ili zlotvore. Ne! Video sam svojim očima, i to ne jednom, da upravo nekom blesavom glupaku ili podlom lupežu dozvole da uđe, dok su najpristojniji i najrazumniji ljudi često mesecima uzalud čekali i na kraju otišli neobavljena posla. Izgleda da uopšte ne igra nikakvu ulogu da li je neko u proročište došao iz nužde i preke potrebe, ili samo šale radi.“

„Zar tvoja istraživanja ne pružaju neko objašnjenje?“, pitao je Atrej.

Opet ga Engivuk ljutito prostreli pogledom.

„Slušaš li ti mene ili ne? Pa upravo sam ti rekao da do danas niko nije našao odgovor na ovo pitanje. Naravno, u toku nekoliko godina smislio sam nekoliko teorija. Najpre sam mislio da su za sfinge presudne telesne osobine – visina, lepota, snaga ili tako nešto. Ali, ubrzo sam napustio ovu ideju. Zatim sam pokušao da utvrdim izvesne brojčane odnose, na primer da od petorice isključuju uvek trojicu, ili da samo oni koji su u nizu prosti brojevi mogu da uđu. To je prilično dobro funkcionisalo na primeru prošlosti, ali nije bilo ni od kakve koristi kada je trebalo predvideti budućnost. Tada sam došao do zaključka da sfinge donose odluke, koje su potpuno slučajne i iza kojih se ne krije nikakav sistem. Ali, moja žena tvrdi da je moje mišljenje sramno i, povrh svega, nefantazijsko i nenaučno.“

„Opet počinješ sa svojim besmislicama!?!“, čulo se kako žena gnoma gundđa u pećini. „Stidi se! Samo zato što ti se osušilo ono malo mozga u glavi misliš da jednostavno možeš poricati postojanje tako velikih tajni, stari maloumniče!“

„Eto, čuj!“, reče Engivuk uzdahnuvši. „A, najgore od svega je što je u pravu.“

„A amajlija Detinje Carice?“, pitao je Atrej. „Misliš li da će je poštovati? One su takođe stvorenja Fantazije.“

„Jesu“, rekao je Engivuk vrteći svojom glavicom veličine jabuke, „ali, da bi je poštovale, one moraju da je *vide*. A one ne vide ništa. Njihov pogled pogodio bi tebe. Čak nisam siguran da li se sfinge pokoravaju Detinjoj Carici. Možda su moćnije od nje. Ne znam, ne znam. U svakom slučaju, vrlo je opasno.“

„Dakle, šta mi savetuješ?“, znatiželjno upita Atrej.

„Moraćeš da učiniš isto što su i svi ostali morali da čine“, odgovorio je gnom. „Čekaćeš da vidiš šta će one odlučiti – bez nade da saznaš zašto.“

Atrej zamišljeno klimnu glavom.

Mala Urgl je izašla iz pećine. Vukla je koficu u kojoj se tečnost pušila, dok je pod drugom rukom nosila zavežljaj sasušene trave. Gundajući za sebe otišla je do zmaja sreće, koji je još uvek nepomično spavao. Penjala se po njemu i menjala obloge na njegovim ranama. Njen ogromni pacijent je samo jednom zadovoljno uzdahnuo protegnuvši se, gotovo ne primetivši njene lekarske zahvate.

„Bolje bi bilo da budeš od nekakve koristi“, doviknula je Engivuku vraćajući se brzo u kuhinju, „umesto što sediš ovde i trucaš besmislice!“

„Ja sam ovde *vrlo* koristan“, vikao je njen muž za njom, „možda korisniji od tebe, ali ti to nikada nećeš shvatiti, glupava ženo!“

A zatim je nastavio okrenuvši se Atreju: „Ona ume da misli samo na praktične stvari. Uopšte nema sklonosti za velike misaone odnose.“

Časovnik na zvoniku izbijao je tri sata.

Otac će verovatno sada primetiti – ako uopšte primeti – da Bastijan nije došao kući. Da li će da brine? Možda će krenuti da ga traži. Možda je već obavestio policiju. Možda su na radiju već emitovali vest o njegovom nestanku. Bastijan je osetio bol u dnu stomaka.

A ako je sve bilo tako, gde će ga tražiti. U školi? Možda čak ovde gore na tavanu? Da li je uopšte zaključao vrata kada se vratio iz nužnika? Nije mogao da se seti. Ustao je da bi proverio. Da, vrata su bila zaključana i

zabravljena.

Napolju se polako spuštao sumrak. Svetlost, koja je padala kroz krovni prozor, neprimetno je postajala sve slabija.

Da bi se oslobodio nemira, Bastijan je trčao po tavanu tamo-amo. Pritom je otkrio gomilu stvari, bez ikakve veze sa školskim priborom, koji se inače nalazio ovde. Na primer, jedan stari, deformisan gramofon sa trubom. Ko zna ko ga je i kada doneo ovamo? U jednom ćošku stajalo je nekoliko slika u zlatnim baroknim ramovima, na kojima se gotovo ništa nije moglo videti, osim tu i tamo neko lice stroga pogleda koje se isticalo na tamnoj pozadini. Tu je bio i jedan rđom nagrizen sedmoruki svećnjak sa ostacima debelih sveća, sa dugim bradama nastalim pri slivanju voska.

Tada se Bastijan uplaši, jer se u tamnom uglu pomakla neka prilika. Pogledavši bolje, ugleda veliko, poluslepo ogledalo u kome je nejasno video samog sebe. Prišao mu je malo bliže i posmatrao se neko vreme. Zaista nije bio mnogo lep, sa svojim punačkim stasom i iks-nogama i ovim bledim licem. Polako je odmahnuo glavom i glasno rekao: „Ne!“

Zatim se vratio na strunjače. Toliko se smračilo da je sada knjigu držao tik pred očima.

„Gde smo stali?“, upita Engivuk.

„Kod Kapije velike zagonetke“, podsetio ga je Atrej.

„Tačno! Pretpostavimo da ti je pošlo za rukom da prođeš kroz nju. Tad – i tek tada – pred tobom će se stvoriti druga kapija. Kapija čarobnog ogledala. Kao što sam rekao, ništa ti ne mogu kazati iz vlastitog iskustva, već samo ono što sam sakupio iz izveštaja. Ova druga kapija je kako otvorena, tako i zatvorena. Zvuči šašavo, zar ne?! Možda bi bilo bolje reći da nije ni zatvorena, ni otvorena. Mada, i tako rečeno, ne zvuči manje šašavo. Ukratko – reč je o velikom ogledalu ili tako nečemu, mada nije napravljeno ni od stakla, ni od metala. Niko nije umeo da mi kaže od čega je napravljeno. U svakom slučaju, kada stojiš pred njim, vidiš sebe – ali ne kao što bi se video u običnom ogledalu, razume se. Ne vidiš svoj spoljni izgled, već svoju pravu unutrašnju prirodu i to kakva je ona u stvarnosti. Ako želiš da prođeš tuda, moraš – da se tako izrazim – ući u sebe.“

„U svakom slučaju“, rekao je Atrej, „čini mi se da je lakše proći kroz Kapiju čarobnog ogledala nego kroz prvu kapiju.“

Zabluda!“, povikao je Engivuk i opet uzbuđen počeo da trči gore-dole. „Užasno velika zabluda, prijatelju moj! Doživeo sam da su upravo takvi posetioći, koji su sebe smatrali besprekornim, urlajući pobegli od čudovišta koje im se kežilo iz ogledala. Neke smo čak nedeljama morali da lečimo pre nego što su bili u stanju da krenu kući.“

Mi!“, gundala je Uagl, koja je upravo prolazila sa novom koficom. „Uvek čujem samo *mi*. Ma, koga si ti lečio?“

Engivuk je samo odmahnuo rukom.

'Drugi su“, nastavio je svoje izlaganje, „svakako videli još strašnije stvari, ali su ipak imali hrabrosti da prođu. Za neke je bilo manje zastrašujuće, ali ipak svakome je bilo potrebno snage da se izbori sa sobom. Kao što vidiš, iz svega ovoga ne može se izvući nekakvo pravilo. Svako ima drugačije iskustvo.“

„Dobro“, rekao je Atrej, „ali u svakom slučaju, *moguće* je proći kroz čarobno ogledalo?“

„Moguće“, potvrdio je gnom, „naravno da je moguće, inače ne bi bilo kapije, logično, zar ne!“

„Pa, može se ići oko njih“, rekao je Atrej.

„Može“, ponovio je Engivuk, „naravno da može! Samo se onda ništa ne nalazi iza ogledala. Treće kapije nema sve dok se ne prođe kroz drugu. Koliko puta ću to morati da ti ponovim?“

„A šta je sa trećom kapijom?“

„Tek tu stvari zaista postaju složene! Naime, Kapija bez ključa je zatvorena. Jednostavno zatvorena. I tačka! Nema ni kvake, ni brave, ni ključaonice, ničeg! Po mojoj teoriji, ovo je jedina kapija koja se spaja bez žleba i koja je napravljena od fantazijskog selena. Možda znaš, ne postoji ništa što bi moglo da uništi, iskrivi ili rastopi fantazijski selen. On je apsolutno neuništiv.“

„Znači, kroz tu kapiju je nemoguće proći?“

„Polako, polako, dečko moj! Pa, ima ljudi koji su ušli i razgovarali sa

Ujulalom, zar ne? Dakle, kapija se može otvoriti.“

„Ali, kako?“

„Slušaj me! Fantazijski selen reaguje, naime, na našu volju. Naša volja ga upravo čini neprobojnim. Što neko više želi da uđe, to se kapija čvršće zatvara. Ali, ako nekome pođe za rukom da zaboravi svaku nameru i ne želi ništa – pred njim se kapija otvara sama od sebe.“

Atrej je oborio pogled i tiho rekao: „Ako je to istina – kako ću ja moći da prođem kroz njih? Šta da radim da poželim da ne prođem?“

Engivuk je klimnuo, uzdahnuvši.

„Pa, ja sam ti već rekao – Kapiju bez ključa je najteže proći.“

„A, ako mi ipak pođe za rukom“, nastavio je Atrej, „da li ću tada biti u Južnom proročištu?“

„Da“, rekao je gnom.

„I da li ću moći da razgovaram sa Ujulalom?“, pitao je Atrej dalje.

„Da“, rekao je gnom.

„A ko je ili šta je Ujulala?“

„Nemam pojma“, reče gnom, a njegove oči ljutito zasijaše, „niko od onih koji su bili kod nje nije hteo da mi kaže. Kako da završim svoje naučno delo ako se svi obavijaju velom ćutanja!? To je prosto da počupaš svu kosu – ako je još imaš. Atrej, ako stigneš do nje, hoćeš li mi ti konačno odati tajnu? Hoćeš li? Svisnuću od znatiželje, a niko neće da mi pomogne, niko. Molim te, obećaj da ćeš mi reći!“

Atrej je ustao i pogledao ka Kapiji velike zagonetke, koju je obasjao Mesec.

„Engivuče, to ti ne mogu obećati“, rekao je tiho, „mada bih ti rado dokazao svoju zahvalnost. Ali, ako niko nikada nije govorio o tome ko je ili šta je Ujulala, onda za to mora postojati razlog. Dok ne saznam taj razlog, ne mogu da odlučujem o tome da li neko ko je nije video vlastitim očima ima pravo da zna.“

„U tom slučaju odlazi!“, povika gnom, dok su iz njegovih očiju bukvalno izbijale varnice. „Vraćaju mi samo nezahvalnošću! Ceo život se trudim da istražim tajnu od opšteg interesa. Ali, niko neće da mi

pomogne. Uopšte nije trebalo da obraćam pažnju na tebe!“

Rekavši to, on utrča u malu pećinu, odakle se čulo kako žustro zalupi neka vratanica.

Prolazeći kraj Atreja, Urgl se smejuljila i rekla: „Ne misli on tako, stara luda. Samo se još jednom strašno razočarao zbog svojih smešnih istraživanja. On bi veoma rado želeo da bude taj koji je rešio veliku zagonetku. Slavni gnom Engivuk. Ne zameri mu!“

„Ne“, rekao je Atrej, „molim te, reci mu da mu od sveg srca zahvaljujem na svemu što je učinio za mene. A i tebi hvala. Ako mi bude dozvoljeno, ja ću mu reći tajnu – ukoliko se vratim.“

„Zar moraš da nas napustiš?“, pitala je stara Urgl.

„Moram“, govorio je Atrej, „ne smem da gubim vreme. Sad idem u proročište. Zbogom! A, u međuvremenu mi čuvaj Fuhura, zmaja sreće!“

Rekao je to, okrenuo se i otišao ka Kapiji velike zagonetke.

Urgl je posmatrala kako njegova uspravna prilika sa lepršavim ogrtačem nestaje između stena. Potrčala je za njim i uzviknula: „Mnogo sreće, Atrej!“

Ali, nije znala da li ju je Atrej čuo ili ne. Dok se gegajući vraćala u pećinu, gundala je: „Biće mu potrebno – istini za volju, biće mu potrebno mnogo sreće.“

Atrej se na pedeset koraka približio kamenoj kapiji. Bila je mnogo veća nego što je mogao da proceni iz daljine. Iza kapije prostirala se pusta ravnica, u kojoj oko nije imalo na čemu da se zadrži, tako da se činilo kao da se pogled survava u prazninu. Pred kapijom, između dva stuba, Atrej je sada ugledao bezbroj mrtvačkih glava i kostura – sve što je ostalo od raznorodnih stanovnika Fantazije koji su pokušali da prođu kroz kapiju i koje je zauvek skamenio pogled sfingi.

Ali, to nije bio razlog koji je Atreja naveo da se zaustavi. Zastao je zbog izgleda sfingi.

Atrej je u Velikoj Potrazi saznao štošta, video je divne i užasne stvari, ali sve do ovog trenutka nije znao da jedno te isto stvorenje može objediniti dve stvari, da lepota može da bude užasna.

Mesečina se razlila na dva ogromna bića i dok im se približavao,

Atreju se činilo da narastaju u beskraj. Izgledalo je da njihove glave dodiruju Mesec, i pri svakom koraku koji bi napravio, činilo mu se da menjaju izraz lica. Kroz visoko izdignuta tela, a još više kroz čovekolika lica, proticale su i sevale struje neke moći, strasne i nepoznate. Činilo se da ta stvorenja ne postoje, kao što, na primer, postoji mermer, već da svakog trenutka nameravaju da nestanu i ponovo se same iz sebe stvore. Upravo zbog toga izgledala su stvarnija od bilo koje stene.

Atreja obuze strah.

Ne toliko strah zbog opasnosti koja mu je pretila, već neki strah koji je bio izvan njega. Gotovo da nije mislio na to da li će – ukoliko ga pogodi pogled sfingi – zauvek ostati začaran i skamenjen. Ne, to je bio strah od neshvatljivog, od neizmerno veličanstvenog, od stvarnosti neke beskrajne moći, zbog čega je sve teže činio korake, kao da je sav od olova, hladnog i sivog.

Pa ipak, nastavio je da hoda. Prestao je da gleda uvis. Pognuo je glavu i išao polako, korak po korak, ka kamenoj kapiji. Sve teži i teži je postajao teret straha koji je pretio da ga slomi. Ali, on je išao dalje. Nije znao da li su sfinge zatvorile oči. Nije smeo da gubi vreme. Morao je da rizikuje. Ili da mu dozvole ulaz, ili da to bude kraj njegove Velike Potrage.

I, upravo u trenutku kada je verovao da nema dovoljno snage ni za jedan jedini pokret, začuo je odjek svojih koraka unutar kamenitog luka. U istom trenutku napustio ga je sav strah, potpuno i bez ostatka, tako da je znao da ga od sada više nikada neće osetiti, ma šta se dogodilo.

Podigao je glavu i video da je Kapija velike zagonetke ostala iza njega. Sfinge su ga propustile.

Pred njim, na samo dvadesetak koraka udaljenosti, gde ranije nije bilo ničeg osim beskrajne puste ravnice, stajala je Kapija čarobnog ogledala. Bila je velika i okrugla poput drugog Meseca (jer pravi je još uvek bio gore na nebu) i blistala je kao sjajno srebro. Teško je bilo zamisliti da bi neko mogao da prođe kroz tu metalnu površinu. Ali, Atrej nije oklevao ni trenutka. Nakon onoga što mu je ispričao Engivuk, očekivao je užasavajuću sliku samog sebe u ovom ogledalu, ali sada,

kada je za sobom ostavio sav strah, slika mu se nije učinila vredna pažnje.

Umesto te strašne slike ugledao je nešto, na što uopšte nije bio pripremljen i što nije mogao da shvati. Video je debelog dečaka bleđa lica – njegovih godina – koji je obavijenih nogu sedeo na strunjači čitajući knjigu. Bio je uvijen u sivu, poderanu ćebad. Dečak je imao velike oči tužnog pogleda. Iza njega, u sumraku, naziralo se nekoliko nepokretnih životinja, jedan orao, lisica i sova, a još dalje belasalo se nešto što je ličilo na kostur. Nije se moglo sasvim razaznati.

Bastijan se trgnuo kada je shvatio šta je upravo pročitao. Pa to je bio on! Sve pojedinosti opisa bile su tačne. Knjiga je podrhtavala u njegovim rukama. Sada je stvar zaista otišla predaleko! Ali, kako je bilo moguće da u jednoj štampanoj knjizi piše nešto što odgovara samo ovom trenutku i samo njemu. Svako drugi bi na ovom mestu čitao isto. To je samo luda slučajnost. Mada, bez sumnje, vrlo čudna slučajnost.

„Bastijane“, rekao je glasno, „ti si stvarno velika sanjalica. Saberi se!“

Pokušao je da to kaže vrlo strogim tonom, ali glas mu je pomalo podrhtavao, jer nije bio sasvim uveren da je to slučajnost.

„Zamisli“, razmišljao je, „kada bi u Fantaziji zaista znali za mene. To bi bilo divno.“

Ali, nije se usudio da to glasno kaže.

Blagi osmeh čuđenja zatitrao je na Atrejevim usnama kada je ušao u odraz svoga lika – malo ga je začudilo što mu je tako lako pošlo za rukom nešto što se drugima činilo teško. Ali, prolazeći kroz ogledalo, osetio je čudnu, peckajuću jezu. Nije ni slutio šta mu se, u stvari, dogodilo.

Naime, kada se našao s druge strane Kapije čarobnog ogledala, izgubio je sećanje na sebe, na svoj dosadašnji život, na svoje ciljeve i namere. Više nije znao ništa o Velikoj Potrazi koja ga je dovela ovamo, čak se nije sećao ni vlastitog imena. Bio je kao novorođeno dete.

Pred sobom, na udaljenosti od samo nekoliko koraka ugledao je

Kapiju bez ključa, ali Atrej se više nije sećao ni njenog naziva, ni da je imao nameru da stigne do Južnog proročišta. Nije imao pojma zašto je bio ovde i šta je trebalo da učini. Osećao se lak i bio je veseo. Smejao se bez razloga, jednostavno iz zadovoljstva.

Kapija, koju je video pred sobom, bila je mala i niska, kao obična kapija, ali bez zida, tako da je stajala sama za sebe u pustom prostoru. Kapija je bila zatvorena.

Atrej ju je posmatrao izvesno vreme. Izgledalo je kao da je napravljena od nekog materijala, koji je blistao bakarnim sjajem. Bilo je lepo gledati je, ali Atrej je posle kratkog vremena izgubio interesovanje za nju. Obišao je oko kapije posmatrajući je sa druge strane, ali se njen izgled nije razlikovao od onog s prednje strane. Nije bilo ni kvake, ni ključaonice.

Očigledno, kapija se nije mogla otvoriti, a i zašto bi kada ionako nije nikuda vodila, već je tek tako stajala tu. Jer, iza kapije se prostirala samo široka nizija, ravna i potpuno pusta.

Atrej je zaželeo da ode. Okrenuo se, vraćao se ka okrugloj Kapiji čarobnog ogledala i posmatrao njenu zadnju stranu ne shvatajući šta to treba da znači. Odlučio je da ode,

„Ne, ne, nemoj da odeš!“, rekao je Bastijan glasno. „Vrati se. Moraš da prođeš kroz Kapiju bez ključa!“ ali se onda ipak okrenuo Kapiji bez ključa. Još jednom je poželeo da posmatra njen bakarni sjaj. Tako je ponovo stajao pred kapijom, naginjući glavu čas desno, čas levo, što ga je veselilo. Nežno je rukom prešao preko čudnog materijala. Činilo se da je kapija topla, pa čak i živa. I ona se odškrinu.

Atrej proviri i ugleda nešto što nije video kada je obišao vrata. Zatim je trgnuo glavu i pogledao okolo kapije gde je video samo pustu ravnice.

Ponovo je pogledao kroz odškrinutu kapiju i ugledao dugačak hodnik formiran od bezbroj stubova. Iza hodnika, u dubini, nalazile su se stepenice i drugi stubovi i terase, pa opet stepenice i cela šuma stubova. Ali, nijedan od ovih stubova nije pridržavao krov. Jer, iznad njih Atrej ugleda noćno nebo.

Prošao je kroz Kapiju začuđeno gledajući oko sebe. Kapija se zatvori za njim.

Časovnik na zvoniku izbijao je četiri sata.

Malo-pomalo gasila se sumorna svetlost dana, koja je padala kroz krovni prozor. Postalo je previše mračno da bi se moglo i dalje čitati. Bastijan je poslednju stranicu pročitao uz veliki napor. Spustio je knjigu kraj sebe.

Šta sada da radi?

Na tavanu je sigurno bila neka sijalica. Bastijan je u polumraku otapkao do vrata gde je rukom opipao zid. Nije mogao da nađe prekidač. Nije ga bilo ni na drugoj strani vrata.

Izvadio je šibice iz džepa na pantalonama (uvek ih je imao pri sebi zato što ih je rado kresao), ali su one bile mokre i tek se četvrta zapalila. Pri slabom svetlu malog plamena tražio je prekidač, ali nije ga bilo.

Nije računao s tim. Pri pomisli da će ovde celu noć provesti u potpunoj tami, prošla ga je jeza. Doduše, on nije bio malo dete i kod kuće ili na nekom drugom poznatom mestu on se uopšte ne bi plašio mraka, ali ovde gore, na ovom velikom tavanu sa svim ovim čudnim stvarima to je bilo nešto sasvim drugo.

Šibica mu oprlji prste i on je baci.

Neko vreme je samo stajao i osluškivao. Kiša je još samo tiho dobovala po velikom limenom krovu.

Tada se seti sedmorukog zarđalog svećnjaka, kojeg je otkrio među starudijama. Opipavajući, došao je do tog mesta, našao svećnjak i odvukao ga do svojih strunjača.

Zapalio je ostatke debelih sveća – svih sedam – i ubrzo se zlatno svetlo razlilo tavanom. Plamen je tiho pucketao, ponekad zatitravši od promaje.

Bastijan odahnu i ponovo posegnu za knjigom.

VII

Glas tišine

Fantastične tamne senke u šumi stubova pod sjajem mesečine dočekaše Atreja. On uđe među njih smešeći se srećno. Okruživala ga je duboka tišina i gotovo se nije čuo hod njegovih bosih nogu. Više nije znao ni ko je, ni kako se zove, niti kako je stigao ovamo i šta ovde traži. Bio je vrlo začuđen, ali bezbrižan.

Pod je bio u mozaiku koji je prikazivao zagonetno izvijene ornamente, tajanstvene prizore i slike. Atrej je prešao preko njih, penjao se uz široke stepenice, stigao do velike terase, opet silazio niz stepenice i išao dugom alejom od kamenih stubova. Posmatrao je stubove jedan za drugim i radovao se što je svaki ukrašen na drugi način i prekriven različitim znacima. Tako se sve više udaljavao od Kapije bez ključa.

Najzad, pošto je ko zna koliko dugo išao tako, začu iz daljine lebdeći zvuk i zastade osluškujući. Zvuk je dolazio sve bliže i bliže. Bio je to glas nekoga ko peva, vrlo lep i čist kao zvuk zvona i visok kao glas deteta, ali zvučao je beskrajno tužno, da, čak se činilo da jeca. Ta tužbalica je letela između stubova, brzo kao lahor, a onda bi se opet zaustavila na jednom mestu, lelujajući gore-dole, približavala se i udaljavala, i kao da je obletala oko Atreja u velikim krugovima.

On je mirno stajao i čekao.

Malo-pomalo glas je opisivao sve manje krugove oko Atreja i on je sada mogao da razabere reči pesme:

„Sve se dešava samo jednom
i jednom se desiti mora,
a ja ću otići tiho sasvim

preko dolina, šuma, gora...”

Atrej se osvrtao za glasom koji je nesmireno leteo tamo-amo između stubova, ali nije video ništa.

„Ko si ti?“, viknuo je.

A glas se vraćao kao eho: „Ko si ti?“

Atrej je razmišljao.

„Ko sam ja?“, mrmljao je. „Ne znam. Čini mi se kao da sam nekad znao. Ali, zar je to važno?“ Pevajući, glas je odgovorio:

„U stihu me moraš pitati
da odgovor ti dam koji umem
jer sve što stihom rečeno nije
ja ne razumem, ja ne razumem...”

Atrej nije baš bio mnogo vičan pravljenju rima. Verovatno će se razgovor odvijati vrlo sporo, pomislio je, ako glas razume samo ono što se rimuje. Napregnuo je mozak pre nego što je izustio:

„Ako mi dozvoliš da te upitam,
reci mi ko si, rad sam da znam.“

I, glas je odgovorio:

„Stihove sad govoriš glasno
razumem ih potpuno jasno!“

A zatim je glas dopro iz drugog pravca:

„Hvala ti, prijatelju,
zbog tvoje dobre volje,
ko bi mogao goste
poželeti bolje?

Ja sam Ujulala,
glas tišine bajni
u Dvorcu duboko
sakrivenih tajni.“

Atrej je primetio da je glas nekada glasniji a nekada tiši, ali nikad ne zamire. Čak i kad nije pevao ili kada bi mu se obraćao, Atrej je neprestano oko sebe osećao taj zvuk.

Pošto se zvuk polako udaljavao od njega, Atrej potrča za njim i upita:

„Da li me još čuješ,
odgovori Ujulala,
ne vidim te kakva si
velika il' mala.“

Prolazeći kraj njega, glas mu šapnu:

„Ne možeš me videti,
i nije niko na svetu,
pa ipak sam kraj tebe
iako stalno u letu.“

„Ti si onda nevidljiva?“, upita je. Ali, kako nije dobio odgovor, on se setio da mora da je pita u stihu i reče:

„Da li bez tela ti si, ili mi daješ na znanje da je nevidljivost tvoje životno stanje?“

Začuo se tih zvuk sličan zvoncetu, koji je mogao da bude smeh ili jecaj. A zatim je glas zapevao:

„I da i ne, i ništa od toga,
i jeste i nije
poput mišljenja tvoga,
moj lik se videti neće
kao tvoj što se sreće.
Jer zvuk je jedino telo moje
što ušima godi ko očima boje,
i glas koji čuješ tek
predstavlja mog trajanja vek.“

Atrej se začudio i nastavio i dalje da prati zvuk, uzduž i popreko šume od stubova. Trebalo mu je neko vreme da spremi novo pitanje:

„Da li to dobro čuh?
Tvoje je telo muzike duh?
I kad jednom pevanje stane
skončaće i tvoje bitisanje?“
I zatim iz same blizine začu odgovor:
„Kad poslednju pesmu budem rekla,
ko krv kad stane što vrela je tekla
i smrt nastupi, to nije šala,
nestaće zauvek Ujulala,
i glas što čuješ sve tiše i tiše
kao da kaže: nikad više.“

Sada se opet začulo ono jecanje, a Atrej, koji nije shvatao zašto Ujulala plače, požuri da je upita:

„Tvoj glas odjekuje kao u raj.
Liči na dečji. Što pričaš o kraju?“
A glas se vraćao kao odjek:
„Tek tajna pesma sam i ništa više
dok mi vetrovi ne zatru trag.
Zato, dok glas još u meni bitiše,
zatraži odgovor koji ti je drag.“

Glas je zamro negde između stubova i Atrej je osluškujući okretao glavu na sve strane ne bi li ga ponovo čuo. Zakratko bilo je tiho, a zatim se pevanje naglo približilo iz daljine i zazvučalo gotovo nestrpljivo:

„Ujulala je odgovor. I zato priču skрати,
dok me ne pitaš, odgovor ne mogu dati!“
Atrej je uzviknuo:

„Prvo je pitanje što zanima mene
zašto ćeš uskoro u carstvo sene?“

A glas je pevao:

„Carica nam bolesna vene
i Fantazija naša cela sa njom,
Ništa se sprema da proguta mene
i ostavi pustoš, ko kad spali grom.
Ništa nas guta sve više i više
kao da postojali nismo nikada
s novim imenom počće da diše
carica naša, večno mlada.“

Atrej je odgovorio:

„Odgovori mi sada na ove rime
ko će joj dati to novo ime?“

Glas nastavi:

„Slušaj me dobro i ne prekidaj,
iako me možda i ne razumeš,
u sećanju svome reči skupljaj
pa onda idi što brže umeš.

Potom, kad dođe bolji čas,
iz sećanja svoga ti ih izvuci
one će tada ponuditi spas
sjajem Dragulja u tvojoj ruci.

Od toga eto zavisi sve
da li ćeš uspeti ili ne.“

Izvesno vreme čula se jedino žalopojka bez reči. Zatim se sasvim blizu Atreja, kao da mu neko šapće na uvo, začuo glas:

„Ko carici našoj može ime da da?

Ni vila, ni džin, ni ja, ni ti
niko od nas, ma šta da zna,
ne može to učiniti.

Nemoć je naša za nju slab lek

prokletstva čini su svud oko nas,
jer bića mi smo iz knjiga tek
bez nade da ikome pružimo spas.
Snovi i lica iz neke knjige,
činimo samo što nam je dato,
da stvaramo novo, mi nemamo brige
i tako nešto nije nam znano.
Al' postoji izvan carstva našeg
zemlja što se zove Spoljni Svet,
u njoj je sve lika drugačijeg
i voda, i Sunce, i dete i cvet.
Adamov sin i Evina kći
večno su znani ko ljudski rod
braća po krvi žive reči
koja je njihove mašte plod.
Otkako po svetu oni hodaju,
carici našoj ime daju
i tome se tako silno raduju
a šta nam to znači čak i ne znaju.
Kad davaše oni, a beše to davno,
za caricu našu imena bajna
carstvo je bilo moćno i slavno,
sada se topi, u čemu je tajna?
Zaborav mračni ko reči klete
uništi svaku veru u nas
al' kad bijedno čovekovo dete
pružilo ruke, to bi bio spas!
Kada bi jedno, bar jedno samo
poziv naš čulo i došlo do nas,

jer dalek je nama taj njihov svet tamo,
njima naš blizu, ko tebi moj glas.

Njihov svet stvaran je s druge strane
carstva našeg, tamo se ne sme,
al' junače moj, da l' pamtiš, strah me,
sve reči Ujulaline pesme?“

„Da, da“, zbunjeno odgovori Atrej.

Trudio se svim silama da ureže u pamćenje ono što je čuo, ali nije
znao čemu to i stoga nije shvatao šta glas govori. Osećao je samo da je to
bilo mnogo, mnogo važno, ali uspavalo ga je pevanje i napor da sve kaže
u stihu. Promrmljao je:

„Ne brini, pamtim baš reči sve
ali, odakle da počnem, šta i gde?“

A glas je odgovorio:

„Sve je to već re'ko moj glas
odluku zato prepuštam tebi,
odlaska moga kucnuo je čas
zbogom ti želim, a isto i sebi.“

Atrej sanjivo upita:

„Svaka ti reč tugom zrači.
Rekla si *zbogom*. Gde ću te naći?“

U glasu koji se udaljavao opet se začulo jecanje dok je pevao:

„Približilo se Ništa u grobnome muku
i mome proročištu zatire trag
bliži se kraj svakome zvuku,
tonu visokom, tonu dubokom i
tonu svakom što beše mi drag.
Na kraju si stigao, u zao čas,
u dvorac moj kameni

od svih, što ikad su čuli moj glas
ti si, znaj, poslednji.
Na kraju, uspeh ti veliki želim
za koji, desi li se, neću saznati,
upamti dobro ovo što velim,
sve što sam pevala moraš razabrati.“

I, zatim, iz sve veće daljine Atrej je još čuo reči:

„Sve se dešava samo jednom
i jednom se desiti mora,
a ja ću tiho otići sasvim
preko dolina, šuma i gora...“

To beše poslednje što je Atrej čuo.

Seo je kraj stuba, naslonio se leđima na njega, pogledao ka noćnom nebu i pokušao da shvati reči koje je upravo čuo. Tišina ga je zaogrnila poput mekog teškog kaputa i Atrej pade u san.

Kada se probudio u hladnu zoru, ležao je na leđima i gledao ka nebu. Poslednje zvezde su bledele. Glas Ujulale odjekivao je još uvek u njegovom sećanju. Iznenada se prisetio svega što je do tada doživeo, kao i svrhe Velike Potrage.

Dakle, konačno je doznao šta treba činiti. Samo je čovekovo dete s one strane granica Fantazije moglo da da novo ime Detinjoj Carici. Morao je da nađe to dete i dovede ga k njoj!

Atrej naglo sede.

„Ah“, pomisli Bastijan, „kako bih joj rado pomogao. I Atreju. Izmislio bih najlepše ime. Kad bih samo znao kako da stignem do Atreja! Odmah bih otišao. Kako bi se Atrej zgrnuo kada bih se iznenada pojavio pred njim! Ali, na žalost, to nije moguće. Zar ne?“

Zatim tiho dodade: „Ako postoji neki put da stignem k vama, reci mi. Ja ću doći, sasvim sigurno ću doći! Videćeš.“

Kada se Atrej osvrnuo, primetio je da je nestala šuma stubova sa stepenicama i terasama. Oko njega se prostirala samo ona pusta ravnica, koju je video iza sve tri kapije pre nego što je prošao kroz njih. Ali, sad nije bilo ni Kapije bez ključa, ni Kapije čarobnog ogledala, ničega.

Pridigao se i ponovo pogledao unaokolo. Sada je otkrio da se usred nizije, čak ne tako daleko do njega, stvorilo jedno mesto slično onom koje je već video u Haulskoj šumi. Samo što je ovog puta bilo mnogo bliže.

Okrenuo se i što je brže mogao potrčao u suprotnom pravcu.

Posle dugog trčanja Atrej u daljini, na horizontu, otkri malu uzvišicu i pomisli da bi to mogao biti onaj isti brdoviti predeo od kamenih tabli boje rđe, gde se nalazila Kapija velike zagonetke.

Dugo je trčao u tom pravcu pre nego što je došao dovoljno blizu da bi raspoznao pojedinosti. Tada je počeo da sumnja. Doduše, tamo se zaista nalazilo nešto što je ličilo na onaj brdoviti predeo od kamenih ploča, ali nije video nikakvu kapiju. Kamene ploče više nisu bile crvene, već sive i bezbojne.

Nastavio je da trči u tom pravcu i posle dužeg vremena on otkri usek koji je ličio na donji deo kapije, ali nad njim se više nije nadvijao luk. Šta se dogodilo?

Odgovor je našao mnogo kasnije, kada je konačno stigao do tog mesta. Veliki kameni luk se srušio – a sfinge su nestale!

Atrej je krčio sebi put kroz ruševine, a zatim se popeo na jednu kamenu piramidu i tražio mesto gde bi trebalo da se nalaze Dvoseljenici i zmaj sreće. Ili su i oni u međuvremenu pobjegli ispred Ništa?

Tada, na grudobranu Engivukove opservatorije ugleda malu zastavu kojom je neko mahao. Atrej podiže obe ruke i stavivši ih na usta povika: „Hej! Jeste li još tu?“

Njegov glas tek što je odjeknuo kada se iz klisure, gde se nalazila pećina Dvoseljenika, vinu u nebo sedefastobeli zmaj sreće, Fuhur.

Leteo je kroz vazduh divnim, sporim, vijugavim pokretima, pri čemu se nekoliko puta obesno okrenuo na leđa i munjevitom brzinom pravio

osmice, tako da je ličio na beli plamen koji suklja uvis. Zatim je sleteo pred kamenu piramidu, na kojoj je stajao Atrej. Oslonio se na prednje šape i bio je tako velik da je njegova glava na visoko ispruženom vratu odozgo gledala Atreja. Kolutao je očima boje rubina, oblizujući se zadovoljno jezikom, i zabrujao svojim bronzanim glasom: „Atrej, moj prijatelju i gospodaru! Radujem se da si se konačno vratio. Gotovo smo izgubili nadu – to jest, Dvoseljenici, ja ne!“

„I ja se radujem što te opet vidim“, odgovorio je Atrej. „Ali, šta se to sve desilo u jednoj jedinoj noći!?“

„Jednoj noći?“, uzviknuo je Fuhur. „Misliš da je prošla samo jedna noć? Još ćeš se čuditi! Penji se, nosiću te!“

Atrej se vinu na leđa moćne životinje. Prvi put u životu je sedeo na zmaju sreće. I, mada je već krotio divlje konje i zaista nije bio strašljiv, prilikom ovog prvog, kratkog vazdušnog jahanja od straha mu se gotovo zamračilo pred očima. Grčevito se uhvatio za Fuhurovu grivu, koja je viorila, dok se ovaj gromko smejaio i vikao: „Atrej, od sada ćeš morati da se navikneš na to!“

„U svakom slučaju, čini mi se“, odvratio je Atrej i uzeo vazduh, „da si opet zdrav!“

„Skoro“, odgovorio je zmaj, „ali, ne sasvim!“

A zatim su sleteli pred pećinu Dvoseljenika. Engivuk i Urgl su stajali pred ulazom jedno pored drugog očekujući ih.

„Šta si doživeo?“, odmah je zakreštao Engivuk. „Moraš mi sve ispričati! Ta vrata, na primer? Jesu li moje teorije tačne? Koje ili šta je Ujulala?“

„Ništa od toga!“, prekide ga Urgl. „Najpre treba da se jede i pije. Nisam valjda uzalud kuvala i mesila. Posle ćeš imati dovoljno vremena za tvoju beskorisnu radoznanost!“

Atrej je sišao sa zmajevih leđa i pozdravio se sa bračnim parom gnoma. Zatim se sve troje spustilo kraj stočića na kojem se opet nalazilo puno ukusnih đakonija i mali čajnik, koji se pušio.

Časovnik na zvoniku izbio je pet sati. Bastijan je čežnjivo mislio na dve

table čokolade sa bademima, koje je čuvao kod kuće u noćnom stočiću – za svaki slučaj ako noću ogladni. Da je slutio da se tamo više nikada neće vratiti, poneo bi ih kao rezervu. Ali, tu se ništa nije moglo učiniti. Bolje da ne misli na to!

Fuhur se ispružio u maloj klisuri tako da je njegova ogromna glava ležala kraj Atreja i lako je mogao da čuje sve.

„Zamislite samo“, rekao je, „moj prijatelj i gospodar veruje da ga nije bilo samo jednu noć!“

„Zar nije tako?“, pitao je Atrej.

„Sedam dana i sedam noći bio si odsutan!“, rekao je Fuhur. „Pogledaj, sve moje rane gotovo da su zacelile!“

Atrej je tek sada primetio da su i njegove rane zarasle. Oblog od trave je spao.

„Kako je to moguće?“, čudio se. „Prošao sam kroz tri čarobne kapije, razgovarao sa Ujulalom i zatim zaspao – ali, nije moguće da sam spavao toliko dugo.“

„Vreme i mesto“, rekao je Engivuk, „mora da tamo predstavljaju nešto drugo nego ovde. U svakom slučaju, niko pre tebe nije ostao toliko dugo u proročištu. Šta se dogodilo? Hoćeš li konačno govoriti?“

„Prvo bih rado saznao šta se ovde dogodilo“, odgovorio je Atrej.

„Vidiš i sam“, rekao je Engivuk, „nestale su boje, sve postaje nestvarno, više nema ni Kapije velike zagonetke. Izgleda da je Ništa i dovde stiglo.“

„A sfinge?“, raspitivao se Atrej. „Gde su one nestale? Jesu li odletele? Jeste li videli kako se to dogodilo?“

„Nismo videli ništa“, gundao je Engivuk, „nadao sam se da ćeš ti moći da nam kažeš nešto o tome. Kameni luk se iznenada srušio, ali niko od nas nije ništa čuo, ni video. Čak sam otišao tamo i ispitivao ruševine. I, znaš šta se ispostavilo? Ruševine su prastare i zarasle u sivu mahovinu, kao da već stotinama godina leže ovako, kao da nikada nije postojala Kapija velike zagonetke.“

„A ipak, bila je tu“, tiho je rekao Atrej, „jer ja sam prošao kroz nju, kao i kroz Kapiju čarobnog ogledala i Kapiju bez ključa.“

I Atrej počeo da priča o svemu što mu se dogodilo. Bez napora se sećao svake pojedinosti.

Engivuk, koji je u početku nestrpljivim pitanjima zahtevao još tačnije opise, postajao je sve ćutljiviji. A kada je Atrej konačno, reč po reč, ponovio ono što mu je rekla Ujulala, gnom je sasvim začutao. Njegovo malo zbrčkano lice poprimilo je izraz najdublje žalosti.

„Dakle, sad znaš tajnu“, zaključio je Atrej svoj izveštaj. „Želeo si da je saznaš po svaku cenu, zar ne? Ujulala je samo glas. Samo se može čuti. Tamo je, gde njen glas odjekuje.“

Engivuk je ćutao izvesno vreme, a zatim je promuklim glasom izneo: „Ona je *bila* tamo, hoćeš da kažeš.“

„Da“, odgovorio je Atrej, „po njenim vlastitim rečima, ja sam poslednji sa kojim je razgovarala.“

Preko Engivukovih naboranih obraza potekle su dve male suze.

„Sve je bilo uzalud!“, prostenja Engivuk. „Celo moje životno delo, moja istraživanja, moja dugogodišnja posmatranja – sve je uzalud! Konačno mi donose poslednji kamenčić za moj naučni mozaik, konačno bih mogao da ga dovršim, konačno bih mogao da napišem poslednje poglavlje – a to je sada suvišno i potpuno beskorisno. To sada ne pomaže nikome, ne vredi pet para, ne zanima više nikoga, zato što predmet istraživanja više ne postoji! Sve je svršeno, sve je prošlo i laku noć!“

Izgledalo je da je dobio napad kašlja, ali on se, u stvari, tresao od jecaja. Stara Urgl ga je posmatrala saosećajno, milovala mu ćelavu glavicu i gundala: „Moj jadni stari Engivuče! Moj jadni stari Engivuče! Ne budi tako razočaran! Naći ćeš već nešto drugo.“

„Ženo!“, ljutnu se Engivuk sjajnih očiju. „Ono što vidiš pred sobom nije jadni, stari Engivuk, već tragična ličnost!“

On opet utrča u pećinu odakle se začulo kako je zalupio malim vratima. Urgl s uzdahom zatrese glavom i promrmlja: „On to ne misli tako, samo je, na žalost, potpuno poludeo!“

Kada su završili s jelom, Urgl ustade i reče: „Sada ću spakovati ono malo naših stvari. Ne možemo da ponesemo mnogo, ali neke stvari će nam biti potrebne. Da, to odmah, treba učiniti.“

„Zar ćete otići odavde?“, pitao je Atrej.

Urgl je tužno klimnula glavom.

„Ne preostaje nam ništa drugo. Gde se širi Ništa, tu više ništa ne raste. A, ni moj stari nema razloga da ostane. Moramo da vidimo šta ćemo dalje. Nekako ćemo se već snaći. A vi? Šta nameravate da učinite?“

„Moram da radim ono što mi je rekla Ujulala“, odgovorio je Atrej. „Moram pokušati da nađem dete i dovedem ga Detinjoj Carici, kako bi joj dalo novo ime.“

„A gde ćeš tražiti to čovekovo dete?“, pitala je Urgl.

„Ne znam ni sam“, rekao je Atrej, „negde izvan granica Fantazije.“

„Već ćemo nekako stići tamo“, začuo se sada Fuhurov zvonasti glas, „ja ću te nositi. Videćeš, imaćemo sreće!“

„U tom slučaju“, brundala je Urgl, „krenite što pre!“

„Možda bismo mogli da vas povežemo deo puta?“, predložio je Atrej.

„Samo mi je još to falilo!“, odgovorila je Urgl. „Nikad u životu se ne bih ljuljuškala u vazduhu. Pristojni gnomi ostaju nogama na zemlji. Osim toga ne treba da se zadržavate sa nama, vas dvojica sada imate mnogo važnijeg posla – za sve nas.“

„Ali, rado bih vam izrazio svoju zahvalnost“, rekao je Atrej.

„To ćeš najbolje učiniti“, zareža Urgl, „ako ne gubiš više vreme beskorisnim trućanjem, već kreneš odmah!“

„U pravu je“, reče Fuhur, „hajdemo odmah!“

Atrej se vinuo na leđa zmaja sreće. Još jednom se okrenuo za starom Urgl i uzviknuo: „Do viđenja!“

Ali, ona je već bila u pećini i pakovala stvari.

Kada su posle nekoliko sati ona i Engivuk izašli iz pećine, na leđima su nosili dupke pune korpe, i opet su se žustro svađali. Gegali su tako na malim krivim nožicama, ne osvrnuvši se nijednom u pravcu pećine.

Inače, Engivuk je kasnije postao veoma slavan, čak najslavniji gnom u svojoj porodici, ali ne zbog naučnih istraživanja. No, to je druga priča i ispričaćemo je drugi put.

U istom trenutku kada su Dvoseljenici krenuli na put, Atrej je već bio daleko, veoma daleko, žurno leteći nebom Fantazije na leđima Fuhura, belog zmaja sreće.

Bastijan je nehotice pogledao ka krovnom prozoru i zamislio kako bi to bilo kada bi gore na nebu, koje je gotovo potpuno tamno, iznenada ugledao zmaja sreće koji se približava kao leljavi plamen. Kako bi to bilo kada bi oni došli po njega!

„Ah“, uzdahnuo je, „to bi bilo nešto!“

On bi mogao da im pomogne – a i oni njemu. Bio bi to spas za sve.

VIII

U zemlji ništavih bića

Gore, visoko na nebu jahao je Atrej. Njegov crveni ogrtač viorio se za njim. Na vetru je lepršala pletenica modrocrne kose, uvezana kožnim trakama. Sporim pokretima, ravnomernim i talasastim, beli zmaj sreće, Fuhur, klizio je nebom kroz maglu i oblake, nalik na paperje.

Gore i dole, gore i dole, i gore i dole... Koliko dugo su putovali ovako? Danima i noćima i opet danima – Atrej više nije znao koliko dugo. Zmaj je imao dara da leti u snu sve dalje i dalje, i Atrej bi povremeno zadremao čvrsto se uhvativši za belu zmajevu grivu. Ali, to je bio površan i nemiran san. Stoga je njegovo bdenje sve više postajalo maglovit i nejasan san.

Tamne planine, zemlje i mora, ostrva i reke promicali su pod njima... Atrej više nije obraćao pažnju na to i nije požurivao Fuhura, kao što je to činio ranije kada su krenuli iz Južnog proročišta... Na početku putovanja bio je nestrpljiv, mislio je da je jednostavno stići na leđima zmaja sreće do granica Fantazije – i dalje, do Spoljnog Sveta gde žive čovekova deca.

Nije ni znao da je Fantazija toliko velika. Sada se borio protiv olovnoteškog zamora, koji je hteo da ga ophrva. Njegove tamne oči, inače oštre kao u mladog orla, više nisu raspoznavale daljinu. S vremena na vreme, pribrao bi svu svoju volju pa bi se sedeći uspravio s visine, motreći unaokolo, ali ubrzo bi klonuo i samo buljio ispred sebe u dugo vitko zmajevo telo, čije su sedefaste krljušti svetlucale belo-ružičasto. Fuhur je takođe bio iscrpljen. Njegove snage, koje su se činile neizmerne, sada su bile na izmaku.

Nekoliko puta na svom dugom putu videli su mesta gde se širilo

Ništa. Nisu mogli da ih gledaju jer su imali osećaj kao da će oslepeti. Gledano sa te visine, mnoga od ovih mesta su izgledala prilično mala, ali bilo je i drugih koja su bila velika i prostirala se širom horizonta. Zmaja sreće i njegovog jahača spopao je strah, pa su skrenuli u drugom pravcu kako ne bi morali da gledaju tu strahotu. Ali, ma koliko bilo čudno, činjenica je da užas gubi zastrašujuće dejstvo ako se stalno ponavlja. A kako tragovi uništenja nisu bili manji, već sve veći i veći, Fuhur i Atrej su se postepeno privikavali, štaviše, ophrvala ih je neka vrsta ravnodušnosti. Gotovo da na njih više nisu obraćali pažnju.

Već dugo nisu razgovarali jedan sa drugim, kada Fuhur iznenada prozbori svojim bronzanim glasom: „Atrej, moj mali gospodar, spavaš li?“

„Ne“, reče Atrej mada je u stvari sanjao strašan san. „Šta je, Fuhure?“

„Pitam se nije li mudrije vratiti se?“

„Vratiti se? Kuda?“

„Kuli od slonovače. Detinjoj Carici.“

„Misliš da bi trebalo da se vratimo neobavljena posla?“

„Pa, ja to ne bih tako nazvao, Atrej. Kako je glasio tvoj zadatak?“

„Trebalo je da otkrijem uzrok bolesti zbog koje se gasi život Detinje Carice i da saznam šta bi joj moglo pomoći da ozdravi.“

„Ali, tvoj zadatak nije bio“, odvrati Fuhur, „da doneseš to nešto što će joj pomoći.“

„Šta hoćeš time da kažeš?“

„Možda činimo veliku grešku što pokušavamo da prekoračimo granice Fantazije i nađemo čovekovo dete.“

„Ne shvatam na šta ciljaš, Fuhure. Objasni mi malo bolje.“

„Detinja Carica je na smrt bolesna“, rekao je zmaj, „zato što joj je potrebno novo ime. To ti je otkrila Drevna Morla Ali, samo čovekova deca iz Spoljnog Sveta mogu da joj daju to ime. To ti je rekla Ujulala. Time si ispunio svoj zadatak i čini mi se da bi o tome trebalo da obavestiš Detinju Caricu što je moguće pre.“

„Ali, kakva je to pomoć“, uzviknu Atrej, „ako joj samo saopštim sve ovo, a istovremeno ne dovedem čovekovo dete koje bi moglo da je spase?“

„Ti to ne znaš“, odgovorio je Fuhur. „Ona može da učini mnogo više od mene i od tebe. Možda će za nju biti jednostavno da pozove k sebi čovekovo dete. Možda postoje sredstva i putevi koji su nepoznati tebi i meni, i svim bićima u Fantaziji. Ali, da bi učinila tako nešto, ona bi morala da zna ono što si ti saznao. Pretpostavimo da je tako. U tom slučaju, ne samo što bi bilo potpuno besmisleno da na svoju ruku pokušamo da nađemo i dovedemo čovekovo dete, već postoji mogućnost da ona u međuvremenu čak umre. A možda bismo, umesto što tragamo, mogli da je spasemo, pod uslovom da se vratimo blagovremeno.“

Atrej je ćutao. Bez sumnje je to što je rekao zmaj bilo tačno. Možda je u pravu. A možda i nije. Ako bi se sada vratio sa svojom porukom, Detinja Carica bi verovatno mogla da mu kaže: 'Šta mi to pomaže? Ozdravila bih da si doveo spasioca. Ali, sada je previše kasno da te još jednom šaljem u potragu'.

Nije znao šta da uradi. Povrh svega bio je umoran, previše umoran da bi doneo bilo kakvu odluku.

„Znaš, Fuhure“, rekao je tiho, ali zmaj ga je sasvim dobro čuo, „možda si u pravu, a možda i nisi. Hajde da letimo još malo. Ako do tada ne stignemo do granice, vратиćemo se.“

„Šta misliš pod tim *još malo!*“, pitao je zmaj. „Nekoliko časova...“, promrmljao je Atrej. „Ma, u stvari još *jedan sat*.“

„Dobro“, odgovorio je Fuhur, „dakle, još *jedan sat*.“ Ali, taj sat bio je jedan sat previše.

Nisu ni приметили da se nebo na severu zacrnelo od oblaka. Na zapadu, gde se nalazilo Sunce, nebo je bilo zažareno i zloslutni oblaci su kao krvava morska trava visili na horizontu. Sa istoka se, kao pokrivač od sivog olova, približavala oluja sa iskrzanim komadima oblaka sličnim razlivenom mastilu. A sa juga se navlačila sumpornožuta izmaglica iz koje su sevale i iskrile munje.

„Čini mi se“, rekao je Fuhur „da ćemo uleteti u nepogodu.“

Atrej se osvrnuo na sve četiri strane.

„Da“, rekao je, „izgleda rđavo. Ali, i pored toga moramo da letimo dalje.“

„Bilo bi razumnije“, odvrati Fuhur, „da nađemo sklonište. Ako je to ono što pretpostavljam da jeste, onda nema šale.“

„A šta pretpostavljaš?“, pitao je Atrej.

„Mislim da su to četiri Vetrena Diva, koji žele da se još jednom ogledaju na megdanu“, objašnjavao je Fuhur. „Oni se većito svađaju oko toga ko je najjači među njima i ko treba da vlada. Za njih je to vrsta igre, jer im se pritom ne može ništa dogoditi. Ali, teško onome ko uleti u njihovu svađu. Od njega najčešće ne ostaje ništa.“

„Zar ne možeš da letiš na većoj visini?“

„Misliš, van njihovog domašaja? Ne, ne mogu da letim tako visoko. A pod nama je, koliko vidim, sama voda, neko ogromno more. Ne vidim mesto gde bismo mogli da se sakrijemo.“

„Onda nam ne preostaje ništa drugo“, odlučio je Atrej, „nego da ih sačekamo. Ionako bih imao nešto da ih priupitam.“

„Šta?“, uzviknuo je zmaj i poskočio od straha.

„Ako su to četiri Vetrena Diva“, izjavio je Atrej, „onda poznaju sve strane sveta u Fantaziji. Niko od njih ne bi znao bolje da nam kaže gde su granice Fantazije.“

„Bože!“, uzviknuo je zmaj. „Pa, zar ti misliš da se sa njima može ugodno ćaskati?“

„Kako se zovu?“, želeo je da zna Atrej.

„Onaj sa severa zove se Lir, sa istoka Baureo, sa juga Širk i sa zapada Majestril“, odgovorio je Fuhur. „Ali, reci mi, Atrej, šta si ti, u stvari? Dečak ili komad gvožđa? Kako to da se ne plašiš?“

„Kada sam prošao kroz Kapiju velike zagonetke kraj sfingi“, odgovorio je Atrej, „izgubio sam sav strah. Osim toga, nosim znak Detinje Carice. Njega poštuju sva bića u Fantaziji. Zašto ne bi i Vetreni Divovi?“

„O, oni će ga poštovati!“, vikao je Fuhur. „Ali, oni su glupi i ti ih ne

možeš sprečiti da se bore jedan sa drugim. Videćeš šta to znači!“

U međuvremenu se sa svih strana navuklo mnoštvo oblaka. Atrej se nađe u nečemu nalik na levak čudovišnih razmera, kao vulkanski krater, čiji su zidovi počeli da se vrte sve brže, mešajući sumpornožutu, krvavocrvenu i crnu boju. I on je takođe počeo da se okreće zajedno sa belim zmajem, kao šibica u ogromnom vrtlogu. Tada je ugledao Vetrene Divove.

U stvari, razaznao je samo lica, jer njihovi udovi su bili tako nestalnog oblika, i bilo ih je toliko mnogo – čas dugačkih, čas kratkih, čas na stotine, čas nijednog, čas jasnih, čas nejasnih, a osim toga, bili su sklupčani u veliko klupko, tako da nije bilo moguće spoznati njihov stvarni izgled. Njihova lica su se takođe stalno menjala, od debelih i naduvanih, do razvučenih uvis ili u širinu, ali su, ipak, uvek mogla da se razlikuju između sebe. Razjapili bi čeljusti i vikali, i urlali, i rikali i smejali se jedan drugom. Izgledalo je kao da nisu primetili zmaja i njegovog jahača, jer u poređenju sa njima on je bio mali kao muva.

Atrej se uspravi visoko. Desnom rukom posegnu za amajlijom na grudima i povika što je glasnije mogao: „U ime Detinje Carice, ućutite i saslušajte me!“

I, čudo se dogodilo!

Zaćutali su iznenada, kao nemi. Njihova usta su se zatvorila i osam ogromnih izbuljenih očiju uperilo je pogled na Aurin. I stravični vrtlog oluje se zaustavi. Odjednom zavlada grobna tišina.

„Odgovorite mi!“, povikao je Atrej. „Gde su granice Fantazije? Da li ti znaš, Lire?“

„Nisu na severu“, odgovorilo je crno lice oblaka.

„A ti, Baureo?“

„Ni na istoku“, odvratilo je olovnosivo lice oblaka. „Reci mi ti, Širk!“

„Na jugu nema granica“, reklo je sumpornožuto lice. „Majestrile, da li ti znaš?“

„Nema granice na zapadu“, odgovorilo je žarkocrveno lice oblaka.

A onda su sva četvorica uglas zapitala: „Ko si ti što носиš znak Detinje Carice, a ne znaš da Fantazija nema granica?“

Atrej je ćutao. Osećao se potpuno zbunjeno. Stvarno, nikada nije ni pomišljao na to da granice uopšte ne postoje. U tom slučaju, sve je bilo uzalud.

Nije ni primetio kada su Vetreni Divovi nastavili svoje borbene igre. Bilo mu je sasvim svejedno šta će se dalje desiti. Grčevito se uhvati za zmajevu grivu, kada ih iznenada jedan vrtlog baci uvis. Oko njih su sevale munje dok su se vrteli u krug, a zatim su se skoro udavili u pljuskovima kiše, koji su ih šibali vodoravno. Iznenada su se našli usred vrelog daha vetra u kome su gotovo izgoreli, da bi ih odmah zahvatila oluja sa gradom ne veličine kamenja, već ledenica dužine koplja, koja ih je bacala u dubinu. I opet, uznesene uvis, bacala ih je tamo-amo. Vetreni Divovi su se međusobno borili za premoć.

„Drži se ćvrsto!“, povikao je Fuhur kada ga je jedan udarac vetra bacio na leđa.

Ali, bilo je prekasno. Atrej je izgubio oslonac i propadao duboko u ponor. Padao je i padao, a onda je izgubio svest.

Kada je opet došao sebi, ležao je na mekom pesku. Ćuo je šum talasa i kada je pridigao glavu, video je da ga je more izbacilo na obalu. Bio je siv, maglovit dan, ali tih i bez vetra. More je bilo mirno i nije bilo znakova da se ovde pre kratkog vremena vodila besna borba između Vetrenih Divova. Ili je možda dospeo na neko sasvim drugo, udaljeno mesto? Obala je bila ravna, bez stena i brežuljaka dokle god je pogled dopirao. Samo se naziralo nekoliko povijenih i iskrivljenih stabala u izmaglici, sa krošnjama kao velikim šapama sa kandžama.

Atrej je seo. Na nekoliko koraka od sebe ugledao je svoj crveni ogrtać od bizonove dlake. Otpuzao je do njega i ogrnuo se njime. Na svoje ćuđenje ustanovio je da je ogrtać bio gotovo suv. Atrej pomisli da je verovatno dugo ležao ovde.

Kako je dospeo ovamo? Kako to da se nije utopio?

Kao kroz maglu prisetio se ruku koje su ga nosile i ćudnih glasova koji su pevali: siroti dećak, lepi dećak! Držite ga! Ne dozvolite da potone!

Možda je to bio samo šum talasa. Ili su to možda bile morske sirene i

vodeni vilenjaci? Verovatno su videli Sjaj pa su ga zbog toga spasli.

Njegova ruka nesvesno posegnu za amajlijom – ali nje nije bilo! Ogrlica je nestala. Medaljon je izgubljen.

„Fuhure!“, povikao je što je glasnije mogao. Skočio je na noge, počeo da trči na sve strane i doziva: „Fuhure! Fuhure! Gde si?“

Odgovora nije bilo. Čuo se samo ravnomeran, lagan šum talasa koji zapljuskuju obalu.

Ko zna kuda su Vetreni Divovi oduvali belog zmaja! Možda Fuhur traži svog malog gospodara negde sasvim drugde, daleko odavde. A možda Fuhur više i nije živ.

Atrej više nije bio jahač zmaja, ni glasnik Detinje Carice. Bio je samo mali dečak. I to sasvim sam.

Časovnik na zvoniku otkucavao je šest.

Napolju se već spustio mrak. Kiša je prestala i bilo je sasvim tiho.

Bastijan je zurio u plamen sveća.

Onda je uzdrhtao, zato što je zakrckao tavanski pod.

Učinilo mu se kao da čuje nečije disanje. Zaustavio je dah i oslušnuo. Osim malog traga osvetljenog svećama, ceo ogromni tavan bio je ispunjen mrakom.

Zar nije začuo tihe korake na stepenicama? Zar se nije sasvim polako pomerila kvaka na tavanskim vratima?

Pod je opet zakrckao.

A šta ako je bilo duhova?

„Gluposti“, reče poluglasno, „duhovi ne postoje. To kažu svi.“

S druge strane, otkuda onda tolike priče o njima?

Možda se oni koji govore da duhovi ne postoje samo plaše da to priznaju.

Atrej je čvrsto obmotao oko sebe svoj crveni ogrtač jer mu je bilo hladno i krenuo ka unutrašnjosti kopna. Predeo se, koliko je mogao da razazna kroz maglu, uopšte nije menjao. Bio je ravan i jednolik, samo je

postepeno između iskrivljenog drveća izranjalo sve više i više šipražja, žbunja koje je izgledalo kao da je napravljeno od zardalog lima isto tako tvrdog. Čovek bi se lako mogao povrediti na njemu, ako ne bi vodio računa.

Otprilike posle jednog časa došao je do puta koji je bio popločan grubim, nepravilno oblikovanim grumenjem kamenja. Atrej je odlučio da sledi put, koji je verovatno morao da vodi nekuda, ali je radije išao po prašini kraj puta, nego po džombastoj kaldrmi. Put je vijugao poput zmije levo-desno, mada je teško bilo shvatiti zašto, jer ni ovde nije bilo nikakvog brežuljka ili reke. Izgleda da je u ovoj zemlji sve bilo iskrivljeno.

Atrej nije išao dugo putem kada se iz daljine začuo čudan zvuk, trupkanje, koje mu se približavalo. Kao da su to bili potmuli udarci nekog velikog doboša. Između udaraca čuo se piskutav zvuk malih frula i zvonjava malih zvončića. Sakrio se iza grma kraj puta i čekao da vidi šta će se dogoditi.

Čudnovata muzika se približavala sve više i konačno su iz magle izronile prve prilike. Očigledno, igrali su, ali to nije bila vesela i ljupka igra. Igrači su na vrlo čudnovat način skakali unaokolo, valjali se po zemlji, puzili četvoronoške, dizali se i ponašali kao pomahnitali. Ali, sve što je Atrej čuo bili su samo potmuli, spori udarci doboša, piskave frulice, cviljenje i dahtanje iz mnogih grla.

Pojavljivalo se sve više i više prilika, povorka se činila beskrajna. Atrej je pogledao u lica igrača. Bila su pepeljasto siva i oblivena znojem, a njihove oči plamtele su divljim, grozničavim sjajem. Neki od igrača šibali su se bičem.

Oni su ludi, pomisli Atrej, i hladni trnci prodoše mu niz leđa.

Pored toga je ustanovio da su najveći deo povorke činili noćni vilenjaci, đavolci i duhovi. Među njima je bilo i vampira i priličan broj veštica, starih, sa velikim grbama i kozijim bradicama, ali bilo je i mladih veštica koje su izgledale lepe i zle. Očigledno, Atrej se nalazio u jednoj od zemalja Fantazije, koja je bila nastanjena stvorenjima mraka. Da je imao Aurin, presreo bi ih bez oklevanja i pitao šta se to događa. Ali, ovako, radije je sačekao u svom skrovištu da prođe mahnita

povorka, sve dok i poslednji igrač, poskakujući i hramljući, nije nestao u magli.

Tek tada se Atrej usudio da ponovo izađe na put i iz daljine posmatra avetinjsku svitu. Da li da ih sledi ili ne? Nije mogao da se odluči. Što je vreme više prolazilo, to više nije znao da li nešto treba da učini ili ne.

Sada je prvi put jasno osetio koliko mu nedostaje amajlija Detinje Carice i koliko je bespomoćan bez nje. Ono što mu je nedostajalo, u stvari, nije bila zaštita koju mu je pružala amajlija. On je ipak zahvaljujući svojoj vlastitoj snazi savladao sve teškoće i odricanja, sav strah i usamljenost – ali, sve dok je nosio znak, nikada se nije kolebao šta treba da učini. Kao tajanstveni kompas, znak je upravljao njegovom voljom, usmeravajući njegove odluke u pravom smeru. Sada se sve promenilo.

Da ne bi stajao tako paralisano, naredio je sebi da sledi avetinjsku povorku, čiji se mukli ritam još uvek čuo iz daljine.

Dok se žurio kroz maglu – stalno pazeći da drži dovoljan razmak od poslednjeg igrača – pokušao je da sredi svoje misli i da razmisli o položaju u kojem se našao.

Zašto, ah, zašto nije poslušao Fuhura, koji ga je savetovao da odmah odlete Detinjoj Carici? Preneo bi poruku Ujulale i vratio Sjaj. Bez Aurina i Fuhura nije mogao da stigne do Detinje Carice. Ona će čekati na njega sve do poslednjeg trenutka, nadajući se da će doći – ali uzalud!

To je već bilo strašno, ali je još strašnije bilo ono što je saznao od Vetrenih Divova – da Fantazija nema granica. Ako nije postojao način da izađe iz Fantazije, onda nije moguće pozvati u pomoć čovekovo dete s one strane granica. Upravo zato što je Fantazija bezgranična, njen kraj je bio neizbežan!

Dok je posrtao po neravnom putu u magli, u sećanju je još jednom začuo nemi glas Ujulale. Zračak nade zaikri u njegovom srcu.

U prošlosti ljudi su često dolazili u Fantaziju da bi Detinjoj Carici davali nova imena, sve lepše od lepšeg – tako mu je rekla. Dakle, ipak je postojao put iz jednog sveta u drugi!

„Za njih je blizu, ali za nas je daleko previše daleko da stignemo do

njih.“

Da, tako su glasile reči Ujulale. Samo što su čovekova deca zaboravila taj put. Možda ga se ipak jedno, jedno jedino dete još uvek seća.

Ova bezizlazna situacija gotovo da nije zabrinjavala Atreja. Jedino važno bilo je da jedno čovekovo dete čuje poziv iz Fantazije i dođe – kao što se događalo i ranije. Možda je ono već krenulo i bilo na putu! Možda.

„Da, da!“, uzviknuo je Bastijan. Uplašivši se vlastitog glasa, dodao je malo tiše: „Ja bih vam došao u pomoć kada bih samo znao kako! Ja ne znam put, Atrej. Stvarno ga ne znam.“

Potmuli zvuci bubnjeva i piskavih frula behu zamrli. I ne primetivši, Atrej se toliko približio povorci da je gotovo natrčao na poslednju priliku. Pošto je bio bosonog, njegovi koraci su bili nečujni – ali to nije bio razlog zbog kojeg se ove prilike uopšte nisu obazirale na njega. Mogao je da ide i lupa čizmama okovanim gvožđem, da više iz sveg glasa, pa ni tada ne bi privukao njihovu pažnju.

Više nisu stajale u povorci, već su se raštrkale po jednom blatnjavom polju, obraslom sivom travom. Neke su se polako njihale tamo-amo, druge su nepomično čučale ili stajale unaokolo, ali sa slepim grozničavim sjajem u očima sve su zurile u istom pravcu.

Sada je i Atrej ugledao ono u šta su u jezivom zanosu svi buljili – na drugoj strani polja nalazilo se Ništa.

Bilo je to ono isto Ništa koje je Atrej video kod trolova sa vrha drveta, ili u ravnici, gde je stajala čarobna kapija Južnog proročišta, ili iz velike visine sa Fuhurovih leđa – ali do sada je uvek to viđao samo izdaleka. Sada je, potpuno nepripremljen, stajao vrlo blizu Ničega koje se širilo celim predelom i onako ogromno približavalo se polako, polako, ali nezadrživo.

Atrej je video kako avetinjske prilike na polju pred njim počinju da se trzaju. Njihovi udovi krivili su se kao u grču dok su im usta bila razjapljena kao da su želeli da vrište ili da se smeju, ali bilo je tiho kao u

grobu. Odjednom su sve istovremeno – kao uvelo lišće koje je zahvatio iznenadan udar vetra – pojurile ka Ničemu. Prilike su se bacale, skakale i kotrljale unutra.

Tek pošto je i poslednji član ove avetinjske gomile nestao nečujno i bez traga, Atrej sa strahom primeti kako je i njegovo vlastito telo malim trzajućim pokretima počelo da se približava Ničemu. Osetio je neodoljivu želju da se i sam baci unutra. Skupio je svu volju braneći se od tog poriva. Prisilio je sebe da stane. Polako, sasvim polako pošlo mu je za rukom da se okrene i, stopu po stopu, započne borbu protiv nevidljive moćne struje za svaki korak napred. Privlačna snaga bivala je sve slabija i Atrej je, što je brže mogao, potrčao natrag na neravni put. Okliznuo se, pao, ponovo se pridigao i potrčao dalje ne razmišljajući kuda bi mogao da vodi ovaj put u magli.

Trčeći, sledio je besmislene okuke krivudavog puta, zaustavio se tek kada je iz magle pred njim izronio visok gradski zid, crn kao i sam grad. Iza zida uzdizalo se u sivo nebo nekoliko nakrivljenih tornjeva. Debela, drvena krila gradskih vrata bila su trošna i trula, visila su nahereno na zarđalim šarkama.

I Atrej uđe.

Na tavanu je postajalo sve hladnije. Bastijanu je bilo toliko hladno da je počeo da se tresе.

A, ako se razboli – šta će biti s njim? Mogao je, na primer, da dobije zapaljenje pluća, kao Vili, jedan od dečaka iz razreda. Onda će umreti sasvim sam ovde na tavanu. Niko mu ne bi mogao pomoći.

Sada bi se radovao čak kad bi ga otac pronašao i spasio.

Ali, otići kući – ne, to nije mogao da učini. Radije će umreti!

Uzeo je preostalu vojničku ćebad i umotao se. Ubrzo mu je bilo toplije.

IX

Grad duhova

Hladnim prostranstvom, negde nad uzavrelim morskim talasima, odjekivao je Fuhurov glas, moćan kao zvuk bronzanog zvona.

„Atrej! Gde si, Atrej!“

Vetreni Divovi su odavno završili svoje ratne igre i odjurili svako na svoju stranu. Jednom će se ponovo sastati, na ovom ili onom mestu, kako bi opet nastavili borbu, kao što su to činili odvajkada. Već su i zaboravili ono što se upravo dogodilo, jer oni se ničeg nisu sećali i ništa im, osim njihove vlastite neobuzdane snage, nije bilo poznato. I tako je, već odavno, iz njihovog sećanja iščeznuo beli zmaj sa svojim malim jahačem.

Kada se Atrej sunovratio u ponor, Fuhur je svim snagama pokušao da pojuri za njim, kako bi ga dočeka u padu. Ali, jedan vrtlog podigao je zmaja uvis i odneo ga daleko, veoma daleko. Kada se zmaj vratio na mesto događaja, Vetreni Divovi su već besneli nad drugim delom mora.

On je očajnički pokušavao da nađe mesto gde je Atrej pao u vodu. Čak ni belom zmaju sreće nije bilo lako da otkrije nešto tako sićušno kao što je dečak u uzavreloj peni uzburkanog mora.

Fuhur i pored svega nije hteo da se preda. Uzleteo je visoko da bi imao bolji pregled, zatim se opet spustio nisko iznad samih talasa. Leteći, opisivao je krugove, sve veće i veće. Sve vreme zvao je Atreja u nadi da će ga ipak ugledati u morskoj peni.

Ništa nije moglo da pomuti njegovo uverenje da će se na kraju sve dobro završiti, jer on je ipak bio zmaj sreće. Ma šta da se dogodi, Fuhur ne bi nikada odustao.

„Atrej!“, odzvanjao je njegov moćni glas kroz hućanje talasa. „Atrej, gde si?“

Atrej je lutao u grobnoj tišini ulica napuštenog grada. Mesto je izgledalo sumorno i strašno. Gotovo da nije bilo nijedne zgrade koja već po svojoj spoljašnjosti nije ostavljala preteći i uklet utisak. Ceo grad je izgledao kao da je sazdan od avetinjskih dvoraca i kuća duhova. Nad ulicama i sokacima, krivudavim kao i sve u ovoj zemlji, visile su ogromne paukove mreže. Iz podrumskih rupa i praznih bunara širio se neprijatan zadah.

U početku Atrej je hodao šunjajući se od zida do zida, iz straha da bi ga neko mogao otkriti, ali ubrzo je prestao da se skriva. Pred njim su se prostirali prazni trgovi i ulice, a unutrašnjost kuća nije otkrivala nikakav zvuk ili pokret. Ušao je u neke od njih i zatekao razbacan nameštaj i iscepane zavese, razbijeno posuđe i staklo, brojne znake uništenja. Ali, stanara nije bilo. Na jednom stolu je još stajalo napola pojedeno jelo, nekoliko tanjira u kojima je bilo malo crne supe i nekoliko lepljivih komada nečega, što je možda nekada bilo hleb. Uzeo je malo i od jednog i od drugog. Ukus je bio grozan, ali Atrej je bio užasno gladan. U izvesnom smislu učinilo mu se sasvim prirodnim što se i zatekao u ovom gradu. Pravo mesto za onoga kome više nije preostalo nimalo nade.

Bastijan je malaksao od gladi.

Bogzna zašto mu je upravo sada, tako neumesno, pala na um pita od jabuka gospođice Ane. Bila je to najbolja pita od jabuka na celom svetu.

Gospođica Ana dolazila je tri puta nedeljno. Kucala je neke tekstove za oca i dovodila kuću u red. Obično bi još nešto skuvala ili zamesila. Bila je dežmekasta ženica, koja je i bezbrižno ćeretala i glasno se smejala. Otac se prema njoj ponašao vrlo učtivo, mada gotovo da nije bio svestan njenog prisustva. Vrlo retko bi joj pošlo za rukom da izazove osmeh na njegovom zabrinutom licu. Ali, sa njom je i stan postajao malo svetliji.

Gospođica Ana imala je malu ćerku, iako nije bila udata. Devojčica se zvala Krista, bila je tri godine mlađa od Bastijana i imala je predivnu plavu kosu. Ranije je gospođica Ana gotovo uvek dovodila svoju ćerkicu. Krista je

bila vrlo stidljiva. Kada bi joj Bastijan satima pričao svoje priče, ona je sedela sasvim mirno i slušala ga širom otvorenih očiju. Divila se Bastijanu, a i on joj je bio veoma naklonjen.

Ali, pre godinu dana gospođica Ana je poslala svoju ćerkicu u jedan seoski internat. Od tada, ona i Bastijan su se viđali vrlo retko.

Bastijan je to prilično zamerio gospođici Ani. Sva njena uveravanja da je to bolje za Kristu nisu uspela da ga ubede.

Ali, i pored toga nikako nije mogao da odoli njenoj piti od jabuka.

Brižno se zapitao koliko dugo čovek može da izdrži bez hrane. Tri dana? Dva? Možda već posle dvadeset i četiri sata ima halucinacije? Na prste je izračunao koliko je dugo na tavanu. Bio je ovde već deset sati, a možda i malo duže. Da je makar sačuvao užinu ili barem jabuku!

U treperavoj svetlosti sveće, staklene oči lisice, sove i crnog orla izgledale su kao žive. Velike senke punjenih životinja lelujale su se na tavanskom zidu.

Časovnik na zvoniku otkucao je sedam puta.

Atrej je ponovo izašao na ulicu i nastavio da besciljno luta ulicama grada. Izgledao je vrlo velik. Prošao je kroz četvrt u kojoj su sve kuće bile male i niske, tako da je stojeći mogao da dodirne njihove strehe. U drugom kraju grada naišao je na palate visoke nekoliko spratova, čije su fasade bile ukrašene statuama. Ali, sve ove figure predstavljale su kosture ili demonske prilike, koje su kreveljeći se gledale nadole, u usamljenu lotalicu.

Odjednom je zastao kao ukopan.

Negde sasvim blizu odjeknulo je promuklo, hrapavo zavijanje koje je zvučalo tako očajno, tako beznadežno, da se Atreju paralo srce. U ovom žalosnom urliku, koji se kao eho odbijao o zidove udaljenih kuća, bila je sadržana sva usamljenost, sve prokletstvo stvorenja mraka, dok na kraju nije zazvučao kao zavijanje raštrkanog čopora ogromnih vukova.

Atrej je sledio zvuk, koji je postajao sve tiši i tiši, i na kraju zamro kao duboki jecaj. Traganje je potrajalo izvesno vreme. Prošao je kroz jedan ulaz, došao do uzanog, neosvetljenog dvorišta, zatim prošao kroz

kapiju i konačno dospeo do dvorišta iza kuće, prljavog i vlažnog. A tamo, u okovima pred mračnom rupom, ležao je jedan ogroman, izgadneo vukodlak. Bilo je moguće izbrojati sva rebra pod šugavom dlakom, a pršljenovi njegove kičme štrčali su kao zupci testere. Iz poluotvorenih usta visio je jezik.

Atrej mu se nemo približavao. Kada ga je vukodlak primetio, jednim trzajem podiže svoju moćnu glavu. U očima mu je zaiskrilo zeleno svetlo.

Izvesno vreme su se ispitivački posmatrali, bez reči, bez ikakvog zvuka. Konačno, vukodlak je tiho, ali opasno zarežao: „Odlazi! Ostavi me na miru!“

Atrej se nije pomakao. Odgovorio je isto tako tiho: „Čuo sam tvoj zov, zato sam i došao.“

Glava vukodlaka se spustila.

„Nisam nikoga zvao“, režao je, „to je bila moja vlastita naricaljka.“

„Ko si ti?“, pitao je Atrej i približio mu se još jedan korak.

„Ja sam Gmork, vukodlak.“

„Zašto ležiš okovan lancima?“

„Zaboravili su me kad su odlazili.“

„Kad su odlazili? Ko to?“

„Oni koji su me stavili u lance.“

„A kuda su otišli?“

Gmork nije odgovarao. Poluzatvorenih očiju vrebao je Atreja. Nakon duže tišine upitao ga je: „Ne pripadaš ovde, mali stranče. Ni ovome gradu, ni ovoj zemlji, šta tražiš ovde?“

Atrej je oborio glavu.

„Ne znam kako sam dospeo ovamo. Kako se zove ovaj grad?“

„To je glavni grad najpoznatije zemlje u celoj Fantaziji“, rekao je Gmork. „Ni o jednoj drugoj zemlji, ni o jednom drugom gradu ne postoji toliko priča. Ali, ti si sigurno čuo za Grad duhova u Zemlji ništavih bića, zar ne?“

Atrej polako klimnu glavom.

Gmork nije skidao pogled sa dečaka. Čudio se kako ga ovaj dečak zelene kože posmatra tako mirno svojim velikim crnim očima, ne pokazujući nikakav strah.

„A ti – ko si ti?“, pitao je.

Atrej je razmišljao neko vreme pre nego što je odgovorio: „Ja sam Niko.“

„Šta to treba da znači?“

„To znači da sam jednom imao ime. Ono više ne treba da se spominje, zato sam Niko.“

Vukodlak otkri svoje jezive čeljusti. To je verovatno trebalo da bude smešak. Poznao je sve duhovne patnje i osećao je da je ovde naišao na nekog ravnog sebi.

„Ako je tako“, rekao je promuklim glasom, „onda me je čuo Niko, Niko je došao meni i Niko razgovara sa mnom u poslednjem času mog života.“

Atrej je opet klimnuo. Zatim je upitao: „Može li Niko da te oslobodi lanca?“

Zelena svetlost treperila je u očima vukodlaka. Počeo je da dahće i da oblizuje žvale.

„Ti bi to stvarno učinio?“, izbilo je iz njega. „Oslobodio bi gladnog vukodlaka? Zar ne znaš šta to znači? Zbog mene niko ne bi bio bezbedan!“

„Da“, rekao je Atrej, „i ja sam niko. Zašto bi trebalo da te se plašim?“

Hteo je da se približi Gmorku, ali ovaj još jednom zareža duboko i potmulo. Dečak ustuknu.

„Zar *ne želiš* da budeš slobodan?“, upitao je.

Odjednom, vukodlak je izgledao veoma umoran.

„Ti to ne možeš da učiniš. Ali, ako dođeš nadohvat mojih čeljusti, moraću da te rastrgnem, sinko. A to bi odgodilo moj kraj samo nakratko. Za sat ili dva. Dakle, sklanjaj se od mene i ostavi me da crknem na miru.“

Atrej je razmišljao.

„Možda ću“, rekao je na kraju, „naći neko jelo za tebe. Mogao bih da potražim u gradu.“

Gmork ponovo lagano otvori oči i pogleda dečaka. Zelena svetlost u njegovim očima se ugasila.

„Idi do đavola, mala budalo! Hoćeš da me održiš u životu dok Ništa stigne ovamo?“

„Pomislio sam“, promućao je Atrej, „ako bih ti doneo hranu i ti bio sit, možda bih smeo da ti se približim i skinem lanac...“

Gmork je zaškripao zubima.

„Misliš li da ga ja ne bih pregrizao da je to običan lanac?“

Kao da je to hteo da dokaže, zagrizao je lanac. Njegove čeljusti se zatvoriše uz grozan zvuk. Cimao je lanac neko vreme, a zatim ga pustio.

„To je čarobni lanac. Može ga skinuti samo ona osoba, koja ga je i stavila. Ali, ona se više nikada neće vratiti.“

„Ko ti je stavio lanac?“

Gmork je zacvileo kao prebijen pas. Tek posle nekog vremena smirio se dovoljno da bi mogao odgovoriti: „Bila je to Gaja, Kneginja tame.“

„A kuda je otišla?“

„Bacila se u Ništa – kao i svi drugi odavde.“

Atrej se setio pomahnitalih igrača, koje je posmatrao u magli izvan grada.

„Zašto?“, mrmljao je. „Zašto nisu pobjegli?“

„Izgubili su svaku nadu. Ljude poput tebe to čini slabim. Ništa vas strašno privlači i niko od vas neće moći još dugo da mu odoleva.“

Dok je to govorio, Gmork se smejavao dubokim zlim smehom.

„A, ti?“, pitao je Atrej i dalje. „Govoriš kao da ne pripadaš nama.“

Gmork ga je opet pogledao onim vrebajućim pogledom.

„Ja nisam jedan od vaših.“

„Odakle onda dolaziš?“

„Zar ne znaš šta je vukodlak?“

Atrej nemo odmahnu glavom.

„Ti poznaješ samo Fantaziju“, rekao je Gmork. „Postoje i drugi svetovi. Na primer, svet čovečije dece. Ali, postoje i bića koja nemaju svoj svet, i zato mogu da ulaze u mnoge svetove i izlaze iz njih. Jedno od takvih bića sam i ja. U ljudskom svetu pojavljujem se u obliku čoveka, ali nisam čovek. U Fantaziji se pojavljujem u fantazijskom vidu – ali, nisam ni jedan od vaših.“

Atrej se polako spustio na zemlju i pogledao umirućeg vukodlaka svojim velikim, tamnim očima.

„Bio si u svetu čovečije dece?“

„Cesto sam išao iz njihovog u vaš svet i obratno.“

„Gmorče“, mucao je Atrej i nije mogao da spreči drhtanje svojih usana, „možeš li da mi kažeš gde je put ka svetu čovečije dece?“

U Gmorkovim očima zaiskri zelena varnica. Izgledalo je kao da se smeje u sebi.

„Ti i tebi slični možete vrlo lako dospeti tamo. Samo postoji jedna začkoljica: više se nikada ne možete vratiti. Morate zauvek ostati tamo. Da li ti to želiš?“

„Šta moram da učinim?“, odlučno je upitao Atrej.

„Ono što su svi drugi odavde učinili pre tebe, sinko. Moraš da skočiš u Ništa. Ali bez žurbe, jer ćeš ranije ili kasnije to ionako učiniti, kada i poslednji delovi Fantazije budu nestali.“

Atrej je ustao.

Gmork je primetio da dečak drhti celim telom. Kako nije znao pravi razlog tome, rekao je umirujući ga: „Ne treba da se bojiš. To ne boli.“

„Ne bojim se“, odgovorio je Atrej. „Nisam ni pomišljao da ću ovde, i uz tvoju pomoć, povratiti svu nadu.“

Gmorkove oči sijale su kao dva mlada meseca.

„Nema razloga za nadu, sinko, bilo šta nameravao da učiniš. Kada se pojaviš u svetu ljudi, nećeš biti ono što si bio ovde. To je upravo tajna koju niko u Fantaziji ne može znati.“

Atrej je stajao mirno, spuštenih ruku. „Šta ću biti tamo?“, pitao je. „Reci mi tajnu!“

Gmork je ćutao dugo ne pomerajući se. Atrej se već uplašio da neće dobiti odgovor, ali na kraju se ipak začuo dubok uzdah iz grudi vukodlaka. Gmork počeo da govori promuklim glasom: „Za šta ti mene smatraš, sinko? Za svog prijatelja? Pazi se! Sa tobom samo prekraćujem vreme. Sada čak ne možeš ni da odeš oдавde. Držim te ovde zbog tvoje nade. Ali, dok govorim, Ništa sa svih strana okružuje Grad duhova i ubrzo više neće biti izlaza. Bićeš izgubljen. A ako stojiš i slušaš me, znači da si već doneo odluku. Ali, još možeš da pobegneš.“

Oko Gmorkovih usta stvorio se još okrutniji izraz. Atrej je oklevao samo za trenutak, a zatim je prošaputao: „Odaj mi tajnu! Šta ću biti tamo?“

Gmork je opet utonuo u dugu tišinu. Disao je krkljajući i isprekidano. Iznenada se uspravio, oslonivši se na prednje šape. Atrej je morao da gleda uvis da bi ga video. Tek sada je, prvi put, spoznao njegovu veličinu i zastrašujući izgled. Kada je Gmork progovorio, njegov glas je zvučao kao zveket lanaca: „Jesi li video Ništa, sinko?“

„Da, mnogo puta.“

„Kako izgleda?“

„Kao da je čovek slep.“

„Pa, dobro. Kada uđeš unutra, Ništa prijanja uz tebe. Bićeš kao zarazna bolest kojom se oslepljuju ljudi, tako da više ne mogu da razlikuju iluziju od stvarnosti. Znaš li kako vas tamo nazivaju?“

„Ne“, šapnu Atrej.

„Laži!“, zalajao je Gmork.

Atrej je odmahivao glavom. Njegove usne bile su blede, bez ijedne kapi krvi. „Kako to može biti?“

Gmork se naslađivao Atrejevим strahom. Očigledno ga je ovaj razgovor razgaljivao. Nakon kratkog vremena nastavio je: „Pitaš me šta ćeš biti tamo? Šta si ovde? Šta ste vi, bića Fantazije? Snovi, izmišljotine u carstvu poezije, likovi jedne beskrajne priče! Misliš li da si stvaran, sinko? Stvaran si ovde, u svome svetu. Ali, kad prođeš kroz Ništa, više

nećeš biti stvaran. Tada ćeš biti u drugom svetu, u kojem prestajete da ličite na sebe. Ponećete iluzije i zaslepljenost u ljudski svet. Pogodi, sinko, šta će postati svi oni stanovnici Grada duhova, koji su skočili u Ništa?“

„Ne znam“, mucao je Atrej.

„Postaće sumanute ideje u glavama ljudi, strahovi tamo gde u stvarnosti nema razloga za strah, pohlepa za stvarima, postaće očaj, tamo gde nema razloga za očajavanje.“

„Da li svi postajemo takvi?“, upitao je užasnuti Atrej.

„Ne“, odgovorio je Gmork, „postoje mnoge vrste ludila i zaslepljenja. Sve zavisi od toga šta ste ovde. U zavisnosti od toga da li ste lepi ili ružni, glupi ili pametni, tamo postajete lepe ili ružne, glupe ili pametne laži.“

„A ja?“, pitao je Atrej. „Šta ću biti ja?“

Gmork se cerio.

„To ti neću reći, sinko. Videćeš. Ili, bolje, nećeš videti zato što ti više nećeš biti ti.“

Atrej je ćutao razrogačeno gledajući u vukodlaka.

Gmork je nastavio: „Zbog toga ljudi mrze Fantaziju i plaše se nje i svega što dolazi odavde. Oni žele da je unište. Ne znaju da upravo time umnožavaju bujicu laži, koja se neprestano izliva u ljudski svet. Te laži su reka neprepoznatljivih bića Fantazije, koji tamo vode prividan život živih leševa i svojim trulim smradom truju čovečije duše. Ljudi to ne znaju. Nije li to dobra šala?“

„Znači, u ljudskom svetu ne postoji više niko“, pitao je Atrej tiho, „ko nas ne mrzi i ko nas se ne boji?“

„Ja ne poznajem nikoga“, rekao je Gmork, „a to i nije čudno, jer vi sami, kad se nađete tamo, pomažete ljudima da poveruju da Fantazija ne postoji.“

„Da Fantazija ne postoji?“, smeteno je ponovio Atrej.

„Sigurno, sinko“, odgovorio je Gmork, „to je baš ono najvažnije. Zar ne shvataš? Ako ljudi veruju da Fantazija ne postoji, neće im ni pasti na

pamet ideja da vas posete. A dok ne upoznaju vaš pravi izgled, sa njima se može raditi svašta.“

„Šta se može raditi sa njima?“

„Sve, što god se poželi. Posедуje se moć nad njima. Kada hoćeš da vladaš ljudskim bićem, najbolji instrument je laž. Jer ljudi, sinko, žive od predstava, a njima se može upravljati. Jedino što je važno, to je moć. Zato sam i bio na strani moći i služio sam joj, da bih imao učešća u njoj. Naravno, na sasvim drugi način nego ti i tebi slični.“

„Neću da učestvujem u tome!“, uzviknuo je Atrej.

„Samo polako, mala ludo“, režao je vukodlak, „kad dođe red na tebe da skočiš u Ništa, i sam ćeš postati bezvoljni i neprepoznatljivi sluga moći. Ko zna od kakve ćeš joj koristi biti? Možda će se uz tvoju pomoć ljudi navesti da kupe ono što im nije potrebno, ili da mrze nešto što ne poznaju, ili da veruju kako bi bili poslušniji, ili da sumnjaju u nešto što bi moglo da im pruži spas. Sa vama, malim Fantazijcima, prave se u ljudskom svetu veliki poslovi, raspiruju se ratovi, osnivaju se svetska carstva...“

Gmork je izvesno vreme posmatrao dečaka poluzatvorenih očiju, a zatim je dodao: „Ljudski svet pun je slaboumnika, koji naravno sebe smatraju vrlo pametnim, i koji su vrlo revnosni da čak i decu ubede kako Fantazija ne postoji. Možda ćeš im u tome baš biti od velike koristi.“

Atrej je stajao oborene glave.

Sada je znao zašto ljudi više ne dolaze u Fantaziju i zašto više nikada neće doći da daju ime Detinjoj Carici. Što se uništenje više širilo Fantazijom, to je veća poplava laži prekrivala ljudski svet. Tako se i mogućnost da čovekovo dete dođe u Fantaziju smanjivala iz časa u čas. Bio je to đavolji krug iz kojeg nema bekstva. Atrej je to sada znao.

A znao je još neko: Bastijan Baltazar Buks.

Shvatio je da nije samo Fantazija bolesna, već i njegov svet. Dva sveta su bila u vezi. U stvari, oduvek je to osećao, mada sebi nije umeo da objasni zašto je to tako. Nikada nije hteo da se zadovolji činjenicom da je život siv i

jednoličan, bez tajni i čuda, kao što svi ljudi tvrde. Čuo je kako kažu: „Takav je život!“

Ali, sada je znao da neko mora da ode u Fantaziju kako bi oba sveta ozdravila.

To što niko nije znao put u Fantaziju, bilo je stoga što su laži i pogrešne predstave, koje su nastajale uništenjem Fantazije, dolazile i zaslepljivale svet.

Bastijan je sa užasom i stidom pomislio na svoje laži. U njih nije ubrajao izmišljene priče, koje je pričao. To je bilo nešto sasvim drugo. Ali, koliko puta je lagao svesno i namerno. Ponekad iz straha, ponekad da bi dobio nešto što je želeo po svaku cenu, a ponekad samo da bi se pravio važan. Koja li je bića Fantazije načinio neprepoznatljivim, zloupotrebio i uništio? Pokušao je da zamisli kakav je bio njihov stvarni oblik – ali nije mogao. Možda upravo zato što je lagao.

Jedno je bilo sigurno – i on je doprineo tužnom stanju Fantazije. Želeo je da učini nešto kako bi to ispravio. Bio je to njegov dug prema Atreju koji je bio spreman na sve samo da ga dovede. Nije hteo, nije želeo da razočara Atreja. Morao je da nađe put!

Časovnik na zvoniku izbijao je osam.

Vukodlak je pažljivo posmatrao Atreja.

„Sada dakle znaš kako možeš da dođeš u ljudski svet“, rekao je. „Da li još uvek želiš da ideš, sinko?“

Atrej je zavrteo glavom.

„Ne želim da postanem laž“, mrmljao je.

„Ali, postaćeš laž, hteo ti to ili ne“, odgovorio je Gmork gotovo veselo.

„A, ti?“, pitao je Atrej. „Zašto si ti ovde?“

„Imao sam zadatak“, rekao je Gmork protiv volje.

„I ti?“, Atrej je sa zanimanjem i gotovo sažaljivo pogledao vukodlaka. „I, jesi li ga ispunio?“

„Ne“, rekao je Gmork, „inače sigurno ne bih ležao ovde okovan.

Stvari se u početku uopšte nisu odvijale tako loše, sve dok nisam došao u ovaj grad. Kneginja tame, koja je ovde vladala, primila me je sa svim počastima. Pozvala me je u svoj dvorac i pogostila me obilno, razgovarala sa mnom i činila sve kao da je na mojoj strani. A, naravno stvorenja u Zemlji ništavih bića bila su mi prilično simpatična i osećao sam se tako reći, kao kod kuće. A Kneginja tame je na svoj način bila vrlo lepa žena – bar za mene. Milovala me je i češkala, a ja sam uživao. Bilo je vrlo prijatno. Niko me nikada nije tako milovao i češkao. Ukratko, izgubio sam glavu i razbrbljao sam se. Pravila se kao da mi se ko zna koliko divi i onda sam joj na kraju ispričao o svom zadatku. Mora da me je mađijama uspavala, jer obično sam vrlo lak na snu. Kada sam se probudio, bio sam u lancima. Kneginja tame je stajala ispred mene govoreći: 'Zaboravio si, vukodlače, da sam i ja biće Fantazije. A, ako se boriš protiv Fantazije, onda se boriš i protiv mene. Ti si, dakle, moj neprijatelj i ja sam te nadmudrila. Ovaj lanac mogu da skinem samo ja. Ali, ja sada odlazim sa svojim slugama i sluškinjama u Ništa i više se nikada neću vratiti.' Zatim se okrenula i otišla. Nisu svi odmah sledili njen primer. Tek kada se Ništa suviše približilo, mnogi stanovnici ovog grada nisu više mogli da se odupru njegovoj privlačnoj snazi. Upravo danas su, ako se ne varam, popustili i poslednji. Da, uleteo sam u zamku, sinko, jer sam previše dugo slušao tu ženu. Ali, ti si, sinko, uleteo u istu zamku, jer si previše dugo slušao mene. Naime, u ovom trenutku Ništa je kao prsten obujmilo grad. Uhvaćen si i više ne možeš da pobegeš.“

„Onda ćemo umreti zajedno“, rekao je Atrej.

„Tako je“, odgovorio je Gmork, „ali na vrlo različit način, moja mala ludo. Ja ću umreti pre nego što Ništa stigne ovamo, ali tebe će progutati. To je velika razlika. Jer, ko umre pre toga, njegova priča je završena. Tvoja će se nastaviti večno, kao laž.“

„Zašto si tako zao?“, pitao je Atrej.

„Vi ste imali svoj svet“, odgovorio je Gmork mračno, „a ja ne.“

„Šta je bio tvoj zadatak?“

Gmork, koji je do sada sedeo uspravljen, skliznu na zemlju. Njegova snaga je očigledno bila pri kraju a njegov promukao glas postade dahtav:

„Oni kojima služim odlučili su da Fantazija mora biti uništena. Tada su shvatili da je njihov plan ugrožen. Saznali su da je Detinja Carica poslala glasnika, jednog velikog junaka. Činilo se da će mu poći za rukom da pozove čovekovo dete u Fantaziju. Želeli su da junaka ubiju pre nego što bude prekasno. Tada su poslali mene, jer ja sam poznavao veliki deo Fantazije. Čak sam odmah našao njegov trag, sledio ga danju i noću, polako ga sustizao kroz zemlju Sasafranaca, prašumskog hrama Muamat, Haulsku šumu, Močvaru Tuge, Mrtve planine, ali kod Dubokog Ponora, kod Igramuline mreže, izgubio se njegov trag. Kao da je ispario. Tako sam na kraju dospeo ovamo. Nisam uspeo. Ali, nije ni on, jer Fantazija propada! Inače, on se zove Atrej.“

Gmork je podigao glavu. Dečak je koraknuo unazad i visoko se uspravio.

„Ja sam...“, rekao je. „Ja sam Atrej.“

Jedan trzaj prošao je izmršavelim telom vukodlaka. Ponovio se opet, još jednom, sve jače i jače. A onda je iz njegovog grla odjeknulo nešto nalik na ropac, bivajući sve glasnije, pojačavši se do urlika koji se odbijao o zidove kuća. Vukodlak se smejavao!

Bio je to najstrašniji zvuk koji je Atrej ikada čuo. Nikada više nije čuo nešto slično tome. Iznenada, zvuk je zamro.

Gmork je bio mrtav.

Atrej je dugo stajao nepomičan. Konačno se približio mrtvom vukodlaku ne znajući ni sam zašto, nagnuo se nad njegovu glavu i dodirnuo rukom čupavu crnu dlaku. U istom trenutku, brže i od misli, Gmorkovi zubi su se zarili u Atrejevu nogu. Čak i u mrtvom Gmorku, zlo je još bilo snažno.

Atrej je očajnički pokušavao da razdvoji čeljusti. Uzalud. Ogromni zubi, kao zategnuti čeličnim zavrtnjima, zabijali su se u njegovo meso. Atrej klonu na prljavo tlo kraj leša vukodlaka.

Korak po korak, nezadrživo i tiho, Ništa je prodiralo sa svih strana kroz visoki crni zid koji je okruživao grad.

X

Let ka Kuli od slonovače

Istog trenutka kada je Atrej prošao kroz sumorna gradska vrata Grada duhova i započeo lutanje vijugavim sokacima, koje se potom završilo tako zlokobno u onom prljavom zadnjem dvorištu, beli zmaj sreće, Fuhur, otkrio je nešto vrlo čudno.

Uzleteo je, još uvek u neumornoj potrazi za svojim malim gospodarom i prijateljem, veoma visoko u oblake gledajući svud oko sebe. Na sve strane prostiralo se more i polako se smirivalo posle velike bure, koja ga je uskomešala do dna. Iznenada Fuhur je ugledao u daljini nešto što ga je zbunilo i probudilo njegovu radoznalost. Izgledalo je kao zlatan trag svetla, koji bi zasvetleo pa se opet ugasio, pa opet zasvetleo i ugasio u jednakim razmacima. A taj zrak svetla kao da je bio uperen ka njemu, Fuhuru.

Odleteo je što je brže mogao na to mesto da bi na kraju, lebdeći nad njim, ustanovio da ovo treptanje dolazi iz dubina mora, a možda i sa morskog dna.

Zmajevi sreće, kao što je već ranije rečeno, stvorenja su vazduha i vatre. Element vode ne samo da im je bio stran, već je za njih bio i vrlo opasan. Oni mogu, u pravom smislu reči, da se ugase kao plamen u vodi – ako se ne uguše još ranije, jer neprestano udišu vazduh celim telom kroz stotine hiljada sedefastih krljušti. Hrane se istovremeno vazduhom i toplotom. Druga hrana im nije potrebna, ali bez vazduha i toplote mogu da žive samo zakratko.

Fuhur nije znao šta da učini. On čak nije znao kakvo je to čudno treptanje dole na morskome dnu i da li uopšte ima veze sa Atrejem.

Ali, on nije dugo razmišljao. Brzo je poleteo uvis, zatim se okrenuo glavom nadole, čvrsto stisnuo šape uz samo telo, koje je ukrutio i ispravio kao šipku, i strmoglavio se u dubinu. Kada je zaronio, voda je kao ogromna fontana prsnula uvis.

Gotovo je izgubio svest od udarca po površini vode, ali onda se prisilio da otvori svoje oči, crvene poput rubina. U dubini, nedaleko od sebe, ugledao je treperenje zlatnog svetla. Voda je strujala oko njega. Počeli su da izbijaju vazdušni mehuri, kao u loncu pre nego što voda provri. Istovremeno, osećao je kako se hladi i postaje sve slabiji. Poslednjim delićima snage prisilio je sebe da roni još dublje. Tada je nadohvat ruke ugledao izvor svetla. Bio je to Aurin, Sjaj! Srećom, amajlija sa lancem zakačila se o koralnu granu, koja je štrčala sa zida podvodne klisure, inače je mogla da potone u bezdan.

Fuhur je posegnuo za amajlijom i lanac stavio oko vrata da ga ne bi izgubio. Osećao je da će se onesvestiti.

Kada je ponovo došao sebi, nije mogao da se snađe. Na njegovo veliko iznenađenje opet je leteo kroz vazduh iznad mora. Leteo je velikom brzinom u jednom sasvim određenom pravcu, mnogo brže nego što je to dozvoljavala njegova iscrpljena snaga. Pokušao je da leti malo sporije, ali ubrzo je shvatio da ga telo više nije slušalo. Neka druga, i mnogo moćnija volja preuzela je vlast nad njegovim telom i vodila ga. Ta volja je dolazila od Aurina, kojeg je nosio na lancu oko vrata.

Kada je Fuhur konačno u daljini ugledao morsku obalu, dan je već bio na izmaku i spuštalo se veče. Nije video mnogo, jer izgledalo je da je zemlja skrivena u magli. Približivši se, otkrio je da je Ništa, koje je nanosilo bol njegovim očima i davalo utisak slepila, već progutalo najveći deo zemlje.

Na ovom mestu bi se Fuhur verovatno okrenuo da je mogao da upravlja svojom voljom. Ali, tajanstvena snaga medaljona prisilila ga je da leti dalje. Ubrzo je saznao i zašto. Iznenada je usred beskrajnog Ništa otkrio malo ostrvo koje mu je još odolevalo, ostrvo sa špicastim strehama i na krivljenim tornjevima. Fuhur je slutio koga će sve ovde naći. Na njega je pored moćne volje amajlije delovala i njegova vlastita.

Mrak je padao u tamnom dvorištu, gde je Atrej ležao kraj mrtvog

vukodlaka. U sivom sumraku, koji se spuštao niz uzan prostor između kuća, gotovo da nije bilo moguće razaznati svetlo telo dečaka od tamnog sjaja nemani. Što je bivalo mračnije, to su dva tela sve više ličila na jedno.

Atrej je odavno odustao od svih pokušaja da se oslobodi čeličnih stega vukodlakovih čeljusti. Bio je u polusvesnom stanju i pred sobom, u Travnatom moru, opet je video purpurnog bizona kojeg nije ubio. Ponekad je zvao drugu decu, svoje drugove u lovu koji su verovatno postali pravi lovci. Ali, na njegov poziv niko nije odgovarao. Samo je veliki bizon stajao nepomično i posmatrao ga. Atrej je zvao Artaksa, svog konjića. Ali, ni on nije dolazio, niti se igde čulo njegovo veselo njištanje. Zvao je Detinju Caricu, ali uzalud. Ništa više neće moći da joj kaže. Nije uspeo da postane lovac. Nije više bio ni glasnik. Nije bio niko.

Atrej se predao.

Ali onda, osetio je još nešto. Ništa! Pomislio je kako mora da je već vrlo blizu. Opet je osetio onu strašno privlačnu snagu, sličnu osećanju nesvestice. Uspravio se i, stenjući, pokušavao da izvuče nogu. Ali, Gmorkovi zubi su ga čvrsto držali.

U ovom slučaju, to je bila njegova sreća. Da ga Gmorkovi zubi nisu držali tako čvrsto, Fuhur bi i pored svega stigao prekasno.

Ovako, Atrej je iznenada začuo bronzani glas zmaja sreće koji je dopirao iz vazduha negde iznad njega: „Atrej! Jesi li tu? Atrej!“

„Fuhure!“, povikao je Atrej. Zatim je sklopio dlanove oko usta i zavapio ka nebu: „Ovde sam! Fuhure! Fuhure! Pomozi mi! Ovde sam!“

Tada je ugledao Fuhurovo telo, belo i vijugavo, kako se kao živa munja strmoglavljuje kroz mali deo sve tamnijeg neba. Prvo visoko, vrlo visoko na nebu, a zatim sve bliže i bliže. Atrej je vikao i dozivao, a zmaj sreće je odgovarao svojim zvonkim glasom. I konačno, Fuhur je ugledao dečaka, malog poput bubice u tamnoj rupi.

Fuhur se spremao da sleti, ali dvorište je bilo tesno, već je gotovo pala noć i Fuhur je slećući oborio šiljasti vrh jedne od kuća. U njoj su se uz tresak srušile grede. Fuhur je osetio prodoran bol. Oštar vrh krova zario se duboko u njegovo telo. Ovog puta to nije bilo jedno od njegovih uobičajeno elegantnih sletanja. Spustio se u dvorište i tupo udarivši pao

na mokru prljavu zemlju kraj Atreja i mrtvog Gmorka.

Stresao se, kihnuo kao pas kad izlazi iz vode i rekao: „Konačno! Dakle, ovde si se zavukao! Izgleda da sam stigao u pravi čas.“

Atrej nije ništa odgovorio. Zagrlio je Fuhura oko vrata i zario glavu u njegovu srebrnobelu grivu.

„Hajde!“, pozva ga Fuhur. „Popni se na moja leđa! Ne smemo da gubimo vreme!“

Atrej je samo odmahnuo glavom. Tek je tada Fuhur video da je Atrejeva noga zarobljena u čeljustima vukodlaka.

„To ćemo odmah srediti“, rekao je i zakolutao svojim očima crvenim poput rubina, „ništa ne brini!“

Obema rukama je prionuo pokušavajući silom da otvori Gmorkove čeljusti. Ali, zubi se nisu razdvajali ni za milimetar.

Fuhur je dahtao i uzdisao od napora, ali ništa nije pomagalo. I sigurno mu ne bi pošlo za rukom da oslobodi svog malog prijatelja da mu sreća nije pritekla u pomoć. Zmajevi sreće imaju sreće, a sa njima i oni koji su im dragi.

Naime, kada je iscrpljeni Fuhur zastao da se odmori, nagnuo se nad Gmorkovu glavu kako bi bolje video u mraku. Tada se, slučajno, amajlija Detinje Carice spustila na čelo mrtvog vukodlaka. U istom trenutku čeljusti su se otvorile i oslobodile Atrejevu nogu.

„Hej!“, uzviknu Fuhur. „Jesi li video ovo?“

Atrej nije odgovarao.

„Šta je, Atrej?“, upitao je Fuhur. „Gde si, Atrej?“

Opipavajući u tami, tražio je svog prijatelja. Ali, njega ovde više nije bilo. Dok je svojim užareno crvenim očima pokušavao da prodre kroz noćnu tamu, on i sam oseti šta je to otrglo Atreja od njega. Tek što se oslobodio, Ništa je počelo da ga privlači k sebi. A Fuhura je Aurin štitio od privlačne snage Ničega.

Atrej se uzalud opirao. To je bilo jače od njegove slabe volje. Udarao je oko sebe, borio se i batrgao, ali njegovi udovi nisu slušali njega, već onu neodoljivo privlačnu silu. Još samo nekoliko koraka delilo ga je od

konačnog uništenja.

U tom trenutku Fuhur, brz kao munja, prolete iznad njega i uhvati ga za dugu, crnu pletenicu, podiže ga uvis i uzlete ka crnom noćnom nebu.

Časovnik na zvoniku izbio je devet.

Kasnije ni Fuhur, ni Atrej nisu mogli da kažu koliko je dugo trajao njihov let kroz potpuni mrak, da li je bila u pitanju samo jedna noć. Možda je za njih vreme stalo i oni su nepomično lebdeli u beskrajnoj tmini. To je bila najduža noć ne samo za Atreja, već i za Fuhura, koji je bio mnogo, mnogo stariji.

Ali, i najduža i najtamnija noć jednom se mora završiti. Kada je svanulo blede jutro, oni daleko na horizontu ugledaše Kulu od slonovače.

Na ovom mestu neophodno je zaustaviti se za trenutak da bi se objasnila osobenost fantazijske geografije. Kontinenti i mora, planine i rečni tokovi tamo nemaju stalno mesto kao što je to uobičajeno u ljudskom svetu. Zato bi, na primer, bilo potpuno nemoguće nacrtati geografsku kartu Fantazije. Tamo se nikada sa sigurnošću ne može tvrditi koje će se zemlje naći jedna pored druge. Čak se i strane sveta menjaju u zavisnosti od oblasti u kojoj se čovek trenutno nalazi. Smena leta i zime, dana i noći, odvija se u svakom kraju po drugim zakonitostima. Iz užarene pustinje može se odmah dospeti u snežna arktička područja. U tom svetu ne postoje merljive udaljenosti, a reči *blizu* ili *daleko* imaju sasvim drugačije značenje. Sve ove stvari zavise od duševnog stanja i volje onoga koji prelazi određeni put. Kako je Fantazija bezgranična, njeno središte može biti svuda – ili bolje rečeno, ono je jednako blizu ili jednako daleko od svakog mesta. Sve zavisi od onoga ko želi da stigne do središta. A sam centar Fantazije je upravo Kula od slonovače.

Atrej je začuđeno otkrio da se nalazi na leđima zmaja sreće. Jedino se sećao da ga je Fuhur povukao uvis za pletenicu. Naježivši se od zime nabacio je na leđa svoj ogrtač, koji je lepršao za njim. Tada je primetio

da je ovaj izgubio svoju boju i postao siv. Isto se dogodilo i sa njegovom kosom i kožom. Sada je na sve jačem jutarnjem svjetlu video da se isto to dogodilo Fuhuru. Zmaj je izgledao nestvarno, nalikujući još samo sivom oblaku magle. Oni su se previše približili Ničemu.

„Atrej, moj mali gospodaru“, začuo je tihi glas zmaja, „da li te rana mnogo boli?“

„Ne“, odgovorio je Atrej, „ne osećam više ništa.“

„Imaš li groznicu?“

„Ne, Fuhure, ne verujem. Zašto pitaš?“

„Osetio sam kako drhtiš“, odvratio je zmaj. „Postoji li još nešto na ovom svetu zbog čega bi mogao da zadrhtiš?“

Atrej je ćutao jedan trenutak pre nego što je odgovorio: „Uskoro ćemo stići. Tada ću Detinjoj Carici morati da kažem da je ništa ne može spasti. To je najteže od svega što sam morao da učinim.“

„Da“, rekao je Fuhur, „to je tačno.“

Ćuteći, leteli su dalje. Sve više su se približavali Kuli od slonovače.

Nakon izvesnog vremena zmaj ponovo progovori: „Jesi li je ikada video, Atrej?“

„Koga?“

„Detinju Caricu – ili Zlatooku gospodaricu želja. Jer, tako moraš da je osloviš kada staneš pred nju.“

„Ne, nisam je nikada video.“

„Ja jesam. To je bilo pre mnogo godina. Tvoj pradedo je tada verovatno bio malo dete. I ja sam tada još bio mladi vetropir, koji je u glavi imao pregršt ludorija. Jednog dana pokušao sam da skinem mesec sa neba, koji je onako velik stajao gore na nebu i sijao. Kao što rekoh, nisam imao pojma ni o čemu. Kada sam konačno pao na zemlju, razočaran i iscrpljen, sleteo sam blizu Kule od slonovače. Paviljon Magnolija je te noći široko otvorio svoje latice i u njegovom središtu sedela je Detinja Carica. Pogledala me je, bio je to samo jedan vrlo kratak pogled, ali – ne znam kako da ti objasnim – te noći postao sam sasvim drugačiji.“

„Kako izgleda?“

„Kao mala devojčica. Ali, ona je mnogo starija i od najstarijih stvorenja Fantazije. Ili, bolje rečeno, ona je večito mlada.“

„Ali, ona je na smrt bolesna“, rekao je Atrej. „Da li da je obazrivo priprelim na to da je kraj svim nadama?“ Fuhur je zatresao glavom.

„Ne, ona bi odmah prozrela svaki pokušaj da je umiriš. Moraš joj reći istinu.“

„Čak i ako umre zbog toga?“, pitao je Atrej.

„Ne verujem da će do toga doći“, rekao je Fuhur.

„Znam“, odgovorio je Atrej, „ti si zmaj sreće.“

Zatim su opet dugo leteli ne prozborivši ni reči.

Po treći put su opet zapodeneduli razgovor. Ovog puta Atrej prekide tišinu: „Fuhure, želeo bih da te pitam još nešto.“

„Pitaj!“

„Ko je ona?“

„Kako to misliš?“

„Aurin ima moć nad svim stanovnicima Fantazije, bez obzira na to da li su oni stvorenja svetla ili tame. Ona ima moć i nada mnom i nad tobom. Pa ipak, Detinja Carica nikada ne koristi tu moć. To je kao da nije tu, pa ipak je u svemu. Je li ona kao mi?“

„Ne“, rekao je Fuhur, „ona nije ono što smo mi. Ona nije stvorenje Fantazije. Mi postojimo zato što ona postoji. Ali, ona je nešto drugo.“

„Da li je ona možda...“, Atrej je oklevao da izgovori pitanje. „Da li je ona možda nešto poput čovekovog deteta?“

„Ne“, rekao je Fuhur, „ona nije što i čovekovo dete.“

„Dakle“, ponovio je Atrej, „Ko je ona?“

Tek posle dugog ćutanja Fuhur je odgovorio: „To u Fantaziji niko ne zna. Niko ne može da zna. To je najveća tajna našeg sveta. Jednom sam čuo kako je neki mudrac rekao da bi onaj ko bi znao sve o tome, prestao da postoji. Ne znam šta je time hteo reći. To je sve što mogu da ti kažem.“

„A sada će“, rekao je Atrej, „biti ugašen njen i naš život i mi nikada nećemo saznati njenu tajnu.“

Ovog puta Fuhur je ćutao, ali oko njegove lavlje njuške titrao je osmeh, kao da je njime hteo da kaže: to se neće dogoditi.

Od tada više nisu razgovarali.

Posle kratkog vremena preleteli su spoljnu ivicu *Lavirinta*, spleta cvetnih leja, žbunja i krivudavih puteljaka, koji je sa svih strana okruživao Kulu od slonovače. Na svoj užas otkrili su da se i ovde širilo Ništa. Istina, za sada su to bila samo mala mesta po *Lavirintu*, ali bilo ih je svuda. Cvetne leje raskošnih boja i rascvetano žbunje između ovih mesta postalo je sivo i sparušilo se. Malo nežno drveće pružalo je svoje ogoljene, iskrivljene grane ka zmaju i njegovom jahaču, kao da je preklinjalo za pomoć. Nekada zelene i šarene poljane sada su izbledele i pridošlice je zapahnuo slab miris truleži i memle. Jedine boje koje su preostale bile su boje nabubrelih velikih pečuraka i ružnog cveća drečavih boja, koje je izgledalo otrovno, kao da je bilo izrod ludila i izopačenosti. Nemoćno srce Fantazije branilo se od konačnog uništenja, koje ga je opkoljavalo i razjedalo sa svih strana.

Ali u središtu, još uvek u vilinskoj belini, čista i nedodirnuta, blistala je Kula od slonovače.

Fuhur se sa Atrejem nije spustio na jednu od donjih terasa, koje su inače bile predviđene za leteće glasnike. Osećao je da ni on, ni Atrej ne bi mogli da smognu snage da se penju dugom, spiralnom glavnom ulicom koja je vodila ka vrhu kule. Takođe, činilo mu se da ova situacija u potpunosti dozvoljava da se pređe preko svih propisa i pravila dvorskog ceremonijala. Rešio je da izvede prinudno sletanje. Prohujao je iznad balkona, mostova i ograda od slonovače, i u poslednjem trenutku ugledao najviši deo glavne ulice, koja se završavala tu, pred samim dvorcem. Tu se spustio, klizeći niz ulicu, pri čemu se nekoliko puta okrenuo oko sebe, i konačno se zaustavio okrenut repom napred.

Atrej, koji se obema rukama držao za Fuhurov vrat, uspravi se i pogleda unaokolo. Očekivao je neku vrstu dočeka, ili barem gomilu dvorskih stražara, koji bi ga pitali ko je i šta ovde traži. Ali, nadaleko se niko nije video. Blistavobebe zgrade unaokolo izgledale su kao

napuštene.

„Svi su pobegli!“, prošlo mu je kroz glavu. „Detinju Caricu ostavili su samu. Ili možda već...“

„Atrej“, šaputao je Fuhur, „moraš joj vratiti medaljon.“

Skinuo je zlatni lanac sa vrata, koji pade na zemlju.

Atrej skoči sa Fuhurovih leđa – i pade. Zaboravio je na ranu. Ležeći je posegnuo za Sjajem i stavio ga sebi oko vrata. Zatim se s mukom uspravio, oslanjajući se na zmaja.

„Fuhure“, rekao je, „kuda da idem?“

Ali, zmaj sreće mu nije odgovorio. Ležao je tu, kraj njega, kao mrtav.

Glavna ulica se završavala kod visokog, kružnog zida pred divno izrezbarenim kapijama, čije su vratnice bile otvorene.

Atrej prođe kroz njih hramljući i ugleda široko blistavo-belo stepenište, koje kao da je dosezalo do samoga neba. Počeo je da se penje stepenicama. Ponekad se zaustavljao da prikupi snagu. Za njim su na belim stepenicama ostajali tragovi krvi.

Konačno je stigao do kraja. Pred sobom je ugledao dugačku galeriju. Teturao je dalje pridržavajući se za stubove.

Zatim je prošao kroz dvorište sa velikim brojem vodopada i vodoskoka, ali već mu se sve mutilo pred očima. Kao u snu, borio se za svaki korak. Došao je do drugih, malih vrata. Zatim je morao da se popne uz visoke, ali ovog puta vrlo uzane stepenice, odakle je dospeo u vrt, gde je sve drveće, cveće i životinje bilo izrezbareno od slonovače. Puzeći je prešao preko nekoliko lučno povijenih mostova bez ograde koji su vodili ka trećim vratima, najmanjim od svih. Ležeći na stomaku, vukao se dalje i, polako podigavši pogled, on ugleda kupu od slonovače, glatku kao ogledalo, na čijem se vrhu nalazio Paviljon Magnolija. Nije bilo puta ni stepenica koje bi vodile tamo.

Atrej zaroni glavu u ruke.

Neko ko je nekada stigao tamo, i ko će još stići, ne bi mogao da kaže kako je prešao ovaj poslednji deo puta. Taj deo puta mora biti darovan.

Iznenada, Atrej je stajao pred kapijom koja je vodila u Paviljon. Ušao

je i našao se oči u oči sa Zlatookom gospodaricom želja.

Ona je sedela, oslonjena na mnoge jastuke, na mekom okruglom dušek u sred cvetne kupole i posmatrala ga. Delovala je beskrajno nežno i krhko. Atrej je po bledilu njenog gotovo prozirnog lica mogao da vidi koliko je bolesna. Njene bademaste oči, boje starog zlata, nisu odavale zabrinutost ili nemir. Smešila se. Njena vitka, majušna prilika bila je odevena u široku, svilenu haljinu, tako blistavobelu da su čak i latice magnolije u poređenju sa njom izgledale tamnije. Izgledala je kao neopisivo lepa mala devojčica od najviše deset godina. Ali, njena duga kosa koja je, ravno očešljana, padala niz njena ramena na dušek, bila je bela kao sneg.

Bastijan se uplašio.

U ovom trenutku desilo se nešto što do sada nikada nije doživeo.

Sve do ovog trenutka je sasvim jasno sebi mogao da predstavi sve što se pripovedalo u Beskrajnoj priči. Doduše, prilikom čitanja dogodilo mu se nekoliko čudnih stvari, to se ne može poreći, ali one se sigurno nekako mogu objasniti. Sasvim jasno je zamislio Atreja kako jaše na zmaju sreće, i Lavirint i Kulu od slonovače. Sve do ovog trenutka to je samo postojalo u njegovoj mašti.

Ali, kada je došao do mesta gde se pominje Detinja Carica, on je delić sekunde – samo onoliko koliko traje bljesak munje – video njeno lice. I to ne samo u mislima, već svojim očima! To nije bila mašta, u to je Bastijan bio siguran. Uočio je čak i pojedinosti, koje se uopšte nisu pominjale u opisu. Na primer, obrve, koje su se poput dva fina, kao tušem nacrtana, luka nadvile nad njene oči boje starog zlata, ili da ima čudnovato duge ušne resice – ili način na koji je njena glava bila nagnuta na nežnom vratu. Bastijan je bio siguran da nikada u životu nije sreo ništa lepše od ovog lika. U istom trenutku znao je i njeno ime: Mesečevo dete. Uopšte nije bilo sumnje. Bio je uveren da je upravo to njeno ime.

I Mesečevo dete je pogledalo njega – njega Bastijana Baltazara Buksa!

Pogledala ga je sa izrazom koji nije mogao da se protumači. Da li je i ona bila iznenađena? Da li je njen pogled značio molbu? Ili čežnju? Ili – šta?

Pokušao je da prizove u sećanje oči Mesečevog deteta, ali mu to više nije polazilo za rukom. Jedno je bio siguran. Taj pogled je prošao kroz njegove oči, niz vrat i pogodio ga pravo u srce. Još uvek je osećao vreli trag koji je ovaj pogled ostavio za sobom. I osećao je da ovaj pogled sada leži u njegovom srcu svetleći kao tajanstveno blago. To ga je na čudan i u isto vreme divan način bolelo.

Čak da je Bastijan i želeo, ne bi mogao da se odbrani od onog što mu se dogodilo. Ali, on to nije želeo. O ne, naprotiv! Ni za šta na svetu ne bi više dao ovo blago. On je želeo samo jedno – da čita kako bi opet bio kraj Mesečevog deteta, kako bi je ponovo video.

Nije ni slutio da se sada time neopozivo upustio u najneobičniju i verovatno najopasniju avanturu. Ali, čak i da je slutio, to za njega svakako ne bi bio razlog da sklopi i odloži knjigu i nikada je više ne pipne.

Prstom, koji je drhtao, potražio je mesto gde je stao i nastavio da čita.

Časovnik na zvoniku otkucao je deset.

XI

Detinja Carica

Jako uzbuđen, nesposoban da izgovori ijednu reč, Atrej je stajao gledajući Detinju Caricu. Nije znao i kako da započne razgovor, ni kako da se ponaša. Ranije je često pokušavao da zamisli ovaj trenutak, pripremajući se da izgovori određene reči. Sve to iznenada se izbrisalo iz njegove glave.

Ona mu se konačno osmehnula i obratila glasom koji je zvučao tiho i nežno kao pev snene ptice. „Vratio si se, Atrej?!“

„Da“, jedva je prozborio Atrej i oborio glavu.

„Tvoj divni plašt je posiveo“, nastavila je posle kratke tišine, „tvoja kosa je siva a tvoja koža je poput kamena. Sve će, i pored svega, opet biti kao ranije. I još lepše! Videćeš.“

Atrej je osećao kao da ima neki teret oko vrata. Nemo je odmahivao glavom. Zatim je začuo nežan glas kako mu se obraća: „Ispunio si zadatak koji ti je bio zadat...“

Atrej nije znao da li su ove reči bile zamišljene kao pitanje. Nije se usuđivao da digne pogled i pročita odgovor na njenom licu. Polako je posegnuo za zlatnom amajlijom i skinuo je sa vrata. Ne podižući pogled, on pruži amajliju Detinjoj Carici. Pokušao je da klekne, kao što su to činili glasnici u pričama i pesmama koje je slušao u šatorima svog plemena, ali njegova ranjena noga pokleknu i on pade pred noge Detinje Carice i ostade da leži s licem priljubljenim uz tlo.

Ona se nagnula, podigla Aurin, i dok je lanac klizio niz njene bele prste, reče: „Dobro si obavio svoj zadatak. Vrlo sam zadovoljna tobom.“

„Ne!“, uzviknu Atrej gotovo divlje. „Sve je bilo uzalud. Nema

Spasitelja.“

Nastupila je duga tišina. Atrej je zaronio lice u ruke i celo njegovo telo je zadrhtalo. Plašio se da sa usana Detinje Carice ne začuje krik očajanja, vapaj, gorki ukor ili izliv besa. Nije znao šta da očekuje. Ali, sasvim sigurno nije očekivao ono što je u tom trenutku čuo. Ona se smejala. Smejala se tiho i zadovoljno. To je potpuno smelo Atreja i za trenutak je pomislio da je carica poludela. Ali, to nije bio smeh ludila. Tada je začuo njen glas: „Ti si ga doveo sa sobom.“

Atrej je podigao glavu.

„Koga?“

„Našeg Spasitelja.“

Pogledao je ispitivački u njene oči, ali nije našao ništa osim vedrine i bistrine. Ponovo mu se nasmešila.

„Ispunio si zadatak. Hvala ti za sve što si učinio i propatio.“

On je odmahivao glavom.

„Zlatooka gospodarice želja“, promuca i oslovi je prvi put zvanično, kao što mu je Fuhur savetovao, „ja... Zaista ne shvatam šta želiš da kažeš.“

„To se vidi na tebi“, rekla je. „Ali shvatao ti ili ne, ti si uspeo. A to je glavno, zar ne!?“

Atrej je začutao. Više mu nijedno pitanje nije padalo na pamet. Buljio je otvorenih usta u Detinju Caricu.

„Videla sam ga“, nastavila je, „i on je video mene.“

„Kada se to desilo?“, želeo je da zna Atrej.

„Upravo sada kada si ušao unutra. Ti si ga doveo.“

Atrej se nehotice okrenuo.

„Pa gde je onda? Ne vidim nikoga osim nas.“

„O, svet je pun stvari koje ne vidiš“, odgovorila je, „ali, možeš mi verovati. On još nije u našem svetu. Ali, naši svetovi su se toliko približili da već možemo da se vidimo. Za trenutak je tanak zid, koji nas još uvek deli, postao providan. Uskoro će biti sa nama i zvaće me novim imenom, koje jedino on i može da mi da. Tada ću ozdraviti, a sa mnom i

Fantazija.“

Dok je Detinja Carica govorila, Atrej se s mukom spustio i seo. Gledao je u nju. Glas mu je zvučao promuklo kada je upitao: „Ti, dakle, odavno znaš sadržaj poruke koju je trebalo da ti donesem? Ono što mi je odala Drevna Morla u Močvari Tuge, što mi je otkrio tajanstveni glas Ujulale u Južnom proročištu – ti si to sve znala?“

„Da“, odgovorila je, „znala sam to još pre nego što sam te poslala u Veliku Potragu.“

Atreju se činilo kao da mu nešto stoji u grlu.

„Zašto“, upitao je konačno, „zašto si me onda poslala? Šta si očekivala od mene?“

„Upravo ono što si učinio“, odgovorila je.

„Što sam učinio...“, polako je ponovio Atrej. Bora ljutnje pojavila mu se između obrva. „Ako je tako kao što kažeš, onda je sve ovo bilo nepotrebno. Bilo je suvišno što si me poslala u Veliku Potragu. Čuo sam da su tvoje odluke za nas često neshvatljive. To je možda tačno. Ali, posle svega što sam doživeo, teško mi je da mirno prihvatim da je sve to bila samo tvoja šala na moj račun.“

Pogled Detinje Carice postao je vrlo ozbiljan.

„Nisam se šalila na tvoj račun, Atrej“, rekla je, „i dobro znam šta ti dugujem. Sve tvoje patnje bile su neophodne. Poslala sam te u Veliku Potragu – ne zbog poruke koju je trebalo da mi doneseš – već zato što je to bio jedini način da se pozove naš Spasitelj. On je učestvovao u svemu što si doživeo i sa tobom je prešao sav taj dugi put. Ti si čuo njegov krik straha kraj Dubokog ponora kada si razgovarao sa Igramul i video si njegovu priliku kada si stajao pred Kapijom čarobnog ogledala. Ušao si u njegov odraz i poneo ga sa sobom. I sada on čuje svaku reč koju izgovaramo. On zna da govorimo o njemu i da ga čekamo, da smo sve nade položili u njega. Možda sada razume da su sve muke, koje si ti Atrej pretrpeo, bile namenjene njemu i da ga cela Fantazija zove!“

Atrej je još uvek smrknuto gledao preda se, ali malo-pomalo bora ljutnje nestade sa njegovog čela.

„Kako je moguće da znaš sve?“, pitao je nakon izvesnog vremena.

„Za krik kraj Dubokog ponora i za sliku u čarobnom ogledalu. Ili si sve to već unapred odredila?“

Detinja Carica podiže Aurin uvis i stavljajući ga sebi oko vrata reče: „Zar nisi uvek nosio Sjaj? Zar nisi znao da sam kroz njega i ja uvek bila sa tobom?“

„Nisam ga uvek nosio“, odvrati Atrej, „jednom sam ga izgubio.“

„Da“, rekla je, „tada si zaista bio sam. Pričaj mi šta se dogodilo za to vreme!“

Atrej je ispričao šta je doživeo.

„Sada znam zašto si postao tako siv“, rekla je Detinja Carica, „previše si se približio velikom Ništa.“

„Ali, da li je istina“, želeo je da zna Atrej, „ono što mi je rekao vukodlak Gmork? Da li stvarno uništena bića Fantazije postaju laži u svetu čovekove dece?“

„Da, istina je“, odvratila je Detinja Carica, a njene zlatne oči potamneše, „sve laži su nekada bile bića Fantazije. Načinjene su od iste materije – ali su postale neprepoznatljive i izgubile svu svoju pravu suštinu. Ali, ono što ti je Gmork rekao, samo je donekle istina. Uostalom, to se od polubića može i očekivati. Postoje dva načina da se prekorači granica između Fantazije i Spoljnog Sveta. Jedan je pravi, a drugi je pogrešan način. Kada se bića Fantazije na tako okrutan način odvuku iz svog sveta, onda je to pogrešan način. Ali, kada čovekova deca dođu u naš svet, to je pravi način. Sva deca koja su bila ovde, saznala su nešto što su mogla da saznaju samo kod nas i zbog toga su se promenjena vratila u svoj svet. Postala su vidovita zato što su videla vas u vašem stvarnom obličju. Zato su tada drugim očima mogla da gledaju i na svoj svet i na svoje bližnje u njemu. Tamo gde su ranije nalazila samo svakodnevicu, sada su iznenada otkrila čuda i tajne. Svi su nas rado pohodili. Što je više naš svet zahvaljujući tome postajao bogatiji i bujniji, to je manje laži bilo u njihovom svetu, a on postajao savršeniji. Kao što naša dva sveta mogu da se međusobno unište, tako mogu da se iscele uzajamno.“

Atrej je razmišljao jedan časak, a zatim je upitao: „Kako je sve ovo počelo?“

„Za nevolju koja je snašla ova dva sveta“, odgovorila je Detinja Carica, „postoje dva uzroka. Sve se preokrenulo u suprotnost. Ono što može da povрати vid, zaslepljuje, a ono što može da stvori novo, uništava. Naše spasenje je u rukama čovekove dece. Jedno, samo jedno mora da dođe i da mi podari novo ime. I, ono će doći.“

Atrej je začutao.

„Da li me sada razumeš, Atrej?“, upitala ga je. „Zašto sam toliko tražila od tebe? Samo kroz dugu priču punu avantura, čuda i opasnosti mogao si da dovedeš Spasitelja. A ta priča je bila tvoja.“

Atrej je utonuo u duboko razmišljanje. Konačno je klimnuo glavom.

„Sada te razumem, Zlatooka gospodarice želja. Hvala ti što si mi ovo ispričala. Oprosti mi za moj gnev.“

„Nisi mogao znati“, odgovorila je blago, „a to je, takođe, bilo potrebno.“

Atrej je opet klimnuo glavom. Nakon kratke tišine rekao je: „Ja sam veoma umoran.“

„Učinio si dovoljno, Atrej“, odvratila je, „hoćeš li da se odmoriš?“

„Još ne. Najpre bih želeo da vidim dobar kraj moje priče. Ako je tako, kao što kažeš, i ako sam ispunio svoj zadatak – zašto još uvek nema Spasitelja? Šta čeka?“

„Da“, tiho je rekla Detinja Carica. „Šta još čeka?“

Bastijan je osetio kako mu se od uzbuđenja vlaže dlanovi.

„Pa, ja to ne mogu“, rekao je, „i uopšte ne znam šta treba da učinim. A možda ime koje sam izmislio i nije ono pravo.“

„Mogu li da te upitam još nešto?“, ponovo je Atrej nastavio razgovor. Klimnula je glavom smešeci se.

„Zašto ti je potrebno novo ime da bi ozdravila?“

„Samo novo ime omogućava postojanje svih bića i stvari“, rekla je. „Pogrešno ime čini sve nestvarnim. To je ono što čini laž.“

„Možda Spasitelj još uvek ne zna pravo ime koje bi trebalo da ti da.“
„O, da“, odgovorila je, „on ga zna.“ Opet su utonuli u ćutanje.

„Da“, rekao je Bastijan, „znam ga. Znao sam ga čim sam te ugledao. Ali, ne znam šta treba da učinim.“

Atrej je pogledao ka Carici.

„On možda želi da dođe, ali ne zna kako da to izvede.“

„Ništa ne treba da učini“, odgovorila je, „samo treba da me nazove imenom koje jedino on zna. To bi bilo dovoljno.“

Bastijanovo srce divlje je zalupalo. Da li da jednostavno pokuša? A šta ako mu ne uspe? Šta ako se prevario? Šta ako oni uopšte ne govore o njemu, već o nekom sasvim drugom Spasitelju? Kako da zna da li zaista misle na njega?

„Pitam se“, progovorio je ponovo Atrej, „da li je moguće da on još uvek ne shvata da mislimo na njega, a ne na nekog drugog?“

„Ne“, rekla je Detinja Carica, „ne može biti tako budalast nakon svih znakova koje je primio.“

„Ma, probaću!“ , reče Bastijan. Ali, jednostavno nije mogao da prevali reč preko usana.

Šta ako uspe? Tada bi dospeo u Fantaziju. Ali, kako? Možda će i on morati da se podvrgne nekoj vrsti preobražaja. Kako li će onda izgledati? Možda to boli, a možda će se samo onesvestiti. Da li uopšte želi da ode u Fantaziju? Želeo je da ode kod Atreja i Detinje Carice, ali nipošto nije hteo kod svih onih čudovišta, od kojih je tamo sve vrvelo.

„Možda“, smatrao je Atrej, „nema dovoljno hrabrosti?“

„Hrabrosti?“, pitala je Detinja Carica. „Zar je potrebna hrabrost da

bi se izgovorilo moje ime?“

„Onda“, rekao je Atrej, „postoji još samo jedan razlog koji ga sprečava u tome.“

„Koji?“

Atrej je oklevao pre no što je rekao: „On jednostavno neće. Nije mu stalo ni do tebe, ni do Fantazije. Svejedno mu je.“

Detinja Carica pogleda u Atreja razrogačenim očima.

„Ne, ne!“, povikao je Bastijan. „Ne smete da mislite tako! To sigurno nije razlog! Ah, molim vas, molim vas, ne mislite tako nešto o meni! Zar me ne čujete? Atrej, nije stvar u tome!“

„Obećao mi je da će doći“, rekla je Detinja Carica. „Pročitala sam to u njegovim očima.“

„Da, istina je!“, uzviknuo je Bastijan. „Evo, dolazim odmah, samo da o svemu dobro razmislim! To nije tako jednostavno.“

Atrej je oborio glavu, opet su on i Detinja Carica dugo ćutali. Spasitelj se nije pojavljivao niti je davao i najmanji znak kojim bi pokazao da barem pokušava da skrene njihovu pažnju.

Bastijan je zamislio kako bi to izgledalo kada bi se iznenada pojavio pred njima – ovako debeo, sa iks-nogama i svojim, kao sir, bledim licem. Mogao je da vidi razočaranje na licu Detinje Carice kada bi mu se obratila: „Šta tražiš ti ovde?“

Atrej bi se možda čak i nasmejao.

Na ovu pomisao Bastijanovo lice se zarumenelo od stida.

Naravno, očekivali su nekog junaka, nekog princa ili nešto slično. On se nije mogao pojaviti pred njima. To je bilo nemoguće. Podneo bi sve – samo to ne!

Kada je Detinja Carica konačno podigla pogled, izraz njenog lica bio je promenjen. Atrej se gotovo uplašio od snage i strogosti njenog pogleda. Setio se gde je već jednom video taj izraz. Kod sfingi!

„Preostaje mi samo još jedno sredstvo“, rekla je, „ali ga vrlo nerado koristim. Želela bih da me ne prisiljava na to.“

„Koje sredstvo?“, upita Atrej šapatom.

„Znao to ili ne, on već pripada Beskrajnoj priči. Više ne može i ne sme da ustukne. Dao mi je obećanje i mora da ga održi. Ali, ja to ne mogu da učinim sama.“

„Zar neko u celoj Fantaziji“, pitao je Atrej, „može da učini nešto što ti ne možeš?“

„Samo jedna osoba, i to ako želi“, odgovorila je. „To je Starac s Lutajućih planina.“

Atrej je s najvećim mogućim čuđenjem posmatrao Detinju Caricu.

„Starac sa Lutajućih planina?“, ponovio je naglašavajući svaku reč. „Hoćeš da kažeš da on stvarno postoji?“

„Zar sumnjaš u to?“

„Starci i starice u našim šatorima pričaju o njemu sasvim maloj deci, kada su neposlušna. Kažu da on sve zapisuje u jednu knjigu, sve što učiniš ili propustiš da učiniš. Čak i ono što se misli i oseća, sve to ostaje tamo u vidu lepe ili ružne priče. I ja sam verovao u to kada sam bio sasvim mali dečak, ali kasnije sam shvatio da su to samo priče kojima se plaše deca.“

„Ko zna“, rekla je smešeci se, „šta je istina u tim pričama.“

„Ti ga dakle poznaješ?“, ispitivao je Atrej. „Videla si ga?“

Odmahnula je glavom.

„Ako uspem da ga nađem, susrešćemo se prvi put.“

„Naši stari ljudi pričaju“, nastavio je Atrej, „da se nikada ne zna gde se nalazi starčeva planina, da se ona uvek neočekivano pojavljuje, čas tu, čas tamo. Pričaju i da Starca samo slučajno možeš sresti ili, možda, zato što ti je suđeno.“

„Da“, odgovorila je Detinja Carica, „ne možeš tražiti Starca sa Lutajućih planina. Možeš ga samo naći.“

„To važi i za tebe?“

„Da, i za mene“, rekla je.

„Ali, šta ako ga ne nađeš?“

„Ako postoji, ja ću ga naći“, odvratila je zagonetnim smeškom. „A, ako ga nađem, postojće.“

Atrej nije razumeo odgovor. S oklevanjem je upitao: „Je li on kao ti?“

„On je kao ja“, odgovorila je, „jer je u svemu moja suprotnost.“

Atrej je uvideo da na ovaj način neće ništa saznati od nje. Osim toga, uznemiravala ga je jedna pomisao: „Strašno si bolesna, Zlatooka gospodarice želja“, rekao je gotovo strogo, „sama nećeš stići daleko. Koliko vidim, napustile su te sve tvoje sluge i dvorani. Fuhur i ja ćemo te vrlo rado pratiti ma gde išla, ali, iskreno rečeno, ne znam da li Fuhur ima dovoljno snage za to. A, moja noga – dakle, sama si videla da me više ne služi.“

„Hvala, Atrej“, odgovorila je, „hvala za tvoju hrabru i odanu ponudu. Ali, ne nameravam da vas povedem sa sobom. Jedino sama mogu da pronađem Starca sa Lutajućih planina. Ni Fuhur više nije tamo gde si ga ostavio. Sada se nalazi na jednom mestu gde sve rane zaceljuju i gde će mu se povratiti snaga. I ti ćeš se, Atrej, uskoro naći na tom mestu.“

Njeni prsti poigravali su se Aurinom.

„Kakvo je to mesto?“

„To sada nije potrebno da znaš. Stići ćeš tamo spavajući. Doći će dan kada ćeš saznati gde si bio.“

„Ali, kako mogu da spavam“, povikao je Atrej zaboravljajući od zabrinutosti da treba učtivo da joj se obraća, „kada znam da svakog trenutka možeš umreti!?“

Detinja Carica se opet tiho nasmejala.

„Nisam baš tako napuštena, kao što misliš. Već sam ti rekla da postoje neke stvari koje su za tebe nevidljive. Oko mene je mojih sedam

sila, koje mi pripadaju kao što tebi pripada tvoje sećanje, ili tvoja hrabrost ili tvoje misli. Tri ću ostaviti tebi i Fuhuru da vas neguju. Četiri ću povesti sa sobom i one će me pratiti. A ti, Atrej, možeš mirno da spavaš.“

Posle tih reči Detinje Carice iznenada se sav umor, koji se nakupio tokom Velike Potrage, sklopio oko njega kao tamni veo. To nije bio olovnotežak umor od iscrpljenosti, već mirna i spokojna čežnja za snom. Toliko mnogo je još želeo da pita Zlatooku gospodaricu želja, ali sada mu se činilo da su njene reči odagnale sve želje osim jedne, želje za snom. Oči su mu se sklapale i on, onako sedeći, uroni u tamu.

Časovnik na zvoniku izbijao je jedanaest.

Atrej je kao iz velike daljine čuo kako mu Detinja Carica tihim, nežnim glasom daje neku zapovest. Zatim je osetio kako su ga moćne ruke oprezno podigle i odnele.

Dugo je oko njega bilo tamno i toplo. Mnogo, mnogo kasnije napola se probudio kada je neka divna tečnost dodirnula njegove suve, ispucale usne i slila se niz njegovo grlo. Nejasno je oko sebe nazreo nešto poput velike pećine sa zlatnim zidovima. I, video je da kraj njega leži beli zmaj sreće. Ugledao je, ili mu se pričinilo da vidi, vodoskok u sredini pećine, koji je šikljao uvis. Oko izvora ležale su dve zmijske, jedna tamna i jedna svetla koje su jedna drugu ugrizle za rep...

Tada je nevidljiva ruka prešla preko njegovih očiju i to mu je činilo neizrecivo dobro. Atrej ponovo utonu u dubok san bez snova.

Istog časa Detinja Carica je napustila Kulu od slonovače. Ležala je na mekim svilenim jastucima u staklenoj nosiljci, koju su nosila četvorica nevidljivih slugu, tako da se činilo da nosiljka lebdi nošena sama sobom.

Prošli su kroz lavirint parka, ili, bolje rečeno, kroz ono što je još preostalo od toga. Često su morali da idu zaobilaznim putevima jer su se mnoge staze ulivale u Ništa.

Kada su konačno napustili Lavirint, nevidljivi nosači su se zaustavili. Izgledalo je kao da čekaju na zapovest.

Detinja Carica se uspravila na jastucima i pogledala još jednom ka Kuli od slonovače.

Spuštajući se ponovo na jastuke, rekla je: „Idite dalje! Samo idite dalje – bilo kuda!“

Vetar se poigravao njenom snežnobelom kosom. Onako duga, poput zastave, vijorila se za staklenom nosiljkom.

XII

Starac sa Lutajućih planina

Krševitim obroncima planina gromoglasno su se obrušavale lavine. Snežne oluje besnele su između stenovitih kula i ledom okovanih grebena planinskih vrhova, upetljavajući se ponekad u pećine i klance, da bi zatim ponovo brisale velikim prostranstvima glečera. Ovakvo vreme nije bilo nimalo neobično za ovaj deo zemlje. Planine Sudbine – to je bilo njihovo ime – bile su najveće i najviše u celoj Fantaziji i njihov najviši vrh dosezao je bukvalno do nebeskih visina.

Čak se ni najodvažniji planinari ne bi usudili da krenu u ovu oblast večitog leda. Ili, bolje rečeno, toliko mnogo vremena je prošlo od kada je poneki uspeo da se popne, da se toga više niko nije sećao. To je bio jedan od neshvatljivih zakona carstva, kojih je u Fantaziji bilo mnogo, da je nemoguće osvojiti vrh Planina Sudbine sve dok onaj poslednji planinar, kojem je to pošlo za rukom, ne padne sasvim u zaborav i dokle god postoji zapis o njemu, na nekoj kamenoj ili bronzanoj ploči. Tako je svako, ko se popeo, uvek bio prvi.

Nijedno živo biće nije moglo da opstane u toj snežnoj pustinji, osim Snežnih bića, ako se ona uopšte mogu smatrati živim bićima. Snežna bića su se kretala nezamislivo sporo, tako da su im bile potrebne godine za jedan korak, a čitavi vekovi za kratku šetnju. Naravno, to bi značilo da mogu da se druže samo sa svojom vrstom i da uopšte ne znaju da postoje i neki drugi delovi Fantazije. Smatrali su sebe jedinim živim stvorenjima univerzuma.

Zbog toga su sada preneraženo buljili dole ka maloj tački, koja se vijugavim stazama, gotovo nepristupačnim ispustima na vertikalnim zidovima sjajnim od leda, preko grebena oštarih kao nož i dubokim

klancima i jamama, sve više približavala vrhu.

Bila je to staklena nosiljka Detinje Carice, koju su nosile njene četiri nevidljive sile. Nosiljka se jedva razlikovala od okoline, jer je njeno staklo nalikovalo komadu leda, a bela haljina i kosa Detinje Carice nisu odudarale od beline snega.

Već je dugo putovala, mnoge dane i noći. Četiri sile su je nosile kroz kišu i užareno sunce, kroz tamu i mesečev sjaj, sve dalje i dalje, kao što je naredila, sve dalje, bilo kuda. Nije pravila razliku između onog što je za nju podnošljivo i onog što bi za nju moglo da bude nepodnošljivo, baš kao što je u njenom carstvu sve, tama i svetlost, lepo i ružno, imalo pravo postojanja. Bila je spremna na sve, jer Starac sa Lutajućih planina mogao je da bude svuda i nigde.

Pa ipak, njene četiri nevidljive sile nisu slučajno izabrale put. Sve češće im je Ništa, koje je do sada progutalo mnoga područja, ostavljalo kao prolaz samo jednu slobodnu stazu. Ponekad je ostajao samo most, pećina ili prolaz, kroz koje je bilo moguće proći. Ponekad su sile bile primorane da je nose preko morskih talasa ili moreuza. Njeni nosači, naime, nisu pravili razliku između čvrstog tla i vode.

Konačno su se peli na ledene vrhove Planina Sudbine. Penjali su se nezadrživo i neumorno. Nosili bi caricu sve dalje dok im ona ne bi dala drugačije naređenje. Ležala je na jastucima zatvorenih očiju i nije se pomerala. Već dugo je tako ležala. A poslednje reči koje je izgovorila bile su *bilo kuda*, izgovorene u trenutku napuštanja Kule od slonovače.

Sada su se kretali kroz duboku klisuru, kroz prorez između dve stenovite strmine, koji je bio toliko uzan da je nosiljka jedva prolazila. Zemlja je bila prekrivena rastresitim snegom, dubokim možda i nekoliko metara, ali nevidljivi nosači nisu upadali u njega, čak nisu ostavljali ni tragove za sobom. Na dnu stenovitog procepa bilo je veoma mračno jer je do njega dopirao samo tanak zrak svetlosti. Iznenada, put je skrenuo uvis i što se nosiljka više penjala, to se zrak svetla sve više približavao. Zatim, gotovo neočekivano, stenoviti zidovi su se odvojili i pružio se pogled na široku blistavobelu površinu. To je bilo najviše mesto jer Planine Sudbine nisu imale vrh, kao veliki broj drugih planina, već visoravan koja je bila velika kao cela jedna zemlja.

Usred ove površine, sasvim neočekivano, uzdizao se jedan omanji breg neobičnog izgleda. Bio je uzan i visok, poput Kule od slonovače, blistavo plave boje. Taj breg sačinjavali su mnogi neobično oblikovani kameni zupci, koji su se uzdizali u nebo kao ogromne, naopačke okrenute ledenice. Negde na sredini brega, na tri takve ledenice stajalo je jaje veličine kuće.

Oko jajeta i iza njega u polukrugu dizale su se još veće plave ledenice poput cevi ogromnih orgulja i činile zapravo vrh brega. Veliko jaje imalo je polukružni otvor nalik na vrata ili prozor. Sada se u tom otvoru pojavilo lice. Gledalo je pravo ka nosiljci.

Detinja Carica je otvorila oči, kao da je osetila pogled.

„Stoj!“, rekla je tiho.

Nevidljive sile su stale.

Detinja Carica se uspravila.

„To je Starac sa Lutajućih planina“, prozborila je. „Poslednji deo puta moram preći sama. Čekajte me ma šta da se dogodi.“

Lice je nestalo sa polukružnog otvora na jajetu.

Detinja Carica je sišla sa nosiljke i krenula preko velikog snežnog polja. Bio je to mučan put, jer se sneg na površini skorio a ona je bila bosa. Svakim korakom lomila je ledenu skramu i oštri komadi leda poput stakla zabadali su se u njena nežna stopala. Ledeni vetar nosio je njenu belu kosu i odeću.

Konačno je stigla do plavog brega i zastala pred glatkim ledenicama.

Iz polukružnog mračnog otvora velikog jajeta pojavile su se merdevine, mnogo, mnogo duže nego što je u jajetu bilo mesta za njih. Konačno su dosegle podnožje plavog brega, i kada se Detinja Carica uhvatila za njih, primetila je da su merdevine sačinjene od slova, prikačenih jedno za drugo. Svaka prečka bila je jedan red. Detinja Carica počela je da se penje, i penjući se, prečagu po prečagu, čitala je reči:

Vrati se natrag! Vrati i odlazi!

Nikad i nigde se ne smemo sresti

vрати se natrag, vrati i odlazi!

Naš susret će mrežu haosa splesti.

Sretneš li se sa mnom, čovekom starim,

dogodiće se ono što mora biti

svaki početak kraj svoj traži

zato ti kažem: bolje idi.

Vrati se natrag, vrati i odlazi!

Slušaj me dobro, dok ima vremena,

sa susretom našim i zbrka dolazi,

teško je rešiti se tog bremena.

Zaustavila se kako bi skupila snagu. Pogledala je uvis. Trebalo je ići još mnogo. Do sada nije stigla ni na pola puta.

„Starče sa Lutajućih planina“, rekla je glasno, „ako ne želiš da se sretnemo, nije trebalo da mi ispisuješ ove merdevine. Zabrana da dođem je upravo ono što me vodi k tebi.“

I, nastavila je da se penje.

Ono što postižeš i ono što jesi

beležim, jer ja sam hroničar tvoj,

sve ono što život nekada beše

u mrtvo pretvaram slovo i broj.

Ako i dalje sad hoćeš k meni,

nesreći veliku izazvaćeš ti,

završava ovde što počinje s tobom

i nikada nećeš ostariti.

A ja nikada ne bejah mlad.

Na počinak vodim ono što ti budiš.

Životu sopstvene smrti sliku

nemaš prava i ne smeš da nudiš.

Opet je morala da se zaustavi kako bi došla do daha.

Popela se već vrlo visoko i merdevine su se njihale kao grančice na snežnoj oluji. Detinja Carica grčevito se uhvatila za ledena slova – prečage, a zatim se popela i uz poslednji deo merdevina.

Ako ne poslušáš upozorenje,
što slova ti ova rečito daju
i spremna da činiš ono što se ne sme
u prostoru i vremenu što večno traju,
onda, neka je želja tvoja!

Dobro mi došla, Carice moja!

Kada je Detinja Carica ostavila za sobom poslednje prečage, ispustila je tih uzdah i pogledala dole. Njena široka bela haljina bila je iscepana na svim onim mestima gde se zakačila na kose crte, kukice i trnove merdevina od slova. Znala je da joj slova nisu naklonjena. Ona, sa svoje strane, osećala je isto prema njima.

Pred sobom je videla jaje i polukružni otvor, u kojem se nalazio kraj merdevina. Kročila je kroz otvor, koji se u istom trenutku zatvorio. Stajala je nepomično u tmuni, iščekujući šta će se dogoditi.

Ali, dugo se ništa nije dešavalo.

„Evo me“, konačno je rekla tiho u mrak. Njen glas je odjekivao kao u velikoj praznoj sobi, ili je to bio neki drugi, mnogo dublji glas, koji joj je odgovorio istim rečima?

Malo-pomalo razabrala je slab crvenkasti zrak svetla u tmuni. Dolazio je iz knjige, koja je u sredini ovalne prostorije otvorena lebdela u vazduhu. Knjiga je bila nagnuta tako da se mogao videti njen povez od svile, boje rđe. Na povezu, kao na medaljonu koji je Detinja Carica nosila oko vrata, videle su se dve zmije, koje su jedna drugoj zagrizle rep i tako činile oval. Unutar ovala stajao je naslov:

BESKRAJNA PRIČA

Bastijanove misli bile su zbrkane. Pa, to je ona ista knjiga koju čita. Pogledao ju je još jednom. Da, bez sumnje, reč je o knjizi koju drži u

rukama. Ali, kako je moguće da ova knjiga postoji u samoj sebi?

Detinja Carica je prišla bliže i sa druge strane lebdeće knjige ugledala lice jednog čoveka. Bilo je osvetljeno plavičastim svetlom. Svetlost je zračila iz plavo-zelenih slova otvorene knjige.

Lice čoveka bilo je prošarano dubokim brazdama, nalik na koru prastarog drveta. Imao je belu i dugačku bradu i oči tako duboko u tamnim dupljama, da se nisu mogle videti. Nosio je plavu kaluđersku mantiju sa kapuljačom na glavi, a u ruci je držao olovku kojom je pisao u knjizi. Pogled nije dizao.

Detinja Carica je dugo stajala ćuteći i posmatrala ga. U stvari, on nije pisao. Njegova olovka polako je klizila praznim stranicama, a slova i reči nastajale su same od sebe, tako reći izranjale su iz praznine.

Detinja Carica je čitala ono što je bilo napisano a to je bilo upravo ono što se u tom trenutku dešavalo: „Detinja Carica je čitala ono što je tu bilo napisano...“

„Ti beležiš sve što se događa“, rekla je.

„Sve što beležim, to se događa“, glasio je odgovor. Izgovorio ga je dubok, tamni glas, koji joj se činio kao odjek njenog sopstvenog glasa.

Čudno je bilo što Starac sa Lutajućih planina nije otvarao usta. On je zapisao njene i svoje reči i ona ih je tako čula, kao da se samo sećala da ih je on izgovorio.

„Ti i ja“, pitala je, „i cela Fantazija – sve je zabeleženo u ovoj knjizi?“

On je pisao i u isto vreme čula je njegov odgovor: „Ne, pogrešno si shvatila. Ova knjiga *Jeste Fantazija*, i ti i ja.“

„A gde je ta knjiga?“

„U knjizi“, glasio je odgovor, koji je zapisao.

„Onda je to samo privid i njegov odraz?“, pitala je.

On je pisao, a ona ga je čula kako kaže: „Šta pokazuje ogledalo u kome se ogleda ogledalo? Da li znaš, Zlatooka gospodarice želja?“

Detinja Carica ćutala je jedan trenutak, a starac odmah zapisa daje ćutala.

Zatim je tiho rekla: „Potrebna mi je tvoja pomoć.“

„Znam“, odgovorio je pišući.

„Da“, rekla je, „pretpostavljala sam da znaš. Ti si sećanje Fantazije i znaš sve što se dogodilo do ovog trenutka. Ali zar ne možeš da okreneš nekoliko strana unapred i pogledaš ono što će se tek dogoditi?“

„Prazne strane!“, glasio je odgovor. „Mogu samo da se osvrnem na ono što se već dogodilo. Mogao sam da čitam dok sam zapisivao. I znam, jer sam zapisivao. A, pisao sam jer se događalo. Beskrajna priča piše samu sebe mojom rukom.“

„Ti, dakle, ne znaš zašto sam došla k tebi?“

„Ne“, čula je njegov tamni glas, dok je pisao, „i voleo bih da to nisi učinila. Mojom rukom sve postaje neizmenljivo i konačno – pa i ti, Zlatooka gospodarice želja. Ovo jaje je tvoj grob i tvoj mrtvački sanduk. Ti si ušla u sećanje Fantazije. Kako očekuješ da izađeš odavde?“

„Svako jaje“, odgovorila je, „početak je novog života.“

„To je istina“, pisao je i rekao Starac, „ali samo ako ljuska prsne i otvori se.“

„Ti možeš da ga otvoriš!“, uzviknula je Detinja Carica. „Ti si me pustio unutra!“

Starac je vrteo glavom i pisao.

„To je bila tvoja snaga koja ti je omogućila da uđeš. Ali sada, kada si ovde, tvoja snaga je nestala. Mi smo zatvoreni ovde zauvek. Zaista, nije trebalo da dođeš ovamo! To je kraj Beskrajne priče!“

Detinja Carica se smeškala. Nije izgledala nimalo uznemirena.

„Ti i ja“, rekla je, „više nismo u stanju da je nastavimo. Ali, postoji neko ko može.“

„Samo čovekovo dete“, zapisivao je Starac, „može da stvori novi početak.“

„Da“, odvratila je, „samo čovekovo dete.“

Starac sa Lutajućih planina je polako podigao oči i prvi put je pogledao Detinju Caricu. Ovaj pogled kao da je dolazio sa velike udaljenosti i iz tame, kao s drugog kraja univerzuma. Podnela je njegov

pogled i uzvratila mu svojim zlatnim očima. Između njih se vodila tiha borba bez ijedne kretnje. Konačno se Starac ponovo nadneo nad svoju knjigu i zapisao: „I za tebe postoje granice. Poštuj ih!“

„Ja hoću“, odgovorila je, „ali ih je onaj, o kome govorim, i na koga čekam, odavno prekoračio. On čita ovu knjigu dok je ti pišeš i čuje svaku reč koju izgovaramo. Dakle, on je sa nama.“

„Istina“, začula je glas Starca koji je i dalje pisao, „i on već neopozivo pripada Beskrajnoj priči, jer to je njegova vlastita priča.“

„Ispričaj mi priču!“, naredila je Detinja Carica. „Ti, koji si sećanje Fantazije, ispričaj mi priču od početka, reč po reč kao što si je napisao!“

Starčeva ruka, koja je pisala, počela je da drhti.

„Ako to uradim, onda ću ponovo, sve iz početka morati da pišem. A, ono što napišem ponovo će se dogoditi.“

„Neka bude tako!“, rekla je Detinja Carica.

Bastijan je osetio nelagodnost.

Šta je nameravala da učini? To je imalo nekakve veze sa njim. Ali, ako je pritom zadrhtala čak i ruka Starca sa Lutajućih planina...

Starac je pisao i rekao:

„Ako u Beskrajnoj priči
nađeš nju samu,
svet ove knjige
pašće u večnu tamu!“

Ali, Detinja Carica je odgovorila:

„Ali ako junak taj
dođe sad do nas nov,
život će nići, nestaće tama,
u odluci njegovoj leži naš spas!“

„Ti si stvarno nemilosrdna“, rekao je i napisao Starac. „To znači kraj

bez kraja. Stupićemo u krug Večitog Vraćanja, iz kojeg nema bekstva.“

„Nema za nas“, odgovorila je i njen glas više nije bio blag, već čvrst i jasan kao dijamant, „ali, nema ni za njega – osim ako nas spase.“

„Zar ćeš zaista sve staviti u ruke čovekovog deteta?“

„Da.“ A onda je tiše dodala: „Ili možda imaš neki drugi savet?“

Nakon dugog ćutanja tamni glas Starca reče: „Ne.“

Nagnuo se nad knjigu u koju je pisao. Lice mu je bilo skriveno kapuljačom i više se nije videlo.

„Onda učini ono što sam te zamolila!“

Starac sa Lutajućih planina pokorio se volji Detinje Carice i počeo da joj pripoveda iz početka Beskrajnu priču.

U tom trenutku je svetlo, koje je zračilo sa stranica knjige, promenilo boju. Postalo je crveno kao slova, koja su sada nastajala pod Starčevom olovkom. I njegova kaluđerska mantija i kapuljača su postale bakarnocrvene. Istovremeno, dok je pisao, odjekivao je njegov duboki glas.

Bastijan ga je takođe čuo veoma jasno.

Pa ipak, nije razumeo prve reči koje je Starac izgovorio. Zvučale su kao: „ACINRAVKITNA KINSALV: LRAK DARNOK REDNAEROK“.

Čudno, pomislio je Bastijan. Zašto Starac iznenada govori nekim stranim jezikom? Ili je to možda neka čarobna formula?

Glas Starca je nastavio i Bastijan je morao da ga sluša.

„Ovaj natpis mogao se videti na staklenim vratima jedne male prodavnice. Ali, tako je naravno izgledao samo kada se iz unutrašnjosti mračnog prostora gledalo na ulicu kroz okno.“

Bilo je sivo, hladno i kišno novembarsko jutro. Kišne kapi klizile su niz staklo preko kitnjastih slova. Sve što se kroz okno moglo videti bilo je kišom izmrljan zid na drugoj strani ulice.“

Ovu priču uopšte ne poznajem, pomislio je Bastijan pomalo razočaran. To se ne spominje u knjizi, koju sam do sada čitao.

Jasno, sada se vidi da sam sve vreme bio u zabludi. Stvarno sam već poverovao da će Starac sada početi da priča Beskrajnu priču od početka.

„Vrata se iznenada otvoriše, tako naglo da je jedan mali grozd mesinganih zvončića, okačen nad vratima, uzbuđeno zazvonio, ne mogavši da se smiri izvesno vreme.

Uzrok ove buke bio je jedan mali, debeli dečak od svojih deset ili jedanaest godina. Mokra tamnosmeđa kosa padala mu je niz lice. Mantil mu je bio natopljen kišom i cedio se. Dečak je preko ramena na remenu nosio školsku torbu. Bio je pomalo bled i zadihan, ali, za razliku od malopredašnje žurbe, sada je stajao na vratima kao prikovan...“

Dok je Bastijan čitao i u isto vreme slušao glas Starca sa Lutajućih planina, u njegovim ušima počeo da zuji i titra pred očima.

Ono što se ovde pripovedalo bila je njegova vlastita priča! I ona je bila u Beskrajnoj priči. On, Bastijan, našao se kao ličnost u knjizi, za koju je mislio da je samo čita! Ko zna koliko drugih čitalaca sada čita o njemu i, takođe, za sebe pretpostavljaju da su samo čitaoci – i tako dalje sve u beskraj!

I sada se Bastijan uplaši. Iznenada je imao osećaj da ne može da diše. Kao da je zatvoren u nevidljivi zatvor. Više nije želeo da čita. Hteo je da prestane.

Ali, duboki glas Starca sa Lutajućih planina nastavio je da priča, i Bastijan nije mogao da učini ništa kako bi to sprečio. Stavio je ruke na uši, ali to nije pomagalo. Glas je dolazio iz njega samog. Grčevito je pokušavao da ubedi sebe, iako je već odavno znao da to nije istina, kako je podudarnost sa njegovom vlastitom pričom možda ipak samo čudan slučaj, ali, duboki glas je neumoljivo nastavio da govori i sada je sasvim jasno čuo glas kako govori:

„... lepog ponašanja nemaš ni trunke, inače bi se najpre predstavio.“

„Zovem se Bastijan“, rekao je dečak, „Bastijan Baltazar Buks.“

U tom trenutku Bastijan je otkrio nešto veoma značajno. Uveren si da nešto želiš – možda godinama – sve dok znaš da se ta želja ne može ispuniti. Ali, kad se iznenada nađeš pred mogućnošću da želje postanu stvarnost, onda poželiš da nikad nisi pozeleo takvu stvar.

Tako se barem osećao Bastijan.

Sada, kada je želja postala neumoljiva istina, on bi najradije pobeo. Samo, u ovom slučaju više nije mogao da pobege. Zato je učinio nešto što svakako nije moglo da mu koristi. Legao je na leđa kao buba, pretvarajući se da je mrtav. Skupio se što je više mogao, umirio se i zamišljao da ne postoji.

Starac sa Lutajućih planina nastavio je da priča istovremeno zapisujući sve iz početka, kako je Bastijan ukrao knjigu, kako je pobeo na tavan škole i tamo počeo da čita. I sada je još jednom započela Atrejeva potraga. Došao je do Drevne Morle, našao Fuhura u Igramulinoj mreži nad Dubokim Ponorom, gde je čuo Bastijanov krik užasa. Još jednom ga je lečila stara Urgl i ponovo ga je poučio stari Engivuk. Prošao je kroz tri čarobne kapije, ušao u Bastijanovu sliku i razgovarao sa Ujulalom. Onda su došli Vetreni Divovi, Grad duhova i Gmork, nakon čega je Atrej spasen, potom se vratio u Kulu od slonovače. U međuvremenu, dešavalo se sve ono što je Bastijan doživeo, kako je palio sveće, kako je video Detinju Caricu i kako je ona uzalud čekala na njega. Ona je još jednom krenula na put da nađe Starca sa Lutajućih planina.

Još jednom se popela uz merdevine od slova i stupila u jaje. Još jednom se vodio ceo ovaj razgovor između nje i Starca, reč po reč, koji se završio time što je Starac sa Lutajućih planina ponovo počeo da piše i pripoveda Beskrajnu priču...

... i tako će se priča nastaviti u večnost, jer je bilo sasvim nemoguće promeniti nešto u toku stvari. Samo je on, Bastijan, mogao da priskoči u pomoć. A, morao je to da učini kako on sam ne bi ostao zatvoren u ovom krugu. Činilo mu se kao da se priča ponovila već hiljadu puta. Ne, već kao da ne postoji ništa, ni pre, ni posle, kao da sve istovremeno oduvek postoji. Sada je shvatio zašto je zadrhtala Starčeva ruka. Krug Večitog Vraćanja bio

je kraj bez kraja.

Bastijan nije bio svestan suza koje su mu tekle niz lice. Gotovo obeznanjen, povikao je iznenada: „Mesečevo dete! Dolazim!“

U tom trenutku se nekoliko stvari dogodiše istovremeno.

Ljusku velikog jajeta raznela je neka neizmerna snaga. Pri tom se čula potmula grmljavina. Tada je izdaleka dohujala oluja i izletela iz stranica knjige, koju je Bastijan držao na kolenima, tako da su se divlje zalepršale. Bastijan je osećao oluju u svojoj kosi i licu. Nije mogao da diše. Plamenovi sveća na sedmorukom svećnjaku su poigravali a zatim plegli. Sada je drugi još jači nalet vetra zaduvao u knjigu i sveće se ugasiše.

Časovnik na zvoniku otkucao je ponoć.

XIII

Noćna šuma Perlin

Lepo moje Mesečevo dete, dolazim“, ponovi Bastijan još jednom tiho u mrak. Osećao je da iz ovog imena zrači neopisivo slatka, utešna snaga koja ga je celog ispunjavala. Zato ga izgovori još nekoliko puta.

„Mesečevo dete! Mesečevo dete! Dolazim, Mesečevo dete! Evo me. Ali, gde si?“

Nije video ni najmanji trag svetlosti, ali to što ga je okružilo više nije bio studeni mrak tavana, već somotska, topla tama, u kojoj se osećao zaštićen i srećan. Sav strah i teskoba su nestali. Sećao ih se kao nečeg što je davno prošlo. Osećao se tako lagan i veseo da se čak tiho nasmejao.

„Mesečevo dete, gde sam to došao?“, pitao je.

Više nije osećao težinu svog tela. Rukama je pokušao da opipa prostor oko sebe, shvatio je da lebdi. Strunjače su nestale, a nije osećao ni čvrsto tlo pod nogama.

Bilo je to divno, nepoznato osećanje oslobođenosti i bezgranične slobode. Ništa ga više nije moglo sustići, ništa od svega što ga je nekada opterećivalo i gušilo.

Možda je lebdeo negde u svemiru? Ali, svemir je pun zvezda, ovde nije video ništa nalik na to. Postojala je samo baršunasta tama i osećao se tako dobro, tako dobro, kao nikada ranije u svom životu. Da nije možda umro?

„Mesečevo dete, gde si?“

Tada Bastijan začu glas, nežan poput slavujevog, koji mu je odgovorio i koji mu je možda već nekoliko puta odgovarao, ali ga dečak

nije čuo. Učinilo mu se da je veoma blizu, pa ipak nije mogao da otkrije iz kog pravca dolazi: „Ovde sam, Bastijane moj.“

„Mesečevo dete, jesi li to ti?“

Smejala se zvučno, kao da pevuši.

„Ko bi drugi mogao da bude. Pa, upravo si mi ti dao ovo lepo ime. Zahvaljujem ti na njemu. Dobro mi došao, spasioče i junače moj.“

„Gde smo mi to, Mesečevo dete?“

„Ja sam sa tobom i ti si sa mnom.“

Razgovor kao da se vodio u snu, pa ipak, Bastijan je bio sasvim siguran da je budan i da ne sanja.

„Mesečevo dete“, šaputao je, „je li ovo kraj?“

„Ne“, odgovorila je, „to je početak.“

„Ali, gde je Fantazija, Mesečevo dete? Gde su svi ostali? Gde su Atrej i Fuhur? Zar je sve nestalo? Gde je Starac sa Lutajućih planina i njegova knjiga? Zar oni više ne postoje?“

„Fantazija će ponovo biti rođena iz tvojih želja, moj Bastijane. Uz moju pomoć one će postati stvarnost.“

„Iz mojih želja?“, ponovio je Bastijan začuđeno.

„Ti znaš“, začuo je slatki glas, „da me zovu Gospodaricom želja. Šta ćeš poželeti?“

Bastijan je razmišljao, a onda je oprezno upitao: „Na koliko želja imam pravo?“

„Koliko hoćeš – što više, to bolje, moj Bastijane. Utoliko će Fantazija biti bogatija i raznolikija.“

Bastijan je bio iznenađen i ushićen. Ali, upravo zato što se odjednom otvorilo beskrajno mnogo mogućnosti, nije mogao da se seti nijedne jedine želje.

„Ne mogu da se setim nijedne“, reče na kraju.

Jedno vreme bilo je tiho, a onda je začuo glas, nežan kao u slavuja: „To je loše.“

„Zašto?“

„Zato što onda više neće biti Fantazije.“

Bastijan je ostao nem. Bio je zbunjen. Njegovom osećanju bezgranične slobode pomalo je zasmetalo što sve zavisi od njega.

„Zašto je tako mračno, Mesečevo dete?“, upitao je. „Zato što je u početku uvek mrak, moj Bastijane.“

„Strašno bih voleo da te ponovo vidim, Mesečevo dete. Znaš, kao u trenutku kada si me pogledala.“ Ponovo se začuo tihi, melodični smeh. „Zašto se smeješ?“

„Zato što se radujem.“

„Zbog čega?“

„Upravo si rekao svoju prvu želju.“

„Hoćeš li da je ispuniš?“

„Da, pruži mi ruku!“

On je poslušao i osetio da je stavila nešto u njegovu ispruženu ruku. Nešto majušno, ali začudo vrlo teško. Zračilo je hladnoću i dečak je osetio da je to nešto tvrdo i mrtvo.

„Šta je to, Mesečevo dete?“

„Zrno peska“, odgovorila je. „To je sve što je ostalo od mog bezgraničnog carstva. Poklanjam ti ga.“

„Hvala“, reče Bastijan začuđeno. Nije znao šta da radi sa ovim darom. Da je to barem nešto živo!

Dok je još razmišljao, što je Mesečevo dete verovatno i očekivalo od njega, iznenada je na ruci osetio nežno golicanje. Pogledao je malo bolje.

„Pogledaj, Mesečevo dete!“, šaputao je. „Pa ovo počinje da tinja i svetluca! I tu se – vidiš li – pojavljuje majušni plamen. Ne, pa to je klica! Mesečevo dete, pa to uopšte nije zrno peska! To je svetleće seme, koje počinje da klija!“

„Dobro si to uradio, moj Bastijane!“, začuo je njen glas. „Vidiš, kako je to lako za tebe.“

Tačkica na Bastijanovom dlanu zračila je jedva vidljivim sjajem, koji je brzo rastao i u baršunastom mraku obasjavao dva tako različita dečija

lica, nadneta nad čudom.

Bastijan je polako povukao ruku i svetleća tačka je ostala da lebdi između njih kao mala zvezda.

Klica je nicala tako brzo da se mogao posmatrati njen rast. Izbijalo je lišće i stabljike, nicali su pupoljci koji su se otvarali u divne fluorescentne cvetove, višebojne i blistave.

Već su se rađali mali plodovi koji su, čim bi sazreli, eksplodirali kao minijaturne rakete i poput iskričave šarene kiše sejali oko sebe novo seme.

Iz novog semena ponovo su rasle biljke, ali ove su imale drugačiji oblik. Neke su ličile na lepezastu paprat ili male palme, okrugle kaktuse, rastaviće ili kvrgasto malo drveće. Svaka biljka sijala je i blistala drugom bojom.

Ubrzo se baršunasta tama oko Bastijana i Mesečevog deteta, ispod i iznad njih i sa svih strana, ispunila blistavim biljkama, koje su brzo nicala i bujale. Lopta sjajnih boja, novi, svetlucavi svet lebdeo je Ni u čemu, i rastao, i rastao. A u samom središtu sedeli su Bastijan i Mesečevo dete držeći se za ruke, zadivljeno posmatrajući čudesni prizor.

Činilo se da biljke neumorno stvaraju uvek nove oblike i boje. Otvarali su se sve veći cvetni pupoljci i stvarali sve bogatiji i bogatiji bokori. Sve ovo odvijalo se u potpunoj tišini.

Posle izvesnog vremena neke biljke su već dostigle visinu suncokreta, a druge su bile čak velike kao voćke. Bilo je tu lepeza od smaragdnozelenog lišća, ili cvetova nalik na paunovo perje pokriveno očima duginih boja. Drugo rastinje podsećalo je na pagode poput otvorenih kišobrana, napravljenih od ljubičaste svile. Nekoliko providnih debelih stabala, isprepletenih poput pletenica, izgledalo je kao da su od ružičastog stakla iz kojih zrači svetlost. Bilo je velikih bokora nalik na krupne grozdove plavih i žutih lampiona. Na nekim mestima hiljade malih zvezdastih cvetova visile su kao blistavosrebrnasti vodopadi, ili kao tamnozlatne zavese od zvončića sa velikim prašnicima kao kićankama. Ove svetleće noćne biljke rasle su sve bujnije i sve gušće, i malo-pomalo isprepletale su se međusobno u

divan splet blagog svetla.

„Moraš svemu ovom dati ime!“, šapnu mu Mesečevo dete.

Bastijan klimnu glavom. „Noćna šuma Perelin“, reče.

On pogleda Detinju Caricu u oči – i ponovo mu se dogodilo isto kao i prvi put kada su razmenili poglede. Sedeo je kao začaran, gledao ju je, i nije bio kadar da skrene svoj pogled sa nje. Prvi put ju je video kada je bila nasmrt bolesna, ali sada je bila mnogo, mnogo lepša. Njena poderana haljina bila je opet kao nova, a na besprekornoj belini svile i njene duge kose svetlucao je odsjaj raznobojnog, blagog svetla. Njegova želja se ispunila.

„Mesečevo dete“, promrmljao je Bastijan ošamućeno, „jesi li sada zdrava?“

Ona se nasmešila.

„Zar ne vidiš i sam, moj Bastijane?“

„Želeo bih da ovaj trenutak zauvek traje“, rekao je.

„Trenutak je večan“, odgovorila je.

Bastijan je ćutao. Nije razumeo njen odgovor, ali nije bio raspoložen da o tome razbija glavu. Želeo je samo da sedi kraj nje i gleda je.

Bujajući, gustiš svetlucavih biljaka je malo-pomalo stvorio gustu živu ogradu, tkanje blistavih boja, koje ih je zaogrnilo poput velikog, okruglog šatora od čarobnih tepiha. Tako Bastijan nije obraćao pažnju na ono što se dešavalo napolju. Nije znao da je Perelin sve više rastao i rastao, a da su pojedine biljke postajale sve veće. I dalje je malo blistavo semenje padalo kao kiša na tlo, da bi iz njega opet nikle nove klice.

Bastijan je sedeo zagledan u Mesečevo dete.

Nije mogao da kaže koliko je vremena prošlo kada mu Mesečevo dete prekri rukom oči.

„Zašto si dozvolio da tako dugo čekam na tebe?“, čuo je njene reči. „Zašto si me prisilio da odem kod Starca sa Lutajućih planina? Zašto nisi došao kada sam te zvala?“

Bastijan se zagrcnu.

„To je bilo zato...“, prozbori smeteno. „Mislio sam... imao sam

mnogo razloga, i straha... ali, u stvari, stideo sam se sebe, Mesečevo dete.“

Povukla je svoju ruku i pogledala začuđeno.

„Stideo? Zašto?“

Pa, zato“, snebivao se Bastijan, „što sam mislio da svakako očekuješ nekoga ko bi ti više odgovarao.“

„A ti?“, pitala je. „Zar mi ti ne odgovaraš?“

„U stvari“, zamuca Bastijan i oseti da je pocrveneo, „hteo sam da kažem, očekivala si možda nekog hrabrog, jakog i lepog – nekog princa ili slično – u svakom slučaju, ne nekog poput mene.“

Oborio je pogled i ponovo začuo kako se smeje na tih, milozvučan način.

„Vidiš“, reče, „sada mi se i smeješ.“

Dugo je vladala tišina i kada je Bastijan konačno odlučio da dignu pogled, video je da se nagnula nad njim. Lice joj beše ozbiljno.

„Pokazaću ti nešto, moj Bastijane“, rekla je. „Pogledaj me u oči!“

Bastijan je poslušao, mada mu je srce lupalo i malo mu se od toga zavrtelo u glavi.

U zlatnom ogledalu njenih očiju ugledao je jednu priliku, najpre još malu, koja kao da dolazi iz velike daljine, koja je malo-pomalo bivala sve veća i jasnija. Bio je to dečak otprilike njegovih godina, ali vitak i čudesne lepote. Njegovo držanje bilo je ponosito i uspravno, lice plemenito, uzano i muževno. Izgledao je kao mladi princ sa Istoka. Imao je turban od plave svile, od koje je bila i njegova srebrom optočena jakna, koja mu je dopirala do sredine kolena. Nosio je visoke crvene čizme od fine meke kože povijenih vrhova. Bio je zaogrnut blistavosrebrnim ogrtačem, dugim do zemlje, visoko podignute kragne. Ipak, najlepše od svega bile su njegove ruke, koje su izgledale fino i otmeno, a u isto vreme i neobično snažno.

Bastijan je posmatrao sliku sa divljenjem i ushićenjem. Nije mogao da je se nagleda. Upravo je hteo da upita ko je ovaj lepi mladi kraljević, kada mu brzo, poput munje, prođe kroz glavu pomisao da je to baš on – on lično.

Bio je to njegov vlastiti odraz u očima Mesečevog deteta!

Teško je rečima opisati šta se u tom trenutku zbivalo u njemu. To je bilo oduševljenje koje ga je kao u besvesnom stanju odnelo daleko od njegovog tela, a kada se ponovo vratio, shvatio je da je postao onaj lepi dečak, čiju je sliku video u njenim očima.

Pogleda niz svoje telo, sve je bilo onako kako je video u očima Mesečevog deteta: fine, meke čizme od crvene kože, plava srebrom optočena jakna, turban, dugi blistavi ogrtač. Koliko je mogao da vidi, takva je bila cela njegova figura i koliko je mogao da oseti rukama – i njegovo lice. Sa čuđenjem je posmatrao svoje ruke.

Okrenuo se Mesečevom detetu.

Ali, nje više nije bilo!

Bio je sam u kružnom prostoru, koji je stvorio tinjajući gustiš biljaka.

„Mesečevo dete!“, povikao je. „Mesečevo dete!“ Nije dobio odgovor.

Seo je osećajući se bespomoćno. Šta sada da učini? Zašto ga je ostavila? Kuda bi trebalo da krene, ako je uopšte mogao da ode nekud, ako nije uhvaćen u zamku?

Dok je tako sedeo i pokušavao da shvati šta je navelo Mesečevo dete da ga napusti bez objašnjenja i pozdrava, prstima se poigravao sa zlatnom amajlijom koja mu je visila oko vrata.

Posmatrao ju je, odjednom ispusti krik iznenađenja.

To je bio Aurin, medaljon, Sjaj, znak Detinje Carice i svako ko bi ga nosio postajao je njen zamenik! Mesečevo dete dalo mu je moć nad svim bićima i stvarima u Fantaziji. I sve dok bude nosio ovaj znak, ona će neprestano biti s njim.

Bastijan je dugo posmatrao dve zmiје, jednu svetlu, drugu tamnu, koje su jedna drugoj zagrizle rep i oblikovale oval. Zatim je okrenuo medaljon i na svoje čuđenje našao natpis na drugoj strani. Bile su to četiri kratke reči, ispisane čudnim kitnjastim slovima:

Učini
Ono što
Želiš

Do sada o ovome nije bilo govora u Beskrajnoj priči. Zar Atrej nije primetio ovaj natpis?

Ali, to sada nije bilo važno. Jedino je bilo bitno da su reči izražavale dozvolu, gotovo poziv da učini sve što želi.

Bastijan priđe zidu od biljaka blistavih boja, kako bi video da li i gde može da se provuče, i sa zadovoljstvom zaključio da se zid, kao zavesa, mogao bez napora povući u stranu. Dečak kroči napolje.

U međuvremenu se neprestano nastavljao nežni, ali u isto vreme nezadrživ, rast noćnih biljaka i Perelin je postajao šuma, koju pre Bastijana nije videlo nijedno ljudsko oko.

Najveća debla sada su bila visoka i debela poput crkvenih tornjeva – pa ipak su i dalje rasla bez prestanka. Na nekim mestima su ovi ogromni stubovi mlečnog odsjaja stajali već tako blizu jedan drugog da nije bilo moguće provući se između njih. A novo seme padalo je i dalje kao iskričava kiša.

Dok je Bastijan išao ovom svetlucavom šumom, pokušavao je da ne zgazi tinjajuće izdanke na tlu, ali to se ubrzo pokazalo neizbežnim. Jednostavno nije bilo nijedne stope zemlje, na kojoj nije nešto nicalo. Zbog toga je bezbrižno išao dalje, onuda gde su mu ogromna debla omogućavala da prođe.

Bastijan je uživao u tome što je lep. Uopšte mu nije smetalo što nije bilo nikoga ko bi mu se divio. Naprotiv, bio je radostan što ovo zadovoljstvo ima samo za sebe. Uopšte mu nije nedostajalo divljenje onih koji su ga do sada ismejivali. Sada više ne. Mislio je na njih gotovo sa sažaljenjem.

U ovoj šumi u kojoj nije bilo ni godišnjih doba, ni smene dana i noći,

osećanje vremena bilo je sasvim drugačije od svega što je Bastijan do sada podrazumevao pod tim. Nije znao koliko dugo već tako hoda. Malo-pomalo, radost, koju je osećao zbog svoje lepote, pretvarala se u nešto drugo. To osećanje postalo je nešto uobičajeno. Ne može se reći da je zbog toga bio manje srećan, već mu se samo činilo da nikada nije bio drugačiji.

Za to je postojao razlog koji je Bastijan trebalo da otkrije mnogo, mnogo kasnije i o kome za sada ništa nije naslućivao. Lepota koja mu je darovana učinila je da malo-pomalo zaboravi kako je jednom bio debeo i imao iks-noge.

I da je znao šta se dešava, svakako da ne bi zažalio za ovom uspomenom. Međutim, zaborav je došao sasvim neprimetno. Kada su uspomene sasvim nestale, činilo mu se da je oduvek izgledao ovako kao sada. Upravo time bila je ispunjena njegova želja da bude lep, jer neko ko je oduvek lep više nema želju za tim.

Došavši do tog saznanja, osetio je čak izvesno nezadovoljstvo i u njemu se probudila nova želja. U stvari, biti samo lep nije prava stvar! Želeo je da postane i snažan, snažniji od svih. Najjači na svetu!

Dok je sve dublje ulazio u Noćnu šumu Perelin, počeo je da oseća glad. Tu i tamo ubrao je nekoliko čudnovato oblikovanih i svetlucavih voćki i oprezno ih probao da vidi da li su za jelo. Ne samo da su bile jestive, ustanovio je sa zadovoljstvom, već su imale i izvanredan ukus: neke opor, neke sladak, neke malo gorak, ali sve su bile vrlo ukusne. Idući jeo je jednu za drugom i osetio pri tom kako se neka čudnovata snaga razliva po njegovim udovima.

U međuvremenu, svetlucavo šiblje šume izraslo je tako gusto oko njega da mu je na sve strane zatvaralo pogled. Povrh toga, sa vrha rastinja počese da izbijaju lijane i puzavice i da se prepliću sa šibljem stvarajući neprohodan gustiš. Udarajući ivicom šake, Bastijan je krčio sebi put. Šipražje se lomilo kao da ga seče mačeta, vrsta kratke sablje koja se koristi u prašumi. Prolaz se odmah ponovo zatvarao za njim kao da ga nikada nije bilo.

Išao je dalje, ali mu je zid od ogromnog drveća, čija su stabla bila gusto zbijena jedno uz drugo, zakrčio put.

Bastijan je zgrabio dva stabla – i savio ih u stranu! Procep se bešumno ponovo zatvorio za njim. Bastijan uskliknu od radosti. Bio je gospodar prašume!

Izvesno vreme zabavljao se krčeći sebi put kroz džunglu kao slon koji je čuo veliki zov. Snaga mu nije jenjavala, nije morao da zastane ni trenutak da bi predahnuo. Nije ga žigalo sa strane, srce mu nije lupalo, pa čak se nije ni oznojio.

Ali, na kraju se zadovoljio i poželeo da Perelin, svoje carstvo, pogleda jednom sa visine, kako bi video dokle se prostire.

Ispitivački je pogledao nagore, pljunuo u šake, zgrabio jednu lijanu i podigao se uvis, penjući se isključivo rukama, ne koristeći noge, baš kao što je video kod akrobata u cirkusu. Za trenutak mu se, kao bleđa uspomena iz prošlosti, javi slika dečaka koji se na času fiskulture klata kao džak brašna na kraju konopca, dok se ceo razred kikoće od veselja. Morao je da se nasmeši. Sigurno bi zinuli od čuda kada bi ga videli. Bili bi ponosni što ga poznaju. Ali, on ih ne bi ni pogledao.

Ne zaustavljajući se nijedan jedini put, stiže konačno do grane sa koje je visila lijana i zajaha je. Grana je bila debela kao bure i zračila je fluorescentnom crvenkastom bojom. Bastijan se oprezno podignu, i držeći ravnotežu, krenu ka stablu drveta. I ovde su mu gusto isprepletane puzavice preprečile put, ali on s lakoćom raskrči prolaz.

Stablo je i u ovim visinama bilo toliko veliko da ga ni petoro ljudi ne bi moglo obuhvatiti rukama. Bastijan nije mogao da dopre do druge, nešto više grane koja je rasla s druge strane stabla. Skočio je, uhvatio se za neku puzavicu i zanjihao tamo-amo sve dok se jednim odvažnim skokom ne nađe na drugoj grani. Odatle se popeo na jednu još višu granu. Sada je bio vrlo visoko, najmanje sto metara od zemlje, ali su mu tinjajuće grane i lišće zaklanjali pogled nadole.

Tek kada je otprilike dosegao dva puta veću visinu, tu i tamo se ukazaše slobodna mesta odakle je mogao da pogleda unaokolo. Međutim, tek sada penjanje postade teško, jer je bilo sve manje grana i grančica. Kada se gotovo našao pri samom vrhu, morao je da stane, jer nije bilo ničega za šta bi mogao da se uhvati osim golog, glatkog stabla, debelog poput bandere.

Bastijan je pogledao uvis i primetio da se ovo stablo ili stabljika završava ogromnim, tamnocrvenim cvetom na dvadeset metara od njega. Dečaku nije bilo jasno kako da stigne do njega, ali morao je da ide dalje, jer nije želeo tu da ostane. Zato je obuhvatio stablo rukama i uspuzao se poslednjih dvadeset metara kao akrobata. Stablo se njihalo tamo-amo i povijalo kao vlat trave na vetru.

Napokon je stigao do ispod samog cveta, koji je bio otvoren na vrhu kao lala. Uspeo je da provuče ruku između cvetnih latica i da se uhvati za njih. Zatim ih je još više raširio i popeo se na cvet.

Jedan trenutak je ostao da sedi, jer se sada ipak malo zadihao. Onda se pridigao i pogledao unaokolo preko ruba ogromnog, blistavocrvenog cveta, nalik korpi na jarbolu.

Prizor je bio neopisiv u svojoj veličanstvenosti!

Biljka u čijem je cvetu stajao bila je jedna od najviših u celoj prašumi, tako da je njegov pogled dopirao veoma daleko. Nad njim se još uvek prostirala baršunasta tama noćnog neba bez zvezda, ali pod njim, koliko god je pogled dopirao, krošnje Perelina su se prelivale u takvim bojama da mu je zastao dah.

Bastijan je dugo stajao i upijao ovu sliku. To je bilo njegovo carstvo! On ga je stvorio! On je bio gospodar Perelina.

I još jednom se njegov kliktaj sreće razleže daleko iznad prašume.

A noćne biljke su nemo rasle i dalje, polako ali nezadrživo.

XIV

Goab, Pustinja boja

Ljuljuškajući se nakon što je dubokim snom spavao dugo u ogromnom blistavo-crvenom cvetu, Bastijan otvori oči i vide iz-nad sebe isti onaj baršunastocrni nebeski svod. Proteže se i zadovoljno oseti čudotvornu snagu u svojim udovima.

U njemu se opet zbilja promena, a on toga nije bio svestan. Ispunila mu se želja da bude snažan.

Kada je ustao i pogledao unaokolo preko latica ogromnog cveta, ustanovio je da je Perelin očigledno malo-pomalo prestao da raste. Noćna šuma se nije mnogo promenila. Bastijan nije znao da to ima veze sa ispunjenjem njegove želje i da je istovremeno bilo izbrisano sećanje na njegovu slabost i nespretnost. Bio je lep i snažan, ali to mu nekako nije bilo dovoljno. Sada mu se to čak činilo pomalo bolećivim. Biti lep i snažan vredelo je samo ako se čovek uz to i očeliči, postane žilav poput Spartanaca. Na primer, kao Atrej. Ali, za to mu se među ovim blistavim cvećem nije pružala prilika, jer je samo trebalo da posegne za voćem.

Prvi zraci zore, nežni i sedefasti, zaigrali su na istočnom horizontu Perelina. Što su jutarnji zraci bili svetliji, to je bledeo fluorescentni sjaj noćnih biljaka.

„Dobro je“, reče Bastijan glasno, „već sam pomislio da ovde neće nikada svanuti.“

Sedeo je u cvetu i razmišljao šta bi sada želeo da učini. Da se spusti dole i nastavi da šeta? Naravno, kao gospodar Perelina, mogao je da krči sebi put svuda, kud god bi mu se prohtelo da ode. Mogao je da šeta po šumi danima, mesecima, možda čak i godinama. Ova prašuma je bila

toliko velika da možda nikada ne bi našao put iz nje. Ma koliko noćne biljke bile lepe, Bastijanu za večni boravak u šumi to baš nije bilo nešto naročito. Proputovati pustinju, najveću pustinju Fantazije, to bi naravno bilo nešto sasvim drugo. Da, to bi bilo nešto čime bi se čovek zaista mogao ponositi.

U tom trenutku osetio je kako snažan potres ljulja biljku. Stablo se nagnulo i začuo je potmuo zvuk lomljenja. Bastijan je morao da se drži kako ne bi ispao iz cveta, koji je sve više klonuo i već se našao u vodoravnom položaju. Pred njim se ukaza strašna slika.

Sunce je u međuvremenu izašlo i obasjalo sliku uništenja. Jedva da je nešto preostalo od snažnih noćnih biljaka. Mnogo brže nego što su rasle, one su se sada pod jarkim svetlom sunca pretvarale u prah i fini raznobojni pesak. Samo su tu i tamo izranjali panjevi ogromnog drveća da bi se zatim srušili kao isušene peščane kule. Izgleda da je poslednja biljka koja je odolevala bila ona u kojoj je Bastijan sedeo. Kada je pokušao da se uhvati za latice, one počеше da se mrve u njegovim rukama, nestajući u obliku prašine. Sada, kada mu više ništa nije skrivalo pogled nadole, video je na kojoj se vrtoglavoј visini nalazi. Ako nije hteo da se izlaže opasnosti da se surva, morao je da se spusti što brže, jer drvo samo što se nije srušilo.

Oprezno, kako ne bi izazvao nepotrebne potrese, izašao je iz cveta i opkoračio stablo, koje je bilo potpuno povijeno, kao štap za pecanje. Tek što je to uradio, iznad njega se otkide ceo cvet i u padu se pretvori u oblak crvenog peska.

Bastijan se veoma oprezno kretao dalje. Mnogi ne bi mogli da podnesu pogled u strašni ponor i srušili bi se obuzeti panikom, ali Bastijan, zahvaljujući čeličnim žvcima, uopšte nije osećao nesvesticu. Znao je da biljka može da se slomi ako učini neki nesmotren pokret. Opasnost mu to nije dozvoljavala. Polako se pomerao dalje, konačno stiže do mesta gde se stablo opet uspravljalo. Obuhvatio ga je rukama i klizio nadole santimetar po santimetar. Više puta bivao je zasut velikim oblacima obojenog praha. Više nije bilo grana, a preostali patrljci bi se raspadali čim bi Bastijan pokušao da se osloni o njih. Što je niže silazio, stablo je postajalo sve deblje, tako da više nije mogao da ga obuhvati rukama. Pa ipak, još uvek se nalazio visoko iznad tla. Zastade da

razmisli kako da stigne dole.

Međutim, novi potres koji je zaljuljao ogromni panj oslobodio ga je daljeg razmišljanja. Ono što je preostalo od stabla, rasulo se i stvorilo kupasto brdo, niz koje se Bastijan vrtoglavo skotrlja, pri čemu se nekoliko puta prevrnuo preko glave da bi se konačno zaustavio u njegovom podnožju. Umalo ga nije zatrpala lavina obojene prašine, ali on se probio, ispljunuo pesak iz usta i istresao ga iz ušiju i sa odeće. Zatim pogleda oko sebe.

Prizor koji je ugledao bio je neopisiv: pesak se svuda kretao poput spore reke. U čudnovatim kovitlacima i strujama tekao je tamo-amo i stvarao brda i dine različitih oblika i veličina u svim bojama. Svetloplavi pesak slivao se u svetlo-plavu gomilu, zeleni u zelenu i ljubičasti u ljubičastu. Perelin, Noćna šuma je nestala i postala pustinja, i to kakva!

Bastijan se ispeo na dinu od skerletnog peska i ugledao oko sebe brežuljke i brežuljke u svim bojama, koje se samo mogu zamisliti. Jer, svaki brežuljak je imao svoju boju, koja se više nije pojavljivala ni kod jednog drugog brega. Jedan je bio kobaltnoplavi, drugi žut kao šafran, iza njega je svetleo brežuljak grimiznocrvene boje, indigo-plave i boje zelenih jabuka, nebeskoplav i narandžast, ružičast poput breskve i boje sleza, tirkiznoplavi i ljubičast kao jorgovan, zelen poput mahovine i boje rubina, mrkožut i indijskožut, cinober i plav. I tako s kraja na kraj horizonta, dokle god je pogled dopirao. Zlatni i srebrni potoci tekli su između brežuljaka i delili jednu boju od druge.

„Ovo“, reče Bastijan glasno, „ovo je Goab, Pustinja boja!“

Sunce se dizalo sve više i više i toplota je postala nepodnošljiva. Vazduh je počeo da treperi iznad obojenih peščanih dina i Bastijan je postao svestan da je sada zaista dospeo u težak položaj. Nije mogao da ostane u ovoj pustinji, to je izvesno. Ako mu ne pođe za rukom da brzo izađe odavde, umreće od gladi i žeđi.

Nesvesno je posegnuo za znakom Detinje Carice na svojim grudima u nadi da će ga on voditi. Onda je odvažno krenuo.

Penjao se sa jedne dine na drugu i tonuo u pesak silazeći sa njih. Tako je sporo prolazio sat za satom a on nije video pred sobom ništa drugo osim beskrajnog niza brežuljaka. Jedino su se boje stalno

menjale. Neverovatna telesna snaga više mu nije bila od koristi, jer se beskrajni pustinje ne mogu savladati snagom. Vazduh je bio nalik na užareni dah pakla i gotovo se nije moglo disati. Jezik mu se zalepio za nepce a niz lice mu se slivali potoci znoja.

Sunce postade vatreni vrtlog na sredini neba. Već dugo je ono bilo na istom mestu i činilo se kao da stoji. Ovaj pustinjski dan trajao je isto toliko dugo kao noć u Perelinu.

Bastijan je išao sve dalje i dalje. Njegove oči su gorele a jezik mu je bio poput komada kože. Ali, nije se predavao. Telo mu se isušilo, a krv se tako zgusnula da je jedva proticala venama. Bastijan je nastavio da ide, polako, korak po korak, ne žureći i ne zastajkujući, kao što čine svi iskusni putnici u pustinji. Nije obraćao pažnju na žeđ koja je mučila njegovo telo. U njemu se probudila volja, čvrsta kao čelik, tako da nisu mogli da ga savladaju ni umor, ni odricanja.

Prisetio se kako su ranije mogli brzo da ga obeshrabre. Započinjao je sto stvari i ostavljao ih čim bi naišao na prvu malu teškoću. Stalno se brinuo da li će imati dovoljno hrane, plašio se bolesti ili je strahovao da će morati da podnosi bol. Sve to ostalo je daleko za njim.

Još niko pre njega nije se usudio da pređe preko Pustinja boja Goab, niti će se iko usuditi da to učini u budućnosti.

I verovatno niko neće ni saznati ništa o tome.

Ova poslednja misao ispuni Bastijana žaljenjem. Ali, to je bilo moguće. Sve je govorilo u prilog tome da je pustinja Goab bila tako nezamislivo velika da nikada neće stići do njenog kraja. Nije ga plašila pomisao da će umreti pre ili kasnije uprkos svojoj izdržljivosti. Podneće smrt mirno i dostojanstveno kao lovci Atrejevog naroda. Ali, kako se nikad niko neće usuditi da kroči u ovu pustinju, nikada se neće saznati kako je Bastijan skončao. Ni u Fantaziji, a ni kod kuće. Jednostavno će misliti da je nestao i niko neće saznati da je ikada stigao u carstvo Fantazije i pustinju Goab.

Dok je tako išao i razmišljao, odjednom mu sinu ideja. Cela Fantazija, rekao je sebi, bila je sadržana u onoj knjizi u kojoj je pisao Starac sa Lutajućih planina. A ta knjiga bila je Beskrajna priča, koju je on lično čitao na tavanu. Možda je sve ovo što je sada doživljavao bilo

zapisano u knjizi. I, moglo bi se vrlo lako dogoditi da će neko jednom čitati tu knjigu – možda je neko čita upravo sada. U tom slučaju možda postoji mogućnost da tom nekom da znak.

Peščani brežuljak, na kome je Bastijan stajao, bio je marinsko-plave boje. Azurni brežuljak i žarkocrvenu dinu delila je samo mala udolina. Bastijan dođe do dine, zahvati obema rukama crveni pesak i odnese ga do plavog brežuljka. Onda posu pesak na padinu i načini liniju. Vрати se, donese opet crveni pesak i ponovi to nekoliko puta. Ubrzo je peskom napisao tri ogromna crvena slova na plavoj pozadini:

B B B

Zadovoljno je posmatrao svoje delo. Ovaj znak nije mogao da previdi nijedan čitalac Beskrajne priče. Ma šta da se njemu samom dogodi, znaće se gde je ostao.

Seo je na vrh žarkocrvenog brda gde se malo odmarao. Tri slova su se sijala na jarkom pustinjskom suncu.

Ponovo je u njemu bila izbrisana uspomena na Bastijana iz čovečijeg sveta. Zaboravio je da je ranije bio osetljiv, ponekad čak i bolećiv. Žilavost i čvrstina ispunjavali su ga ponosom. Ali, već se javila nova želja.

„Istina, ne plašim se“, rekao je glasno, kao što je imao naviku, „ali ono što mi nedostaje je prava hrabrost. Izdržati odricanja i podneti napore je sjajna stvar. Ali, smelost i hrabrost su ipak nešto drugo! Želeo bih da uletim u pravu avanturu, koja zahteva ogromnu hrabrost. Ali, u pustinji se niko ne može sresti. Bilo bi fantastično naići na neko opasno biće – ne bi moralo da bude tako odvratno kao Igramul, možda još mnogo opasnije. Trebalo bi da bude lepo i istovremeno najopasnije stvorenje Fantazije. A ja bih mu stao na put i...“

Bastijan više nije stigao da kaže, jer u istom trenutku oseti kako pod njim zadrhta pustinjsko tlo. Bilo je to tako duboka tutnjava, da se više osećala nego što se čula.

Bastijan se okrenu i daleko na horizontu pustinje ugleda jednu pojavu, koju sebi nije mogao da objasni u prvom trenutku. U daljini je jurilo nešto nalik na vatrenu loptu. Krećući se neverovatnom brzinom, lopta načini veliki krug oko mesta gde je sedeo Bastijan, a zatim

iznenada krenu pravo ka njemu. U vazduhu, koji je treperio od jare, svi obrisi su titrali kao plamen, tako da je biće izgledalo kao vatreni demon koji igra.

Bastijana obuze strah i još pre nego što je čestito razmislio, potrča u udolinu između crvene i plave dine kako bi se sakrio od vatrog bića, koje je jurilo ka njemu. Ali, tek što se našao dole, Bastijan se postide svog straha i potisnu ga u sebi.

Posegnu za Aurinom na svojim grudima i oseti kako sva hrabrost, koju je poželeo, teče u njegovo srce i ispunjava ga potpuno.

Onda ponovo začu duboku tutnjavu, od koje je drhtalo pustinjsko tlo, ali ovoga puta vrlo blizu. Pogledao je uvis.

Na vrhu žarkocrvene dine stajao je ogroman lav. Zaklanjao je sunce tako da mu je moćna griva gorela oko lavljeg lica kao plameni venac. Ali, ni ova griva, ni ostalo krzno nisu bili žuti kao što je inače slučaj kod lavova, već isto tako žarkocrvene boje, kao pesak na kome je životinja stajala.

Izgleda da lav nije primetio dečaka, tako majušnog u poređenju sa njim, koji je stajao u udolini između dve dine, već je gledao crvena slova, koja su prekrivala susedni brežuljak. A onda ponovo zarika moćno poput tutnjave: „Ko je ovo uradio?“

„Ja“, reče Bastijan.

„I šta to znači?“

„To su moji inicijali“, odgovorio je Bastijan, „zovem se Bastijan Baltazar Buks.“

Lav ga tada pogleda prvi put i Bastijan je imao osećaj kao da ga je zaogrnuo plameni ogrtač u kome će izgoreti. Ali, ovo osećanje je ubrzo nestalo i on odole pogledu lava.

„Ja sam“, reče moćna životinja, „Graograman, gospodar Pustinja boja. Poznat sam i pod imenom Mnogobojna smrt.“

Još uvek su gledali jedan drugog i Bastijan je osećao smrtonosnu snagu, kojom su zračile njegove oči.

To je bilo nevidljivo odmeravanje snaga. Ali, na kraju je lav oborio pogled. Sporim, kraljevskim pokretima je sišao sa dine. Kada je

zakoračio na marinskoplavi pesak, on je promenio boju, tako da su njegovo krzno i griva takođe postali plavi. Ogromna životinja zastade za trenutak pred Bastijanom, koji ju je gledao odozdo kao miš mačku, a zatim Graograman iznenada leže i do zemlje spusti glavu pred dečakom.

„Gospodaru“, reče, „ja sam tvoj sluga i nestrpljivo čekam tvoje zapovesti!“

„Hteo bih da izađem iz ove pustinje“, objasnio je Bastijan. „Možeš li da mi učiniš to?“

Graograman zatrese grivom.

„Ne, gospodaru, ja to ne mogu da učinim.“

„Zašto?“

„Zato što sa sobom nosim pustinju.“ Bastijan nije shvatao lava.

„Zar ne postoji neko drugo biće“, upita, „koje bi moglo da me odvede odavde?“

„Kako bi to bilo moguće, gospodaru“, odgovorio je Graograman, „tamo gde sam ja, tu nadaleko ne može da opstane nijedno živo biće. Dovoljna je samo moja prisutnost pa da se čak najmoćnija i najstrašnija stvorenja u krugu od hiljadu milja pretvore u gomilicu pepela. Zato me nazivaju Mnogobojna smrt i Kralj Pustinje boja“.

„Varaš se“, rekao je Bastijan, „u tvom kraljevstvu ne sagori svako biće. Ja, na primer, odolevam, kao što vidiš.“

„Zato što nosiš Sjaj, gospodaru. Aurin te štiti – čak i od najsmrtonosnijeg stvorenja Fantazije, od mene.“

„Hoćeš da kažeš da bih se, da nemam medaljon, pretvorio u gomilicu pepela?“

„Tako je gospodaru. To bi se dogodilo, čak i kad bi meni lično bilo žao. Jer ti si prvo i jedino stvorenje koje je ikada razgovaralo sa mnom.“

Bastijan posegnu za znakom.

„Hvala, Mesečevo dete!“, reče tiho.

Graograman se ponovo uspravio do svoje pune visine i pogledao dole na Bastijana.

„Verujem, gospodaru, da imamo o mnogo čemu da razgovaramo.“

Možda mogu da ti otkrijem tajne koje ne poznaješ. A možda možeš i ti meni da objasniš zagonetku mog postojanja, koja je za mene tajna.“

Bastijan klimnu glavom.

„Ako je moguće, zamolio bih te prvo da nešto popijem. Vrlo sam žedan.“

„Tvoj sluga sluša i pokorava se“, odgovorio je Graograman. „Da li bi, gospodaru, blagoizvoleo da sedneš na moja leđa? Odneću te u svoj dvorac, gde ćeš naći sve što ti je potrebno.“

Bastijan se vinu na leđa lava. Obema rukama se čvrsto uhvatio za njegovu grivu u kojoj su pojedini pramenovi goreli kao tanak visok plamen. Graograman okrenu glavu ka njemu.

„Čvrsto se drži, gospodaru, jer ja sam brz trkač. I, moliću te još nešto, gospodaru: sve dok si u mom kraljevstvu ili čak sa mnom, obećaj mi da nipošto, ni za trenutak, nećeš skinuti medaljon koji te štiti!“

„Obećavam ti“, reče Bastijan.

Tada lav krenu, isprva još polako i dostojanstveno, a zatim sve brže i brže. Bastijan je začuđeno posmatrao kako su krzno lava i njegova griva menjali boju na svakom novom peščanom brežuljku, uvek u skladu sa bojom dine. Graograman je silovitim skokovima prelazio sa jednog vrha na drugi, jurio tako brzo da su njegove velike šape jedva dodirivale tlo. A krzno mu je sve brže i brže menjalo boju, sve dok Bastijanu nije počelo da treperi pred očima jer je video sve boje odjednom, kao u dugi. Morao je da zatvori oči. Pakleno vreli vetar fijukao mu je oko ušiju i trzao mu ogrtač, koji je lepršao za njim. Osetio je pokrete mišića u telu lava i mirisao zamršenu grivu, koja je širila opor, uzbudljiv miris. Dečak je ispustio prodoran, pobjednički krik, nalik kriku ptice grabljivice, a Graograman mu odgovori rikom od koje pustinja zadrhta. U ovom trenutku njih dvojica bili su jedno, ma koliko da je inače bila razlika među njima. Bastijan je bio kao opijen.

On dođe sebi tek onda kada začu Graogramanove reči: „Stigli smo, gospodaru. Da li bi blagoizvoleo da siđeš?“

Jednim skokom Bastijan se spusti sa leđa lava na peščano tlo. Pred sobom ugleda krševito brdo od crnog stenja – ili su to bile ruševine

nekog starog rudnika? Nije znao šta je, jer je kamenje ležalo ili razbacano unaokolo, napola prekriveno šarenim peskom, ili oblikovalo sada već razrušene svodove, zidove, stubove i terase, izbrazdane dubokim pukotinama i tako glatke, kao da je jednom davno peščana oluja uglačala sve njihove uglove i neravnine.

„To, gospodaru“, čuo je glas lava kako kaže, „to je moj dvorac i moj grob. Uđi unutra i budi dobrodošao kao prvi i jedini Graogramanov gost.“

Sunce se, onako veliko i bledožuto, nagnulo ka horizontu izgubivši svoju ognjenu snagu. Bastijan je očigledno jahao mnogo duže nego što mu se činilo. Srubljeni stubovi ili ostaci stena, ma šta da je bilo, bacali su duge senke. Ubrzo će pasti večer.

Dok je sledio lava kroz taman zasvođen prolaz, koji je vodio u unutrašnjost Graogramanovog dvorca, Bastijanu se učinilo kao da su njegovi koraci manje energični, čak umorni i teški.

Prolazeći kroz jedan mračni hodnik, penjući se i silazeći niz mnoge stepenice, dospeli su do velikih vrata, čija su krila izgleda bila takođe napravljena od crne stene. Kada im se Graograman približio, ona se otvoriše sama od sebe, a kada je i Bastijan prošao kroz njih, ponovo se zatvoriše.

Nađoše se u jednoj velikoj dvorani ili, bolje rečeno, u pećini, koju je osvetljavalo na stotine visećih lampi, čiji su plamenovi ličili na igru raznobojnih plamenova u Graogramanovom krznu. U sredini se stepenasto uzdizala okrugla površina, na kojoj se nalazila gromada crne stene. Graograman ga pogleda gotovo ugaslim očima.

„Gospodaru, moj čas samo što nije kucnuo“, reče gotovo mrmljajući, „i ne preostaje nam vremena za razgovor. Ali, budi bez brige i čekaj na dan. Ono što se uvek događa, dogodiće se i ovog puta. I možda ćeš ti moći da mi kažeš zašto se to dešava.“

Onda pokaza glavom na mala vrata na drugom kraju pećine.

„Uđi tamo, gospodaru. Tamo ćeš naći sve spremno za tebe. Ova odaja čeka na tebe od pamtiveka.“

Bastijan krenu ka vratima, ali pre nego što ih otvori, on se još

jednom osvrnu. Graograman se spustio na gromadu crne stene i sada je i sam postao crn kao ona. Slabim, šaputavim glasom lav reče: „Počuj me, gospodaru. Moguće je da ćeš začuti zvuke koji će te uplašiti. Ali, budi bez brige! Ništa ti se ne može dogoditi sve dok nosiš Znak.“

Bastijan klimnu glavom i otvori vrata.

Soba u koju je ušao bila je divno okićena. Pod je bio prekriven mekim tepisima predivnih boja. Vitki stubovi, koji su držali zasvođenu tavanicu, bili su pokriveni zlatnim mozaikom, koji je mnogostruko prelamao raznobojnu svetlost lampi. U jednom uglu Bastijan ugleda širok divan sa mekim pokrivačima i jastucima svih vrsta i baldahinom od azurno-plave svile. U suprotnom uglu, u crnoj steni bio je isklesan veliki bazen u kome se pušila zlatnoblistava tečnost. Na jednom niskom stočiću stajale su zdele i činije sa jelom, bokal pića boje rubina i zlatan pehar.

Bastijan sede skrstivši noge i posluži se. Piće je imalo opor, divlji ukus i divno je gasilo žeđ. Nijedno od ovih jela nije mu bilo poznato. Čak nije mogao da kaže da li su to paštete, velike paprike ili orasi. Nešto je, doduše, nalikovalo dinjama i lubenicama, ali ukus je bio potpuno drugačiji, ljut i začinjen. Taj ukus je bio uzbudljiv i prijatan. Bastijan je jeo sve dok se nije zasatio.

Onda se skinuo – zadržao je na sebi samo amajliju – i ušao u bazen. Izvesno vreme se brčkao u plamenim talasima, prao se, gnjurao i pljuckao vodu kao morski konj. Onda je ugledao flaše čudnovatog izgleda, koje su stajale na ivici bazena. Pomisli da su to ulja za kupanje i usu od svakog pomalo u vodu. Zeleni, crveni i žuti plamenovi zacvrčali su na površini vode i suknu malo dima. Zamirisalo je na smolu i opore začine.

Konačno izađe iz vode, obrisa se pripremljenim mekim peškirimama i ponovo se obuče. Tada mu se učinilo kao da lampe u sobi ne gore više tako svetlo. A onda je do njega dopro zvuk, koji mu zaledi krv u žilama. Krckalo je i škripalo, kao da led razbija veliku stenu da bi sve tiše i tiše zvuk ječeći zamro.

Bastijan je osluškiavao dok mu je srce snažno lupalo. Setio se da mu je Graograman rekao da ne treba da se uznemirava.

Zvuk se više nije ponovio. Ali, tišina je bila gotovo još strašnija. Mora da sazna šta se to dogodilo!

Otvorio je vrata spavaće sobe i pogledao u veliku pećinu. Najpre nije otkrio nikakvu promenu osim što je svetlost lampi bila pomućena i pulsirala poput sve sporijih udaraca srca. Lav je još uvek ležao u istom položaju na gromadi crne stene i izgledalo je kao da gleda u Bastijana.

„Graogramane!“, tiho ga pozva Bastijan. „Šta se događa? Kakav je to bio zvuk? Jesi li to bio ti?“

Lav nije odgovarao, niti se micao, ali kada mu se Bastijan približio, primetio je da ga lav prati očima.

Sa oklevanjem je pružio ruku da bi pomilovao grivu, ali u trenutku kada ju je dodirnuo, ustuknuo je uplašeno. Bila je tvrda i hladna kao crna stena. Isto tako okamenjeni bili su njegova glava i kandže.

Bastijan nije znao šta da radi! Video je da su se polako otvorila kamena krila velikih vrata. Tek kada je zašao u dugi, mračni hodnik, upitao se šta će on, u stvari, napolju. U ovoj pustinji nije moglo biti nikog ko bi bio u stanju da spase Graogramana.

Ali, to više nije bila pustinja!

U noćnoj tami svuda je tinjalo i svetlucalo. Milioni majušnih biljnih zametaka nicali su iz zrna peska, koja su se opet pretvorila u semenje. Perelin, Noćna šuma, počeo je da raste iznova!

Bastijan je iznenada naslutio da postoji tajanstvena veza između Graogramanove okamenjenosti i ovog ovde. Ponovo se vratio u pećinu. Svetlost lampi treptala je nemoćno.

On se približi lavu, zagrlji njegov moćni vrat i priljubi lice uz obraz životinje. Sada su i oči lava bile crne i mrtve poput stene. Graograman se skamenio. Svetlost zatrepta još jednom, ugasi se i zavlada grobni mrak.

Bastijan je gorko plakao i skamenjeno lice lava postade mokro od njegovih suza. Na kraju, dečak se spusti na tlo između snažnih šapa i tako zaspao.

XV

Graograman, Mnogobojna smrt

„Moj gospodaru!“, zagrme glas lava. „Jesi li tako proveo celu noć?“

Bastijan se uspravi i protrlja oči. Sedeo je između lavljih kandži, a Graograman ga je posmatrao sa čuđenjem u očima. Njegovo krzno bilo je još uvek crno kao gromada crnog kamena na kojoj je sedeo, ali oči su mu blistale. Lampe u pećini su ponovo gorele.

„Ah“, zbunjeno je promućao Bastijan, „ja... ja sam pomislio da si se skamenio.“

„I jesam“, odgovorio je lav. „Umirem svaki dan kad padne noć i ponovo se budim svakog jutra.“

„Mislio sam da si se zauvek skamenio“, objasnio je Bastijan.

„Svaki *put* se zauvek skamenim“, zagonetno mu odgovori Graograman.

On ustade, protegnu se i ustumara tamo-amo po pećini. Njegovo plameno krzno svetlelo je sve sjajnije u boji šarenih pločica. Odjednom zasta i pogleda dečaka.

„Ti si možda zbog mene prolivao suze?“

Bastijan nemo klimnu glavom.

„Onda“, reče lav, „ne samo da si jedini koji je spavao među kandžama Mnogobojne smrti, već si i jedini koji je ikada oplakao moju smrt.“

Bastijan je pogledao lava koji je nesmireno hodao gore-dole po pećini i konačno ga tiho upita: „Jesi li uvek sam?“

Lav ponovo zastade, ali ovog puta nije pogledao Bastijana. Okrenute

glave ponovi glasom poput grmljavine: „Sam...“

Reč je odjekivala u pećini.

„Moje kraljevstvo je pustinja – i ono je moje delo. Ma gde da krenem, sve oko mene se pretvara u pustinju. Nosim je sa sobom. A kako sam stvoren od smrtonosne vatre, nisam li osuđen na večitu usamljenost?“ Bastijan je ćutao zaprepašćen.

„Ti, gospodaru“, nastavi lav, približivši se dečaku i pogledavši ga u lice užarenim očima, „koji nosiš Znak Detinje Carice, možeš li mi dati odgovor na pitanje – zašto moram da umrem uvek kad padne noć?“

„Zato da bi u pustinji mogao da raste Perelin, Noćna šuma“, reče Bastijan.

„Perelin?“, ponovi lav. „Šta je to?“

Tada mu Bastijan ispriča o čudima džungle stvorene od živog svetla. Dok je Graograman slušao nepomično i zadivljeno, dečak mu je opisivao raznovrsnost i divotu tinjajućih i fluorescentnih biljaka, koje su se razmnožavale same iz sebe, i njihov nezadrživi, nemi rast, njihovu lepotu i veličinu. Govorio je sa oduševljenjem i Graogramanove oči gorele su sve svetlijim plamom.

„I sve to“, završi Bastijan svoju priču, „može da postoji samo dok si okamenjen. Ali, Perelin bi progutao sve i ugušio sam sebe kada ne bi uvek nanovo umirao i pretvarao se u prah, čim se ti probudiš. Perelin i ti ste potrebni jedan drugom.“

Graograman je dugo ćutao.

„Gospodaru“, reče onda, „sada vidim da moje umiranje daje život i moj život smrt, a obe stvari su dobre. Sada shvatam smisao svog postojanja. Hvala ti.“

On polako i svečano ode u najtamniji ugao pećine. Bastijan nije mogao da vidi šta tamo radi, ali začuo je zveket metala. Kada se Graograman vratio, nosio je nešto u čeljustima, što je sa dubokim naklonom spustio pred Bastijanove noge.

Bio je to mač.

Doduše, nije izgledao baš veličanstveno. Gvozdene korice mača bile su zarđale, a balčak kao da je pripadao dečijem drvenom maču.

„Možeš li da mu daš ime?“, pitao je Graograman.

Bastijan je zamišljeno posmatrao mač.

„Sikanda!“, reče dečak.

U istom trenutku mač izlete iz korica i doslovce mu ulete u ruku. Sečivo je bilo napravljeno od bleštavog svetla, tako da se jedva moglo gledati u njega. Obe ivice mača bile su oštre, a on sam je bio lak kao pero.

„Ovaj mač je“, reče Graograman, „oduvek bio predodređen za tebe. Jer samo onaj ko je jahao na mojim leđima, ko je jeo i pio moju vatru i kupao se u njoj kao ti, može da ga dodirne bez opasnosti. Ali, samo zato što si mu dao pravo ime, on pripada tebi.“

„Sikanda!“, šaputao je Bastijan i ushićeno posmatrao bleštavo svetlo, dok je polako mahao mačem u vazduhu. „To je čarobni mač, zar ne?“

„U celoj Fantaziji ne postoji ništa što mu može odoleti“, odgovori Graograman, „ni čelik, ni kamen. Ali, nikada ne smeš činiti nasilje. Samo ako sam od sebe skoči u tvoju ruku, kao sada, možeš ga koristiti – bilo šta da te ugrožava. Vodiće tvoju ruku i vlastitom snagom učiniće ono što je potrebno. Ali, ako ga ikada izvučeš iz korica po svojoj volji, donećeš sebi i celoj Fantaziji veliku nesreću. Nemoj to nikada zaboraviti.“

„To neću nikada zaboraviti“, obeća Bastijan.

Mač se vrati u korice. Ponovo je izgledao star i bezvredan. Bastijan opasa kaiš na kome je visio mač.

„A sada, gospodaru“, predloži Graograman, „hajde da zajedno jurimo pustinjom, ako želiš. Skoči na moja leđa, jer ja sad moram napolje!“

Bastijan se vinu na lava i ovaj izađe napolje. Jutarnje sunce se dizalo na horizontu pustinje, a Noćna šuma se već odavno ponovo pretvorila u šareni pesak. Tako su sada zajedno jezdili preko dina kao lelujav plamen vetra, kao užarena oluja. Bastijan se osećao kao da na plamenoj kometi jaše kroz svetlost i boje. Ponovo ga obuze divlji zanos.

Negde oko podneva Graograman iznenada zastade.

„Ovo je mesto gde smo se juče sreli, gospodaru.“

Bastijan je bio pomalo omamljen divljom jurnjavom. Pogledao je unaokolo, ali nije mogao da otkrije ni marinsko-plavi brežuljak, ni onaj žarkocrveni. Više nije bilo ni traga slovima koje je napisao. Sada su dine bile maslinastozelene i ružičaste.

„Sve je ponovo drugačije“, reče.

„Da, gospodaru“, odgovori mu lav, „i tako je svakog dana – svaki put drugačije. Sve do sada nisam znao zašto je to tako. Ali sada shvatam pošto si mi ispričao da Perelin raste iz peska.“

„Ali, po čemu znaš da je to ono isto jučerašnje mesto?“

„Osećam ga, kao što osećam svaki deo svoga tela. Pustinja je deo mene.“

Bastijan siđe sa Graogramanovih leđa i sede na maslinasto-zeleni vrh dine. Lav leže pored njega i sada je i on bio maslinastozelen. Bastijan osloni bradu na ruku i zamišljeno pogleda na horizont.

„Mogu li da te upitam nešto, Graogramane?“, reče nakon dugog ćutanja.

„Tvoj sluga te sluša“, odgovori lav.

„Jesi li zaista oduvek ovde?“

„Oduvek“, potvrdi Graograman.

„A pustinja Goab, je li i ona oduvek postojala?“

„Da, i pustinja. Zašto pitaš?“ Bastijan je razmišljao neko vreme. „Ne razumem“, priznao je na kraju. „Kladio bih se da postoji tek od juče.“

„Kako to misliš, gospodaru?“

I onda mu je Bastijan ispričao sve šta je doživeo otkako je susreo Mesečevo dete.

„Sve je tako čudnovato“, završi svoj izveštaj. „Padne mi na pamet neka želja i onda se odmah nešto dogodi, pa se tako ostvari moja želja. Nisam to izmislio, znaš?! To uopšte ne bih mogao. Nikada ne bih mogao da izmislim sve to različito noćno bilje u Perelinu. Niti boje pustinje Goab – niti tebe! Sve je mnogo veličanstvenije i stvarnije nego što bih mogao da izmislim. Ali, uprkos tome, sve dok ne poželim nema ničeg.“

„To je otuda što nosiš Aurin, Sjaj“, reče lav.

„Nešto drugo ne razumem“, pokušavao je da objasni Bastijan. „Da li sve postoji tek pošto ga ja poželim? Ili je već ranije postojalo, pa sam ja samo nekako pogodio?“

„Oboje je tačno“, reče Graograman.

„Ali, kako to može biti?“, povika Bastijan gotovo nestrpljivo. „Ti si ovde u Pustinji boja Goab već ko zna koliko vremena. Soba u dvorcu je oduvek čekala na mene. Mač Sikanda je od pamtiveka određen za mene – pa to si sam rekao!“

„Tako je, gospodaru.“

„Ali, ja sam u Fantaziji tek od sinoć! Onda sve ovo ne postoji tek od trenutka kada sam ja stigao ovamo!“

„Gospodaru“, mirno mu odgovori lav, „zar ne znaš da je Fantazija carstvo priča? Tvoja priča može da bude nova, a da ipak priča o drevnim vremenima. Prošlost nastaje sa tobom.“

„Onda bi i Perelin takođe morao da postoji odvajkada“, smeteno reče Bastijan.

„Od trenutka kada si mu dao ime, gospodaru“, odvrati mu Graograman, „on je oduvek postojao.“

„Hoćeš time da kažeš da sam ga ja stvorio?“

Lav je ćutao neko vreme pre nego što je odgovorio: „To može da ti kaže samo Detinja Carica. Od nje si sve primio“.

Zatim se podiže.

„Gospodaru, vreme je da se vratimo u dvorac. Sunce se već nagnulo ka horizontu, a put je dalek.“

Te noći Graograman je ponovo legao na gromadu crne stene i ovog puta Bastijan je ostao sa njim. Više nisu mnogo razgovarali. Bastijan donese jela i pića iz spavaće sobe, gde kao da je neka nevidljiva ruka postavljala niski stočić. Seo je na stepenice, koje su vodile na crnu gromadu, i pojeo svoju večeru.

Kada je utihnula svetlost lampi i počela da pulsira kao sve sporiji udarci srca, on se podiže i rukama nemo zagrlj vrat lava. Griva mu je bila ukručena i izgledala je kao stvrdnuta lava. A onda se ponovo začuo

onaj strašan zvuk, ali Bastijan se više nije plašio. Međutim, ponovo je od žalosti zaplakao zbog toga što je znao da će Graogramanove patnje trajati zauvek.

Nešto kasnije, te noći, Bastijan je pipajući hodnicima opet izašao napolje i dugo posmatrao nemi rast svetlećih noćnih biljaka. Onda se vratio u pećinu i ponovo legao da spava između šapa skamenjenog lava.

Mnogo dana i noći bio je gost Mnogobojne smrti i njih dvoje postadoše prijatelji. Proveli su mnoge časove u pustinji neobuzdano se igrajući. Bastijan bi se skrivao između peščanih dina, ali Graograman bi ga uvek pronašao. Čak su se i utrkivali, ali lav je bio hiljadu puta brži. Šale radi, borili su se, rvali i opet borili – ali Bastijan mu je u tome bio ravan. Premda je to, naravno, bila samo igra, Graograman je morao da upre svu svoju snagu da bi se borio sa dečakom. Nijedan nije mogao da pobedi.

Jednom pošto su se istrčali, Bastijan sede pomalo zaduvan i upita: „Zar ne bih zauvek mogao da ostanem kod tebe?“

Lav je zatresao grivom.

„Ne, gospodaru.“

„Zašto ne?“

„Ovde postoji samo život i smrt, samo Perelin i Goab, ali nema priče. Ti moraš da živiš svoju priču. Ne možeš ostati ovde.“

„Ali, ja ne mogu da odem odavde“, reče Bastijan. „Pustinja je previše velika i niko ne može da stigne do njenog kraja. A ti ne možeš da me odneseš zato što nosiš pustinju u sebi.“

„Samo svojim željama možeš da nađeš puteve Fantazije“, reče Graograman. „Treba samo da ideš od jedne do druge želje. Nedostižno je za tebe samo ono što ne poželiš. To ovde znače reči *blizu* i *daleko*. I nije dovoljno želeti da odeš iz nekog mesta. Moraš želeti da odeš negde drugde. Tvoje želje treba da te vode.“

„Ali, ja uopšte ne želim da odem odavde“, odgovorio je Bastijan.

„Moraćeš da nađeš svoju sledeću želju“, odgovorio je Graograman gotovo strogo.

„A, ako je nađem“, upitao je Bastijan, „kako ću onda moći da odem

odavde?“

„Slušaj me, gospodaru“, tiho reče Graograman, „u Fantaziji postoji jedno mesto koje vodi svuda i na koje se odasvud može stići. To mesto naziva sa Hram hiljadu vrata. Niko ga nikada nije video izvana, jer on nema spoljašnjost. Ali, unutra je to lavirint vrata. Svako ko želi da ga upozna, mora se odvažiti da uđe.“

„Ali, kako je to moguće kada mu se spolja ne može prići?“

„Svaka vrata“, nastavi lav, „svaka vrata u celoj Fantaziji, čak i obična stajska vrata ili kuhinjska vrata, pa i vrata ormara mogu u jednom određenom trenutku postati ulazna vrata za Hram hiljadu vrata. Kada prođe taj trenutak, vrata postaju ono što su i ranije bila. Zato niko ne može dva puta proći kroz ista vrata. I, nijedna od hiljadu vrata ne vode tamo odakle je čovek došao. Povratka nema.“

„Ali, ako je neko već jednom unutra“, upitao je Bastijan, „može li izaći i otići negde?“

„Da“, odgovorio je lav, „ali, to nije tako jednostavno kao kod običnih kuća. Jer kroz lavirint hiljadu vrata može te voditi samo stvarna želja. Ako nje nema, lutaćeš u njemu sve dok ne saznaš šta stvarno želiš. A to ponekad traje veoma dugo.“

„A kako se mogu naći ulazna vrata?“

„Treba da poželiš.“

Bastijan je dugo razmišljao i zatim je rekao: „Čudno je da se ne može jednostavno poželeti ono što čovek hoće. Odakle u stvari dolaze naše želje? I, šta je uopšte želja?“

Graograman je začuđeno pogledao dečaka, ali mu nije odgovorio.

Nekoliko dana kasnije, još jednom su vodili ozbiljan razgovor.

Bastijan je lavu pokazao natpis na naličju medaljona. „Šta bi to moglo da znači?“, pitao je. „UČINI ONO ŠTO ŽELIŠ, pa to znači da mogu da radim ono što hoću. Šta misliš?“

Odjednom je Graogramanovo lice poprimilo zastrašujuće ozbiljan izgled i njegove oči su se zažarile.

„Ne“, reče onim dubokim glasom koji je grmeo, „to znači da treba da

radiš ono što stvarno i iskreno želiš. A to je najteže učiniti.“

„Šta stvarno i iskreno želim?“, ponovio je Bastijan. „Šta je to?“

„To je tvoja vlastita duboka tajna koju ne poznaješ.“

„Pa, kako ću je otkriti?“

„Tako što ćeš ići putem želja, od jedne do druge, sve do poslednje. Ona će te voditi onome što stvarno i iskreno želiš.“

„To mi se, u stvari, ne čini tako teško“, reče Bastijan.

„To je najopasniji od svih puteva“, kaza mu lav.

„Zašto?“, upita Bastijan. „Ja se ne plašim.“

„Nije reč o tome“, grmeo je Graograman, „*on* zahteva najveću istinoljubivost i budnost, jer ni na jednom putu nije tako lako zauvek zalutati.“

„Misliš, zato što čovek nema uvek samo dobre želje?“, ispitivao ga je Bastijan.

Lav je repom šibao po pesku na kome je ležao. On obori uši i namršti njušku, dok su iz njegovih očiju sevale varnice. Bastijan se nesvesno pognu, kada mu Graograman reče glasom od kog ponovo zadrhta zemlja: „Šta ti znaš o željama?! Šta ti znaš o tome šta je dobro, a šta ne?!“

Bastijan je sledećih dana mnogo razmišljao o svemu što mu je rekla Mnogobojna smrt. Ali u neke stvari se ne može pronicati razmišljanjem, već samo iskustvom. Tako se dogodilo da se tek mnogo kasnije, pošto je mnogo toga doživeo, prisetio Graogramanovih reči i počeo da ih shvata.

Tih dana u Bastijanu se opet zbila jedna promena. Uz sve darove, koje je primio od susreta sa Mesečevim detetom, sada je dobio još i hrabrost.

Kao i ranije i ovog puta ostao je bez nečega. Zaboravio je svoju pređašnju strašljivost.

Kako više ništa nije postojalo čega bi se plašio, najpre neprimetno, a zatim sve jasnije, neka nova želja u njemu počela je da poprima obrise. Više nije želeo da bude sam. Čak i sa Mnogobojnom smrću je, u izvesnom smislu, bio sam. Svoje sposobnosti je želeo da prikaže

drugima, želeo je da mu se dive i da stekne slavu.

I jedne noći, dok je posmatrao buđenje Perelina, iznenada oseti da je to bilo poslednji put i da treba da se oprostí od divote svetleće Noćne šume. Unutrašnji glas ga je pozivao na odlazak.

On baci još jedan poslednji pogled na užarenu raskoš boja, zatim siđe u Graogramanovu pećinu i grob, i sede u mraku na stepenice. Ne bi znao da kaže šta je čekao, ali je znao da ovde ne sme da legne da spava.

Verovatno je ipak zadremao sedeći, jer se iznenada trgnuo i učini mu se da ga je neko pozvao po imenu.

Vrata, koja su vodila u spavaću sobu, otvorila su se. Iz proreza je u pećinu padao dugi zrak crvenog svetla.

Bastijan ustade. Da li su se vrata za ovaj trenutak pretvorila u ulaz Hrama hiljadu vrata? Neodlučno je prišao prorezu i pokušao da proviri kroz njega. Ništa se nije videlo. Onda je prorez polako počeo da se zatvara. Samo trenutak i izgubiće jedinu priliku da ode!

Još jednom se okrenuo za Graogramanom, koji je nepomičan sa mrtvo okamenjenim pogledom ležao na svom postolju. Zrak svetlosti sa vrata upravo je padao na njega.

„Zbogom, Graogramane, i hvala ti za sve!“, rekao je tiho. „Vratiću se, obećavam, vratiću se.“

Onda se provuče kroz prorez, koji se zatvori odmah za njim.

Bastijan nije znao da neće održati svoje obećanje. Tek mnogo, mnogo kasnije neko će doći umesto njega i ispuniti ga.

Ali, to je druga priča i pripovedaće se drugi put.

XVI

Srebrni grad Amargant

Nežno purpurno-crveno svetlo se u laganim talasima prelivalo preko poda i zidova prostorije. Bila je to šestougaona soba, nalik na veliko saće. Na svakom drugom zidu bila su vrata, a na preostala tri zida bile su naslikane čudnovate slike. To su bili predeli i bića iz snova, koja su bila pola biljke, a pola životinje. Bastijan je ušao kroz desna vrata, preostala dvojica nalazila su se pred njim sa desne i leve strane. Bila su potpuno istog oblika samo što su leva bila crna, a desna bela. Bastijan odabra bela vrata.

Sledeća soba bila je obasjana žućkastim svetlom. Zidovi su bili raspoređeni na isti način. Na njima su bile prikazane svakakve naprave koje Bastijanu nisu ništa značile. Da li je to bilo oružje ili oruđe? I jedna i druga vrata, koja su dalje vodila levo i desno, bila su iste žute boje, ali leva su bila visoka i uska, a desna, naprotiv, niska i široka. Bastijan prođe kroz leva vrata.

Sledeća soba bila je isto tako šestougaona kao i dve prethodne, ali je bila plavičasto osvetljena. Slike na zidovima prikazivale su kitnjaste ornamente i nepoznata slova. Ovde su vrata imala isti oblik, ali su bila napravljena od različitih materijala, jedna od drveta, druga od metala. Bastijan se odluči za drvena.

Nemoguće je opisati sva vrata i sobe kroz koje je Bastijan prošao lutajući Hramom hiljadu vrata. Bilo je vrata koja su izgledala kao velike ključaonice, druga nalik na ulaz u pećinu, bilo je zlatnih i zardalih vrata, tapaciranih i okovanih ekserima, tankih kao papir ili debelih poput vrata trezora. Bilo je vrata koja su izgledala kao usta nekog džina ili drugih koja je trebalo spustiti kao pokretni most, zatim vrata kao veliko

uvo i vrata napravljena od medenjaka, pa jedna oblikovana kao vrata peći i jedna koja je trebalo otkopčavati. Dvoja vrata koja su vodila iz sobe uvek su imala nešto zajedničko – oblik, materijal, veličinu, boju – ali bi se po nečemu uvek i suštinski razlikovala.

Bastijan je već mnogo puta ulazio iz jedne šestougaoone prostorije u drugu. Svaka odluka koju bi doneo uvek bi ga vodila pred novu, a i ta ga je opet stavljala pred donošenje sledeće. Ali, nakon svih tih odluka on je još uvek bio u Hramu hiljadu vrata. Dok je išao sve dalje i dalje, razmišljao je zašto je to tako. Njegova želja je doduše bila dovoljna da ga uvede u lavirint, ali očigledno nije bila dovoljno određena da mu omogući da izađe iz njega. Poželeo je društvo. Ali, postade svestan da pod tim nije mislio ništa određeno. Ni najmanje mu nije pomagalo što se opredeljivao za staklena vrata ili vrata od pruća. Do sada je vršio izbor jednostavno iz zabave i po svom ćefu, ne razmišljajući mnogo. U stvari, svaki put je isto tako mogao da odabere i ona druga vrata. Ali, tako nikada neće naći put napolje.

Upravo je bio u sobi sa zelenkastim svetlom. Od šest zidova tri su bila oslikana oblicima oblaka. Vrata na levoj strani bila su od belog sedefa, a desna od crnog abonosa. I odjednom je znao šta želi: Atreja!

Sedefasta vrata podsećala su Bastijana na zmaja sreće Fuhura čije su krljušti blistale kao beli sedef. Dakle, odlučio se za ta vrata.

U sledećoj prostoriji jedna vrata bila su izatkana od trave, a druga su bila napravljena od gvozdenih rešetki. Bastijan je izabrao ona od trave, misleći na Travnato more, Atrejevu domovinu.

U drugoj sobi našao se pred dvoja vrata, koja su se razlikovala samo po tome što su jedna bila od kože a druga od filca. Bastijan je, naravno, prošao kroz vrata od kože.

Ponovo su pred njim stajala dvoja vrata, i ovde je, ipak, morao da razmisli još jednom. Jedna su bila purpurno-crvena, a druga maslinastozelena. Atrej je bio zelenokožac i nosio je ogrtač od krzna purpurnocrvenog bizona. Na maslinasto-zelenim vratima su belom bojom bili naslikani jednostavni znaci, kakve je Atrej imao nacrtane na čelu i obrazima, kada mu je došao stari Kairon. Ali, isti znaci su bili i na purpurnocrvenim vratima i Bastijan nije znao da su isti znaci bili

nacrtani i na njegovom ogrtaču. Dakle, ovaj put mora da vodi do nekog drugog, a ne do Atreja.

Bastijan otvori maslinastozelena vrata i bio je napolju!

Međutim, na svoje čuđenje nije stigao u Travnato more, već u svetlu prolećnu šumu. Zraci sunca prodirali su kroz mlado lišće čije su se senke poigravale na mahovinastom tlu. Mirisalo je na zemlju i pečurke, a topao vazduh je bio ispunjen cvrkutom ptica.

Bastijan se okrenuo i video da je upravo izašao iz jedne male šumske crkve. Dakle, za jedan trenutak izlaz iz crkve bio je izlaz iz Hrama hiljadu vrata. Bastijan ih još jednom otvori, ali pred sobom ugleda samo unutrašnjost crkvice. Na krovu je bilo nekoliko trulih i mahovinom pokrivenih greda koje su štrčale uvis.

Bastijan krenu ne znajući u prvom trenutku kuda. Nije sumnjao u to da će pre ili kasnije naići na Atreja. Neobuzdano se radovao susretu s njim. Ova pomisao činila ga je tako srećnim da je zviždao pticama koje su mu odgovarale, pevao glasno i razdragano sve što mu je padalo na pamet.

Nakon izvesnog vremena na čistini pred sobom ugledao je grupu ljudi koji su se tu ulogorili. Kada se približio, razaznao je nekoliko muškaraca u veličanstvenim oklopima. Sa njima je bila i jedna lepa dama. Sedela je u travi i prebirala po žicama laute. Iza njih je stajalo nekoliko konja sa bogato ukrašenim sedlima i uzdama. Pred muškarcima, koji su ležali u travi i ćaskali, bilo je prostrto belo platno na kojem je bilo svakakvih đakonija i pehara.

Pre nego što se pridružio grupi Bastijan je sakrio amajliju Detinje Carice pod košulju, jer je želeo da upozna društvo pre no što se otkrije.

Kada su ga ugledali, svi su ustali i učtivo ga pozdravili poklonivši mu se. Očigledno su ga smatrali istočnjačkim princom ili nekim od te vrste. Takođe je i lepa dama smeškajući se pozdravila Bastijana naklonom glave i nastavila da svira. Jedan od prisutnih bio je naročito visok i posebno bogato odeven. Još je bio mlad i imao je plavu kosu, koja mu je padala na ramena.

„Ja sam junak Hinrek“, rekao je. „Ova dama je princeza Oglamar, kći kralja Luna, a ovo su moji prijatelji, Hikrion, Hizbald i Hidorn. A kako

je vaše ime, mladi prijatelju?“

„Ne smem da kažem svoje ime, još ne“, odgovori Bastijan.

„Zbog zaveta?“, pomalo podsmešljivo upita princeza Oglamar. „Tako mladi, a već ste dali zavet?“

„Sigurno dolazite izdaleka?“, raspitivao se junak Hinrek.

„Da, izdaleka“, odvrati Bastijan.

„Jeste li princ?“, raspitivala se princeza posmatrajući ga blagonaklono.

„To ne mogu da otkrijem“, odgovori Bastijan.

„U svakom slučaju, dobrodošli u naše društvo!“, uzviknu junak Hinrek. „Hoćete li da nam učinite čast da sednete i pogostite se sa nama, mladi gospodine?“

Bastijan prihvati ponudu zahvalivši, sede kraj njih i poče da se služi.

Iz razgovora između dame i četiri viteza saznao je da se nedaleko nalazi veliki, divni Srebrni grad Amargant. Tamo je trebalo da se održi neka vrsta turnira. Sa svih strana dolazili su najsmelij i junaci, najbolji lovci, najodvažniji borci, ali i svakakvi avanturisti da bi učestvovali u nadmetanju. Samo trojici najhrabrijih i najboljih koji pobjede, biće ukazana čast da učestvuju u nekoj vrsti ekspedicije. To će verovatno biti dug, pustolovan put, preduzet s namerom da se nađe jedna određena ličnost, *takozvani Spasitelj*, koji boravi u nekoj od bezbroj provincija Fantazije. Još niko nije znao njegovo ime. Carstvo Fantazije u svakom slučaju ima njemu da zahvali što ponovo postoji, ili još bolje, što još uvek postoji. Jednom, pre mnogo vremena, Fantaziji se dogodila strašna nesreća, koja zamalo nije potpuno uništila njeno carstvo. U posljednjem trenutku uništenje je sprečio pomenuti *Spasitelj*. Pojavio se i Detinjoj Carici dao ime *Mesečevo dete*, ime pod kojim je danas poznaje svako biće Fantazije. Međutim, on od tada neznano luta zemljom i zadatak ekspedicije bio bi da ga nađe i prati kao telesna garda, kako mu se ne bi nešto dogodilo. Zato je trebalo odabrati najvaljanije i najhrabrije muškarce, jer je bilo izvesno da im predstoje nezamislive pustolovine.

Nadmetanje na kome je trebalo odabrati junake priređivao je, dođuše, Srebrna starina Kverkobad (u gradu Amargantu je uvek vladao

najstariji muškarac ili najstarija žena, a Kverkobad je imao sedamsto godina), ali pobjednike neće odabrati on, već jedan mladi divljak po imenu Atrej, dečak iz naroda Zelenokožaca, koji je bio gost Srebrne starine Kverkobada. Taj Atrej bi kasnije trebalo da predvodi ekspediciju. Naime, on je bio jedini koji je mogao da prepozna *Spasitelja* jer ga je jednom video u čarobnom ogledalu.

Bastijan je ćutao i samo slušao. To mu nije lako palo jer je vrlo brzo shvatio da je upravo on taj *Spasitelj*. Kada je zatim još čuo Atrejevo ime, srce mu je zaigralo i sa najvećim naporom se uzdržao da se ne oda. Bio je rešen da za sada čuva svoju tajnu.

Kao što se pokazalo, junaku Hinreku u celoj stvari nije bilo mnogo stalo do ekspedicije i njenog cilja, već do toga da osvoji srce princeze Oglamar. Bastijan je odmah primetio da je junak Hinrek bio do ušiju zaljubljen u mladu damu. Malo-malo pa bi uzdahnuo bez očiglednog razloga i bacao tužne poglede obožavanoj osobi. Ona se pravila kao da ih ne primećuje. Kao što se pokazalo, ona je jednom prilikom dala zavet da će za muža uzeti najvećeg od svih junaka i to onog koji bi mogao da pobedi sve ostale. Manje od toga nije htela. Upravo to je bio problem junaka Hinreka, jer kako da joj dokaže da je najveći. Najzad, nije bio od onih koji mogu da ubiju nekog, pogotovo onog nekog ko mu nije učinio ništa nažao. A ratova odavno više nije bilo. On bi se rado borio protiv aždaja i demona. Svakog jutra donosio bi joj krvavi zmajev rep za doručak, ali nadaleko nije bilo nijedne aždaje niti demona. Kada je došao glasnik Srebrne Starine Kverkobada da ga pozove na turnir, on je, naravno, odmah pristao. Ali, princeza Oglamar je zahtevala da pođe i ona, jer je vlastitim očima želela da se uveri u njegovu hrabrost.

„Poznato je da se ne može verovati pričama junaka“, reče sa osmehom Bastijanu, „svi oni su skloni preterivanju.“

„Bilo to preterivanje ili ne“, dobaci junak Hinrek, „ja vredim u svakom slučaju sto puta više od legendarnog Spasitelja.“

„Kako znate?“, upita Bastijan.

„Dakle“, reče junak Hinrek, „kada bi druškan imao upola snage i odvažnosti koliko ja, onda mu ne bi trebala telesna garda da ga čuva i brine se o njemu. Čini mi se da je taj Spasitelj prilično jadan

čovečuljak...“

„Kako možete da kažete tako nešto?!“, razljućeno uzviknu Oglamar. „Zar nije spasio Fantaziju propasti?“

„Pa, šta onda!“, odvrati junak Hinrek s nipodaštavanjem. „Za to, verovatno, nije trebalo učiniti neko posebno junačko delo.“

Bastijan odluči da mu nekom zgodnom prilikom da malu lekciju.

Tri ostala viteza su tek uz put slučajno sreli ovaj par i pridružila mu se. Hikrion, koji je imao divlje crne brkove, tvrdio je da je najjači i najmoćniji mačevalac u Fantaziji. Hizbald, koji je bio crvenokos i delovao nežno u poređenju sa ostalima, tvrdio je da niko ne rukuje okretnije i brže mačem od njega. A Hidorn je bio uveren da mu u borbi niko nije ravan po izdržljivosti i istrajnosti. Njegov izgled je potvrđivao ovu tvrdnju, on kao da je bio od samih tetiva i kostiju.

Nakon što su završili obed, pripremili su se da nastave put. Posude, platno i ostaci jela spakovani su u bisage jedne mule. Princeza Oglamar se popela na svog belog paradnog konja i jednostavno odjahala ne osvrćući se ka ostalima. Junak Hinrek skoči na konja, crnog kao ugalj i, odgalopira za njom. Ostali predložiše Bastijanu da sedne na mulu između bisaga. On skoči na životinju, a vitezovi, takođe, zajahaše svoje bogato ukrašene konje i krenuše kasom kroz šumu. Bastijan je bio na kraju kolone. Njegova životinja, jedna postarija mula, zaostajala je sve više i Bastijan pokuša da je potera. Ali, umesto da potrči, mula zasta, iskrenu glavu i reče: „Ne treba da me goniš, namerno sam zaostala, gospodaru.“

„Zašto?“, upita Bastijan.

„Zato što znam ko si.“

„Otkud znaš?“

„Kad je neko samo upola magarac kao ja, on to oseća. Čak su i konji primetili nešto. Ne treba ništa da mi kažeš, gospodaru. Volela bih da ispričam svojoj deci i unucima da sam nosila Spasitelja i prva ga pozdravila. Na žalost, mule nemaju decu.“

„Kako se zoveš?“, upita Bastijan.

„Jiha, gospodaru.“

„Slušaj, Jiha, nemoj da mi pokvariš zabavu i za sada zadrži ovo za sebe. Hoćeš li?“

„Rado, gospodaru.“

I mula krenu kasom, kako bi sustigla ostale.

Grupa je čekala na rubu šume. Svi su sa divljenjem gledali dole na grad Amargant, koji je na suncu blistao pred njima. Rub šume se nalazio na uzvišici i putnici su imali širok pogled na veliko, gotovo ljubičasto jezero, koje je sa svih strana bilo okruženo šumovitim brežuljcima. Usred jezera nalazio se Srebrni grad Amargant. Sve kuće bile su izgrađene na brodovima, velike palate na širokim tegljačima, a manje na barkama i čamcima. Svaka kuća i svaki brod bili su napravljeni od srebra, fino obrađenog i umetnički ukrašenog. Prozori i vrata malih i velikih palata, tornjevi i balkoni bili su na divan način izrađeni od srebrnog filigrana, bez premca u celoj Fantaziji. Na jezeru su svuda bili čamci i barke, koji su prevozili posetioce u grad. Tako su sada i junak Hinrek i njegova pratnja pohrlili da stignu do obale gde je čekala jedna srebrna skela sa divno izvijenim pramcem. Na njoj je bilo mesta za celo društvo, sa konjima i mulom zajedno.

Uz put, Bastijan je saznao od skeledžije, čija je odeća bila izatkana od srebrnih niti, da je ljubičasto-plava voda jezera toliko slana i gorka da ništa osim srebra nije moglo da odoli njenom rastapajućem dejstvu. Jezero se zvalo *Muru* ili *Jezero suza*. U davna vremena grad Amargant je brodovima preseljen nasred jezera da bi se zaštitio od napada, jer su svi koji bi pokušali da pređu jezero drvenim ili gvozdanim brodovima bili izgubljeni zbog toga što bi voda za kratko vreme rastvorila i brod i posadu. Ali, sada je postojao drugi razlog što se Amargant nalazio na vodi – stanovnici su voleli da s vremena na vreme pregrupišu svoje kuće i da nanovo postave trgove i ulice. Kada bi se na primer dve porodice, koje su živele u udaljenim krajevima grada, sprijateljile ili postale rod jedna drugoj zato što bi se njihovi mladi venčali, napuštale bi svoje dotadašnje mesto i ukotvile svoje srebrne brodove jedan pored drugog i tako postajale susedi. Uzgred budi rečeno, ovo srebro je bilo od posebne vrste i isto toliko jedinstveno kao i način njegove obrade.

Bastijan bi još rado slušao o tome, ali skela je stigla u grad i on je

morao da se iskrca sa svojim društvom.

Prvo su našli prenoćišta za sebe i za svoje životinje, što nije bilo sasvim jednostavno, jer su grad bukvalno zauzeli putnici koji su sa svih strana došli na nadmetanje. Konačno su, ipak, našli mesta u jednoj gostionici. Kada je Bastijan vodio mulu u štalu, još jednom joj je šapnuo na uvo: „Ne zaboravi šta si mi obećala, Jiha. Uskoro ćemo se videti.“

Jiha je samo klimnula glavom.

Posle toga Bastijan je objasnio svojim saputnicima da više ne želi da im bude na teretu, već bi rado sam razgledao grad. Zahvalio im se za ljubaznost i pozdravio se. U stvari, goreo je od želje da nađe Atreja.

Veliki i mali brodovi bili su povezani mostićima, od kojih su neki bili tako uski i krhki, da je samo jedna osoba mogla da pređe preko njih, dok su drugi bili široki i veliki poput ulica i po njima se guralo mnoštvo ljudi. Bilo je i izvijenih mostova prekrivenih krovovima, a u kanalima između tegljača sa palatama plovilo je tamo-amo na stotine malih srebrnih čunjeva. Ali, kud god čovek išao ili gde god stajao, uvek bi se pod nogama osećalo lagano podizanje i spuštanje tla, tek toliko da podseti da ceo grad pliva na vodi.

Mnoštvo posetilaca, koji kao da su preplavili ceo grad, bili su tako šarenoliki i različitog izgleda, da bi bila potrebna cela knjiga da se opišu. Amargantince je bilo jednostavno prepoznati jer su svi nosili srebrom tkanu odeću, gotovo isto tako lepu kao Bastijanov ogrtač. Kosa im je takođe bila srebrnasta. Bili su visoki i lepo građeni, a njihove oči bile su ljubičastoplave kao Jezero suza, Muru. Veći deo posetilaca nije bio tako lep. Tu je bilo mišićavih divova sa glavama koje su između moćnih ramena izgledale kao jabuke. Bilo je tu mračnih i drskih noćnih probisveta, usamljenih prevejanaca, za koje se po izgledu moglo reći da su opasni. Bilo je lakrdijaša živih očiju i veštih ruku, pa bezerkeri, koji su hodali širokim korakom i kojima je dim izlazio iz usta i nosa. Bilo je opsenara koji su se vrteli unaokolo kao žive čigre, a šumski duhovi su se gegali na svojim čvornovatom nogama sa debelim toljagama preko ramena. U jednom trenutku Bastijan ugleda čak i kamenojedca, čiji su zubi štrčali iz usta kao čelična dleta. Srebrni most se povijao pod njegovom težinom. Ali, kamenojedac je nestao u gužvi pre nego što je

Bastijan mogao da ga upita ne zove li se on kojim slučajem Pjernrahcark.

Na kraju, Bastijan stiže do središta grada. Ovde su nadmetanja već bila u punom jeku. Na velikom, okruglom trgu, koji je izgledao kao ogromna cirkuska arena, na stotine boraca odmeravali su svoje snage i pokazivali šta znaju. Oko velike arene tiskala se gomila gledalaca, koja je povicima bodrila takmičare, a na prozorima i balkonima okolnih brodskih palata takođe se zguralo mnoštvo gledalaca.

Neki su čak uspeli da se popnu na krovove okićene srebrnim filigranom.

Bastijan u prvom trenutku nije obratio pažnju na taj prizor i umeće takmičara. Želeo je da nađe Atreja koji je svakako posmatrao igre. A, onda je primetio da se gomila, iščekujući nešto, okretala i gledala ka jednoj određenoj palati, pogotovo kada bi nekom takmičaru pošlo za rukom da pokaže izuzetnu veštinu. Bastijan je najpre morao da se progura kroz gomilu na jednom povijenom mostu i da se popne na neku vrstu stuba, kako bi mogao da baci pogled na onu palatu.

Na jednom širokom balkonu nalazile su se dve visoke stolice od srebra. Na jednoj je sedeo neki stari čovek, čija je srebrnasta brada i kosa padala u talasima do pojasa. To mora da je Srebrna starina Kverkobad. Pored njega sedeo je dečak, otprilike Bastijanovog uzrasta. Nosio je dugačke pantalone od meke kože, a od struka naviše bio je nag, tako da se videla njegova maslinastozelena koža. Izraz na njegovom uskom licu bio je ozbiljan, gotovo strog. Njegova duga, modrocrna kosa bila je skupljena na potiljku i vezana kožnim trakama. Ramena su mu bila zaogrnuti purpurnocrvenim ogrtačem. Gledao je u arenu mirno, ali ipak pažljivo. Činilo se da njegovim tamnim očima ne promiče ništa. To je mogao da bude samo Atrej i niko drugi.

U tom trenutku se iza Atreja na otvorenim vratima balkona pojavilo još jedno veliko lice. Izgledalo je kao lice lava, samo što je umesto krzna imalo sedefastu krljušt, dok su iznad usta visila dva dugačka bela brka. Oči su bile crvene poput rubina i blistale su, a kada se glava podiže visoko iznad Atreja, Bastijan vide da se nalazi na dugačkom, gipkom vratu takođe prekrivenom sedefastim krljuštima, sa kog je kao bela

vatra padala griva. To je bio Fuhur, zmaj sreće. Činilo se da šapuće Atreju nešto u uvo, jer ovaj klimnu glavom.

Bastijan skliznu sa stuba. Video je dovoljno. Sada je pažljivo gledao takmičare.

U suštini, to nisu bile stvarne i istinske borbe, već neka vrsta cirkuske predstave velikih razmera. Doduše, upravo su se rvala dva džina čija su se tela uvila u jedan jedini veliki čvor, koji se kotrljao tamo-amo. Istina, bilo je tu i tamo parova iste ili sasvim različite vrste, koji su prikazivali svoje veštine u mačevanju, rukovanju toljagom ili kopljem, ali to naravno nije bila borba na život i smrt. Pravilo igre je čak zahtevalo da se prikaže poštena i časna borba, kao i koliko je takmičar u stanju da vlada sobom. Borac, koji bi zanet besom ili častoljubljem ozbiljno ranio svog suparnika, bio bi odmah isključen. Mnogi su pokušavali da pokažu veštinu u gađanju lukom ili prikažu svoju snagu podižući ogromne tegove, a drugi su pokazivali svoj talenat izvodeći akrobatske tačke ili stavljajući hrabrost na probu. Koliko god je bilo raznolikih takmičara, toliko je bilo različitih veština.

Pobeđeni su napuštali trg i tako ih je malo-pomalo bilo sve manje. Bastijan tada ugleda kako u arenu stupiše Hikrion Jaki, Hizbald Okretni i Hidorn Izdržljivi. Junak Hinrek i njegova voljena nisu bili sa njima.

U tom trenutku na trgu se nalazilo još oko sto takmičara. Kako je to bio odabir najboljih, Hikrionu, Hizbaldu i Hidornu nije bilo lako da pobeđe, kao što su mislili. Prošlo je celo popodne dok se nije pokazalo da je Hikrion najmoćniji među snažnima, Hizbald najveštiji među brzima, i Hidorn najistrajniji među istrajnima. Gledaoci su im klicali i oduševljeno pljeskali, a njih trojica su se klanjala u pravcu balkona, na kojem su sedeli Srebrna starina Kverkobad i Atrej.

Dečak se već podigao da kaže nešto kada iznenada još jedan takmičar stupi u arenu. Bio je to Hinrek. Nastupi napregnuta tišina i Atrej ponovo sede. Kako je trebalo izabrati trojicu, jedan među njima bio je suvišan i morao je da se povuče.

„Gospodo“, reče Hinrek glasno, tako da je svako mogao da ga čuje, „pretpostavljam da ova mala predstava vaših sposobnosti nije istrošila svu vašu snagu. Pod ovim okolnostima ne bi bilo dostojno da vas

izazovom pojedinačno na dvoboj. Kako do sada među svim ovim takmičarima nisam video sebi dostojnog protivnika, ja nisam učestvovao i zbog toga sam svež. Ako se neko od vas oseća previše iscrpljen, neka dobrovoljno napusti megdan. Inače sam spreman da se uhvatim ukoštac sa svom trojicom. Imate li neku zamerku?“

„Ne“, odgovoriše sva trojica u glas.

Tako je započela borba u kojoj su letele varnice. Hikrionovi udarci nisu izgubili ništa od svoje snage, ali junak Hinrek je bio jači. Hizbald je kao munja napadao sa svih strana, ali junak Hinrek je bio brži. Hidorn je pokušao da ga iscrpi, ali junak Hinrek je bio izdržljiviji. Cela borba jedva da je trajala desetak minuta i sva trojica su bila razoružana i klečala pred Hinrekom. On je ponosno gledao unaokolo i očigledno tražio zadivljeni pogled svoje dame, koja je verovatno stajala negde u gužvi. Klicanje i aplauz odjeknuli su trgom kao orkan. Verovatno se čuo i na najudaljenijim obalama Jezera suza Muru.

Kada se pljesak stišao, ustade Srebrna starina Kverkobad i glasno upita: „Ima li još nekog ko bi pokušao da se suprotstavi junaku Hinreku?“

I u opštem tajacu začu se glas dečaka koji odgovori: „Da, ja!“

Bio je to Bastijan.

Sva lica se okrenuše ka njemu. Gomila mu oslobodi prolaz i on istupi na trg. Začuse se uzvici čuđenja i žaljenja: „Pogledajte kako je lep!“

„Šteta za njega!“

„Ne dozvolite to!“

„Ko si ti?“, upita Srebrna starina Kverkobad.

„Posle ću otkriti svoje ime“, odgovori Bastijan.

Primetio je da ga Atrej ispitivački gleda, još uvek pun neizvesnosti.

„Mladi prijatelju“, reče junak Hinrek, „zajedno smo jeli i pili. Zašto sada želiš da te osramotim? Molim te, povuci svoju reč i odlazi.“

„Ne“, odgovori Bastijan, „ono što sam rekao stoji.“

Junak Hinrek je oklevao jedan trenutak. Onda predloži: „Ne bi bilo pravo da se u borbi merim sa tobom. Najpre da vidimo ko može dalje u

visinu da ispali strelu.“

„Dobro!“, odvrati Bastijan.

Snažan luk i strela doneti su za svakog od njih. Hinrek nategnu tetivu i ispali strelu tako visoko u nebo da se nije mogla pratiti okom. Gotovo u istom trenutku Bastijan nategnu luk i ispali svoju strelu.

Prošlo je neko vreme dok su se obe strele vratile i pale na tlo između dva strelca. I tada je postalo očigledno da je Bastijanova strela, sa crvenim perima na vrhu, takvom snagom pogodila vrh Hinrekove strele, sa plavim perima, da ju je rascepila.

Junak Hinrek je buljio u strele. Prebledeo je i na njegovim obrazima videle su se crvene mrlje.

„To može biti samo slučajnost“, mrmljao je. „Da vidimo ko je veštiji sa floretom.“

Tražio je dva mača i dva špila karata. Donesoše mu što je tražio. On brižljivo promeša oba špila.

Sada baci jedan špil u vazduh, brzo poput munje potegnu mač i zabode ga u jednu kartu. Kada su preostale karte pale na zemlju, pokazalo se da je herc as proboden i to usred jedinog znaka srca. Hinrek opet pogledom potraži svoju damu, dok je unaokolo pokazivao mač sa kartom.

Sada Bastijan baci drugi špil u vis i njegov mač zafijuka kroz vazduh. Nijedna karta nije pala na tlo. Natakao je trideset i dve karte i to usred srede, i još po redu – mada ih je junak Hinrek tako dobro promešao.

Junak Hinrek pogleda karte. Više nije rekao ništa, samo su mu usne drhtale.

„Ali, ne možeš me nadmašiti u snazi“, reče, konačno, malo promuklim glasom.

On posegnu za najtežim od svih tegova, koji su ležali unaokolo po trgu, i polako podiže jedan uvis. Ali pre nego što ga spusti, Bastijan ga zgrabi zajedno sa tegom i podiže ga. Junak Hinrek napravi tako preneraženo lice da neki gledaoci nisu mogli da se ne nasmeju.

„Do sada“, reče Bastijan, „vi ste određivali u čemu ćemo odmeravati snage. Da li pristajete da sada ja predložim nešto?“

Junak Hinrek nemo klimnu glavom.

„To je ispit hrabrosti“, nastavi Bastijan.

Junak Hinrek se još malo pridiže: „Moja hrabrost ne uzmiče ni pred čim!“

„U tom slučaju“, odvrati Bastijan, „predlažem da se takmičimo u plivanju po Jezeru suza. Pobednik je onaj ko prvi stigne do obale.“

Mrtva tišina zavlada čitavim trgom.

Junak Hinrek je čas crveneo, čas bledeo.

„To nije ispit hrabrosti“, prigovori on, „to je ludost.“

„Ja“, odgovori Bastijan, „ja sam na to spreman. Dakle, pođimo!“

Junak Hinrek sada više nije vladao sobom.

„Ne!“, povika i udari nogom o zemlju. „Znate isto tako dobro kao ja da voda jezera Muru rastapa sve. To bi značilo ići u sigurnu smrt.“

„Ja se ne plašim“, mirno odgovori Bastijan. „Prepešaćio sam Pustinju boja i jeo i pio od vatre Mnogobojne smrti, i kupao se u njoj. Ne plašim se ove vode.“

„To ste slagali!“, vikao je junak Hinrek, sav crven od besa. „Niko u Fantaziji ne može da preživi Mnogobojnu smrt, to zna svako dete!“

„Junače Hinrek“, polako reče Bastijan, „umesto što me optužujete za laž, zašto radije ne priznate da se jednostavno plašite.“

Bilo je to previše za junaka Hinreka. Van sebe od besa, ovaj izvuče svoj veliki mač iz korica i krenu na Bastijana. On zausti da ga upozori, ali junak Hinrek mu više ne pruži priliku za to, već udari mačem na Bastijana i to ozbiljno. U istom trenutku mač Sikanda izlete kao munja iz zarđalih korica u Bastijanovu ruku i započe da igra.

Ono što se tada dogodilo nečuveno je i nijedan gledalac celog života neće zaboraviti ovaj prizor. Srećom Bastijan nije mogao da ispusti dršku mača iz ruke i tako je morao da prati svaki pokret svog mača. Sikanda je najpre, komad po komad, isekao divan oklop junaka Hinreka. Komadići su leteli na sve strane, ali na njegovoj koži nije bilo ni ogrebotine. Junak Hinrek se očajnički branio i mlatarao mačem oko sebe kao da je pošasavio, ali, zaslepljen vatrenim vrtlogom Sikande, nije pogađao

nijednim udarcem. Kada je konačno ostao još samo u donjem rublju, pokušavajući i dalje da udari Bastijana, Sikanda je bukvalno iseckao njegov mač u komadiće i to takvom brzinom, da je sečivo u jednom trenutku lebdelo u vazduhu kao celina, pre nego što je u sledećem palo na zemlju nalik na gomilu kovanog novca. Junak Hinrek je široko razrogačenih očiju buljio u beskorisnu dršku, koja mu je ostala u ruci, zatim je ispusti i pognu glavu. Sikanda se vrati u zarđale korice i Bastijan je tek sada mogao da skine ruku sa drške.

Iz hiljade grla odjeknuše povici oduševljenja i divljenja. Gledaoci jurnuše na trg, uhvatiše i podigoše Bastijana na ramena i prošetашe u krug arenom. Klicanju nije bilo kraja.

Bastijan se sa visine osvrnu za junakom Hinrekom. Želeo je da mu dobaci neku reč pomirenja, jer mu je bilo žao ovog jasnika kojeg nije imao nameru da osramoti. Ali, junak Hinrek se izgubi nekud.

Zatim odjednom zavlada tišina. Gomila uzmaknu u stranu i napravi mesto. Tu je stajao Atrej i smešeci se gledao Bastijana. Ovaj mu uzvрати osmehom. Spustiše ga sa ramena i sada su dva dečaka stajala jedan naspram drugog. Posmatrali su se dugo ne progovorivši nijednu reč.

Onda Atrej reče: „Kada bi mi bio potreban neko ko bi me pratio u potrazi za Spasiteljem Fantazije, zadovoljio bih se ovim jednim, jer on vredi više nego stotinu ljudi zajedno. Ali, pratilac mi više nije potreban, jer ni ekspedicije neće biti.“

Začu se mrmljanje, glasovi čuđenja i razočaranja.

„Spasitelju Fantazije nije potrebna naša zaštita“, nastavi Atrej povišenim glasom, „jer on sam može da se čuva bolje nego što bismo ga mogli čuvati svi mi zajedno. Više nije potrebno da ga tražimo, jer on nas je već našao. Nisam ga odmah prepoznao. Kada sam ga ugledao u Kapiji čarobnog ogledala, izgledao je sasvim drugačije nego što sada izgleda – sasvim drugačije. Ali, nisam zaboravio pogled njegovih očiju. To je isti onaj pogled koji sada vidim. Sigurno se ne varam.“

Bastijan je sa smeškom odmahnuo glavom i rekao: „Ne varaš se, Atrej. Ti si me doveo Detinjoj Carici kako bih joj dao novo ime. I ja ti zahvaljujem za to.“

Žamor pun strahopoštovanja prelete kao udar vetra preko mnoštva

posmatrača.

„Ti si obećao“, odgovori Atrej, „da ćeš nam reći svoje ime, koje u Fantaziji niko ne zna osim Zlatooke gospodarice želja. Hoćeš li nam sada reći?“

„Zovem se Bastijan Baltazar Buks.“

Na to gledaoci više nisu mogli da se uzdrže. Njihovo klicanje se raspuklo u hiljadu usklika. Mnogi od oduševljenja započеше da igraju, tako da su se zaljuljala brvna i mostovi, pa i ceo trg.

Smejući se, Atrej pruži Bastijanu ruku i ovaj je prihvati, i tako, ruku pod ruku, odoše u palatu. Na ulazu čekali su ih Srebrna starina Kverkobad i zmaj sreće Fuhur.

Te večeri je grad Amargant doživeo najlepše slavlje u celoj svojoj istoriji. Sve što je imalo noge, bilo kratke ili duge, krive ili prave, igralo je i svi koji su imali glas, bilo lep ili ružan, bilo dubok ili visok, pevali su i smejali se.

Kada je pala noć, građani Amarganta upališe hiljade šarenih svetiljki na svojim srebrnim brodovima i palatama. A u ponoć je napravljen vatromet, kakav se do tada čak ni u Fantaziji nije mogao videti. Bastijan je stajao na balkonu sa Atrejem. S njihove leve i desne strane stajali su Fuhur i Srebrna starina Kverkobad i posmatrali šarene ognjene snopove na nebu, i hiljade svetiljki Srebrnog grada koje su se ogledale u tamnim vodama jezera Muru.

XVII

Zmaj za junaka Hinreka

Njegova visost, Srebrna starina Kverkobad, utonu u san sedeći u svojoj fotelji, jer je i već bilo vrlo kasno. Tako je propustio najveći i najljepši događaj koji je mogao da doživi za svojih sedamsto godina. To se desilo i mnogim drugima u Amargantu, kako stanovnicima grada, tako i gostima koji su iscrpljeni od slavlja otišli na počinak. Samo nekolicina je još bila budna i do njih je doprlo nešto, što je po lepoti prevazilazilo sve što su ikada čuli.

Fuhur, beli zmaj sreće je pevao.

Visoko na noćnom nebu leteo je u krugovima iznad Srebrnog grada i Jezera suza kada je zabrujao njegov zvonki glas. Bila je to pesma bez reči, velika, jednostavna melodija čiste sreće. Onaj ko bi je čuo, širom bi otvarao svoje srce.

Tako je bilo i sa Bastijanom i Atrejem koji su sedeli jedan pored drugog na balkonu Kverkobadove palate. Nijedan od njih do sada nije čuo pesmu zmaja sreće. Ne primetivši da su se uhvatili za ruke, oni su je slušali u zanosu bez reči. Obojica su znali da onaj drugi oseća isto – sreću, jer je našao prijatelja. I pazili su da je ne pokvare rečima.

Veliki čas prođe i Fuhurova pesma je malo-pomalo bivala sve nečujnija da bi na kraju sasvim utihnula.

Kada je zavladala potpuna tišina, Kverkobad se probudi i izvinjavajući se reče: „Tako je to! Srebrnim starinama kao što sam ja potreban je san. Sa vama mladima je drugačije. Ne zamerite mi, ali sada svakako moram da idem u krevet.“ Poželeše mu laku noć i Kverkobad ode. Opet su prijatelji sedeli dugo, čuteći i posmatrajući noćno nebo gde

je zmaj sreće još uvek kružio sporim, smirenim talasastim pokretima. S vremena na vreme, promakao bi kao beli oblak ispred punog meseca.

„Zar Fuhur ne ide da spava?“, upita na kraju Bastijan.

„On već spava“, tiho reče Atrej.

„U vazduhu?“

„Da. On se nerado zadržava u kućama, čak i kada su tako velike kao što je Kverkobadova palata. Oseća se skućeno i zatvoreno, pokušava da se kreće što opreznije da ne bi napravio neki lom. Jednostavno prevelik je. Zato najčešće spava visoko u vazduhu.“

„Šta misliš da li će me jednom pustiti da jašem na njemu?“

„Sigurno“, reče Atrej. „Doduše, to nije tako jednostavno. Treba steći naviku.“

„Ja sam jahao na Graogramanu“, podseti ga Bastijan.

Atrej klimnu glavom i pogleda ga sa divljenjem.

„To si na ispitu hrabrosti rekao junaku Hinreku. Kako si ukrotio Mnogobojnu smrt?“

„Imam Aurin“, reče Bastijan.

„Ah?“, reče Atrej. Izgledao je veoma iznenađen, ali ne reče više ništa.

Bastijan izvadi znak Detinje Carice iz košulje i pokaza ga Atreju.

Atrej ga je posmatrao neko vreme a zatim promrmlja: „Dakle, sada *Ti* nosiš Sjaj.“

Njegovo lice se učini Bastijanu malo odbojnim, zato ga brzo upita: „Hoćeš li da ga staviš još jednom?“

On učini pokret kao da će skinuti ogrlicu.

„Ne!“

Atrejev glas zazvučao je gotovo oštro i Bastijan zbunjeno začuta.

Atrej se, uz izvinjenje, nasmeši i blago progovori: „Ne, Bastijane, nosio sam ga dovoljno dugo.“

„Kako hoćeš“, reče Bastijan. Onda okrenu znak. „Pogledaj! Jesi li video natpis?“

„Video ga jesam“, odgovori Atrej, „ali ne znam šta piše. „Kako to?“

„Zelenokošci mogu da čitaju samo tragove, ali ne i slova.

Ovoga puta je Bastijan bio taj koji je rekao *ah*. „Šta kazuje ovaj natpis?“, želeo je da zna Atrej. „UČINI ONO ŠTO ŽELIŠ“, pročitao mu Bastijan. Atrej je netremice posmatrao Sjaj. „Dakle to piše?“, promrmljao je.

Njegovo lice nije odavalo nikakva osećanja i Bastijan nije mogao da otkrije njegove misli. Zbog toga je upitao: „Da si znao, da li bi se nešto u tebi promenilo?“

„Ne“, reče Atrej, „činio sam ono što sam želeo.“

„To je tačno“, reče Bastijan i klimnu glavom.

Ponovo su ćutali izvesno vreme.

„Atrej, moram da te pitam još nešto“, konačno Bastijan nastavi razgovor. „Rekao si da sam izgledao drugačije kada si me ugledao u Kapiji čarobnog ogledala.“

„Da, sasvim drugačije.“

„Pa, kako?“

„Bio si vrlo debeo i bled i nosio si sasvim drugačiju odeću.“

„Debeo i bled?“, upita Bastijan smeškajući se s nevericom.

„Jesi li stvarno siguran da sam to bio ja?“

„Zar to nisi bio ti?“

Bastijan se zamisli.

„Znam da si me video. Ali, oduvek sam izgledao ovako.“

„Zaista?“

„Pa ja to valjda najbolje znam!“, uzviknu Bastijan.

„Da“, reče Atrej i pogleda ga zamišljeno, „ti bi to trebalo da znaš.“

„Možda je to bilo iskrivljeno ogledalo?“ Atrej odmahnu glavom.

„Ne verujem.“

„Kako onda sebi objašnjavaš da si me video onakvog?“

„Ne znam“, priznade Atrej, „ali znam da se nisam prevario.“

Posle toga oni su ponovo dugo ćutali i na kraju odoše na spavanje.

Bastijan je ležao u svom krevetu koji je bio napravljen od najfinijeg srebrnog filigrana, i nikako mu iz glave nije izlazio razgovor sa Atrejem. Nekako mu se činilo da njegova pobeda nad junakom Hinrekom, pa i njegov boravak kod Graogramana ne ostavlja utisak na Atreja otkada je saznao da Bastijan nosi Sjaj. Možda je mislio da pod tim okolnostima to i nije nešto naročito. Ali Bastijan je želeo da osvoji Atrejevo neograničeno poštovanje.

Dugo je razmišljao. Moralo je da postoji nešto što niko u Fantaziji nije umeo da učini, pa ni sa znakom. Nešto, što je samo on, Bastijan bio kadar da učini.

Konačno mu pade na pamet – izmišljanje priča.

Često se govorilo da niko u Fantaziji ne ume da stvara nešto novo. Čak je i glas Ujulale govorio o tome. A upravo to je bilo ono u šta je Bastijan bio izuzetno dobro upućen.

Trebalo je pokazati Atreju da je on, Bastijan, veliki pesnik!

Poželeo je da mu se što pre pruži prilika da to dokaže svom prijatelju. Možda već sutra. Na primer, u Amargantu bi moglo da se održi takmičenje pesnika, na kome će Bastijan svojim domišljatostima baciti sve u zasenak!

Ha, bilo bi još bolje kada bi se ostvarilo sve što bi izmislio! Nije li Graograman rekao da je Fantazija zemlja priča i da zbog toga davna prošlost može da nastupi ponovo, ako se dogodi u nekoj priči?

Kako će se Atrej začuditi!

Zamišljajući kako mu se Atrej zapanjen divi, Bastijan zaspa.

Sledećeg jutra, dok su sedeli u svečanoj sali palate i uživali u bogatom doručku, Srebrna starina Kverkobad reče: „Mi smo odlučili da za našeg gosta, Spasitelja Fantazije, i njegovog prijatelja koji nam ga je doveo, danas priredimo posebnu svetkovinu. Bastijane Baltazare Bukse, ti možda ne znaš da smo mi, stanovnici Amarganta, po prastaraj tradiciji pevači pesama i pripovedači carstva Fantazije. Naša deca se od malih nogu uče ovoj umetnosti. Kada odrastu, moraju da putuju mnogo godina kroz zemlju i obavljaju svoj poziv za dobro čovečanstva. Zato nas

svuda primaju sa poštovanjem i radošću. Ali, muči nas jedna nevolja – naše zalihe pesama i priča, iskreno rečeno, nisu mnogo velike. I mnogi moraju da podele ono malo što imamo. Ali, priča se, da li s pravom ili ne, da si ti u svom svetu poznat po tome što umeš da izmišljaš priče. Da li je to istina?“

„Da“, reče Bastijan, „čak su mi se i podsmevali zbog toga“

Srebrna starina Kverkobad začuđeno podiže obrve.

„Smejali su ti se zato što umeš da pričaš priče koje još niko nije čuo? Kako je to moguće?! Niko od nas ne ume da izmišlja nove priče i svi mi, moji sugrađani i ja, bili bismo ti neizrecivo zahvalni kada bi nam poklonio nekoliko novih priča. Hoćeš li nam pomoći svojim velikim umom?“

„Sa zadovoljstvom!“, odgovori Bastijan.

Posle doručka izadoše na stepenice Kverkobadove palate, gde ih je već čekao Fuhur.

U međuvremenu na trgu se okupilo veliko mnoštvo ljudi, ali ovog puta među njima je bilo malo gostiju koji su došli u grad na turnir. Uglavnom su to bili stanovnici Amarganta, muškarci, žene i deca, svi vrlo skladno građeni i u lepoj srebrnoj nošnji. Mnogi su nosili srebrne gudačke instrumente, harfe, lire, gitare, laute, jer se svaki od njih nadao da će svoju umetnost moći da prikaže Bastijanu i Atreju.

Ponovo su bile postavljene fotelje. Bastijan sede u sredinu između Kverkobada i Atreja. Fuhur se namesti iza njih.

Onda Kverkobad zapljeska rukama. Kada je mnoštvo začutalo, on najavi: „Veliki pesnik će nam ispuniti našu želju. On će nam pokloniti nove priče. Zato dajte sve od sebe da ga oraspoložite!“

Stanovnici Amarganta koji su bili na trgu duboko se pokloniše u tišini. Onda nastupi prvi i poče da recituje. Za njim su sledili novi i novi. Svi su imali lepe, melodične glasove i dobro su obavljali svoj posao.

Njihove priče i pesme bile su zanimljive, vesele ili tužne, ali trebalo bi nam previše prostora da ih ovde ispričamo. To ćemo učiniti neki drugi put. Ukupno uzev, bilo je svega oko sto različitih priča. Posle toga počele su da se ponavljaju. Oni koji su poslednji nastupili mogli su samo

da ponove ono što su ispričali njihovi prethodnici.

Bastijan je postajao sve uzbuđeniji jer je čekao trenutak kada će on doći na red. Njegova sinoćna želja konačno se ispunila. Jedva je mogao da podnese uzbuđenje iščekujući da li će se i sve ostalo ispuniti. Posmatrao je Atreja sa strane, ali on je sedeo nepomičnog lica i slušao priče ne izražavajući nikakva osećanja.

Na kraju Kverkobad zamoli svoje sugrađane da prestanu. On se uzdahnuvši okrenu Bastijanu i reče: „Rekao sam ti, Bastijane Baltazare Bukse, da su naše rezerve priča veoma male. Nije naša krivica što nema više priča. Kao što vidiš, činimo ono što je u našoj moći. Hoćeš li da nam pokloniš jednu od tvojih?“

„Pokloniću vam sve priče koje sam izmislio“, reče Bastijan velikodušno, „jer uvek mogu da izmislim nove. Mnoge sam ispričao devojčici po imenu Kris Ta, ali najveći broj sam izmislio za sebe. Dakle, više ih niko drugi ne zna. Ali, trajalo bi nedeljama i mesecima dok bih vam svaku ispričao, a tako dugo ne mogu da ostanem kod vas. Zbog toga ću vam ispričati jednu u kojoj su sadržane sve ostale. Ona se zove *Priča o biblioteci Amarganta*, i veoma je kratka.“

On razmisli još jedan trenutak i krenu nasumice: „U pradavna vremena u gradu Amargantu živela je Srebrna starica po imenu Kvana, koja je vladala gradom. U tim drevnim vremenima još nije postojalo ni Jezero suza Muru, niti ovaj grad Amargant, sagrađen od posebne vrste srebra koje odoleva vodi. Amargant je tada bio sasvim običan grad od kamena i drveta. Prostirao se u jednoj dolini između šumovitih brežuljaka.

Kvana je imala sina koji se zvao Kvin i bio veliki lovac. Jednog dana Kvin je u šumama sreo jednoroga koji je na vrhu svog roga nosio blistavi kamen. Ubio je životinju i poneo kamen kući. Ali, time je na grad navukao veliku nevolju. Stanovnici su rađali sve manje i manje dece. Ako se ne nađe lek, grad će biti osuđen na izumiranje. Međutim, jednorog više nije mogao da se oživi i niko nije znao šta bi trebalo učiniti.

Tada je Srebrna starica Kvana poslala glasnika u Južno proročište, koje je tada još postojalo, kako bi im Ujulala dala savet. Ali, Južno

proročište Je bilo veoma daleko. Glasnik je krenuo kao mladić, a kada se vratio bio je veoma star. Srebrna starica Kvana odavno je umrla i u međuvremenu je njen sin Kvin došao na njeno mesto. Naravno, i on je bio već prastar, baš kao i svi ostali Amargantinci. Preostalo je još samo dvoje dece, jedan dečak i jedna devojčica. On se zvao Akvil, a ona Mukva.

Glasnik obavesti Kvina o onome što mu je otkrio glas Ujulale – Amargant će moći da postoji i dalje samo ako postane najlepší grad Fantazije. Samo na taj način se može okajati Kvinov zločin. Ali, građani Amarganta mogu da ostvare to samo uz pomoć Aharaja, najružnijih bića Fantazije. Oni se još nazivaju *Većiti plačljivci*, jer neprekidno prolivaju suze zbog svoje ružnoće. Međutim, upravo ovim potocima suza ispiraju posebnu vrstu srebra iz dubina zemlje, od koga prave najdivniji filigran.

Svi stanovnici Amarganta krenuše u potragu za Aharajima, ali niko nije uspeo da ih nađe jer su ovi živeli duboko u zemlji. Na kraju ostadoše samo Akvil i Mukva. Svi ostali su pomrli, a njih dvoje su odrasli. I njima je pošlo za rukom da nađu Aharaje i nagovore ih da od Amarganta naprave najlepší grad u Fantaziji.

Tako su Aharaji najpre izgradili jedan srebrni brod i na njemu malu srebrnu palatu i postavili ga na trg izumrlog grada. Onda su potok suza sproveli pod zemlju tako da je izviraao na svetlosti dana kao izvor u dolini između brežuljaka. Dolina se ispunila gorkom vodom i postala Jezero suza Muru, na kome je plovila prva srebrna palata. U njoj su živeli Akvil i Mukva.

Ali, Aharaji su mladom paru postavili jedan uslov – da oni i njihovi potomci treba da se posvete pevanju pesama i pričanju priča. Aharaji će im pomagati sve dotle dok se bude poštovalo obećanje, jer bi na taj način i oni imali udela u svemu ovome, a njihova ružnoća bi ipak stvarala nešto lepo.

Tako su Akvil i Mukva osnovali biblioteku – upravo onu slavnu biblioteku Amarganta – u kojoj su sakupljali sve moje priče. Oni su započeli ovom koju ste upravo čuli, ali malo-pomalo sakupili su i sve ostale, koje sam ispričao; na kraju ih je bilo toliko da njih dvoje, a ni njihovi brojni potomci, koji danas žive u Amargantu, neće do kraja sve

pročitati.

To što Amargant, najbolji grad Fantazije, postoji i danas može se zahvaliti tome što su se i Aharaji i Amargantinci držali svojih obećanja – iako ova dva naroda ne znaju više ništa jedan o drugom. Samo ime Jezera suza Muru podseća na događaje iz davnina.“

Kada je Bastijan završio svoju priču, Srebrna starina Kverkobad se polako podiže iz svoje fotelje. Njegovo lice bilo je ozareno.

„Bastijane Baltazare Bukse“, reče, „ti si nam poklonio više od jedne priče. Ti si nam poklonio naše poreklo. Sada znamo otkuda dolazi jezero Muru i naši srebrni brodovi i palate koji plove po jezeru. Sada znamo zašto smo od starina narod pevača i pripovedača. Pre svega, sada znamo šta sadrži ono veliko okruglo zdanje u našem gradu, u koje još niko nije kročio nogom zato što je zatvoreno od davnina. Ono sadrži naše najveće blago, a mi to do sada nismo znali. U njemu je biblioteka Amarganta!“

Bastijan je i sam bio dirnut time što je njegova priča postala stvarnost. (Ili je to oduvek bila? Graograman bi verovatno rekao: i jedno i drugo!) U svakom slučaju, lično je hteo da se uveri u to.

„Gde je ta zgrada?“, upitao je.

„Pokazaću ti je“, reče Kverkobad i okrenuvši se ka mnoštvu uzviknu: „Pođite svi sa nama! Možda će nam se danas desiti još neko čudo!“

Duga povorka na čelu sa Srebrnom starinom, Atrejem i Bastijanom prešla je preko mostova koji su povezivali srebrne brodove i konačno se zaustavila pred jednim veoma velikim zdanjem, koje je počivalo na okruglom brodu i imalo oblik ogromne srebrne valjkaste kutije. Spoljni zidovi bili su glatki, bez ukrasa i prozora. Postojala su samo jedna velika vrata, ali ona su bila zaključana.

Na sredini glatkih srebrnih vrata nalazio se jedan kamen u okruglom ramu. Ličio je na komad običnog providnog stakla. Iznad kamena nalazio se sledeći natpis:

„Skinut sa roga jednoroga, ja sam se ugasio.

Držim vrata zatvorena, sve dok moje svetlo
ne probudi onaj ko me nazove mojim imenom.

Njemu ću svetleti sto godina,

vodiću ga u mračne dubine
Jorovog Minrouda.
Ali, ako moje ime kaže dva puta
od početka do kraja,
u jednom trenutku zasvetleću
svetlošću od sto godina.“

„Niko od nas nije kadar da odgonetne ovaj natpis“, reče Kverkobad.
„Niko od nas ne zna šta znače reči Jorov Minroud. Niko od nas nije do sada otkrio ime kamena, iako smo svi stalno pokušavali. Jer mi možemo da koristimo samo imena koja već postoje u Fantaziji. A kako su to imena drugih stvari, niko od nas nije našao pravo ime kojim bi kamen zablistao a vrata se otvorila. Možeš li da nađeš ime, Bastijane Baltazare Bukse?“

Nastupi duboka, iščekujuća tišina. Svim stanovnicima Amarganta i ostalima zastade dah. „Al Cahir!“, uzviknu Bastijan.

U istom trenutku kamen bljesnu, iskoči iz okvira pravo u Bastijanove ruke. Vrata se otvoriše.

Zvuk divljenja se začu iz hiljada usta.

Sa blistavim kamenom u rukama Bastijan uđe u zgradu zajedno sa Atrejem i Kverkobadom. Za njima se guralo mnoštvo.

Velika okrugla prostorija bila je mračna i Bastijan podiže kamen uvis. Mada je njegova svetlost bila svetlija od sveće, ipak nije bila dovoljno jaka da obasja celu prostoriju. Videlo se samo da se na zidovima, nekoliko metara uvis, nalaze knjige, mnoštvo knjiga.

Donete su lampe i ubrzo je cela velika prostorija bila osvetljena. Sad se moglo videti da je zid od knjiga bio podeljen u posebne odeljke. Tako je na primer pisalo *Vesele priče* ili *Uzbudljive priče*, *Ozbiljne priče*, ili *Kratke priče* i tako dalje.

U sredini okrugle sale velikim slovima, koja se nisu mogla prevideti, pisalo je:

BIBLIOTEKA

SABRANIH DELA

BASTIJANA BALTAZARA BUKSA

Atrej je zadivljeno gledao oko sebe. Bio je začuđen i zadivljen, tako da se to jasno videlo na njegovom licu. Bastijan se tome radovao.

„Sve to“, upita Atrej pokazujući prstom unaokolo, „sve su to priče koje si ti izmislio?“

„Da“, reče Bastijan i stavi Al Cahir u džep.

Atrej ga je posmatrao zbunjeno.

„To“, priznade, „to prevazilazi moj razum.“

Amargantinci su se, naravno, već naveliko revnosno bacili na knjige, prelistavali ih, čitali jedan drugom, a neki su jednostavno seli na pod i počeli da uče napamet određena mesta.

Vest o velikom događaju se kao vatra širila celim gradom, kako među stanovnicima Amarganta, tako i među gostima.

Upravo kada su Bastijan i Atrej napuštali biblioteku, naiđoše na vitezove Hikriona, Hizbalda i Hidorna.

„Ser Bastijane“, reče crvenokosi Hizbald, koji očigledno ne samo da je bio vešt u rukovanju mačem, već i na jeziku, „čuli smo kakve ste nenadmašne sposobnosti prikazali. Zato smo hteli da vas zamolimo da nas uzmete u svoju službu i da nam dopustite da vas pratimo na vašim putovanjima. Svaki od nas trojice čezne da dobije svoju vlastitu priču. I mada vam svakako nije potrebna naša zaštita, možda će vam ipak biti od koristi da imate u službi trojicu tako vrednih i sposobnih vitezova kao što smo mi. Hoćete li nas uzeti?“

„Rado“, odgovori Bastijan, „svako bi bio ponosan na takve pratioce.“

Trojica vitezova su odmah na licu mesta želeli da polože zakletvu na vernost pod Bastijanovim mačem, ali on ih spreči u tome.

„Sikanda je“, objasni im on, „čarobni mač. Niko ne može da ga dodirne bez opasnosti po život, osim ako je jeo i pio od vatre Mnogobojne smrti i kupao se u njoj.“

Tako su morali da se zadovolje prijateljskim rukovanjem.

„A šta je sa junakom Hinrekom?“, raspitivao se Bastijan. „On je potpuno slomljen“, reče Hikrion. „To je zbog njegove dame“, dodade

Hidorn.

„Trebalo bi da se postarate za njega“, završi Hizbald.

Tako sva petorica krenuše put gostionice u kojoj su bili odseli kada su došli u Amargant, gde je Bastijan smestio staru Jihu u štalu.

Kada su ušli u gostionicu, zatekli su samo jednog čoveka koji je sedeo nagnut nad stolom, ruku zarivenih u plavu kosu. Bio je to junak Hinrek.

Očigledno je u svom prtljagu imao i rezervni oklop, jer je ovaj na njemu bio nešto jednostavniji od onoga koji je uništen prethodnog dana u borbi sa Bastijanom.

Kada mu je Bastijan poželeo dobar dan, on je poskočio i ukočeno pogledao dečaka. Oči su mu bile crvene.

Bastijan upita da li mogu da sednu za njegov sto, a on slegnu ramenima, klimnu glavom i ponovo sede na stolicu. Pred njim na stolu ležao je list papira, koji je izgledao kao da je nekoliko puta bio gužvan i zatim opet ispravljan.

„Želim da se raspitam o vašem zdravlju“, započe Bastijan. „Žao mi je ako sam vas uvredio.“

Junak Hinrek odmahnu glavom.

„Gotovo je sa mnom“, reče promuklim glasom, „evo, pročitajte sami!“

On dodade Bastijanu cedulju: „Hoću samo najvećeg“, pisalo je na njoj, „a vi to niste, zato – zbogom!“

„Od princeze Oglamar?“, upita Bastijan.

Junak Hinrek klimnu glavom.

„Ona se odmah posle naše borbe prevezla na drugu obalu zajedno sa svojim paradnim konjem. Ko zna gde je sada? Neću je više nikada videti. Šta tražim još na ovom svetu?“

„Zar ne možete da je stignete?“

„Čemu?“

„Možda će promeniti mišljenje.“ Junak Hinrek se gorko nasmeja.

„Ne poznajete princezu Oglamar. Trenirao sam više od deset godina da bih naučio ovo što znam. Odrekao sam se svega što mome telu ne bi činilo dobro. Sa gvozdenom disciplinom učio sam kod najvećih učitelja mačevanja, sve vrste rvanja kod najjaćih rvaća, dok ih nisam sve pobedio. Trćim brže od konja, skaćem u vis više od jelena. Bio sam najbolji u svemu, barem do juće. Ranije me ne bi udostojila nijednog pogleda, ali malo-pomalo sve je više raslo njeno zanimanje za mene i moje sposobnosti. Već sam se ponadao da će me izabrati, a ispalo je da je sve bilo uzalud. Kako da živim bez nade?“

„Možda“, reće Bastijan, „možda bi trebalo da zaboravite princezu Oglamar. Sigurno postoje druge koje bi vam se, možda, isto toliko dopale.“

„Ne“, odgovori junak Hinrek, „meni se princeza Oglamar svića upravo zbog toga što joj je stalo samo do najvećeg.“

„Ah, tako“, reće Bastijan smeteno, „to je naravno teško. Šta se tu može učiniti? Da možda na drugi naćin pokušate kod nje? Na primer, kao pevać ili pesnik?“

„Ja sam junak“, odvrati Hinrek pomalo razljućeno, „ne mogu i neću se latiti drugog poziva. Ja sam ono što sam.“

„Da“, reće Bastijan, „shvatam.“

Svi su ćutali. Tri viteza su bacala poglede saosećanja na junaka Hinreka. Shvatali su šta se dogaća sa njim. Na kraju Hizbald se nakašlja i tiho reće Bastijanu: „Vama, gospodaru Bastijane, uopšte ne bi bilo teško da mu pomognete.“

Bastijan pogleda Atreja, koji je na licu opet imao onaj svoj nedokućivi izraz.

„Neko kao junak Hinrek“, dodade sada Hidorn, „zaista se nalazi u nezgodnom položaju kada nadaleko ne postoji nijedno ćudovište. Da li me razumete?“

Bastijan još uvek nije shvatao.

„Ćudovišta su“, reće Hikrion, gladeći pritom svoje ogromne crne brkove i namigućući Bastijanu, „potrebna zato da bi junak mogao da bude junak.“

Bastijan konačno shvati.

„Slušaj, junače Hinrek“, reče, „predlažući vam da drugoj dami poklonite svoje srce, samo sam hteo da stavim na probu vašu postojanost. U stvari, princezi Oglamar upravo je sada potrebna vaša pomoć i niko ne može da je spase osim vas.“

Junak Hinrek načuli uši.

„Ozbiljno govorite, gospodine Bastijane?“

„Sasvim ozbiljno, vi ćete uskoro i sami moći da se uverite u to. Naime, princeza Oglamar je pre nekoliko minuta napadnuta i oteta.“

„Ko je to uradio?“

„Jedno od najstrašnijih čudovišta koja su ikada postojala u Fantaziji. Reč je o zmaju Smergu. Ona je upravo jahala preko nekog šumskog proplanka kada ju je iz vazduha ugledala neman, bacila se na nju, podigla je sa leđa njenog paradnog konja i odnela je sa sobom.“

Hinrek skoči. Njegove oči zablistaše, a obrazi mu se zarumeneše. Od radosti pljesnu rukama. Ali, onda se ugasi sjaj njegovih očiju i on sede.

„To, na žalost, nije moguće“, reče snuždeno, „zmajeva više nema.“

„Junače Hinrek“, objasni Bastijan, „zaboravljate da dolazim izdaleka – sa udaljenosti mnogo većih od onih gde ste vi ikada bili.“

„To je tačno“, potvrdi Atrej, umešavši se sada prvi put.

„Stvarno ju je otelo to čudovište?“, upita junak Hinrek. Onda pritisnu obe ruke na srce i uzdahnu: „O, moja obožavana Oglamar, mora biti da sada strašno patiš. Ali, ne plaši se, dolazi tvoj vitez, već je na putu! Reci šta da učinim? Kuda da krenem? O čemu je reč?“

„Daleko odavde“, započe Bastijan, „postoji zemlja koja se zove Morgul ili zemlja Hladne vatre, zato što je tamo plamen hladniji od leda. Ne mogu da vam kažem kako da stignete tamo, moraćete sami da nađete put. Usred te zemlje postoji okamenjena šuma koja se zove Vodgabaj. A opet usred te šume nalazi se olovni zamak Ragar. Opasuju ga tri kanala. U prvom teče zeleni otrov, u drugom šalitrena kiselina koja se puši, a u trećem sve vrvi od škorpija, velikih kao vaša stopala. Nema ni mostova ni prilaza, jer je gospodar olovnog zamka Ragar ona krilata neman po imenu Smerg. Njegova krila su od sluzave kože i imaju

raspon od trideset i dva metra. Kada ne leti, on stoji na zadnjim nogama kao ogroman kengur. Ima telo šugavog pacova, a rep škorpije. Čak i najlaganiji dodir repa je apsolutno smrtonosan. Zadnje noge liče na noge divovskog skakavca, a prednje, male i zakržljale, liče na ruke malog deteta. Ali, ne smeš se zavaravati njihovim izgledom jer je u tim rukama ogromna snaga. Dugački vrat uvlači kao puž svoje pipke, a na njemu se nalaze tri glave. Jedna je velika i liči na glavu krokodila. Iz usta na toj glavi bljuje ledenu vatru. Tamo gde se kod krokodila nalaze oči ova neman ima dve izrasline, koje su preostale dve glave. Desna liči na glavu starog čoveka. Tom glavom čuje i vidi. Međutim, govori levom glavom, koja liči na zbrčkano lice stare žene.“

Slušajući ovaj opis, junak Hinrek poblede.

„Kako se beše zove ono čudovište?“, upita.

„Smerg“, ponovi Bastijan. „On čini zlo već hiljadama godina. Naime, toliko je star. Stalno otima neku mladu devojkicu, koja onda mora da mu vodi domaćinstvo sve do kraja svog života. Kada ona umre, on otme drugu.“

„Zašto nikada nisam čuo za njega?“

„Smerg leti nezamislivo brzo i daleko. Do sada je za svoje zločinačke pohode uvek odabirao druge zemlje Fantazije. Osim toga, to se događa samo jednom u pola veka.“

„I nijedna devojkica do sada nije oslobođena?“

„Ne, za to je potreban junak posebnog soja.“

Na te reči ponovo se zarumeneše obrazi junaka Hinreka.

„Ima li Smerg neko ranjivo mesto?“, upita znalčki.

„Ah“, odgovori Bastijan, „gotovo da zaboravim najvažniju stvar! U najdubljem podrumu zamka Ragar leži jedna olovna sekira. Možete pretpostaviti da je Smerg čuva kao zenicu oka svoga, jer je ona jedino oružje kojim se može ubiti. Njome se moraju odseći obe manje glave.“

„Otkud znate sve to?“, upita junak Hinrek.

Bastijan nije morao da mu odgovori na ovo pitanje, jer u tom trenutku na ulici odjeknuše uzvici užasa.

„Zmaj! Jedno čudovište! Pogledajte tamo gore, na nebu! Strašno! On leti ka gradu! Spasi se ko može! Ne, ne, već je zgrabio svoju žrtvu!“

Junak Hinrek izlete na ulicu i svi drugi za njim, na kraju Atrej i Bastijan.

Preko neba letelo je nešto poput ogromnog slepog miša. Kada se približilo, činilo se kao da se za trenutak hladna senka spustila na celi srebrni grad. To je bio Smerg, koji je izgledao onako kako ga je Bastijan upravo izmislio. Dvema zakrčljajim, ali tako opasnim ručicama čvrsto je držao mladu damu, koja je iz sve snage zapomagala i otimala se.

„Hinreče!“, čulo se iz sve veće daljine. „U pomoć, Hinreče! Spasi me, moj junače!“ A onda nestadoše.

Hinrek je već izveo svog crnog pastuva iz štale i ukrcao se na srebrnu skelu koja je plovila ka kopnu.

„Brže!“, čulo se kako više skeledžiji. „Daću ti šta god želiš, samo požuri!“

Bastijan pogleda za njim i promrmlja: „Samo nadam se da mu nisam previše otežao zadatak.“

Atrej ga pogleda iskosa. Onda tiho reče: „Možda bi bilo bolje da i mi krenemo.“

„Kuda?“

„Ja sam te doveo u Fantaziju“, reče Atrej, „smatram da bi sada trebalo da ti pomognem da nađeš put kako bi se vratio u svoj svet. Sigurno želiš da se vratiš, zar ne?“

„Oh“, reče Bastijan, „do sada nisam uopšte razmišljao o tome. Ali, ti si u pravu. Da, naravno, u pravu si.“

„Spasao si Fantaziju“, nastavi Atrej, „i čini mi se da si zauzvrat dosta dobio. Mogu da zamislim koliko sada želiš da se vratiš, kako bi učinio da i tvoj svet ozdravi. Ili postoji još nešto što te zadržava?“

A Bastijan, koji je zaboravio da nije uvek bio jak, lep, hrabar i moćan, odgovori: „Ne, ništa me ne zadržava.“

Atrej ponovo zamišljeno pogleda prijatelja i reče: „Možda je to dug i težak put, ko zna!“

„Da, ko zna!“, saglasi se Bastijan. „Ako hoćeš, možemo odmah krenuti.“

Tri viteza imala su kratku prijateljsku prepirku, jer nisu mogli da se slože ko će od njih staviti svog konja Bastijanu na raspolaganje. Ali, Bastijan ubrzo reši ovaj problem tako što ih zamoli da mu poklone mulu. Oni su smatrali da takva životinja nije dostojna Bastijana, ali kako je on to uporno zahtevao, oni konačno popustiše.

Dok su vitezovi pripremali sve što je potrebno za put, Bastijan i Atrej se vratiše u Kverkobadovu palatu, kako bi Srebrnoj starini zahvalili na gostoprimstvu i oprostili se od njega. Zmaj sreće, Fuhur, čekao je Atreja pred palatom. Bio je vrlo zadovoljan kada je čuo da kreću na put. Gradovi nisu bili za njega, čak ni tako lepi kao Amargant.

Srebrna starina Kverkobad je bio zadubljen u knjigu, koju je pozajmio iz biblioteke Bastijana Baltazara Buksa.

„Žao mi je što nećete malo duže biti moj gost“, rekao je pomalo rasejano, „ne dolazi nam svaki dan tako veliki pesnik. Ali, za utehu sada imamo njegova dela.“

Pozdraviše se i izadoše napolje.

Kada Atrej sede na Fuhurova leđa, zapita Bastijana: „Zar nisi hteo da jašeš Fuhura?“

„Kasnije“, odgovori Bastijan, „sada Jiha čeka na mene, obećao sam joj da ću jahati na njoj.“

„Onda vas očekujemo na kopnu!“, uzviknu Atrej. Zmaj sreće se vinu u vazduh i već u sledećem trenutku izgubi se sa horizonta.

Kada se Bastijan vratio u gostionicu, tri viteza su ga čekala već spremna za put, sa konjima i mulom na jednoj skeli. Jihi su skinuli bisage i zamenili ih bogato okićenim sedlom. Međutim, Jiha nije znala razlog sve dok joj nije prišao Bastijan i šapnuo joj u uvo: „Sada pripadaš meni, Jiha.“

Kada se barka otisnula od obale i udaljila od srebrnog grada, još dugo je iznad gorke vode Jezera suza Muru odjekivalo radosno njakanje stare mule.

Inače, što se tiče junaka Hinreka, njemu je zaista pošlo za rukom da

stigne u Morgul, zemlju Hladne vatre. Probio se i kroz okamenjenu šumu Vodgabaj, savladao tri kanala oko zamka Ragar. Našao je olovnu sekiru i pobedio zmaja Smerga. Zatim je Oglamar vratio njenom ocu, mada je ona bila rada da se uda za njega. Samo, on to više nije želeo. Ali, to je druga priča i biće ispričana neki drugi put.

XVIII

Aharaji

Olujna kiša lila je iz tamnih oblaka, tako niskih da se činilo kao da će dodirnuti glave jahača. A onda su počele da veju velike, lepljive pahuljice, da bi na kraju u isto vreme padali i kiša i sneg. Oluja je bila tako jaka, da su čak i konji napregli svu snagu da joj se odupru. Ogrtači jahača otežali su od kiše i, pljeskajući, udarali o leđa životinja.

Već su dugo bili na putu, a poslednja tri dana jahali su preko ove visoravni. Vreme se iz dana u dan pogoršavalo, a tlo je postalo smeša blata i oštrog kamenja, što je sve više otežavalo putovanje. Tu i tamo jednoličnost okoline remetilo je žbunje ili nisko drveće, iskrivljeno vetrom.

Bastijan, koji je jahao mulu Jihu, bio je dobro zaštićen svojim blistavim srebrnim ogrtačem. Pokazalo se da, iako lak i tanak, ogrtač izuzetno dobro greje i da kapi kiše samo klize niz njega. Dežmekasta prilika Hikriona Jakog gotovo se izgubila u plavom, debelom vunenom kaputu. Hizbald, nežnog stasa, navukao je preko svoje crvene kose veliku kapuljaču od sukna. A Hidornov sivi ogrtač od platna za jedra prilepio se za njegove mršave udove.

Pa ipak, tri viteza bila su dobro raspoložena na svoj pomalo grub način. Nisu ni očekivali da će pustolovni put sa ser Bastijanom biti neka vrsta nedeljnog izleta. Povremeno su, više srčano nego lepo, na sav glas pevali uprkos oluji, ponekad pojedinačno, ponekad u horu. Njihova omiljena pesma bila je jedna koja je započinjala rečima:

„Kada sam bio mali dečak ja,
iju, haj, po kiši i vetru...“

Kako su objasnili, ova pesma je poticala od jednog čoveka koji se zvao Šekspir ili tako nekako.

Atrej je bio jedini u grupi kome izgleda nisu smetali ni hladnoća, ni kiša. Od početka putovanja on je najčešće leteo na Fuhurovim leđima, među oblacima, zurio daleko napred da bi izvideo zemlju i vraćao se da bi obavestio šta je video.

Svi, pa čak i zmaj sreće, verovali su da traže put koji bi Bastijana odveo u njegov svet. I Bastijan je verovao u to. Ni sam nije bio svestan da se samo iz prijateljstva i dobre volje saglasio sa Atrejevim predlogom, a da to uopšte nije želeo. Ali, geografija Fantazije određena je željama, bilo da ih je neko svestan ili ne. A kako je Bastijan bio taj koji je određivao smer putovanja, dogodilo se da ih je put vodio sve dublje u Fantaziju – ka onom središtu koje je činila Kula od slonovače. Tek će se mnogo kasnije saznati šta je to značilo za njega. Za sada ni on, ni njegovi pratioci nisu ništa slutili.

Bastijanove misli bile su zaokupljene nečim drugim.

Drugog dana putovanja, u šumama koje su okruživale Jezero suza Muru, našli su jasan trag zmaja Smerga. Jedan deo drveća, koje se tu nalazilo, bio je skamenjen. Očigledno je da se neman ovde spuštala i okrznila drveće ledenom vatrom iz svojih čeljusti. Jasno su se prepoznavali tragovi njegovih skakavičijih nogu.

Atrej, koji je bio tome vičan, našao je i druge tragove, tragove konja junaka Hinreka. Hinrek je dakle sledio zmajev trag.

„To me baš ne čini srećnim“, rekao je Fuhur šaleći se i kolutajući svojim crvenim očima, „jer bio Smerg čudovište ili ne, on je ipak moj – doduše veoma dalek – rođak.“

Pošto im je cilj bio da nađu put koji bi vodio u Bastijanov svet, nisu sledili trag junaka Hinreka, već su krenuli u drugom pravcu.

Otada, Bastijan je razmišljao o tome šta je, u stvari, učinio kada je izmislio zmaja za junaka Hinreka. Istina, junaku Hinreku bilo je potrebno nešto da bi se dokazao i protiv čega je mogao da se bori. Ali, uopšte nije bio siguran da će on pobediti. Šta ako ga Smerg ubije? Osim toga, i princeza Oglamar se sada nalazila u teškom položaju. Naravno, bila je prilično ohola, ali da li je Bastijan zbog toga imao pravo da je tako

gurne u nesreću? Na stranu sve to, ko zna šta Smerg još može da uradi u Fantaziji. Ne razmišljajući mnogo, Bastijan je, eto, smislio nesagledivu opasnost, koja će postojati i bez njega i može naneti neopisivu nesreću mnogim nevinim ljudima. Znao je da Mesečevo dete u svom carstvu ne pravi razliku između dobra i zla, između lepog i ružnog. Za nju je svako biće u Fantaziji bilo jednako važno i opravdano. Ali on, Bastijan, da li je smeo da se ponaša isto kao i ona? I pre svega, da li je on to uopšte želeo?

Ne, reče Bastijan sebi, nije želeo da uđe u istoriju Fantazije kao tvorac nemani i čudovišta. Bilo bi mnogo bolje kada bi bio poznat po svojoj dobroti i nesebičnosti, kada bi za sve predstavljao svetli uzor, kada bi ga nazivali *dobrim čovekom* ili ga poštovali kao *velikog dobročinitelja*. Da, to je bilo ono što je želeo.

Predeo je u međuvremenu postao stenovit i Atrej, koji se vratio sa izviđačkog leta, javio je da je na nekoliko milja ispred njih ugledao kotlinu koja pruža srazmerno dobru zaštitu od vetra. Ako je dobro video, tamo čak ima i nekoliko pećina u kojima bi se moglo naći skrovište od kiše i snega.

Već je bilo kasno popodne i krajnje vreme da se potraži pogodno mesto gde bi se noću ulogorili. Stoga ih je sve obradovala vest koju je doneo Atrej i zato poteraše svoje životinje. Put je prolazio kroz neku dolinu okruženu planinama, možda isušeno rečno korito.

Posle skoro dva sata stigoše u kotlinu. Zaista, unaokolo na padinama kotline nalazile su se pećine. Izabravši najprostraniju, raskomotiše se u njoj koliko je to bilo moguće. Tri viteza su u okolini skupila naramak tankog pruća i grana koje je polomio vetar. Uskoro je u pećini gorela prekrasna vatra. Mokri ogrtači su bili prostrti da se suše, konji i mula su uvedeni u pećinu i skinuta su im sedla, čak se i Fuhur, koji je inače radije noćivao napolju, sklupčao u dubini pećine. Sve u svemu, mesto uopšte nije bilo tako neugodno.

Dok je Hidorn Izdržljivi pokušavao da ispeče na vatri veliki komad mesa naboden na mač i dok su ga svi drugi pritom nestrpljivo posmatrali, Atrej se okrenu ka Bastijanu i reče: „Pričaj nam još nešto o Kris Ti.“

„O kome?“, upita Bastijan ne shvatajući.

„O tvojoj prijateljici Kris Ti, devojčici kojoj si pričao svoje priče.“

„Ne poznajem nijednu devojčicu koja se tako zove“, odvrati Bastijan, „i otkuda ti ideja da sam joj pričao priče?“

Atrej ga ponovo premeri onim zamišljenim pogledom.

„Pa u tvom svetu“, reče polako, „pričao si puno priča – njoj i sebi.“

„Odakle ti to znaš, Atrej?“

„Sam si to rekao. U Amargantu. Takođe si rekao da su te često ismevali zbog toga.“ Bastijan je zurio u vatru.

„To je tačno“, mrmljao je, „to sam rekao. Ali ne znam zašto. Ne mogu da se setim toga.“ I njemu se to činilo vrlo čudno.

Atrej i Fuhur se zgledaše, dečak klimnu glavom kao da su njih dvojica razgovarali o nečemu što se sada potvrdilo. Ali, ne reče više ništa. Očigledno, pred vitezovima nije hteo da razgovara o tome.

„Meso je gotovo“, najavi Hidorn.

Svojim nožem odseče za svakog po jedan komad i svi počеше da jedu. Ali, ni uz najbolju volju nije mogao tvrditi da je meso pečeno. Spolja je bilo ugljenisano, a unutra još sirovo, no u datim okolnostima nije bilo umesno biti probirljiv.

Izvesno vreme su svi žvakali, a onda Atrej još jednom zamoli: „Pričaj nam kako si došao kod nas!“

„Pa, znaš to i sam“, odgovori Bastijan, „ti si me doveo do Detinje Carice.“

„Mislio sam na ono pre toga“, reče Atrej, „u tvom svetu, gde si tada bio i kako se sve zbililo.“

I Bastijan je pričao kako je ukrao knjigu gospodinu Koreanderu, kako je sa njom pobegao na tavan škole i tamo počeo da čita. Kada je hteo da započne priču o Atrejevoj Velikoj potrazi, ovaj odmahnu glavom. Izgleda da ga nije zanimalo šta je Bastijan pročitao o njemu. Umesto toga, veoma ga je zanimalo kako je došlo do toga da Bastijan poseti Koreandera i da čuje nešto o njegovom bekstvu na tavan škole.

Bastijan je razmišljao, ali te događaje više nije nalazio u svom

sećanju. Zaboravio je sve što je bilo u vezi sa činjenicom da je nekad bio strašljiv, slab i osetljiv. Sećanje mu se razbilo u paramparčad, a ti preostali komadi činili su mu se tako daleki i nejasni, kao da se nije radilo o njemu već o nekom drugom.

Atrej ga je ispitivao i o drugim uspomenama i Bastijan je pričao o vremenima kada mu je majka još bila živa, o ocu, svome domu, o školi i svom gradu – onoliko koliko se sećao.

Tri viteza već su utonula u san, a Bastijan je još uvek pričao. Čudilo ga je što se Atrej toliko mnogo zanimao upravo za one svakidašnje stvari. Možda zbog načina na koji ga je Atrej slušao, čak i najobičnije, svakodnevnne stvari nisu mu se više činile tako obične, već kao da skrivaju neku tajnu koju ranije nije primećivao.

Na kraju više ništa nije znao, nije se sećao ničega što bi mogao da ispriča. Noć je već uveliko odmakla i vatra se gasila. Tri viteza su tiho hrkala. Atrej je sedeo sa nepomičnim izrazom na licu, činilo se kao da je duboko zamišljen.

Bastijan se ispružio kada Atrej tiho reče: „To je zbog Aurina.“

Bastijan osloni glavu na ruku i sneno pogleda prijatelja. „Šta hoćeš time da kažeš?“

„Sjaj“, nastavi Atrej kao da govori sebi, „deluje drugačije na nas, nego na čovečije dete.“

„Otkuda ti ta pomisao?“

„Znak ti daje veliku moć, on ispunjava sve tvoje želje, ali ti istovremeno nešto uzima – sećanje na tvoj svet.“

Bastijan razmisli. Nije se osećao kao da mu nešto nedostaje.

„Graograman mi je rekao da treba da idem putem želja, ako hoću da nađem ono što zaista želim. A to kaže i natpis na Aurinu. Zato treba da idem od jedne želje ka drugoj. Ne smem da preskočim nijednu. On je rekao da drugačije uopšte ne mogu da napredujem kroz Fantaziju. Zato mi je potreban medaljon.“

„Da“, reče Atrej, „daje ti put i istovremeno ti uzima cilj.“

„Pa, dobro“, reče Bastijan bezbrižno, „Mesečevo dete je sigurno znalo šta radi kada mi je dalo znak. Nepotrebno se brineš, Atrej. Aurin

sasvim sigurno nije klopka.“

„Ne“, promrmlja Atrej, „to ne verujem ni ja.“

Posle izvesnog vremena on dodade: „U svakom slučaju, dobro je što već tragamo za putem koji vodi u tvoj svet. A to radimo, zar ne?“

„Da, da“, odgovori Bastijan već u polusnu.

Usred noći probudi ga nekakav čudan zvuk. Nije imao predstavu šta bi to moglo da bude. Vatra se ugasila, bio je okružen potpunim mrakom. Onda je na ramenu osetio Atrejevu ruku i začuo njegov šapat: „Šta je to?“

„Ni ja ne znam“, odgovori mu šapatom.

Oni otpuziše do ulaza u pećinu, odakle je dolazio zvuk, i oslušnuše malo bolje.

Zvučalo je kao prigušeno jecanje i plakanje iz bezbroj grla. Ipak, to nije bilo ljudsko jaukanje, a nije bilo slično ni životinjskom. Zvučalo je kao šuštanje, koje bi ponekad nabujalo u jecaj kao uspenušan talas i zatim se povuklo, da bi posle izvesnog vremena opet nadošlo. Bio je to najtužniji zvuk koji je Bastijan ikada čuo.

„Kada bi se barem nešto videlo!“, šapnu Atrej.

„Čekaj!“, odgovori Bastijan. „Pa, imam Al Cahir.“

On izvadi iz džepa svetleći kamen i podignu ga uvis. Svetlost je bila blaga kao svetlost sveće i samo je slabo obasjavala kotlinu, ali ovaj odsjaj bio je dovoljan da dvojica prijatelja ugledaju prizor od kojeg im se naježila koža.

Čitava dolina bila je ispunjena bezobličnim crvima dužine ruke čija je koža izgledala kao da su uvijeni u prljave, iscepane krpe i dronjke. Između nabora pružali su nešto nalik na sluzave udove, koji su ličili na pipke hobotnice. Na kraju, njihovog tela, ispod dronjaka gledale su oči bez kapaka, iz kojih su neprestano tekle suze. Od toga su bili mokri i oni i cela dolina.

U trenutku kada ih je obasjalo svetlo Al Cahira oni su se skamenili i tako su dvojica prijatelja mogli da vide šta su ova bića činila. U sredini se uzdizala kula od najfinijeg srebrnog filigrana – lepša i skupocenija od svih zgrada koje je Bastijan video u Amargantu. Mnoga od ovih

crvolikih stvorenja očigledno su se penjala po kuli sklapajući je od pojedinačnih delova. Ali, sada su sva bića stajala nepomično zabljuvši se u svetlost Al Cahira.

„Jao! Jao!“, odzvanjalo je udolinom poput užasnog šapata. „Sada je otkrivena naša ružnoća. Jao! Jao! Čije nas je oko videlo? Jao! Jao! Jao, što sad sami sebe moramo da gledamo! Ma ko da si, surovi uljezu, budi milostiv i smiluj se, skloni ovo svetlo sa nas!“

Bastijan se podignu.

„Ja sam Bastijan Baltazar Buks“, reče, „a ko ste vi?!“

„Mi smo Aharaji“, zabruja sa svih strana, „Aharaji, oni Aharaji. Mi smo najnesrećnija bića Fantazije!“

Bastijan ne reče ništa već zaprepašćeno pogleda Atreja.

„Onda ste vi“, upita, „izgradili najlepší grad Fantazije, Amargant?“

„Tako je, ah“, uzviknuše bića, „tako je kao što kažeš. Ali, skloni to svetlo sa nas i ne gledaj nas. Budi milostiv!“

„I vi ste isplakali jezero Muru?“

„Gospodaru“, jecali su Aharaji, „tako je kao što kažeš. Ali, umrećemo od stida i užasa ako i dalje budemo morali da stojimo na tom svetlu. Zašto nas tako surovo izlažeš još većim mukama? Nismo ti ništa učinili i naš izgled nije nikada nikog uvredio, jer se nikada nismo izlagali tuđem pogledu.“

Bastijan vrati kamen Al Cahir u džep i ponovo zavlada mrkla noć.

„Hvala!“, uzvikivali su jecajući glasovi. „Hvala za tvoju milost i milosrđe, gospodaru!“

„Želeo bih da razgovaram sa vama“, reče Bastijan, „želim da vam pomognem.“

Gotovo da mu je pozlilo od odvratnosti, ali se i sažalio nad ovim stvorenjima očaja. Bilo mu je jasno da su to bila ona stvorenja o kojima je pripovedao u svojoj priči o nastanku Amarganta, ali kao i ranije ni ovog puta nije bio siguran da li su oduvek bila tu ili ih je tek on stvorio. Ako je ovo drugo bilo tačno, on je na neki način bio odgovoran za svu njihovu patnju.

Ali, ma kako bilo, bio je rešen da promeni ovo strašno stanje.

„Ah“, cvileli su jadikujući glasovi, „ko može da nam pomogne?“

„Ja“, uzviknu Bastijan, „ja nosim Aurin.“ Odjednom nastupi potpuna tišina. Plač utihnu sasvim.

„Odakle dolazite tako iznenada?“, upita Bastijan, okružen mrakom.

„Živimo u mračnim dubinama zemlje“, odžamori mu mnogoglasni hor, „kako bismo svoj izgled skrili pred suncem. Tamo neprestano plačemo nad svojom ružnoćom i svojim suzama ispiramo neuništivo srebro iz prastarog stenja i od njega tkamo filigran koji si video. Samo u najmračnijim noćima usuđujemo se da izmilimo na površinu, i ove pećine su naši izlazi. Ovde gore sklapamo ono što smo dole pripremili. Upravo ove noći bilo je dovoljno mračno za rad, a da uz to poštedimo sebe muke da gledamo jedni druge. Zato smo ovde. Svojim radom pokušavamo da obeštetimo svet zbog naše ružnoće i u tome nalazimo malo utehe.“

„Ali vi niste krivi što ste takvi!“, reče Bastijan. „Ah, postoje razne vrste krivica“, odgovoriše Aharaji, „krivica dela, krivica misli – mi smo krivi što postojimo.“

„Kako mogu da vam pomognem?“, upita Bastijan koji je gotovo zaplakao od sažaljenja.

„Ah, Veliki dobročinitelju“, uzviknuše Aharaji, „ti koji nosiš Aurin i imaš moć da nas spaseš – samo te jedno molimo – podari nam drugi izgled!“

„Učiniću to, budite spokojni, siroti crvi!“, reče Bastijan. „Želim da sada zaspate i kada se probudite sutra ujutru, izaći ćete iz svojih opni i postaćete leptiri. Želim da budete šareni i veseli i da se samo smejete i radujete! Od sutra se više nećete zvati Aharaji, Većiti plačljivci, već Šlamufi, Većiti smejači!“

Bastijan oslušnu u mrak, ali više se ništa nije čulo.

„Već su zaspali“, šapnu Atrej.

Dva prijatelja se vratiše u pećinu. Vitezovi Hizbald, Hidorn i Hikrion su još uvek tiho hrkali ništa ne primetivši.

Bastijan leže.

Bio je izuzetno zadovoljan sobom.

Uskoro će cela Fantazija saznati za ovo njegovo delo. I to je zaista bilo nesebično, jer niko nije mogao da tvrdi da je pritom poželeo nešto za sebe. Slava njegove dobrote blistavo će sijati.

„Šta kažeš na ovo, Atrej?“

Atrej je ćutao neko vreme pre nego što je odgovorio.

„Pitam se šta li te je ovo koštalo?“

Nešto kasnije kada je Atrej već spavao, Bastijan je shvatio da je njegov prijatelj time mislio na njegov zaborav, a ne na Bastijanovo samoodricanje. Ali više nije razmišljao o tome, već zaspao radosno očekujući jutro.

Sledećeg jutra probudili su ga bučni uzvici iznenađenja trojice viteza: „Pogledajte! Časna reč, kikoće se čak i moja stara kljusina!“

Bastijan ih ugleda kako stoje na ulazu u pećinu zajedno sa Atrejem. On se jedini nije smejao. Bastijan ustade i pridruži im se.

U celoj dolini milele su, prevrtale se i letele najsmješnije male prilike, koje je ikada video. Sve su imale šarena krila moljaca i nosile su svakakve karirane, prugaste i tačkaste prnje. Ali, svi komadi odeće bili su ili suviše tesni ili suviše široki, previše veliki ili premali, tako reći sašiveni zbrda-zdola. Ništa nije bilo taman i svuda su bile prišivene zakrpe, čak i na krilima. Nijedno biće nije ličilo na drugo. Lica su im bila šarena kao u klovnova. Imali su okrugle, crvene noseve ili smešne kuke i preterano velika usta. Neki su nosili cilindre u svim bojama, a drugi šiljate kape, dok su nekima štrčala uvis samo tri čuperka crvena kao cigla, a neki su imali sjajne čele. Najveći broj ovih bića sedeo je ili visio na tananom tornju od skupocenog srebrnog filigrana, skakao po njemu i pokušavao da ga uništi.

Bastijan istrča napolje.

„Hej, vi tamo!“, podviknu im. „Prestanite odmah! Pa, ne smete to da radite!“

Bića zastadoše i pogledaše ga.

Jedno, koje je bilo na samom vrhu, upita: „Šta je rekao?“

Drugo, doviknu od dole: „Ovajkakosezove kaže da to ne smemo da radimo?“

„Zašto kaže da to ne smemo da radimo?“, upita treće.

„Zato što ne smete!“, povika Bastijan. „Ne možete jednostavno da upropastite to!“

„Ovajkakosezove kaže da ne možemo da upropastimo sve“, saopšti prvi klovn-moljac drugom.

„Pa, ipak, možemo“, odgovori drugi i odlomi jedan veliki komad kule.

Prvi ponovo povika dole Bastijanu, skaćući kao pošasaveo: „Pa, ipak, možemo!“

Toranj se zaljulja i opasno zakrcka.

„Šta to radite?!“, viknu Bastijan. Bio je srdit i zaplašen, ali nije znao kako da se ponaša, jer su ova bića zaista izgledala vrlo smešno.

„Ovajkakosezove“, ponovo se okrenu prvi moljac drugovima, „pita šta radimo.“

„Šta radimo, u stvari?“, znatiželjno upita jedan.

„Zabavljamo se“, objasni treći.

Na to sva bića prasnuše u neverovatan smeh i kikotanje.

„Zabavljamo se!“, povika prvi moljac Bastijanu i gotovo se zagrcnu od smeha.

„Ali, ako ne prestanete, srušićete ovaj toranj!“, vikao je Bastijan.

„Ovajkakosezove“, saopšti prvi moljac drugom, „kaže da će se toranj srušiti.“

„Pa šta!?“, reče drugi.

A prvi doviknu Bastijanu: „Pa šta!?“

Bastijan je ostao bez reči i pre nego što je našao prikladan odgovor svi klovn-moljci, koji su visili na tornju, iznenada u vazduhu zaigraše neku vrstu kola. Ali, umesto da se drže za ruke, oni uhvatiše jedan drugog za noge ili kragne, dok su se neki vrteli naglavačke u krugu. Svi su podvrisivali i smejali se.

Ono što su izvodila krilata stvorenja bilo je tako smešno da je Bastijan morao da se smeje i protiv svoje volje.

„Ali, to ne smete da radite!“, povika on. „To je delo Aharaja!“

„Ovajkakosezove“, ponovo se prvi klovn-moljac obrati ostalima drugovima, „kaže da to ne smemo da radimo.“

„Smemo sve da radimo!“, uzviknu drugi i napravi kolut u vazduhu. „Smemo da radimo sve što nam nije zabranjeno! A ko će nam zabraniti? Mi smo Šlamufi!“

„A ko će nam zabraniti?“, povikaše moljci u horu. „Mi smo Šlamufi!“

„Ja!“, odgovori Bastijan.

„Ovajkakosezove“, reče prvi moljac „kaže ja.“

„Ti?“, upitaše drugi. „Kako ti možeš bilo šta da nam zabraniš?“

„Ma ne ja!“, objasni prvi. „Ovajkakosezove kaže on.“

„Zašto Ovajkakosezove kaže on?“, hteli su da znaju ostali. „I kome uopšte kaže on?“

„Kome kažeš on?“, povika prvi moljac Bastijanu.

„Nisam rekao on!“, vikao je Bastijan već upola razdražen, ali i nasmejan. „Kažem da vam ja zabranjujem da uništite ovaj toranj.“

„On nam zabranjuje“, objasni moljac ostalima, „da uništimo toranj.“

„Ko?“, upita jedan koji se upravo pojavio.

„Ovajkakosezove“, odgovoriše ostali.

A novopridošlica reče: „Ne poznajem Ovogkakosezove. Ko je uopšte on?“

Prvi viknu: „Hej, Tikakosezoveš, ko si ti uopšte?“

„Ja nisam Ovajkakosezove!“, prodra se Bastijan sada ipak prilično ljut. „Ja sam Bastijan Baltazar Buks i napravio sam od vas Šlamufe, da ne biste više plakali i jadikovali. Još noćas ste bili nesrećni Aharaji. Mogli biste da se smirite i da sa malo više poštovanja razgovarate sa svojim dobročiniteljem!“

Svi klovn-moljci istovremeno prestadoše da skaču i igraju pogledajući Bastijana. Iznenada zavlada mrtva tišina.

„Šta je rekao Ovajkakosezove?“, prošaputa jedan moljac, koji je sedeo podalje, ali susedni moljac ga udari rukom preko šešira, tako da mu šešir skliznu preko očiju.

Svi ostali učiniše: „Pst!“

„Da li bi nam ovo ponovio još jednom i to opširno?“, učtivo zamoli prvi moljac.

„Ja sam vaš dobročinitelj!“, uzviknu Bastijan.

Na te reči nastade smešno uzbuđenje među klovn-moljcima. Vest se prenosila s jednog na drugog i na kraju su bezbrojne prilike, koje su do sada bile po celoj dolini, puzile i letele u krug oko Bastijana, vičući jedan drugom u uvo: „Jeste li čuli ovo? Jeste li shvatili? On je naš dobročinitelj! On se zove Nastiban Baltebuks! Ne, on se zove Buksijan Čobrodinitelj! Gluposti, on se zove Teljčini Buksidobar! Ne, Baldrijan Hiks! Šluks! Bačinitelj Dobrozar! Niks! Flaks! Triks!“

Celo društvo je bilo van sebe od oduševljenja. Jedan drugom su stiskali ruke, pozdravljali se šeširima, udarali po ramenima i stomacima i pritom podizali velike oblake prašine.

„Koji smo mi srećnici!“, uzvikivali su. „Da nam živi Buksčinitelj Zanzibar Baldobrica!“

Neprestano vičući i smejući se uzlete ceo ogroman roj i odhuja. Galama je polako zamirala u daljini.

Bastijan je stajao kraj tornja gotovo ne znajući ni kako se zove.

Više nije bio siguran da je ovo što je učinio bilo zaista dobro.

XIX

Saputnici

Providni sunčevi zraci padali su ukoso kroz tamni pokrivač od oblaka kada su putnici tog jutra krenuli dalje. Kiša i vetar konačno su popustili. Tokom prepodneva jahače je dva ili tri puta zalio kratkotrajni, ali žestok pljusak, zatim se vreme primetno prolepšalo i postalo znatno toplije.

Tri viteza su bila vrlo dobro raspoložena. Šalili su se, smejali i terali šegu jedan sa drugim. Bastijan je ćuteći jahao na muli, usredsređen na sebe, i nije obraćao pažnju na njih. Tri viteza su ga naravno previše poštovala da bi ga ometala u razmišljanju.

Činilo se da ova stenovita visoravan, kojom su još uvek putovali, nema kraja. Samo je malo-pomalo drveće postajalo gušće i više.

Bastijanovu zamišljenost je još prilikom polaska primetio Atrej koji je po običaju leteo daleko ispred na Fuhuru i izviđao predeo. On upita zmaja sreće šta bi mogli da učine i razvesele prijatelja.

Fuhur zakoluta svojim crvenim očima i reče: „To je jednostavno – zar nije oduvek želeo da jaše na meni?!“

Kada je posle izvesnog vremena mala grupa zašla za jednu liticu, naišla je na Atreja i zmaja sreće. Oni su se udobno ispružili na suncu i trepćući posmatrali pridošlice.

Bastijan se zaustavi i pogleda ih.

„Jeste li umorni?“, upita.

„Nismo uopšte“, odgovori Atrej, „samo sam hteo da te pitam da li bi me malo pustio da jašem na Jihi. Još nikada nisam jahao na muli. To mora da je divno jer tebi nikako da dojadi. Mogao bi jednom da mi priuštiš to zadovoljstvo, Bastijane. U međuvremenu ću ti pozajmiti svog

Fuhura.“

Bastijanovi obrazi se zarumeneše od radosti.

„Je li to istina, Fuhure?“, upita. „Hoćeš li da me nosiš?“

„Sa zadovoljstvom, svemoćni sultane!“, zabruja zmaj i namignu jednim okom. „Penji se i čvrsto se drži!“

Bastijan skoči sa mule i u jednom skoku vinu se na Fuhurova leđa. Čvrsto se uhvatio za srebrnobelu grivu i zmaj polete uvis.

Dečak nije zaboravio kako ga je Graograman nosio kroz Pustinju boja. Ali, jahati na belom zmaju sreće bilo je nešto sasvim drugo. Ako je jurenje na ogromnom vatrenom lavu bilo kao zanos i krik, onda je ovo meko talasanje gipkog zmajevog tela nalikovalo pesmi, koja je bila čas blaga i nežna, čas moćna i sjajna. Naročito kada je Fuhur munjevito pravio osmice, pri čemu su njegova griva, brkovi i duga resasta dlaka na udovima palacali kao beli plamenovi. Njegov let je ličio na pevanje neba. Bastijanov srebrni ogrtač se vijorio za njim i blistao pod svetlošću sunca kao trag hiljadu varnica.

Negde oko podne sleteli su i pridružili se ostalima koji su se u međuvremenu ulogorili na jednoj suncem obasjanoj stenovitoj visoravni, iznad koje je šumeo potočić. Nad vatrom se pušio kotlić sa supom, a uz to bilo je i pogače. Konji i mula su stajali po strani na poljani i pasli.

Nakon jela tri viteza rešiše da pođu u lov. Zalihe hrane bile su pri kraju, pre svega meso. Uz put su iz šipražja čuli zov fazana. Pitali su Atreja da li želi da pođe sa njima, s obzirom na to da je kao Zelenokožac svakako strastan lovac. Ali, Atrej odbi poziv zahvalivši se. Tri viteza uzeše svoje jake lukove, nabaciše na leđa tobolce sa strelama i odoše u obližnju šumu.

Atrej, Fuhur i Bastijan ostadoše sami.

Atrej je posle kraćeg ćutanja predložio: „Kako bi bilo, Bastijane, da nam ispričaš nešto o svom svetu?“

„Pa, šta bi vas zanimalo?“, upita Bastijan.

„Šta misliš, Fuhure?“, okrenu se Atrej zmaju sreće.

„Rado bih čuo nešto o deci iz tvoje škole“, odgovori on.

„Kojoj deci?“, začuđeno upita Bastijan.

„Onoj koja su te ismevala“, objasni Fuhur.

„Deca koja su me ismevala?!“, još više se začudi Bastijan. „Ne znam ništa o deci – sasvim sigurno nijedno se ne bi usudilo da me ismeva.“

„Ali, sigurno se još uvek sećaš da si išao u školu“, dobaci Atrej.

„Da“, reče Bastijan zamišljeno, „škole se sećam, to je tačno.“

Atrej i Fuhur se zgledaše.

„Toga sam se i plašio“, promrmlja Atrej.

„Čega?“

„Opet si izgubio deo svojih uspomena“, ozbiljno mu odgovori Atrej. „Ovog puta do toga je došlo kada su se Aharaji pretvorili u Šlamufe. Nije trebalo to da uradiš.“

„Bastijane Baltazare Bukse“, začu se opet zmaj sreće, a ono što je govorio zvučalo je gotovo svečano: „ako ti nešto znači moj savet, od sada više nemoj koristiti moć koju ti daje Aurin. Preti ti opasnost da izgubiš i poslednju uspomenu. A kako će ti onda poći za rukom da se vratiš odakle si došao?“

„U stvari“, priznade Bastijan nakon izvesnog razmišljanja, „uopšte ne želim da se vratim tamo.“

„Ali, ti moraš da se vratiš!“, uzviknu Atrej uplašeno. „Ti moraš da se vratiš i dovedeš svoj svet u red kako bi ljudi opet dolazili u Fantaziju. U suprotnom, Fantazija će, pre ili kasnije, propasti i sve je bilo uzalud!“

„Ali, ja sam još uvek ovde“, reče Bastijan pomalo uvređeno. „Nije prošlo mnogo vremena otkako sam dao novo ime Mesečevom detetu.“

Atrej je ćutao.

„U svakom slučaju“, umeša se Fuhur opet u razgovor, „jasno je zašto do sada nismo našli ni najmanji trag koji bi pomogao Bastijanu da se vrati. Ako on to uopšte ne želi...“

„Bastijane“, reče Atrej gotovo moleći, „zar ne postoji ništa što te vuče natrag? Zar ne postoji ništa što voliš? Zar ne misliš na svog oca koji sigurno čeka i brine za tebe?“

Bastijan odmahnu glavom.

„Ne verujem. Možda je čak radostan što me se oslobodio.“

Atrej smeteno pogleda prijatelja.

„Kada vas čovek tako sluša“, reče Bastijan ogorčeno, „gotovo bi mogao da poveruje da i vi samo želite da me se oslobodite.“

„Kako to misliš?“, upita Atrej promuklim glasom.

„Dakle“, odgovori Bastijan, „vas dvojica izgleda imate samo jednu brigu, a to je kako ću ja što je moguće pre nestati iz Fantazije.“

Atrej pogleda Bastijana i lagano odmahnu glavom. Duže vreme niko nije prozborio. Bastijan je već počeo da se kaje zbog svojih reči. I sam je znao da je bio nepravedan.

„Mislio sam“, reče Atrej tiho posle izvesnog vremena, „da smo prijatelji.“

„Da“, uzviknu Bastijan, „jesmo i uvek ćemo biti. Oprosti mi, pričao sam gluposti.“

Atrej se smeškao.

„I ti moraš da nam oprostiš, ako smo te uvredili. Nije bilo namerno.“

„U svakom slučaju“, reče Bastijan pomirljivo, „poslušaću vaš savet.“

Nakon izvesnog vremena tri viteza se vratili. Ulovili su nekoliko jarebica, fazana i zečeva. Srušili su logor i nastavili put. Bastijan je sada ponovo jahao na Jihi.

Poslepodne su stigli u jednu šumu u kojoj su bila samo prava i vrlo visoka stabla. Bili su to četinari, koji su na velikoj visini svojim krošnjama stvarali tako gust zeleni krov da na zemlju nije padao ni najmanji zrak svetla. Možda zbog toga nije bilo ni šipražja.

Bilo je prijatno jahati po mekoj, utabanoj zemlji. Fuhur je pristao da trči sa društvom, jer da je sa Atrejem leteo iznad vrhova drveća, neminovno bi izgubili druge.

Celo popodne jahali su u tamnozelenom sumraku između visokih stabala. Negde pred noć na bregu su naišli na ruševine jednog zamka, gde su između srušenih kula i zidina, mostova i odaja našli jedan relativno dobro očuvan svod. Ovde su se smestili da provedu noć. Ovog

puta crvenokosi Hizbald je bio na redu da kuva i pokazalo se da se daleko bolje od ostalih razume u to. Fazan koga je pekao nad vatrom bio je izvanredno ukusan.

Sledećeg jutra nastaviše putovanje. Celog dana išli su šumom koja je posvuda izgledala isto. Tek kada poče da pada noć, primetili su da idu u krug jer su ponovo naišli na ruševinu zamka, odakle su krenuli tog dana. Samo što su ovog puta došli sa druge strane.

„To mi se još nikada nije dogodilo!“, reče Hikrion dok je sukao crne brkove.

„Ne mogu da verujem svojim očima!“, reče Hizbald zatresavši svojom crvenom glavom.

„To ne može biti!“, gundao je Hidorn i nabadao dugim, tankim nogama u ruševinu.

Ali, ipak je bilo tako, a najbolji dokaz bili su ostaci jela od prethodnog dana.

Ni Atrej, ni Fuhur nisu mogli da objasne sebi kako su toliko mogli da se prevare. Ali, obojica su ćutala.

Na večeri, ovog puta jeli su pečenje od zeca, koje je koliko-toliko ukusno pripremio Hikrion. Tri viteza upitaše Bastijana da li je voljan da im priča nešto od svojih uspomena na svet iz koga je došao. Ali, Bastijan se izvinio rekavši da ga boli grlo. A, kako je celog dana bio ćutljiv, vitezovi poverovaše njegovom izvinjenju. Dali su mu nekoliko korisnih saveta šta da učini i legoše da spavaju.

Jedino su Atrej i Fuhur slutili šta se zbiva u Bastijanu.

Rano ujutro su krenuli i putovali celog dana kroz šumu pažljivo motreći da se drže jedne određene strane sveta – ali, kada je počelo da se smrkava, oni su opet došli pred ruševine zamka.

„Neka sam proklet!“, zagrme Hikrion.

„Poludeću!“, zastenja Hizbald.

„Prijatelji“, odsečno reče Hidorn, „možemo da obesimo svoj poziv o klin. Nismo mi stvoreni za putujuće vitezove.“

Bastijan je već prve večeri našao posebno udubljenje za Jihu, koja je

tu i tamo volela da bude sama i da se prepusti svojim mislima. U tome joj je smetalo društvo konja, koji nisu razgovarali ni o čemu drugom, sem o svom otmenom poreklu i plemenitom rodoslovu. Kada je Bastijan te večeri odveo mulu na njeno mesto, ona reče: „Gospodaru, znam zašto ne napredujemo.“

„Otkuda ti to možeš da znaš?“

„Zato što te nosim, gospodaru. Kada je neko samo upola magarac, onda može da oseti mnogo toga.“

„I šta je po tvom mišljenju razlog?“

„Ti ne želiš da ideš dalje, gospodaru. Prestao si da želiš.“

Bastijan je pogleda iznenađeno.

„Ti si stvarno mudra životinja, Jiha.“

Mula zbunjeno mahnu svojim dugim ušima.

„Znaš li u kom smo se pravcu do sada uvek kretali?“

„Ne“, reče Bastijan, „znaš li ti?“

Jiha klimnu glavom.

„Do sada smo uvek išli ka središtu Fantazije. To je bio naš pravac.“

„Ka Kuli od slonovače?“

„Da, gospodaru. I dobro smo napredovali, sve dok smo sledili taj put.“

„Ne može biti“, reče Bastijan sumnjičavo, „Atrej bi to primetio, Fuhur pogotovo. Ali, oni ne znaju ništa o tome.“

„Mi mule smo“, reče Jiha, „prosta stvorenja i sasvim sigurno ne možemo da se poredimo sa zmajem sreće. Ali, gospodaru, postoji nekoliko stvari koje znamo. To je uvek i pravac kretanja. To nam je urođeno. Nikada se ne varamo. Zbog toga sam bila sigurna da želiš da posetiš Mesečevo dete.“

„Mesečevo dete...“, mrmljao je Bastijan, „da, želeo bih da je vidim ponovo. Ona će mi reći šta treba da učinim.“

Onda je pomilovao njenu meku njušku i prošaputao: „Hvala, Jiha. Hvala!“

Sledećeg dana Atrej povuče Bastijana u stranu: „Slušaj, Bastijane, Fuhur i ja moramo da ti se izvinimo. Savet koji smo ti dali bio je dobronameran – ali glup. Od kada si ga prihvatio, naše putovanje se vrti u krug. Fuhur i ja smo noćas dugo razgovarali o tome. Ti odavde nećeš otići, a ni mi sa tobom, sve dok opet ne poželiš nešto. Neizbežno je da time još više zaboraviš, ali ništa nam drugo ne preostaje. Možemo samo da se nadamo da ćeš, dok još ne bude kasno, naći put natrag. Ni od kakve koristi nije da ostanemo ovde. Moraš da nađeš svoju sledeću želju i da koristiš moć Aurina.“

„Da“, reče Bastijan, „Jiha mi je rekla isto. Već znam svoju sledeću želju. Dođi, želim da je čuju svi.“ Oni se vratiše ostalima.

„Priatelji“, glasno reče Bastijan, „do sada smo uzalud tražili put koji bi me vratio u moj svet. Bojim se da ga, ako nastavimo ovako, nikada nećemo naći. Zbog toga sam odlučio da potražim jedinu osobu koja mi može pomoći da ga nađem. To je Detinja Carica. Od danas je Kula od slonovače cilj našeg puta.“

„Uraa!“, povikaše tri viteza kao iz jednog grla.

Ali, u tom trenutku zabruja Fuhurov glas: „Ostavi se toga, Bastijane Baltazare Bukse! Nemoguće je to što želiš! Zar ne znaš da se samo jednom može sresti Zlatooka gospodarica želja? Nikada je više nećeš videti!“

Bastijan se uspravi.

„Mesečevo dete mi duguje veoma mnogo!“, reče razdraženo. „Ne mogu da zamislim da će odbiti da me primi.“

„Moraćeš da naučiš“, odvrati Fuhur, „da je njene odluke ponekad teško shvatiti.“

„Ti i Atrej“, odgovori Bastijan i oseti kako mu se od besa zacrvene čelo, „stalno mi pridikujete. I sami vidite do čega je dovelo kada sam poslušao vaš savet. Sada ću sam odlučiti. Već sam doneo odluku i ostajem pri tome.“

Onda duboko uzdahnu vazduh i nastavi malo spokojnije: „Osim toga, uvek polazite od sebe. Ali, vi ste stvorenja Fantazije, a ja sam čovek. Otkuda znate da za mene važi isto što i za vas? Kada je Atrej

nosio Aurin bilo je drugačije nego što je sada sa mnom. A ko će Mesečevom detetu vratiti medaljon ako ne ja? Ne može se sresti drugi put, kažeš? Ali ja sam je već dva puta sreo. Prvi put smo se videli u trenutku kada je Atrej ušao kod nje, a drugi put kada je eksplodiralo veliko jaje. Za mene je sve drugačije nego za vas. Videću je i treći put.“

Svi su ćutali. Vitezovi zato što nisu shvatali o čemu je reč, a Atrej i Fuhur zato što su zaista počeli da sumnjaju.

„Da“, reče Atrej tiho, „možda je tako kao što kažeš, Bastijane. Ne možemo da znamo kako će se Detinja Carica postaviti prema tebi.“

Onda su krenuli i već posle nekoliko časova, još pre podneva, stigli su do ruba šume.

Pred njima se prostirao brdovit livadski predeo, kroz koji je vijugala reka. Kada su stigli do nje, počeli su da prate njen tok.

Ponovo je Atrej bio na Fuhurovim leđima i u velikom luku obletao grupu jahača kako bi izvideo put. Ali, obojica su bila zabrinuta i njihov let više nije bio tako veseo kao ranije.

Kada su jednom uzleteli vrlo visoko i odleteli daleko ispred svih, primetili su da je tle u daljini kao odsečeno. Strma litica spuštala se na nešto nižu visoravan, koja je – kao što se moglo videti – bila gusto pošumljena. Reka se u moćnom vodopadu survavala dole. Ali, jahači će najranije sledećeg dana stići do ovog mesta.

Oni se vratiše.

„Fuhure“, upita Atrej, „misliš li da je Detinjoj Carici svejedno šta će biti sa Bastijanom?“

„Ko zna“, odgovori Fuhur, „ona ne pravi razliku.“

„Ali“, nastavi Atrej, „onda je stvarno...“

„Nemoj reći!“, prekide ga Fuhur. „Znam šta misliš, ali nemoj izgovoriti.“

Atrej je ćutao neko vreme, a zatim reče: „Fuhure, on je moj prijatelj. Moramo mu pomoći. Čak protiv volje Detinje Carice, ako budemo morali. Samo, kako?“

„Sa srećom“, odgovori zmaj i prvi put se činilo da je naprslo

bronzano zvono njegovog glasa.

Te večeri su izabrali jednu praznu brvnaru na obali reke za svoje noćno sklonište. Ona je za Fuhura, naravno, bila tesna i on se radije odlučio da spava u vazduhu, kao što je ranije često činio. Konji i Jiha su, takođe, morali da ostanu napolju.

Tokom večere Atrej je pričao o vodopadu i čudnoj promeni predela, koju je uočio. Onda kao uz put reče: „Inače, neko nas prati.“

Tri viteza se zgledaše.

„Oho!“, uzviknu Hikrion, dok je željan poduhvata sukao svoje crne brkove. „Koliko ih ima?“

„Iza nas sam izbrojao sedam“, odgovori Atrej, „ali, ne mogu nas stići pre jutra, naravno pod uslovom da jašu celu noć.“

„Jesu li naoružani?“, znatiželjno upita Hizbald.

„To nisam mogao da utvrdim“, reče Atrej, „ali, još ih više dolazi iz drugih pravaca. Šest sam video na zapadu, devet na istoku, a dvanaest ili trinaest nam dolazi u susret.“

„Sačekaćemo da vidimo šta hoće“, reče Hidorn. „Trideset pet ili trideset šest ljudi ni za nas trojicu nisu opasni, a još manje za ser Bastijana i Atreja.“

Te noći Bastijan nije skidao opasač sa mačem Sikandom, kao što je do sada obično činio. Spavao je sa drškom mača u ruci. U snu je pred sobom video lice Mesečevog deteta. Smešila mu se osmehom punim obećanja. Samo se toga sećao kada se probudio, ali san je učvrstio njegovu nadu da će je ponovo videti.

Kada je bacio pogled napolje, video je kako u jutarnjoj magli koja se izdizala sa reke, stoji sedam prilika. Dve su išle peške, a ostale su jahale na raznolikim životinjama. Bastijan je tiho probudio svoje saputnike.

Vitezovi opasaše mačeve, a onda svi zajedno izađoše iz brvnare. Kada su prilike, koje su čekale napolju, ugledale Bastijana, jahači sjahaše, a onda se svih sedam istovremeno spustiše na levo koleno. Pognuše glave i uzviknuše: „Živeo i dobro nam došao, spasitelju Fantazije, Bastijane Baltazare Bukse!“

Pridošlice su izgledale vrlo čudnovato. Jedan od dvojice koji su došli

peške imao je neobično dugačak vrat, na koji je bila nasadena glava sa četiri lica, svako okrenuto ka jednom pravcu sveta.

Prvo lice imalo je veseo izraz, drugo ljut, treće tužan, a četvrto pospan. Svako lice bilo je ukočeno i nepromenljivo, ali u svakom trenutku biće je bilo u stanju da okrene napred ono lice koje izražava njegovo trenutno raspoloženje. To stvorenje bilo je iz vrste četvoročetvrtinskih trolova, negde poznatih i pod imenom *temperamentnik*.

Drugi trkač je u Fantaziji bio poznat pod imenom *kefalopod* ili glavonožac, naime biće koje ima samo jednu glavu koju nose vrlo duge i tanke noge, bez tela i ruku. Glavonošci su uvek na putu i nemaju stalno mesto boravka. Najčešće lutaju unaokolo u gomili od po nekoliko stotina i retko se sreću pojedinačno. Hrane se travom. Ovaj koji je sada klečao pred Bastijanom izgledao je mlad i imao je rumene obraze. Tri druge prilike, koje su jahale na konjima, jedva nešto većim od koza, bile su jedan gnom, jedan senošeretikus i jedan plavomačkić. Gnom je imao zlatnu traku na čelu i očigledno je bio knez. Senošeretikus se teško raspoznavao, jer je u stvari bio samo senka, koju niko ne baca. Plavomačkić je imao mačkasto lice i dugačke zlatnoplave lokne, koje su ga okruživale kao mantil. Celo njegovo telo bilo je pokriveno isto takvim zlatnoplavim čupavim krznom. Nije bio veći od petogodišnjeg deteta.

Jedan drugi posetilac, koji je jahao na volu, poticao je iz zemlje Sasafranaca, koji se rađaju stari a umiru kada postanu odojčad. Ovaj ovde imao je dugu belu bradu, čelu i lice puno bora, bio je, dakle – po sasafranskim merilima – vrlo mlad, što znači negde Bastijanovih godina.

Jedan plavi džin došao je na kamili. Bio je visok i mršav i nosio je ogroman turban. Izgledao je kao čovek, mada je njegov goli gornji deo tela nabreklih mišića bio kao načinjen od sjajnog plavog metala. Umesto nosa i usta imao je moćan, iskrivljen orlovski kljun.

„Ko ste i šta želite?“, upita Hikrion pomalo oštro. Uprkos ceremonijalnom pozdravu, nije bio sasvim ubeden u bezazlenost ovih gostiju i bio je jedini koji je još uvek držao dršku svoga mača.

Četvoročetvrtinski trol, koji je do sada pokazivao svoje pospano lice, okrenu mu veselu stranu lica i, ne osvrćući se uopšte na Hikriona,

obrati se Bastijanu: „Gospodaru, mi smo kneževi iz raznih zemalja Fantazije i svako od nas je krenuo da te pozdravi i zamoli te za pomoć. Vest o tvom dolasku letela je od zemlje do zemlje, vetar i oblaci spominju tvoje ime, talasi mora svojim šumom šire tvoju slavu i svaki potočić pripoveda o tvojoj moći.“

Bastijan pogleda Atreja, ali on je ozbiljno i gotovo strogo posmatrao trola. Ni najmanji smešak mu ne zaigra oko usana.

„Mi znamo“, upade mu sada plavi džin u reč, „da si stvorio Noćnu šumu Perelin i Pustinju boja Goab. Znamo da si jeo i pio od vatre Mnogobojne smrti i kupao se u njoj, što niko u Fantaziji ne bi mogao da učini i da ostane živ. Znamo da si prošao kroz Hram hiljadu vrata i znamo šta se dogodilo u Srebrnom gradu Amargantu. Znamo, moj gospodaru, nema toga što nisi kadar da učiniš. Kada izgovoriš reč, stvori se ono što želiš. Zato te pozivamo da dođeš kod nas i da nam milošću svojom podariš naše vlastite priče. Jer nijedan od nas nema svoju priču.“

Bastijan razmisli, a onda odmahnu glavom.

„Sada ne mogu da učinim to što od mene tražite. Kasnije ću vam svima pomoći. Ali, najpre moram da se sretnem sa Detinjom Caricom. Zato mi pomozite da nađem Kulu od slonovače!“

Stvorenja uopšte nisu delovala razočarano. Pošto su se međusobno posavetovali, izjavili su da su vrlo obradovani Bastijanovim predlogom da ga prate. I ubrzo krete povorka, koja je već sada ličila na mali karavan.

Celog dana njima su se pridruživale nove pridošlice. Ne samo da su sa svih strana izranjali glasnici, koje je prethodnog dana najavio Atrej, već mnogo više. Dolazili su kozonogi paunovi i ogromni noćni vilenjaci, vile i đavolci, jahači buba i tronošci, jedan petao u čizmama prevrnutih šara, velik poput čoveka, i jelen sa zlatnim rogovima, koji je nosio neku vrstu fraka i hodao uspravno, na zadnjim nogama. Uopšte, među pridošlicama je bilo mnogo bića koja nisu imala nikakve sličnosti sa ljudskim izgledom. Dolazili su, na primer, bakarni mravi sa šlemovima, čudno oblikovano lutajuće stenje, sviralotinje, koje su svirale na svojim dugim kljunovima, a i tri takozvana *barca*, koji su se kretali na vrlo čudan način, tako što su se pri svakom koraku, ako se tako može reći,

pretvarali u baru da bi se malo kasnije skupili u svoj prvobitan izgled. Međutim, možda je najčudniji od svih pridošlih bio jedan dvojac, čiji su prednji i zadnji deo mogli da idu unaokolo nezavisno jedan od drugog. Postojala je izvesna sličnost sa nilskim konjem, samo što je imao crveno-bele pruge.

U međuvremenu bilo ih je već oko stotinu. I svi su došli da pozdrave Bastijana, Spasitelja Fantazije, i da ga zamole za svoju priču. Ali, prvih sedam je objasnilo ostalima koji su došli da ih put prvo vodi do Kule od slonovače, i svi su bili spremni da idu sa njim.

Hikrion, Hizbald i Hidorn jahali su sa Bastijanom na čelu sada već prilično duge povorke.

Predveče su stigli do vodopada. Kada je počeo da pada mrak, povorka je napustila visoravan spuštajući se niz krivudavu planinsku stazu, pa se našla u šumi orhideja veličine drveća, koje su imale ogromne pegave cvetove uznemirujućeg izgleda. Pošto je podignut logor, odlučeno je da se za svaki slučaj preko noći postavi i straža.

Bastijan i Atrej su skupili mahovinu, koja je svuda rasla u izobilju i načinili od nje meku postelju. Fuhur je legao okruživši poput prstena dvojicu prijatelja. Glavu je okrenuo ka njima, tako da su bili odvojeni od drugih i kao zaštićeni velikim peščanim zamkom. Vazduh je bio topao i ispunjen specifičnim mirisom orhideja koji nije bio prijatan. Bilo je u tom mirisu nečeg što je nagoveštavalo zlo.

XX

Vidovita ruka

Rosa, obasjana prvim zracima jutarnjeg sunca, blistala je na cvetovima i listovima orhideja, kada se karavan ponovo pokrenuo. Tokom noći se nije ništa zbilo osim što je dolazilo sve više i više izaslanika. Sada ih je u pratnji bilo više od tri stotine. Ova povorka toliko raznolikih bića predstavljala je prizor koji je bilo vredno videti.

Što su dublje prodirali u šumu orhideja, to su više cvetovi poprimali čudniji oblik i boje. Ubrzo su vitezovi Hikrion, Hizbald i Hidorn otkrili da uznemiravajući utisak, koji ih je naveo da postave straže, nije bio sasvim neosnovan. Naime, veliki broj ovih biljaka bili su mesožderi i to dovoljno veliki da progutaju čitavo telo. Doduše, one se nisu kretale same od sebe, utoliko su straže bile nepotrebne, ali ukoliko bi ih dotaklo nešto, one bi se uz škljocanje zatvarale kao zamke. Vitezovi su nekoliko puta morali da potežu svoje mačeve i poseku ceo cvet u komade da bi oslobodili nogu ili ruku nekog saputnika ili njegovog konja.

Dok su jahali, oko Bastijana su se gurala sva moguća fantazijska bića, koja su pokušavala da skrenu pažnju na sebe ili barem da bace jedan pogled na njega. Ali, Bastijan je jahao ćuteći, bezizražajnog lica. U njemu se probudila nova želja, i prvi put je to bila jedna takva zbog koje je izgledao nepristupačan, pa čak i mračan.

Njegovu zlovolju izazivala je neosporna činjenica da se Atrej i Fuhur, uprkos pomirenju, ponašaju prema njemu kao prema nesamostalnom detetu, za koje su se osećali odgovornim i koje su morali da vode na ularu. Ako dobro porazmisli, nije li bilo tako od prvog dana otkako su zajedno? Ali, otkud im to? Osećali su se izgleda nadmoćnim čak i kad su imali najbolje namere. Bez sumnje, Atrej i Fuhur su ga smatrali tek

bezazlenim dečakom kome je potrebna zaštita. A to njemu nije odgovaralo. Ne, uopšte mu nije odgovaralo! On nije bio bezazlen! To će im uskoro pokazati! Hteo je da bude opasan, opasan i da uliva strah! Neko, koga se treba paziti – čak i Fuhur i Atrej.

Plavi džin, koji se inače zvao Iluan, krčio je put kroz mnoštvo oko Bastijana i poklonio mu se skrštenih ruku na grudima.

Bastijan zastade.

„Šta je, Iluane, govori!“

„Gospodaru“, reče džin glasom kao u orla, „slušao sam razgovore naših novih saputnika. Nekoliko njih tvrdi da poznaju ovaj kraj kao i kuda nas vodi put. Svi se oni tresu od straha, gospodaru!“

„Zbog čega? Kakav je ovo kraj?“

„Ova šuma orhideja mesoždera, gospodaru, zove se Vrt Oglez i pripada čarobnom Dvorcu Horok, koji se naziva i Svevideća ruka. Tamo živi najmoćnija i najstrašnija čarobnica Fantazije. Njeno ime je Ksaida.“

„Ne brinite“, odgovori Bastijan. „Kaži strašljivcima da se smire. Ja sam tu da ih štitim.“

Iluan se ponovo pokloni i udalji.

Nešto kasnije kraj Bastijana sleteše Fuhur i Atrej, koji su izviđali daleko ispred njih. Povorka tek što se zaustavila da bi se okrepila pred ručak.

„Ne znam šta da mislim o tome“, započe Atrej. „Na tri do četiri časa udaljenosti videli smo usred šume orhideja jednu građevinu koja liči na veliku ruku i štrči uvis. Ostavlja prilično mračan utisak. Ovaj put nas vodi pravo ka njoj.“

Bastijan mu ispriča šta je u međuvremenu saznao od Iluana.

„U tom slučaju“, reče Atrej, „bilo bi razumnije skrenuti sa ovog puta, šta misliš?“

„Ne“, reče Bastijan.

„Ali, ne postoji nikakav razlog koji nas prisiljava da se susretnemo sa Ksaidom. Bilo bi bolje kad bismo je se klonili.“

„Postoji jedan razlog“, reče Bastijan. „Koji?“

„Zato što ja to želim“, reče Bastijan.

Atrej je začutao i pogledao ga razrogačenih očiju. Razgovor više nisu nastavili, zato što su Fantazijci prilazili sa svih strana i gurali se oko njih ne bi li videli Bastijana.

Nakon ručka Atrej se vrati i predloži Bastijanu tobože bezbrižnim glasom: „Da li bi voleo da sa mnom letiš na Fuhuru?“

Bastijan je shvatio da je Atrej imao nešto na srcu i da je želeo da porazgovara sa njim nasamo. Vinuše se na leđa zmaja sreće, Atrej napred, a Bastijan iza njega, i zmaj uzlete. To je bio prvi put da su zajedno leteli.

Kada su bili dovoljno daleko da niko nije mogao da ih čuje, Atrej reče: „Sada više nije lako da razgovaram nasamo sa tobom. Ali, svakako moramo da razgovaramo Bastijane.“

„Pretpostavljao sam“, odgovori mu Bastijan nasmešivši se. „Šta te muči?“

„Da li smo došli do ovog mesta“, započe Atrej oklevajući, „i da li je put kojim idemo u nekakvoj vezi sa tvojom novom željom?“

„Verovatno“, odvrati Bastijan pomalo hladno.

„Da“, nastavi Atrej, „Fuhur i ja smo to već pomislili. Kakva li je to želja?“

Bastijan je ćutao.

„Nemoj me shvatiti pogrešno“, dodade Atrej, „nije reč o tome da se bojimo nekoga ili nečega. Ali, kao tvoji prijatelji mi smo zabrinuti za tebe.“

„Nije potrebno“, odvrati Bastijan još hladnije.

Atrej je ćutao duže vreme. Na kraju Fuhur okrenu glavu ka njima i reče: „Atrej želi da ti da jedan veoma razuman predlog i trebalo bi da ga saslušаш, Bastijane Baltazare Bukse.“

„Opet imate neki dobar savet?“, upita Bastijan sa zajedljivim osmehom.

„Ne, nemamo nikakav savet, Bastijane“, odgovori Atrej, „već predlog koji ti se u prvom trenutku možda neće dopasti. Ali, pre nego što ga

odbiješ prvo razmisli o njemu. Sve vreme smo razbijali glavu kako da ti pomognemo. Svemu je krivo dejstvo koje znak Detinje Carice ima na tebe. Bez moći Aurina nećeš moći da ostvariš nove želje, ali ćeš sa Aurinom možda izgubiti sam sebe i sve ćeš se manje sećati kuda želiš da ideš. Ako ništa ne preduzmemo, doći će trenutak kada to uopšte više nećeš znati.“

„O tome smo već razgovarali“, reče Bastijan, „i šta sad?“

„Kada sam ja nosio medaljon“, nastavi Atrej, „sve je bilo drugačije. On me je vodio i ništa mi nije uzimao. Možda zato što nisam čovek i zato ne mogu da izgubim sećanje na svet ljudi. Hoću da kažem da mi nije naškodilo, naprotiv. I zato sam hteo da ti predložim da mi daš Aurin i da mi prepustiš da te vodim. Ja ću tražiti tvoj put za tebe. Šta misliš o tome?“

„Odbijeno!“, reče Bastijan hladno.

Fuhur ponovo okrete glavu.

„Zar nećeš barem jedan trenutak da razmisliš o tome?“

„Ne“, odgovori Bastijan, „čemu?“

Sada se Atrej prvi put razbesneo.

„Bastijane, urazumi se! Moraš da shvatiš da ovako dalje ne ide! Zar ne primećuješ da si se sasvim promenio? To uopšte više nisi ti! I šta će biti s tobom?“

„Hvala lepo“, reče Bastijan, „mnogo vam hvala što se neprestano brinete o mojim stvarima! Ali, meni bi, iskreno rečeno, bilo neuporedivo draže kada biste me konačno poštedeli toga. Naime, ja sam, ukoliko ste to zaboravili, *Ja* sam taj koji je spasao Fantaziju, ja sam taj kome je Mesečevo dete poverilo svoju moć. A verovatno je imalo neki razlog za to, inače je Aurin mogla da ostavi tebi, Atrej. Ali, ona je tebi uzela znak i dala ga meni! Ja sam se promenio, kažeš?! Da, moj Atrej, tu si verovatno u pravu! Više nisam onaj bezazleni jadnik za koga me smatrate! Hoćeš da ti kažem zašto hoćeš da uzmeš Aurin od mene? Zato što si jednostavno ljubomorani na mene, samo ljubomorani. Još me ne poznajete, ali ako nastavite na ovaj način, još jednom vam lepo kažem, tek ćete me onda upoznati!“

Atrej mu ne odgovori. Fuhurov let je iznenada izgubio na poletu. Počeo je tegobno da se vuče kroz vazduh i tonuo je sve dublje i dublje kao ranjena ptica.

„Bastijane“, s mukom izgovori Atrej na kraju, „ne misliš valjda ozbiljno ovo što si rekao? Zaboravimo sve. Što se mene tiče, kao da nikada nije izgovoreno.“

„Pa, dobro“, odgovori Bastijan, „kako hoćeš. Ja nisam započeo sa tim. Što se mene tiče, pređimo preko toga!“

Izvesno vreme nijedan nije progovorio ni reč.

Pred njima u daljini, iz šume orhideja, izroni Dvorac Horok. On je zaista izgledao kao ogromna ruka sa pet ispruženih prstiju.

„Ali, jedno bih još želeo da pojasnim zasvagda“, reče Bastijan iznenada, „rešio sam da se uopšte više ne vraćam. Ostaću u Fantaziji zauvek. Meni se ovde veoma dopada. Zbog toga mogu vrlo lako da se odrekнем svojih uspomena. A što se tiče budućnosti Fantazije, mogu da dam Detinjoj Carici hiljadu novih imena. Svet ljudi nam više nije potreban!“

Fuhur iznenada oštro zaokrenu i pođe natrag.

„Hej!“, viknu Bastijan. „Šta radiš? Leti dalje! Hoću da vidim Horok izbliza!“

„Ne mogu više“, odgovori Fuhur slomljenim glasom, „zaista ne mogu više.“

Kada su kasnije sleteli kraj karavana, zatekli su svoje saputnike vidno uzbuđene. Ispostavilo se da je povorku napala banda od oko pedeset vrlo snažnih ljudi, koji su nosili crne oklope i opremu, tako da su ličili na ogromne insekte. Mnogi saputnici su umakli i tek sada su se vraćali, pojedinačno ili u grupama, a ostali su hrabro krenuli da se brane, ali bez uspeha. Ovi divovi u oklopima osujetili su svaku odbranu, kao da je sve to za njih dečija igra. Vitezovi Hikrion, Hizbald i Hidorn junački su se borili, ali nisu uspjeli da nadvladaju ni jednog protivnika. Konačno, savladani od nadmoćnijeg neprijatelja, bili su razoružani, bačeni u okove i odvučeni. Jedan od onih u crnom oklopu vikao je čudnim metalnim glasom: „Ovo je poruka Ksaide, vladarke Dvorca

Horok, Bastijanu Baltazaru Buksu. Ona zahteva da joj se Spasitelj bezuslovno potčini sa svim što jeste, što ima i može, i da joj se zakune da će joj služiti kao verni rob. Ali, ako nije spreman da to učini i ako smišlja nekakvo lukavstvo kojim bi osujetio njenu volju, njegova tri prijatelja Hikrion, Hizbald i Hidorn umreće polako, sramno i okrutno na mukama. Dakle, neka brzo razmisli, jer rok ističe sutra sa izlaskom sunca. To je poruka Ksaide, vladarke Dvorca Horok, Bastijanu Baltazaru Buksu. Poruka je preneti.“

Bastijan se ugrize za usnu. Atrej i Fuhur su ukočeno gledali preda se, ali Bastijan je tačno znao šta njih dvojica misle. Još više ga je uzrujavalo što skrivaju svoje misli. Ali, nije bio trenutak da istera stvar na čistinu. Kasnije će već biti prilike za to.

„Jasno je valjda da se nikada neću povinovati takvoj uceni“, glasno se obratio prisutnima. „Odmah moramo da načinimo plan kako da brzo oslobodimo zarobljenike.“

„To neće biti lako“, reče Iluan, plavi džin sa orlovskim nosom, „niko od nas ne može izaći na kraj sa tim crnim đavolima, kao što se već videlo. Čak i ako nas ti, gospodaru, Atrej i njegov zmaj sreće budete povelili u borbu, trajaće previše dugo dok zauzmemo Dvorac Horok. Životi triju viteza su u Ksaidinim rukama i čim bude primetila da je napadamo, ona će ih ubiti. To mi se čini sasvim izvesno.“

„Onda ona ne sme da primeti“, izjavi Bastijan, „moramo je iznenaditi.“

„Kako to da izvedemo?“, upita četvoročetvrtinski trol, koji je sada okrenuo svoje ljutito lice napred, što je izgledalo prilično zastrašujuće. „Ksaide je lukava i biće pripremljena na svaku mogućnost.“

„Toga se i plašim“, reče knez gnomova, „previše nas je. Ako krenemo na Dvorac Horok, ona će sigurno primetiti. Pokret tako brojne vojske ne može se sakriti, čak ni noću. Sigurno je postavila izviđače.“

„Onda ćemo“, reče Bastijan, „iskoristiti to kako bismo je prevarili.“

„Kako to misliš, gospodaru?“

„Karavan će krenuti u drugom pravcu tako da će izgledati kao da smo se dali u bekstvo, kao da smo odustali od toga da oslobodimo tri

zarobljenika.“

„A šta će biti sa njima?“

„Ja ću to obaviti zajedno sa Atrejem i Fuhurom.“

„Samo vas trojica?“

„Da“, reče Bastijan, „naravno, ako se Atrej i Fuhur slože da pođu sa mnom. Ako ne, učiniću to sam.“

Saputnici ga pogledaše sa divljenjem. Oni koji su stajali bliže njemu prenosili su njegove reči ostalima koji nisu mogli da ih čuju.

„Gospodaru“, konačno uzviknu plavi džin, „ovo će ući u istoriju Fantazije, bilo da pobediš, bilo da budeš poražen.“

„Idete li sa mnom?“, obrati se Bastijan Atreju i Fuhuru. „Ili opet imate neki predlog?“

„Ne“, tiho reče Atrej, „idemo sa tobom.“

„Onda“, naredi Bastijan, „neka povorka krene dok je još svetlo. Morate da ostavite utisak da bežite, dakle požurite! Mi ćemo ovde sačekati mrak. Sutra ujutru ćemo vam se ili pridružiti sa trojicom vitezova ili to uopšte nećemo učiniti. Sada idite!“

Saputnici se nemo pokloniše Bastijanu i potom krenuše na put.

Bastijan, Atrej i Fuhur se sakriše u žbunju orhideja čekajući nepomično i ćutke da padne noć.

Kada je pao sumrak, začuše iznenada tiho zveckanje i pet crnih gorostasa se pojavi u napuštenom logoru. Njihovi pokreti bili su čudni, mehanički i potpuno isti. Činilo se kao da je na njima sve od crnog metala, čak su i lica bila poput gvozdениh maski. Istovremeno su stali i okrenuli se u pravcu u kome je nestala povorka. Ne izgovorivši nijednu reč, ujednačenim korakom počеше da slede trag. Onda sve utihnu.

„Izgleda da moj plan deluje“, šaputao je Bastijan.

„Bilo ih je samo pet“, odvrati Atrej. „Gde li su ostali?“

„Sigurno će ih ova petorica na neki način pozvati“, reče Bastijan.

Kada se potpuno spustio mrak, oni oprezno izađoše iz skrovišta i Fuhur se bešumno vinu u vazduh sa svoja dva jahača. Leteo je nisko, iznad samih krošnji šume orhideja, kako ih ne bi otkrili. Išli su u istom

pravcu kao tog popodneva. Leteći oko četvrt časa, zapitaše se da li će i kako sada pronaći Dvorac Horok. Vladao je potpuni mrak. Ali, nekoliko minuta kasnije pred njima se ukaza dvorac. Njegovih hiljadu prozora bilo je blistavo osvetljeno. Ksaida je očigledno želela da njen dvorac bude viđen. Doduše, to se moglo lako objasniti time što je čekala na Bastijanov dolazak, ali ne ovakav.

Opreza radi, Fuhur se spusti do samog tla, jer su njegove sedefaste krljušti blistale i odbijale svetlo. Još uvek nisu hteli da budu otkriveni.

Pod zaštitom biljaka približavali su se dvorcu. Ispred velikih vrata stražarilo je deset divova u oklopima. Na svakom jarko osvetljenom prozoru takođe je stajao po jedan od njih, crn i nepomičan kao preteća senka.

Dvorac Horok nalazio se na malom uzvišenju koje je bilo očišćeno od žbunja orhideja. Dvorac je zaista imao oblik ogromne ruke, koja je štrčala iz zemlje. Svaki prst je bio kula, a palac balkon na kome se opet uzdizala jedna kula. Cela građevina je bila visoka mnogo spratova, jer je svaki članak prsta bio jedan sprat, a prozori su imali oblik svetlećih očiju, koje su osmatrale na sve strane. Dvorac se s pravom zvao Svevideća ruka.

„Moramo da saznamo“, šapnu Bastijan Atreju u uvo, „gde se nalaze zarobljenici.“

Atrej klimnu glavom, dade mu do znanja da bude tih i da ostane kod Fuhura. Onda bez ijednog šuma otpuza na stomaku. Prošlo je dosta vremena dok se vratio.

„Šunjabo sam se oko celog dvorca“, tiho prošaputa, „postoji samo ovaj jedan ulaz. Ali, on je previše dobro čuvan. Samo sam na vrhu srednjeg prsta otkrio krovni prozor na kome izgleda ne stoji nijedan od ovih divova u oklopima.“

Ali, ako odletimo gore sa Fuhurom, svako će nas videti. Zatvorenici su verovatno u podrumu, barem mi se učinilo da sam iz velike dubine začuo dug, bolan krik.“

Bastijan je napregnuto razmišljao. Zatim je prošaputao: „Pokušaću da se popnem do krovnog prozora. U međuvremenu ćete ti i Fuhur morati da skrenete pažnju straže na sebe. Učinite nešto kako bi

poverovali da napadamo glavnu kapiju. Morate sve da ih namamite. Ali, pazi, samo da namamite, razumeš li? Ne upuštajte se ni u kakvu borbu! Ja ću u međuvremenu pokušati da se otpozadi popnem uz ruku. Zadrži ih koliko možeš. Ali, ne upuštaj se ni u kakvu avanturu! Daj mi nekoliko minuta vremena pre nego što kreneš.“

Atrej klimnu glavom i stisnu mu ruku. Onda Bastijan skinu srebrni ogrtač i odšunja se u mrak. Šunja se oko dvorca u velikom polukrugu.

Tek što je stigao, iza dvorca začu Atreja kako glasno viče: „Hej, vi tamo! Poznajete li Bastijana Baltazara Buksa, Spasitelja Fantazije? Došao je, ali ne da bi molio za Ksaidinu milost, već da bi joj još jednom pružio priliku da dobrovoljno oslobodi zarobljenike. Pod tim uslovom život će joj biti pošteđen!“

Bastijan je provirio iz žbunja iza dvorca. Video je Atreja koji je nabacio srebrni ogrtač na leđa i smotao svoju crnu kosu kao turban. Nekome ko nije poznavao ovu dvojicu dečaka moglo se zaista učiniti da postoji izvesna sličnost između njih.

Za trenutak je izgledalo da se crni divovi u oklopima kolebaju. Ali, samo za trenutak. Onda jurnuše ka Atreju i začu se metalni zvuk njihovih koraka. Pokrenuše se i senke na prozorima. Stražari napustiše svoja mesta da bi videli šta se događa, i u velikom broju nagrnuše na ulazna vrata.

Kada su prvi gotovo stigli Atreja, on im pobeže kao lasica i u sledećem trenutku se pojavi leteći na Fuhuru iznad njihovih glava. Divovi u oklopima su mahali svojim mačevima u vazduhu i skakali uvis, ali nisu mogli da ih dosegnu.

Bastijan je munjevito šmugnuo do dvorca i počeo da se penje uz fasadu. Tu i tamo penjao se pomažući se prozorskim simsovima i ispustima na zidu, ali mnogo češće se držao samo vrhovima prstiju. Penjao se sve više i više. U jednom trenutku odlomio se komad kamena, na kome je njegova noga našla oslonac, tako da je nekoliko sekundi visio, držeći se samo jednom rukom, ali ipak se izvukao, našao mesto da se pridrži drugom rukom i nastavio da se penje. Kada je konačno stigao do kula, penjao se mnogo brže jer je razmak između njih bio tako mali da je mogao da se odupre i odgurne se uvis.

Konačno je stigao do krovnog prozora i uskočio unutra. Zaista, u ovoj prostoriji nije bilo stražara, ko zna zašto? Otvorio je vrata i ugledao pred sobom spiralne stepenice. Bešumno je silazio. Kada je sišao za jedan sprat, ugleda dva crna stražara na prozoru koji su nemo posmatrali ono što se dole događalo. Pošlo mu je za rukom da se neopaženo provuče kraj njih.

Šunjao se dalje stepenicama, hodnicima i prolazima. Jedno je bilo sigurno, grdosije u oklopima su možda bile nepobedive, ali kao stražari nisu bili ništa naročito.

Konačno je stigao do podruma. Odmah je to primetio po zagušljivom, memljivom mirisu i hladnoći koji ga zapahnuše. Srećom, stražari su očigledno otrčali gore da bi uhvatili tobožnjeg Bastijana Baltazara Buksa. U svakom slučaju, nijednog nije bilo na vidiku. Na zidovima su gorele baklje i osvetljavale mu put, koji je vodio sve niže i niže. Bastijanu se činilo da dvorac ima ispod zemlje isto toliko spratova koliko i iznad nje. Konačno je sišao do kraja i već je ugledao tamnicu u kojoj su čamili Hikrion, Hizbald i Hidorn. Prizor je bio veoma tužan.

Visili su obešeni o ručne zglobove na dugim, gvozdanim lancima iznad jedne jame, koja je izgledala kao crna rupa bez dna. Lanci su bili namotani na čekrk koji je bio zatvoren velikim čeličnim katancem, tako da se nije mogao pokrenuti, visio je na plafonu tamnice. Bastijan nije znao šta da radi.

Trojica zatvorenika su imala zatvorene oči, kao da su u nesvesti, ali kada je Hidorn Izdržljivi otvorio levo oko, promrmlja suvih usana: „Hej, prijatelji, pogledajte ko je došao!“

I druga dvojica s mukom otvoriše oči. Kada su ugledali Bastijana, preko usana im preleti smešak.

„Znali smo da nas nećete ostaviti na cedilu, gospodaru“, kreštao je Hikrion.

„Kako da vas spustim odatle?“, upita Bastijan. „Čekrk je zaključan?“

„Pa, uzmite svoj mač“, procedi Hizbald, „i jednostavno presecite lanac.“

„Pa, da padnemo u ponor?“, upita Hikrion. „To nije naročito dobar

plan.“

„Ja ne mogu da ga potegnem“, reče Bastijan, „Sikanda mora sam od sebe da mi skoči u ruku.“

„Hm“, promrmlja Hidorn, „to je nezgodno sa čarobnim mačevima. Tako su svojeglavi baš kada su čoveku potrebni.“

„Hej“, iznenada prošapta Hizbald, „pa postoji ključ za čekrk. Gde li su ga samo ostavili?“

„Tu je negde bila labava kamena ploča“, reče Hikrion. „Nisam video baš najbolje kada su me podigli ovamo.“

Bastijan je napregao oči. Svetlo je bilo slabo i treperavo, ali nakon izvesnog vremena otkrio je jednu kamenu ploču koja je malo štrčala iz zida. On je oprezno podiže, ključ je stvarno bio tu.

Sada je mogao da otključa veliki katanac na čekrku i da ga skine. Polako je počeo da ga odvrće, ali on je škripao tako glasno da se sigurno moralo čuti i na spratovima iznad. Ako divovi u oklopu nisu bili sasvim gluvi, onda je ovo sada bio povod za uzbunu. Ali, ništa neće uraditi ako sada prestane. Okretao je čekrk sve dok se tri viteza nisu spustila u visinu ruba jame. Oni počеше da se njišu tamo-amo dok konačno nogama ne dohvatiše čvrsto tlo. Posle toga ih Bastijan spusti do kraja. Padoše iscrpljeni i ostadoše ležeći. Debeli lanci su još uvek bili na njihovim zglobovima.

Bastijanu nije preostalo mnogo vremena za razmišljanje, jer je začuo zvuk metalnih koraka niz podrumske stepenice, prvo pojedinačno, a zatim sve više i više. Dolazili su stražari. Njihova oprema sjajila se pod svetlošću buktinja kao oklopi ogromnih insekata. Oni isukaše svoje mačeve, svi istim pokretom ruke, i nasrnuše na Bastijana.

Konačno, Sikanda iskoči iz zardalih korica i nađe mu se u rukama. Kao munja udari svetlo sečivo mača na prvog diva i iseče ga na komade pre nego što je Bastijan i shvatio šta se događa. Pokazalo se u čemu je bila stvar sa ovim momcima: bili su šuplji. Ničeg nije bilo unutra! Bili su to samo oklopi koji su se kretali sami od sebe. Unutra nije bilo ničeg, samo praznina.

Bastijan je bio u dobrom položaju, jer su divovi samo jedan po jedan

mogli da prolaze kroz uzana vrata tamnice. A Sikanda ih je, jednog po jednog, sekao u komade. Ubrzo su ležali na tlu u gomili poput crnih ljuski od jaja neke ogromne ptice. Pošto je dvadesetak bilo izbačeno iz stroja, ostali su se povukli da smisle neki bolji plan. Očigledno su imali nameru da sačekaju Bastijana na nekom za njih povoljnijem mestu.

Bastijan je iskoristio ovu priliku i Sikandom presekao lance na rukama vitezova. Hikrion i Hidorn se s mukom podigoše pokušavajući da isuču svoje mačeve, koje im nekim čudom nisu oduzeli, i tako pomognu Bastijanu. Ali, njihove ruke su utrnule zbog toga što su dugo visili obešeni i nisu ih slušale. Hizbald, najnežniji od sve trojice, nije bio u stanju čak ni da se sam podigne. Njegova dva prijatelja morala su da mu pomognu.

„Ne brinite se“, reče Bastijan, „Sikandi nije potrebna pomoć. Samo ostanite iza mene i ne stvarajte mi dodatne probleme pokušavajući da mi pomognete.“

Napustili su tamnicu i polako, penjući se uza stepenice, dospeše u veliku dvoranu. Iznenada, pogasiše se sve baklje. Ali, Sikanda je zračio jasnom svetlošću.

Ponovo se začu približavanje potmulih metalnih koraka mnogih divova u oklopima.

„Brzo!“, reče Bastijan. „Natrag na stepenice! Ovde ću se boriti!“

Nije mogao da vidi da li su tri viteza poslušala njegovu naredbu, a nije imao ni vremena da se uveri u to, jer je mač Sikanda već počeo da igra u njegovoj ruci. Cela dvorana bila je obasjana jasnim belim svetlom koje je zračilo iz mača. Iako su ga napadači potisnuli sa ulaza na stepenište, tako da su mogli da ga napadaju sa svih strana, Bastijana nije okrznuo nijedan od njihovih moćnih udaraca. Sikanda je tako brzo udarao oko njega da se činilo da ima na stotine mačeva. Nekoliko trenutaka kasnije bio je okružen gomilom razbijenih crnih oklopa. Nijedan se više nije pomerao.

„Dodite!“, pozva Bastijan svoje drugove.

Tri viteza izadoše iz zaklona i začuđeno pogledaše ovaj prizor.

„Ovako nešto“, reče Hikrion dok mu se brk tresao, „još nisam video,

časti mi!“

„O ovome ću pričati i svojim unucima“, promućao je Hizbald.

„A oni nam, na žalost, neće verovati“, dodade Hidorn sa žaljenjem.

Bastijan je stajao sa mačem u ruci neodlučan šta da učini, ali se mač iznenada vrati u korice.

„Opasnost je izgleda prošla“, reče.

„Barem ona koja se može savladati mačem“, reče Hidorn. „Šta ćemo sada?“

„Sada bih“, reče Bastijan, „želeo lično da upoznam Ksaidu. Treba da raščistim neke stvari sa njom.“

Njih četvorica krenuše uz stepenice sve do prizemlja. Tu su ih čekali Atrej i Fuhur.

„Vas dvojica ste dobro obavili posao!“, reče Bastijan i potapša Atreja po ramenu.

„Šta je bilo sa divovima u oklopu?“, upita Atrej.

„Prazne ljuske!“, odgovori Bastijan pomalo hvalisavo. „Gde je Ksaida?“

„Gore u čarobnoj dvorani“, odgovori Atrej.

„Pođite za mnom!“, reče Bastijan. On ponovo ogrnu srebrni ogrtač koji mu je pružio Atrej. Potom se svi zajedno popeše širokim stepenicama koje su vodile ka višim spratovima. Čak je i Fuhur krenuo sa njima.

Kada je Bastijan u pratnji svojih ljudi stupio u veliku čarobnu dvoranu, Ksaida se podiže sa prestola od crvenih koralala. Bila je mnogo viša od Bastijana i uz to veoma lepa. Nosila je dugačku haljinu od ljubičaste svile, a njena vatreno crvena kosa bila je upletena u čudnovatu frizuru. Lice joj je bilo bledo poput mermera, baš kao i duge, tanke ruke. Pogled joj je bio čudan i zbunjivao je, i Bastijanu je bilo potrebno izvesno vreme pre nego što je shvatio zašto – njena dva oka bila su različite boje, jedno zeleno a drugo crveno. Činilo se da se plašila Bastijana jer je drhtala. Bastijan joj pogleda pravo u oči i ona obori pogled.

Prostorija je bila ispunjena svakakvim čudnim predmetima, čija se svrha nije mogla utvrditi. Bilo je velikih globusa sa slikama, zvezdanih satova i klatna, koji su visili sa plafona. Između toga stajale su dragocene kadionice iz kojih je kuljao dim raznih boja, vukući se po podu kao magla.

Bastijan do sada nije rekao nijednu reč. Činilo se da to zbunjuje Ksaidu, jer je iznenada potrčala ka njemu i bacila se na pod pred njim. Zatim ga uhvati za nogu i stavi je sebi na potiljak.

„Gospodaru moj“, reče dubokim i promuklim glasom koji je zvučao nekako tajanstveno, „niko u Fantaziji ne može da ti odoli. Ti si moćniji od svih moćnika i opasniji od svih demona zajedno. Ako želiš da mi se osvetiš zato što sam bila previše budalasta da ne spoznam tvoju veličinu, možeš da me zgaziš nogom. Navukla sam na sebe tvoj opravdani bes. Ali, ako i meni nedostojnoj budeš pokazao svoju velikodušnost, po kojoj si poznat, trpeću i postaću tvoja poslušna robinja, koja se zaklinje da će te služiti sa svim što jeste, šta ima i ume. Uči me da činim ono što smatraš poželjnim, biću tvoja ponizna učenica i pratiću svaki tvoj mig. Kajem se zbog onoga što sam htela da ti učinim i molim te za milost.“

„Ustani, Ksaidu!“, reče Bastijan.

Bio je ljut na nju, ali su mu se dopale reči čarobnice. Ako je zaista postupila tako iz neznanja i ako se zaista kajala tako gorko, onda bi mu bilo ispod časti da je sada još kazni. A, pošto je bila čak voljna da uči od njega, što je on smatrao poželjnim, uopšte nije bilo razloga da je odbije.

Ksaida se podigla i oborene glave stala pred njega.

„Hoćeš li me bezuslovno slušati?“, upita on. „Ma koliko ti teško palo da učiniš ono što ti naredim – bez pogovora i gundanja?“

„Hoću, gospodaru moj“, odgovori Ksaida, „i videćeš da možemo da učinimo sve ako sjedinimo moje veštine sa tvojom moći.“

„Dobro“, odvrati Bastijan, „onda te uzimam u službu. Napustićeš ovaj dvorac i ići ćeš sa mnom do Kule od slonovače, gde očekujem da ću susresti Mesečevo dete.“

U deliću sekunde Ksaidine oči zaiskriše crveno i zeleno, ali ona to odmah prikri spustivši pogled i reče: „Slušam te, gospodaru moj.“

Svi siđoše niz stepenice i izadoše pred zamak.

„Najpre moramo da nađemo naše saputnike“, odluči Bastijan, „ko zna gde su sada.“

„Nisu daleko odavde“, reče Ksaída, „ja sam ih navela da idu krivim putem.“

„To je bio poslednji put“, odvrati Bastijan.

„Poslednji put, gospodaru“, ponovi ona, „ali, kako da stignemo do njih. Da idem pešice? Noću i još kroz ovu šumu?“

„Nosiće nas Fuhur“, naredi Bastijan, „dovoljno je jak da nas ponese.“

Fuhur podiže glavu i pogleda Bastijana. Njegove kao rubin crvene oči sevnuše.

„Ja jesam dovoljno jak, Bastijane Baltazare Bukse“, zabruja bronzani glas, „ali neću da nosim ovu ženu.“

„O, da, učinićeš to“, reče Bastijan, „zato što ti ja naređujem!“

Zmaj pogleda Atreja koji mu neprimetno klimnu glavom. Bastijan je to ipak primetio.

Svi sedoše na Fuhurova leđa, i on se odmah vinu u vazduh.

„Kuda?“, upita.

„Samo napred!“, reče Ksaída.

„Kuda?“, upita Fuhur još jednom, kao da nije čuo.

„Napred!“, povika Bastijan. „Dobro si je čuo!“

„Učini kao što kaže!“, reče Atrej tiho i Fuhur ga poslušao.

Pola sata kasnije – već je svitalo – ispod sebe ugledaše brojne vatre i zmaj sreće slete kraj njih. U međuvremenu pojavili su se još mnogi stanovnici Fantazije, mnogi od njih doneli su šatore. Logor je ličio na pravi grad od šatora koji se na rubu šume orhideja raširio po velikoj cvetnoj poljani.

„Koliko ih sada ima?“, upita Bastijan, a Iluan, plavi džin, koji je u međuvremenu predvodio povorku, objasni da još nije mogao tačno da izbroji pridošlice, ali ih svakako ima skoro hiljadu. A, inače se dogodilo još nešto prilično čudno. Ubrzo nakon što su se ulogorili, dakle, još pre

ponoći, pojavilo se pet divova u oklopima. Međutim, ponašali su se miroljubivo i ostali po strani. Naravno, niko se nije usudio da im se približi. Pored toga, doneli su nosiljku od crvenih korala koja je, međutim, prazna.

„To su moji nosači“, reče Ksaida molećivo Bastijanu, „poslala sam ih sinoć. To je najprijatniji način putovanja. Ako mi dozvoliš, gospodaru.“

„To mi se ne dopada“, upade joj sada Atrej u reč.

„Zašto ne?“, upita Bastijan. „Šta imaš protiv?“

„Ona može da putuje kako želi“, oštro odgovori Atrej, „ali to što je još sinoć poslala nosiljku, znači da je unapred znala da će doći ovamo. Bastijane, sve je to bio njen plan. Tvoja pobjeda je, u stvari, poraz. Oni su namerno pustili da pobjediš da bi te na svoj način pridobili za sebe.“

„Prestani!“, vikao je Bastijan sav crven od besa. „Nisam te pitao za mišljenje! Muka mi je od tvojih večitih pouka! Sada još hoćeš da mi osporiš pobjedu i ismeješ moju velikodušnost!“

Atrej je hteo da mu kaže nešto, ali Bastijan se izdra na njega: „Ućuti i ostavi me na miru! Ako vama dvojici ne odgovara ono što radim i kakav sam, onda idite svojim putem! Ja vas ne držim! Idite kud hoćete! Dosta mi vas je!“

Bastijan skrsti ruke na grudima i okrenu Atreju leđa. Mnoštvo, koje se okupilo oko njih, zaneme. Atrej je još izvesno vreme stajao uspravan i nem. Sve do ovog trenutka, Bastijan ga nikada nije ukorio pred drugima. Grlo mu se stislo tako da je jedva uzeo vazduh. Čekao je još jedan trenutak, ali pošto mu se Bastijan više ne obrati, polako se okrenuo i otišao. Fuhur je pošao za njim.

Ksaida se smeškala. To nije bio prijatan smešak.

U tom trenutku bi izbrisano Bastijanovo sećanje da je bio dete u svom svetu.

XXI

Zvezdani manastir

Sve više i više novih izaslanika iz svih krajeva Fantazije neprekidno se priključivalo postojećem mnoštvu, koje je pratilo Bastijana na njegovom putu ka Kuli od slonovače. Pokazalo se da je nemoguće prebrojati ih, jer čim bi se počelo sa brojanjem, već su pristizali novi. Ova vojska od nekoliko hiljada bića, svakog jutra stavljala se u pokret, a svake noći podizao se najčudniji grad od šatora koji se samo može zamisliti. Kako su se Bastijanovi saputnici razlikovali ne samo po izgledu već i po veličini, tako je bilo šatora velikih poput cirkuske arene, dok drugi nisu bili veći od naprstka. Kola i vozila, kojima su izaslanici putovali, bila su različitih oblika i tipova koji se ne mogu ni opisati: od pokrivenih kola i kočija, do buradi koja su se čudnovato kotrljala, poskakujućih kugli ili kutija koje su se same kretale na svojim nogama.

U međuvremenu za Bastijana je, takođe, nabavljen šator, i to najljepši od svih. Imao je oblik male kuće i bio je napravljen od sjajne, bogato obojene svile na kojoj su celom površinom zlatnim i srebrnim koncem bile izvezene slike. Na vrhu se vijorila zastava na kojoj je kao grb bio prikazan sedmokraki svećnjak. Unutrašnjost šatora bila je pokrivena mekim pokrivačima i jastucima.

Bastijanov šator uvek se nalazio u središtu logora, ma gde bio podignut. Na ulazu je stražario plavi džin koji je u međuvremenu postao nešto kao njegov sobar i telohranitelj.

Atrej i Fuhur su se još nalazili u gomili Bastijanovih pratilaca, ali od kada ih je javno prekorio, više sa njima nije progovorio nijednu reč. Bastijan je potajno očekivao da Atrej popusti i zamoli za oprostaj. Ali, Atrej to nije učinio. Činilo se da ni Fuhur nije spreman da se pokori

Bastijanu.

A to, reče Bastijan sebi, upravo to sada moraju da nauče! Ako je zavisilo od toga ko će duže da izdrži takvo stanje, onda će njih dvojica morati da uvide da je njegova volja nepokolebljiva. Ali, ako popuste, on će ih primiti širom otvorenih ruku. Ako Atrej klekne pred njim, Bastijan će ga podići i reći: „Ne treba da klečiš preda mnom, Atrej, jer ti jesi bio i ostaješ moj prijatelj...“

Za sada su se ova dvojica nalazila na kraju karavana. Činilo se da je Fuhur zaboravio da leti i išao je pešice, dok je Atrej hodao pored njega najčešće oborene glave. Dok su ranije kao prethodnica leteli ispred kolone ispitujući okolinu, sada su išli na kraju kao zaštitnica. Bastijan nije bio srećan zbog toga, ali nije bilo ničeg što je mogao da učini.

Kada je vojska bila u pokretu, Bastijan je najčešće jahao na njenom čelu, na muli Jihi. Ali, sve češće bivalo mu je dosadno i tada je posećivao Ksaidu u njenoj nosiljci. Uvek ga je primala veoma ponizno, iskazujući veliko poštovanje, prepuštala mu najudobnije mesto spustivši se kraj njegovih nogu. Uvek je razgovarala o zanimljivim stvarima i izbegavala je da ga ispituje o njegovoj prošlosti u ljudskom svetu, otkada je primetila da mu je neprijatno da razgovara o tome. Gotovo neprestano je pušila nargile koje su stajale kraj nje. Cev ove lule izgledala je kao smaragdno zelena zmija, dok je muštikla, koju je držala između svojih mermerno belih prstiju, ličila na zmijsku glavu. Kada je vukla dim, činilo se kao da je ljubi. Oblaci dima, koje je ispuštala s uživanjem, bili su svaki put druge boje, čas plavi, čas žuti, ružičasti, zeleni ili ljubičasti.

„Odavno sam hteo da te pitam nešto, Ksaideo“, reče Bastijan prilikom jedne takve posete, zamišljeno posmatrajući ogromne divove u crnim oklopima kao u insekata, koji su se kretali potpuno ujednačenim korakom.

„Tvoja robinja te sluša“, odgovori Ksaida.

„Kada sam se borio sa tvojim divovima“, nastavi Bastijan, „otkrio sam da u njihovim oklopima nema ničeg, da su šuplji. Pa, šta ih pokreće?“

„Moja volja“, odvrati Ksaida smeškajući se. „Upravo zato što su prazni, oni sprovode moju volju. Moja volja može da upravlja svime što

je prazno.“

Odmerila je Bastijana svojim dvobojnim očima. Ovaj pogled izazvao je kod Bastijana izvesnu uznemirenost, ali ona je već spustila pogled.

„Da li bih i ja mogao da upravljam njima svojom voljom?“, upita.

„Svakako, gospodaru moj“, odgovori ona, „i to sto puta bolje od mene, koja sam ništa u poređenju sa tobom. Hoćeš li da pokušaš?“

„Ne sada“, odvrati Bastijan u kome je ova pomisao izazivala neku nelagodnost, „možda neki drugi put.“

„Reci mi“, nastavi Ksaida, „da li stvarno uživaš jašući jednu staru mulu? Ne bi li radije želeo da te nose stvorenja kojima možeš da upravljaš svojom voljom?“

„Jiha me rado nosi“, reče Bastijan pomalo namrgođen, „ona se raduje što može da me nosi.“

„Onda ti to radiš zbog nje?“

„Zašto ne?“, odvrati Bastijan. „Šta je u tome loše?“

Ksaida dunu zelenkasti dim.

„O, ništa gospodaru. Kako bi nešto što ti činiš moglo da bude loše?“

„Na šta ciljaš, Ksaido?“

Ona obori glavu sa vatreno crvenom kosom.

„Gospodaru moj, previše misliš na druge“, prošapta. „Niko nije dostojan tvoje pažnje da bi zbog njega zanemario svoj vlastiti razvoj. Ako se ne ljutiš, gospodaru, usudiću se da ti dam jedan savet – misli više na svoju savršenost!“

„Kakve to ima veze sa starom Jihom?“

„Nema mnogo veze, gospodaru, gotovo nikakve. Samo, ona nije dostojna nekog kao što si ti. Boli me kada te vidim na leđima jedne tako obične životinje. Svi tvoji saputnici čude se tome. Samo ti, gospodaru moj, kao da nisi svestan šta duguješ sebi.“

Bastijan ne odgovori ništa, ali Ksaidine reči ostavile su na njega utisak.

Kada je vojska sa Bastijanom i Jihom na čelu jahala kroz predivni,

brežuljkasti predeo, tu i tamo prošaran šumarcima jorgovana, Bastijan je rešio da tokom podnevnog odmora prihvati Ksaidin predlog.

„Slušaj, Jiha“, reče pomilovavši Jihin vrat, „došao je trenutak kada moramo da se rastanemo.“

Jiha izusti tužan jauk.

„Zašto, gospodar?“ , žalosno upita. „Zar sam svoj zadatak obavljala tako loše?“ Iz uglova njenih životinjskih očiju potekoše suze.

„Ali, ne“, požuri Bastijan da je uteši, „naprotiv, celim putem si me nosila tako nežno i bila si tako strpljiva i poslušna da iz zahvalnosti želim da te nagradim.“

„Ali, ja ne želim nikakvu drugu nagradu“, odvrati Jiha, „želim da te nosim dalje. Šta bih više mogla da poželim?“

„Zar nisi rekla“, nastavi Bastijan, „da si tužna što tvoja vrsta ne može da ima dece?“

„Da“, reče Jiha zabrinuto, „zato što bi im rado pričala o ovim danima kada budem veoma stara.“

„Dobro“, reče Bastijan, „onda ću ti sada ispričati jednu priču koja će se ostvariti. I ispričaću je tebi, samo tebi, jer ona pripada tebi.“

Onda uze u ruku dugo Jihino uvo i šapnu u njega: „Nedaleko odavde, u jednoj maloj šumi jorgovana, na tebe čeka otac tvog sina. To je jedan beli ždrebac sa krilima od labuđeg perja. Njegova griva i rep su tako dugi da dosežu do zemlje. Već nekoliko dana potajno nas prati zato što je smrtno zaljubljen u tebe.“

„U mene?!“, uzviknu Jiha uplašeno. „Ali ja sam samo jedna mula, a više nisam ni mlada!“

„Ti si za njega“, tiho reče Bastijan, „najlepše stvorenje Fantazije, upravo zato što si takva kakva si. A možda i zato što si me nosila. On je veoma stidljiv i ne usuđuje se da ti priđe dok si među ovim stvorenjima. Moraš da odeš k njemu, inače će umreti od čežnje za tobom.“

„O, bože“, smeteno reče Jiha, „zar je tako strašno?!“

„Da“, tiho joj reče Bastijan u uvo, „i sada zbogom, Jiha. Samo potrči, naći ćeš ga već.“

Jiha učini nekoliko koraka, ali se još jednom okrete za Bastijanom.

„Iskreno rečeno“, objasni ona, „malo se plašim.“

„Samo hrabro!“, reče Bastijan nasmešivši se. „I ne zaboravi da svojoj deci i unucima pričaš o meni.“

„Hvala, gospodaru!“, odvrati Jiha na svoj jednostavan način i ode.

Bastijan je dugo gledao za njom dok je polako odlazila. Nije bio istinski srećan što ju je poslao. Povuče se u svoj raskošni šator, leže na meke jastuke i zagleda se u strop.

Neprestano je sebi govorio da je ispunio Jihinu najveću želju. Ali, to nije odagnalo njegovo tmurno raspoloženje. Mnogo zavisi od toga kada i zašto se nekome učini nešto za ljubav.

Ali, to se ticalo samo Bastijana, jer Jiha je zaista našla krilatog ždrepcu belog kao sneg. Oni su se venčali i ona kasnije dobi sina, belu krilatu mulu. Nazvali su ga Pataplan i o njemu se proneo glas Fantazijom, ali to je druga priča i biće ispričana neki drugi put.

Od tada je Bastijan putovao u Ksaidinoj nosiljci. Ona mu se čak ponudila da izađe i da peške ide pored njega, kako bi mu pružila svu moguću udobnost, ali Bastijan to nije hteo da prihvati. Tako su dakle sedeli zajedno u prostranoj koralnoj nosiljci, koja je od tada išla na čelu povorke.

Bastijan je bio još uvek malo zlovoljan, pa i prema Ksaidi, jer je ona bila ta koja mu je dala savet da se rastane od mule. Ksaida je to vrlo brzo shvatila. Davao je odsečne odgovore, tako da pravi razgovor nije bio moguć.

Da bi ga oraspoločila, ona veselo reče: „Želela bih da ti dam jedan poklon, gospodaru, ako bi bio milostiv da ga primiš od mene.“

Ona izvuče ispod svog jastuka jednu bogato ukrašenu kutiju. On se znatizeljno podignu sa svog ležaja. Ona otvori kutiju i izvadi jedan tanak kaiš, koji je ličio na lanac od pomičnih karika. Svaka karika, pa i kopča bili su napravljeni od prozirnog stakla.

„Šta je to?“, upita Bastijan.

Lanac je tiho zveckao u njenoj ruci.

„To je kaiš koji čini nevidljivim. Ali ti, gospodaru, moraš da mu daš ime ako želiš da ga poseduješ.“

Bastijan ga je posmatrao ispitivački.

„Kaiš Gemal“, reče onda.

Ksaida klimnu smešeći se: „Sada pripada tebi.“

Bastijan uze kaiš. Neodlučno ga je držao u rukama.

„Zar nećeš odmah da ga isprobaš“, upita ga, „kako bi se uverio u njegovo delovanje.“

Bastijan opasa kaiš i oseti da mu pristaje kao saliven. Doduše, on je to mogao samo da oseti, jer sebe više nije mogao da vidi, ni telo, ni noge, niti ruke. To je bilo vrlo neugodno osećanje i odmah je pokušao da otvori kopču. Ali, kako nije mogao da vidi ni svoje ruke, ni kaiš, to mu nije pošlo za rukom.

„U pomoć!“, uzviknu prigušenim glasom. Iznenada se uplašio da više nikada neće moći da skine kaiš Gemal i da će zauvek ostati nevidljiv.

„Najpre treba da naučiš da rukuješ njime“, reče Ksaida. „Ja sam u početku imala iste teškoće, gospodaru. Dozvoli da ti pomognem.“

Ona posegnu za nečim u vazduhu. Trenutak kasnije ona otkopča kaiš Gemal i Bastijan ponovo ugleda sebe. Uzdahnu s olakšanjem. Onda se nasmeja kao i Ksaida koja je uvlačila dim iz zmijolikih nargila.

Ako ništa drugo, navela ga je bar da skrene misli.

„Sada si zaštićen od svakog zla“, reče blago, „a do toga mi je stalo više nego što možeš da zamisliš, gospodaru.“

„Zla“, upita Bastijan još uvek zbunjen, „od kakvog zla?“

„O, niko ti nije dorastao“, prošaputa Ksaida, „niko, ako si mudar. Opasnost leži u tebi i zato je teško da te zaštitim od nje.“

„Šta hoćeš da kažeš time – leži u meni?“

„Mudrost je biti iznad stvari, ne mrzeti i ne voleti nikog. Ali, gospodaru, tebi je još uvek stalo do prijateljstva. Tvoje srce nije hladno i ravnodušno kao snegom pokriven vrh planine – i tako ti neko može naneti zlo.“

„I ko bi to mogao da bude?“

„Onaj kome si naklonjen uprkos njegovoj oholosti, gospodaru.“

„Budi jasnija!“

„Drski mali divljak iz plemena Zelenokožaca bez strahopoštovanja, gospodaru.“

„Atrej?“

„Da, i sa njim onaj bezobrazni Fuhur.“

„I njih dvojica hoće da mi nanesu zlo?“, Bastijan se gotovo nasmeja. Ksaida obori glavu i ne reče ništa.

„U to nikada neću poverovati“, nastavi Bastijan. „Više neću da čujem za to.“

Ksaida je ćutala i još više oborila glavu.

Nakon dugog ćutanja Bastijan upita: „I, uopšte, šta bi Atrej mogao da smeru protiv mene?“

„Gospodaru“, prošaputa Ksaida, „volela bih da ti nisam ništa rekla!“

„Sada mi kaži sve,“, uzviknu Bastijan, „kada si već spomenula! Šta znaš o tome?“

„Drhtim zbog tvoje srdžbe, gospodaru“, promucala je Ksaida i zaista je drhtala celim telom. „Ali, čak i ako me bude koštalo života, ja ću ti ipak reći – Atrej smišlja kako da ti oduzme znak Detinje Carice, kradom ili silom.“

Za trenutak Bastijan izgubi vazduh.

„Možeš li to da dokažeš?“, upita promuklim glasom.

Ksaida odmahnu glavom i promrmlja: „Moje znanje, gospodaru, ne spada u ono koje se može dokazati.“

„Onda ga zadrži za sebe!“, reče Bastijan i krv mu navali u lice. „I ne kleveći najpoštenijeg i najhrabrijeg dečaka u celoj Fantaziji!“

Onda iskoči iz nosiljke i ode.

Ksaidini prsti su se odsutno poigravali sa zmijskom glavom, a njene zeleno-crvene oči su svetlucale. Posle izvesnog vremena ona se ponovo nasmeši i izduvavajući ljubičasti dim iz usta prošaputa: „Pokazaće se, gospodaru. Kaiš Gemal će ti dokazati.“

Kada je te noći bio podignut logor, Bastijan ode u svoj šator. On naredi Iluanu, plavom džinu, da nikoga ne pušta k njemu, a posebno ne Ksaidu. Hteo je da bude sam i razmišlja.

Smatrao je da ono što je čuo od čarobnice nije vredno razmišljanja. Ali, nešto drugo mu je bilo na umu – onih nekoliko Ksaidinih reči o mudrosti.

Do sada je doživeo mnogo toga, strahove i radost, tugu i pobeđu. Žurio je od ispunjenja jedne želje do ispunjenja druge i nije se smirivao ni za trenutak. Ništa od svega toga nije ga činilo mirnim i zadovoljnim. Ali, biti mudar značilo je biti iznad svih stvari, ne mrzeti i ne voleti nikoga i ništa, ali i potpuno ravnodušno prihvatati odbijanje ili nenaklonost drugih. Istinski mudar čovek ničemu ne pridaje značaj. On je nedostižan i ništa mu ne može nauditi. Da, zaista je bilo poželjno biti takav!

Bastijan je bio uveren da je time otkrio svoju poslednju želju, onu koja će mu pomoći da spozna svoju stvarnu volju, onako kako je govorio Graograman. Mislio je da je sada shvatio. Poželeo je da postane veliki mudrac, najmudriji stvor u celoj Fantaziji!

Nešto kasnije izađe iz svog šatora.

Mesec je obasjavao predeo koji do tada gotovo da nije primećivao. Grad od šatora prostirao se u jednoj dolini, koja je unaokolo u velikom luku bila okružena planinama čudnovatog oblika. Vladala je potpuna tišina. U dolini je bilo malih šumaraka i žbunja, ali na obroncima planina rastinje je bilo sve ređe, a pri samom vrhu nije ga uopšte bilo. Gomile stena su oblikovale čudne figure, izgledale su kao da ih je namerno stvorila ruka nekog vajara. Vetar nije duvao, a nebo je bilo bez ijednog oblaka. Sve zvezde su svetlucale i izgledale bliže nego ikad ranije.

Sasvim gore, na jednom od najviših planinskih vrhova, Bastijan je ugledao nešto što je ličilo na kupolu. Očigledno, to mesto je bilo nastanjeno, jer je zračilo slabu svetlost.

„I ja sam primetio, gospodaru“, reče Iluan svojim škripavim glasom. Stajao je na straži kraj ulaza u šator. „Šta bi to moglo da bude?“

Nije ni završio rečenicu kada se izdaleka začu čudnovat zov –

Uhuhuuu! Zvučao je kao dugi huk sove, samo bio je mnogo dublji i snažniji. Onda zov odjeknu i drugi i treći put, ovog puta višeglasno.

To su zaista bile sove, i bilo ih je šest, kao što je Bastijan ubrzo ustanovio. Doletele su iz pravca kupole, gotovo nepomičnih krila. Što su se više približavale, utoliko se više uočavala njihova zadivljujuća veličina. Oči su im svetlele jasno, a na glavama su se nalazile uspravne uši sa paperjastim ćubama. Letele su potpuno bešumno. Dok su sletale pred Bastijanov šator, jedva da se začuo tihi lepet krila.

Sada su stajale na zemlji, svaka veća od Bastijana, okrećući u svim pravcima glave sa velikim, okruglim očima. Bastijan im priđe.

„Ko ste i koga tražite?“

„Šalje nas Uštu, Majka Slutnje“, odgovori mu jedna od šest sova, „mi smo glasnici Zvezdanog manastira Gigam.“

„Kakav je to manastir?“, upita Bastijan.

„To je dom mudrosti“, odgovori druga sova, „gde žive Monasi Saznanja.“

„Ko je Uštu?“, zanimalo je Bastijana.

„Jedan od Triju Dubokih Mislilaca, koji upravljaju manastirom i podučavaju monahe saznanju“, objasni treća sova. „Mi smo glasnici noći i pripadamo njenom odeljenju.“

„Da je dan“, dodade četvrta sova, „onda bi Širkri, Otac Vizije, poslao svoje glasnike, orlove. A u času sumraka, smene između dana i noći, svoje glasnike šalje Jisipu, Sin Mudrosti, a to su lisice.“

„Ko su Širkri i Jisipu?“

„Druga dvojica Dubokih Mislilaca, naši gospodari.“

„A šta tražite ovde?“

„Tražimo Velikog Znalca“, reče šesta sova. „Tri Duboka Mislioca znaju da boravi u ovom gradu šatora i mole ga da ih prosvetli.“

„Veliki Znalac?“, upita Bastijan. „Ko je to?“

„Njegovo ime je“, odgovoriše u isti mah svih šest sova, „Bastijan Baltazar Buks.“

„Već ste ga našli“, odgovori on, „to sam ja.“

Sove se duboko pokloniše jednim trzajem, što je izgledalo gotovo smešno uprkos njihovoj zastrašujućoj veličini.

„Tri Duboka Mislioca“, reče prva sova, „ponizno i s dubokim poštovanjem mole da ih posetiš. Nadaju se da ćeš im dati odgovor na pitanje, koji traže ceo svoj dugi život.“

Bastijan je zamišljeno prešao rukom preko brade.

„Dobro“, odgovori na kraju, „ali hoću da povedem i svoja dva učenika.“

„Ima nas šest“, odvrati sova, „po dve sove će nositi svakoga od vas.“

Bastijan se obrati plavom džinu.

„Iluane, dovedi Atreja i Ksaidu!“

Džin se brzo udalji.

„Kako glasi pitanje“, upita Bastijan znatiželjno, „na koje treba da odgovorim?“

„Veliki Znalče“, objasni jedna sova, „mi smo samo jadni glasnici neznalice i ne spadamo čak ni u najniži sloj Monaha Saznanja. Kako bismo mogle da ti prenesemo pitanje, čije rešenje Tri Mislioca nisu uspela da nađu celog svog života.“

Posle nekoliko minuta vrati se Iluan sa Atrejem i Ksaidom. Uz put im je brzo objasnio šta je posredi.

Kada je Atrej stao pred Bastijana, upita ga tiho: „Zašto ja?“

„Da“, raspitivala se Ksajda, „zašto on?“

„To ćete saznati“, odvrati Bastijan.

Pokazalo se da su to sove predvidele jer su donele tri ljuljaške. Po dve prihvatiše konopce na kojima je visila ljuljaška i Bastijan, Atrej i Ksajda sedoše na prečke. Onda se velike moćne ptice vinuše u vazduh.

Kada su stigli do Zvezdanog manastira Gigam, primetiše da je velika kupola samo najviši deo ogromne zgrade sastavljene od mnogo kockastih delova. Na zgradi je bilo bezbroj malih prozora, a njen visoki spoljni zid nalazio se na samom rubu provalije. Pristup je bio težak, čak nemoguć neželjenom posetiocu.

U kockastim krilima zgrade nalazile su se ćelije Monaha Saznanja, biblioteke, trpezarija i prostorije za smeštaj glasnika. Ispod velike kupole nalazila se velika sala u kojoj su Tri Duboka Mislioca držala predavanja.

Monasi Saznanja bili su stanovnici Fantazije najrazličitijeg izgleda i porekla. Da bi stupili u ovaj manastir, morali su da prekinu sve veze sa domovinom i svojom porodicom. Život ovih monaha bio je težak, pun odricanja, posvećen samo i jedino mudrosti i saznanju. Zajednica ni izdaleka nije primala svakog ko je želeo da joj pristupi. Ispiti su bili strogi, a Tri Duboka Mislioca nepopustljivi. Tako ovde nikada nije živelo više od tri stotine monaha, ali to je zato bio odbir najpametnijih osoba iz cele Fantazije. Događalo se da se bratstvo svede na samo sedam članova. Ali, čak ni tada nisu se menjali strogi uslovi ispita. Trenutno je u manastiru bilo nešto preko dve stotine monaha i monahinja.

Kada su Bastijana u pratnji Atreja i Ksaide uveli u veliku salu gde su se držala predavanja, on ugleda šarenoliko mnoštvo svih mogućih bića Fantazije, koji su se razlikovali od njegove pratnje samo po tome što su, ma kakvog izgleda bili, nosili grube crno-smeđe mantije. Može se zamisliti kako je u tome izgledala smešno neka već ranije pomenuta lutajuća stena ili majušak.

Međutim, tri poglavara reda, Tri Duboka Mislioca, imala su izgled ljudi. Jedino njihove glave nisu imale ljudski oblik. Uštu, Majka Slutnje, imala je lice sove. Širkri, Otac Vizije, imao je orlovsku glavu. A, Jisipu, Sin Mudrosti, glavu lisice. Sedeli su na izdignutim kamenim stolicama i delovali ogromno. Njihov izgled, kako se činilo, zaplašio je Atreja, pa i Ksaidu. Ali, Bastijan im hladnokrvno pride. U velikoj sali vladala je potpuna tišina.

Širkri, koji je očigledno bio najstariji od troje mislilaca i sedeo u sredini, polako mu rukom pokaza na prazan presto, koji je stajao naspram njih. Bastijan sede na presto.

Nakon dužeg ćutanja Širkri počeo da govori. Pričao je tiho, ali njegov glas je bio iznenađujuće dubok i pun.

„Od iskona razmišljamo o zagonetki našeg sveta. Jisipu razmišlja o tome drugačije nego što Uštu sluti, Uštuino predosećanje se razlikuje od

mojih vizija, a ja opet gledam na stvari drugačije nego što Jisipu misli. Tako više ne sme da bude. Zato sam tebe, Velikog Znalca, zamolio da dođeš i da nas poučiš. Hoćeš li da nam ispuniš našu želju?“

„Hoću“, reče Bastijan.

„Onda, Veliki Znalče, čuj naše pitanje – šta je Fantazija?“

Bastijan je ćutao izvesno vreme, a onda odgovori: „Fantazija je beskrajna priča.“

„Daj nam vremena da razumemo tvoj odgovor“, reče Širkri. „Sastanimo se ovde sutra u isto vreme.“

Svi se nemo podigoše, Tri Duboka Mislioca kao i svi Monasi Saznanja, i napustiše salu.

Bastijana, Atreja i Ksaidu odvedoše u gostinjske ćelije, gde ih je čekao jednostavan obed.

Ležaj je bio načinjen od običnih drvenih dasaka i grubih vunениh pokrivača. To, naravno, uopšte nije smetalo Atreju i Bastijanu. Ali Ksaidu jeste. Ona bi rado čarolijama stvorila udobniji ležaj, ali morala je da se pomiri s tim da njene čarobne snage u ovom manastiru uopšte ne deluju.

Sledeće noći u dogovoren čas svi monasi i Tri Duboka Mislioca ponovo se okupiše u velikoj sali pod kupolom.

Bastijan opet sede na presto, a Ksaida i Atrej stajali su levo i desno od njega.

Ovog puta je Uštu, Majka Slutnje, pogledala Bastijana velikim očima sove i kazala: „Mi smo razmišljali o tvom odgovoru, Veliki Znalče. Ali, nametnulo nam se novo pitanje. Ako je Fantazija beskrajna priča, kao što ti kažeš, gde je napisana ta beskrajna priča?“

Opet je Bastijan ćutao izvesno vreme, a onda je odgovorio: „U jednoj knjizi povezanoj u svilu bakrene boje.“

„Daj nam vremena da shvatimo tvoje reči“, reče Uštu. „Sastanimo se ovde sutra u isto vreme.“

Sve se odvijalo kao i prethodne noći. A sledeće, kada su se svi ponovo okupili u dvorani za predavanja, reč uze Jisipu, Sin Mudrosti: „I

ovog puta smo razmišljali o tvojim rečima, Veliki Znalče. I opet zbunjeno stojimo pred novim pitanjem. Ako je naš svet, Fantazija, beskrajna priča, i ako se ta beskrajna priča nalazi u knjizi bakarnocrvene boje – gde se onda nalazi ta knjiga?“

Nakon kraćeg ćutanja Bastijan odgovori: „Na tavanu jedne škole.“

„Veliki Znalče“, reče lijoglavi Jisipu, „ne sumnjamo u istinitost onoga što nam kažeš. Pa ipak, želeli bismo da te zamolimo da nam pokažeš tu istinu. Možeš li to?“

Bastijan razmisli, a onda reče: „Mislim da mogu.“

Atrej iznenađeno pogleda Bastijana. Ksaida ga takođe upitno pogleda svojim crveno-zelenim očima.

„Sastanimo se ovde sutra u isto vreme“, reče Bastijan, „ali, ne ovde u sali, već napolju na krovovima Zvezdanog manastira Gigam. A onda ćete pažljivo i bez prestanka morati da posmatrate nebo.“

Sledeće noći – koja je bila isto tako jasna kao i tri prethodne – svi članovi bratstva, uključujući Tri Duboka Mislioca, okupiše se u dogovoren čas na krovovima manastira. Svi su zabačenih glava gledali u noćno nebo. Među njima su bili i Atrej i Ksaida, koji nisu znali šta Bastijan smeru.

Bastijan se popeo na najvišu tačku velike kupole. Dok je stajao tamo pogleda oko sebe – i u tom trenutku prvi put daleko, daleko na horizontu, pod svetlošću mesečine, ugleda vilinski blistavu Kulu od slonovače.

On izvadi iz džepa kamen Al Cahir, koji je zračio blagu svetlost. Bastijan prizva u sećanje natpis, koji je stajao na vratima biblioteke u Amargantu:

„... ali ako moje ime kaže dva puta
od početka do kraja,
u jednom trenutku zasvetleću
svetlošću od sto godina.“

On podignu kamen uvis i povika: „Rihacla!“

U istom trenutku sevnu munja tako jasnom svetlošću da je zvezdano

nebo pobledelo, i obasja tamnu vasionu. Prizor koji su ugledali bio je tavan školske zgrade sa svojim od starosti pocrnelim, moćnim gredama. Onda vizija nestade. Svetlost stotine godina se ugasila. Al Cahir nestade bez traga.

Bilo je potrebno izvesno vreme dok su se oči prisutnih, pa i Bastijanove, privikle na blagu svetlost meseca i zvezda.

Potreseni vizijom svi su se nemo okupili u velikoj sali za predavanja. Bastijan uđe poslednji. Monasi Saznanja i Tri Duboka Mislioca se podigoše sa svojih mesta i duboko i dugo mu se pokloniše.

„Nemam reči“, reče Širkri, „kojima bih mogao da ti zahvalim za munju prosvetljenja, Veliki Znalče. Jer na tajanstvenom tavanu sam otkrio biće moje vrste – jednog orla.“

„Varaš se, Širkri“, blagim osmehom mu se usprotivureči Uštu sa licem sove, „dobro sam videla da je to bila sova.“

„Vas dvoje se varate“, upade u reč Jisipu, blistavih očiju, „ono stvorenje je u rodu sa mnom. To je lisica.“

Širkri sa užasom podiže ruke.

„Sada smo opet dospeli tamo gde smo i ranije bili“, reče. „Samo ti možeš da nam odgovoriš i na ovo pitanje, Veliki Znalče. Ko je od nas troje u pravu?“

Bastijan se hladno nasmeja i reče: „Sve troje.“

„Daj nam vremena da shvatimo tvoj odgovor“, zamoli Uštu.

„Da“, odgovori Bastijan, „imate vremena koliko god hoćete, jer ćemo vas mi sada napustiti.“

Na licima Monaha Saznanja i njihova tri poglavara moglo se pročitati veliko razočaranje, ali Bastijan ravnodušno odbaci njihovu usrdnu molbu da dugo, ili još bolje zauvek, ostane kod njih.

Nakon toga ispratili su Bastijana i njegova dva učenika, a glasnici ih vratili u grad šatora.

Inače, te večeri u Zvezdanom manastiru Gigam ispoljila se načelna razlika u mišljenjima Triju Dubokih Mislilaca, koja je mnogo godina kasnije dovela do raspada bratstva. Posle toga, Uštu, Majka Slutnje,

Širkri, Otac Vizije, i Jisipu, Sin Mudrosti, osnovali su svaki svoj manastir.

Ali, to je druga priča koju ćemo neki drugi put ispričati.

Od te večeri Bastijan je izgubio sećanje da je nekada išao u školu. Iz njegovog sećanja takođe su nestali tavan, pa čak i ukradena knjiga sa svilenim bakarnocrvenim povezom. Prestao je čak i da se pita kako je uopšte stigao u Fantaziju.

XXII

Bitka za Kulu od slonovače

Šumom, u kojoj se nalazio logor, prostruja glas izvidnice da se karavan već približio Kuli od slonovače. Za dva, najviše tri dana ubrzanog dnevnog marša mogli bi da stignu. Ali, činilo se da je Bastijan neodlučan. Češće nego do sada, naređivao je da zastanu radi odmora, a onda bi iznenada zahtevao da se što brže krene. U celoj povorci njegovih pratilaca niko nije shvatao zašto se tako čudno ponašao, ali se, naravno, niko nije usudio ni da pita za razlog. Od velikog podviga u Zvezdanom manastiru postao je nepristupačan, čak i za Ksaidu. U njegovoj pratnji kružile su razne pretpostavke, ali većina njegovih saputnika dobrovoljno je sledila njegove protivurečne naredbe. Veliki mudraci – kako se smatralo – često su se običnim ljudima činili neuračunljivi. Atrej i Fuhur, takođe, nisu mogli da shvate njegovo ponašanje. Događaj u Zvezdanom manastiru prevazilazio je njihovu moć shvatanja. Ali, time se samo uvećavala njihova briga za Bastijana.

U Bastijanu su se borila dva osećanja i nije mogao da stiša nijedno. Čeznuo je da se susretne sa Mesečevim detetom. Sada je bio slavan, izazivao je divljenje u celoj Fantaziji i mogao je da stupi pred nju kao neko ravan njoj. Ali, istovremeno se plašio da će od njega tražiti da vrati Aurin. I šta onda? Da li će pokušati da ga vrati u svet o kome sada gotovo ništa više nije znao? On nije hteo da se vrati! Hteo je da zadrži medaljon! A onda bi mu se opet javilo pitanje da li ona uopšte želi da joj se medaljon vrati. Možda će mu ga ostaviti onoliko dugo koliko on to želi? Možda mu ga je poklonila i on mu zauvek pripada? U tim trenucima jedva je čekao da je ponovo vidi. Požurivao je karavan ne bi li brže stigao do nje. Ali, onda bi ga ponovo obuzele sumnje i zaustavljao

je povorku da bi ponovo razmislio o svemu.

Tako su, na smenu užurbanim i prenaturnim marševima ili nekoliko časova dugim odgađanjima, konačno stigli do spoljnog ruba slavnog lavirinta one široke nizije, koja je u stvari bila jedan jedini cvetni vrt sa brojnim krivudavim stazama i puteljcima. Na horizontu, pod blistavim zlatnim večernjim nebom, u čarobnom belilu svetlela je Kula od slonovače.

Mnoštvo stanovnika Fantazije, pa i Bastijan, stajali su predano čuteći i uživali u neopisivoj lepoti prizora. Čak se i na Ksaidinom licu nalazio izraz čuđenja, koji ranije nikada nije pokazala i koji je, naravno, ubrzo nestao. Atrej i Fuhur, koji su se nalazili na začelju povorke, sećali su se kako je lavirint izgledao drugačije kada su poslednji put bili ovde – razjedala ga je smrtonosna bolest Ničega. Sada je izgledao lepše i rascvetanije no ikad.

Bastijan odluči da tog dana više ne putuju i tako podigoše šatore za noć. On odasla nekoliko glasnika koji su Mesečevom detetu trebalo da prenesu Bastijanov pozdrav i najave joj da će sledećeg dana doputovati u Kulu od slonovače. Onda leže u svoj šator i pokuša da zaspi. Prevrtao se na jastucima. Morile su ga brige. Nije ni slutio da će ova noć, iz potpuno drugih razloga, biti najgora otkako je došao u Fantaziju.

Oko ponoći je konačno pao u lak nemiran san, kada ga prenu uzrujan žamor i šaputanje pred ulazom u njegov šator. On ustade i izađe napolje.

„Šta se događa?“, upita strogo.

„Ovaj glasnik ovde“, odgovori Iluan, plavi džin, „tvrđi da mora da ti prenese poruku, koja je tako važna da ne može da čeka do jutra.“

Glasnik, koga je Iluan podigao držeći ga za kragu, bio je iz roda brzica, malih bića koja imaju izvesnu sličnost sa zečevima, samo što umesto krzna imaju perje jarkih boja. Brzice spadaju među najhitrije trkače Fantazije i prelaze neverovatno duge staze takvom brzinom da se gotovo ne mogu videti, samo se u prolasku može primetiti trag podignutog oblaka prašine. Upravo zbog toga, brzica je izabran da bude glasnik. Prešao je ceo put do Kule od slonovače i natrag, i dahtao zadihano kada ga džin spusti pred Bastijana.

„Oprosti mi, gospodaru...“, reče hvatajući dah, i pokloni se nekoliko puta duboko. „Oprosti mi što se usuđujem da remetim tvoj mir, ali bi s pravom bio vrlo nezadovoljan mnome da to nisam učinio. Detinja Carica nije u Kuli od slonovače. Nije tamo već dugo, dugo vremena i niko ne zna gde ona boravi.“

Iznenada Bastijan oseti u sebi hladnoću i prazninu.

„Sigurno si se prevario. To ne može biti.“

„Drugi glasnici će ti potvrditi kada se budu vratili, gospodaru.“

Bastijan je ćutao izvesno vreme, a onda tiho reče: „Hvala, dobro si učinio.“

Onda se okrenu i vrati u svoj šator.

Sede na ležaj i zari glavu u obe ruke. Bilo je potpuno nemoguće da Mesečevo dete nije saznalo da je on već odavno na putu ka njoj. Da li je moguće da nije htela da ga ponovo vidi? Ili joj se nešto dogodilo? Ne, bilo je nezamislivo da bi Mesečevom detetu moglo nešto da se dogodi u njenom carstvu.

Ali, ona nije bila tu i to je značilo da nije morao da joj vrati Aurin. S druge strane, osetio je gorko razočaranje što je neće ponovo videti. Ma kakav razlog imala za svoj postupak, on to nije mogao da shvati. Ne, to je uvredljivo!

Onda mu pade na pamet jedna primedba, koju su Fuhur i Atrej često ponavljali – da se Detinja Carica može sresti samo jednom.

Ova pomisao ga toliko ražalosti da iznenada oseti čežnju za Atrejem i Fuhurom. Želeo je da sebi olakša, da razgovara sa prijateljem.

Sinu mu ideja da stavi kaiš Gemal i tako nevidljiv ode k njima. Tako bi mogao da bude kod njih i uživa u njihovoj utešnoj prisutnosti, a da pri tom ne mora da spominje poniženje koje je osećao.

Brzo je otvorio kitnjastu kutiju, izvadio kaiš i opasao ga. Ponovo ga obuze ono neprijatno osećanje kao i prvi put kada nije mogao da se vidi. Čekao je izvesno vreme dok se privikao na to osećanje, a onda izađe napolje i poče da šeta kroz grad šatora u potrazi za Atrejem i Fuhurom.

Svuda se čulo uzbuđeno šaputanje i žamor, neke prilike su se poput senki šunjale oko šatora, tu i tamo po nekoliko ih je sedelo tiho

razgovarajući. U međuvremenu, vratili su se ostali glasnici i vest da Mesečevo dete nije u Kuli od slonovače raširila se munjevitom brzinom po logoru. Bastijan je obilazio šatore, ali Atreja i Fuhura nije odmah našao.

Oni su se smestili na rubu logora ispod jednog rascvetanog bokora ruzmarina. Atrej je sedeo podvijenih nogu, ruku prekrštenih na grudima i nepomičnog lica zurio u pravcu Kule od slonovače. Zmaj sreće ležao je kraj njega glave spuštene na zemlju pored Atrejevih nogu.

„Bila je to moja poslednja nada“, reče Atrej, „da će ona napraviti izuzetak i uzeti Znak natrag od njega, ali više nema nade.“

„Ona svakako zna šta radi“, odgovori Fuhur. U tom trenutku stiže Bastijan i onako nevidljiv sede kraj njih.

„Zar zaista zna?“, promrmlja Atrej. „On više ne sme da ima Aurin.“

„Šta ćeš učiniti?“, upita Fuhur. „On ga neće dobrovoljno dati.“

„Moraću da mu ga uzmem“, odgovori Atrej.

Na te reči Bastijan oseti kako mu izmiče tlo pod nogama.

„Kako ćeš to izvesti?“, začu Fuhurove reči. „Kad bi mu jednom uzeo Znak, više ne bi mogao da te prisili da mu ga vratiš.“

„O, u to nisam siguran“, reče Atrej. „On bi još uvek posedovao svoju snagu i čarobni mač.“

„Ali, Znak bi te štitio“, odvrati Fuhur, „čak i od njega.“

„Ne“, reče Atrej, „ne verujem. Od njega ne. Ne tako.“

„Kad samo pomislim“, nastavi Fuhur sumorno se nasmejavši, „da ti ga je ponudio prve noći u Amargantu. A ti si ga odbio.“

Atrej klimnu glavom.

„Tada još nisam znao šta će se dogoditi.“

„Pa šta ti onda preostaje?“, upita Fuhur. „Šta možeš da učiniš da bi mu uzeo znak?“

„Moram da ga ukradem“, odgovori Atrej.

Fuhur naglo podiže glavu. Crvenim užarenim očima buljio je u Atreja, koji obori pogled na zemlju i tiho ponovi: „Moram da ga

ukradem. Ne postoji druga mogućnost.“

Nakon dužeg ćutanja, Fuhur upita: „A kada?“

„Još ove noći“, odgovori Atrej, „jer već sutra može da bude suviše kasno.“

Bastijan je čuo dovoljno. Polako se povukao. Osećao je hladnoću i beskrajnu prazninu. Sada mu je sve bilo svejedno – kao što je rekla Ksaida.

On se vrati u šator gde skinu kaiš Gemal. Onda posla Iluana da pozove tri viteza Hizbalda, Hikriona i Hidorna.

Dok je čekajući koračao gore-dole, pade mu na um da je Ksaida sve predskazala. On nije hteo da joj veruje, ali sada je morao. Uvideo je sada da je Ksaida bila iskrena. Samo mu je ona bila istinski odana. Ali, nije bilo izvesno da će Atrej zaista sprovesti svoju nameru. Možda je to bila samo ideja, zbog koje se već postideo. U tom slučaju, Bastijan nijednom rečju neće spomenuti tu stvar – iako mu više nije bilo stalo do prijateljstva. To je zauvek prošlo.

Kada su došla tri viteza, on im reče da ima razloga da veruje kako će još ove noći u njegov šator doći lopov. On je zbog toga zamolio vitezove da čuvaju stražu u šatoru i da odmah zatvore lopova, ma ko da je. Hizbald, Hidorn i Hikrion se složiše i raskomotiše se u šatoru. Bastijan ode.

On se uputi u Ksaidinu koralnu nosiljku. Ona je spavala dubokim snom, samo je pet divova u crnim oklopima insekata stajalo nepomično na straži. U mraku su izgledali kao pet kamenih gromada.

„Želim da me slušate“, tiho reče Bastijan.

Sva petorica okrenuše svoja crna gvozdena lica ka njemu.

„Zapovedaj nam, gospodaru naše gospodarice“, kaza jedan svojim metalnim glasom.

„Šta mislite, da li možete da izađete na kraj sa zmajem sreće Fuhurom?“, upita Bastijan.

„Sve zavisi od volje koja upravlja nama“, odvrati metalni glas.

„To će biti moja volja“, reče Bastijan.

„Onda nema toga sa čim ne bi mogli da izađemo na kraj“, glasio je odgovor.

„Odmah odmarširajte u njegovu blizinu!“, on pokaza rukom u tom smeru. „Uхватite ga čim ga napusti Atrej! Ali, ostanite tamo sa njim. Pozvaću vas kada bude bilo potrebno da ga dovedete.“

„To ćemo rado učiniti, gospodaru naše gospodarice“, odgovori metalni glas.

Pet crnih divova odmarširaše jednim korakom bez ikakvog zvuka. Ksaida se smeškala u snu.

Bastijan se vrati do svog šatora. Ugledavši pred sobom šator, zastade oklevajući. Ako Atrej zaista pokuša da ukrade Znak, nije želeo da bude prisutan kada ga uhvate.

Počelo je da sviće i Bastijan je seo nedaleko od šatora pod jedno drvo, gde je čekao umotan u svoj srebrni mantil. Vreme je proticalo beskrajno sporo, sivo jutro se budilo na istoku i Bastijan se već ponada da je Atrej odustao od svoje namere, kada iznenada začu galamu i žamor glasova koji su dopirali iz njegovog raskošnog šatora. Ubrzo zatim Hikrion izvede iz šatora Atreja ruku svezanih na leđima. Za njima su išla druga dva viteza.

Bastijan se umorno podiže i osloni o drvo.

„Dakle, ipak!“, promrmlja preda se.

Onda ode u svoj šator. Nije želeo da gleda Atreja, a ovaj je oborio glavu.

„Iluane!“, reče Bastijan plavom džinu koji je stajao pored ulaza u šator. „Probudi ceo logor! Neka se svi okupe ovde. I reci crnim divovima da dovedu Fuhura.“

Džin prodorno kliknu poput orla i žurno ode. Svuda gde je prolazio, oni koji su spavali u malim i velikim šatorima počeli su da se bude.

„Uopšte se nije branio“, režao je Hikrion i pokaza pokretom glave na Atreja, koji je stajao nepomično, oborene glave. Bastijan se okrenu i sede na kamen.

Kada je pet crnih divova privelo Fuhura, oko raskošnog šatora već se okupila velika gomila Fantazijaca. Tada se začu bat ujednačenih

metalnih koraka, prisutni se razmakoše u stranu i načiniše prolaz. Fuhur nije bio vezan, niti su ga divovi u oklopima dodirivali, oni su samo išli pored njega s leve i desne strane isukanih mačeva.

„On se uopšte nije branio, gospodaru naše gospodarice“, reče jedan limeni glas Bastijanu, kada povorka zastade pred njim.

Fuhur leže na zemlju pored Atreja i sklopi oči.

Usledila je duga tišina. Poslednji Fantazijci žurno su pridolazili i istezali vratove da bi videli šta se događa. Ksaida je bila jedina osoba koja nije bila prisutna. Šaputanje i mrmljanje lagano zamre. Svi pogledi bili su upereni u Atreja i Fuhura. U sivom sumraku njihove nepomične prilike izgledale su kao kameni kipovi.

Konačno, Bastijan se podiže.

„Atrej“, reče, „hteo si da mi ukradeš Znak Detinje Carice, kako bi ga prisvojio. A ti si, Fuhure, to znao i bio si njegov saučesnik. Time vas dvojica ne samo što ste okaljali prijateljstvo koje je nekada postojalo među nama, već ste, takođe, krivi zbog toga što ste počinili najgori zločin protiv volje Mesečevog deteta koja mi je dala medaljon. Da li priznajete svoju krivicu?“

Atrej se zagleda u Bastijana, a onda klimnu glavom.

Bastijanu otkaza glas i trebalo mu je izvesno vreme pre nego što je mogao da nastavi.

„Atrej, nisam zaboravio da si ti taj koji me je doveo Detinjoj Carici. Nisam zaboravio ni Fuhurovu pesmu u Amargantu. Zato ću vam pokloniti život, život jednog lopova i saučesnika u krađi. Činite što vam je volja. Ali, samo odlazite što dalje možete i ne usuđujte se da mi ikada više izađete pred oči. Proterujem vas zauvek. Nikada vas nisam poznao!“

Glavom daje znak Hikrionu da mu skine lance, a onda se okrenu i ponovo sede.

Atrej je dugo stajao nepomično. Onda baci još jedan pogled na Bastijana. Činilo se kao da hoće nešto da kaže, ali iznenada se predomislio. Sagnu se ka Fuhuru i šapnu mu nešto. Zmaj sreće otvori oči i uspravi se.

Atrej mu skoči na leđa i Fuhur se vinu u vazduh. Odleteo je pravo ka sve svetlijem jutarnjem nebu i, mada su mu pokreti bili teški i tromi, ubrzo nestade u daljini.

Bastijan ustade i ode u svoj šator. Baci se na ležaj.

„Sada si dostigao stvarnu veličinu“, tiho reče nežni, promukli glas, „sada ti više nije stalo ni do čega i ništa te više ne može dirnuti.“

Bastijan se uspravi. To je govorila Ksaida. Ona je čučala u najmračnijem kutku šatora.

„Ti?“, upita Bastijan. „Kako si ušla unutra?“

Ksaida se smeškala.

„Mene, gospodaru, ne može da zadrži nijedna straža. To bi mogla da učini samo tvoja zapovest. Želiš li da odem?“

Bastijan ponovo leže i zatvori oči. Posle izvesnog vremena on promrmlja: „Svejedno mi je. Ostani ili idi!“

Dugo ga je posmatrala poluspuštenih kapaka. Onda upita: „O čemu razmišljaš, gospodaru?“

Bastijan se okrenu na drugu stranu i ne odgovori joj.

Ksaidi je bilo jasno da ni u kom slučaju ne sme da ga ostavi da bude sam sa sobom. Bio je blizu toga da joj izmakne. Morala je da ga navede da ide dalje onim putem koji je predvidela za njega i za sebe. A ovog puta to se nije moglo izvesti čarobnim kaišem ili nekim jednostavnim trikom. Morala je da posegne za snažnijim sredstvom i to najjačim koje joj je stajalo na raspolaganju, naime, Bastijanovim najskrivenijim željama. Ona sede kraj njega i šapnu mu u uvo: „Kada ćeš, gospodaru moj, otići u Kulu od slonovače?“

„Ne znam“, reče Bastijan u jastuk. „Šta ću tamo kada tamo nema Mesečevog deteta? Više uopšte ne znam šta da radim.“

„Mogao bi da odeš tamo i sačekaš Detinju Caricu.“ Bastijan se okrenu Ksaidi. „Misliš li da će se vratiti?“

Morao je da ponovi pitanje još jednom, pre nego što mu je Ksaida oklevajući odgovorila: „Ne verujem. Mislim da je zauvek napustila Fantaziju i da si ti njen naslednik, gospodaru.“

Bastijan se polako podignu. On pogleda u Ksaidine dvobojne oči. Trebalo mu je izvesno vreme pre nego što je u potpunosti shvatio njene reči.

„Ja?“, probi iz njega. Na njegovim obrazima izbiše crveni pečati.

„Zar te ta pomisao toliko plaši?“, prošaputa Ksaída. „Ona ti je Znakom dala svoju punomoć. Ona je tebi prepustila svoje carstvo. Ti ćeš sada biti Detinji Car, gospodar moj. To je tvoje puno pravo. Svojim dolaskom ne samo što si spasao Fantaziju, ti si je takođe stvorio! Mi smo svi – uključujući i mene – samo tvoje tvorevine! Ti si Veliki Znalac! Zašto se onda plašiš da prigrabiš vlast koja ti po svemu pripada?“

Dok su Bastijanove oči sve više i više sjale u hladnoj groznici, Ksaída mu je pričala o novoj Fantaziji, o svetu koji je u svim pojedinostima oblikovan po Bastijanovom ukusu, u kojem bi mogao po svojoj volji da stvara i uništava, u kome više ne bi bilo ograda i uslova, gde bi svako biće, bilo dobro ili zlo, ružno ili lepo, glupo ili pametno, bilo samo njegova tvorevina, a on bi vladao nadmeno i nedokučivo i u većitoj igri upravljao sudbinama svojih podanika.

„Tek sada“, reče na kraju, „bićeš stvarno slobodan, slobodan od svega što te sputava, i slobodan da činiš ono što ti je volja. A zar nisi hteo da nađeš ono što zaista želiš? To je to!“

Još istog jutra šatori su sklopljeni i mnogobrojna povorka, predvođena Bastijanom i Ksaidom u koralnoj nosiljci, krenu ka Kuli od slonovače. Beskrajna kolona kretala se krivudavim stazama lavirinta. A kada je predveče nosiljka stigla do Kule od slonovače, poslednji Fantazijci tek što su prekoračili spoljnu granicu cvetnog vrta.

Doček pripremljen Bastijanu bio je svečan kako je on samo mogao poželeti. Okupili su se svi dvorani Detinje Carice. Na krovovima kuća i puškarnicama stajali su stražari-vilenjaci sa blistavim trubama i svirali što su glasnije mogli. Pelivani su prikazivali svoje veštine, astrolozi su Bastijanu proricali sreću i slavu, pekari su pekli torte velike poput planina, a ministri i dostojanstvenici išli su pored nosiljke prateći je kroz vrevu ljudi uz glavnu ulicu, koja je kao spirala krivudala ka kupastoj Kuli od slonovače, sve do velikih vrata koja su vodila u unutrašnjost samog dvorca. U pratnji Ksaide i svih dostojanstvenika

Bastijan se peo uz široko snežnobelo stepenište, zatim prošao kroz sve dvorane i hodnike, kroz naredna vrata i vrt u kome su životinje, cveće i drveće bili od slonovače, preko mostova do poslednjih vrata. Uputio se u onaj paviljon, koji je činio vrh ogromne kule i imao oblik cveta magnolije. Ali, ispostavilo se da je cvet zatvoren i da je poslednji deo puta bio tako gladak i strm da se niko nije mogao uspeti.

Bastijan se setio da ni teško ranjeni Atrej nije mogao da se popne gore, barem ne vlastitom snagom – jer neko ko je uspeo da stigne gore, ne može da kaže kako mu je to pošlo za rukom. To mu mora biti poklonjeno.

Ali, Bastijan nije bio Atrej. Ako je nekome trebalo da bude poklonjen ovaj poslednji deo puta, onda je trebalo da bude njemu. A on nije imao nameru da dozvoli da bude zaustavljen.

„Zovnite ljude“, naredi, „neka isklešu stepenice na ovoj glatkoj površini ili naprave neke merdevine, ili neka izmisle nešto drugo. Jer ja želim da se smestim ovde.“

„Gospodaru“, usudi se da primeti najstariji savetnik, „tamo gore prebiva naša Zlatooka gospodarica želja, kada je kod nas.“

„Učinite kako sam naredio!“, reče Bastijan zapovedničkim glasom.

Dostojanstvenici pobledeše i ustuknuše pred Bastijanom. Ali poslušашe ga. Dođoše majstori sa teškim čekićima i dletima. Međutim, ma kako se mučili, nisu uspevali da izbiju nijedan komad mermera. Dleta su im iskakala iz ruku ne ostavljajući čak ni najmanju ogrebotinu na glatkoj površini.

„Smislite nešto drugo“, reče Bastijan i okrete se nevoljko, „jer hoću tamo gore. Ali, brzo, jer bi mom strpljenju uskoro mogao doći kraj.“

Onda se okrenu i sa svojom dvorskom pratnjom koju su činili Ksaida, tri viteza, Hizbald, Hikrion i Hidorn, kao i Iluan, plavi džin, zaposede ostale prostorije dvorca.

Još iste noći on okupi sve dostojanstvenike, ministre i savetnike, koji su do sada služili Mesečevom detetu. Skup je održan u velikoj okrugloj dvorani, u kojoj je svojevremeno bio održan kongres lekara. On im saopšti da je Zlatooka gospodarica želja ostavila njemu, Bastijanu

Baltazaru Buksu, vlast nad beskrajnim fantazijskim carstvom i da je od sada zauzeo njeno mesto. On ih pozva da svečano obećaju da će se potpuno pokoriti njegovoj volji.

„Čak i onda“, dodade on, „kada bi vam se moje odluke činile neshvatijive. Jer ja nisam kao vi.“

Zatim odredi da će se za tačno sedamdeset i sedam dana krunisati i postati Detinji Car Fantazije. Taj događaj će se obeležiti tako raskošnom svečanošću, kakve u Fantaziji još nije bilo. Naredi da se odmah upute glasnici u sve zemlje, jer želi da svi narodi fantazijskog carstva upute jednog predstavnika na svečanost krunisanja.

Posle tih reči Bastijan se povuče ostavivši zbunjene savetnike i dostojanstvenike same.

Oni nisu znali kako da postupe. Sve što su čuli zvučalo im je tako čudovišno da su najpre dugo stajali nemi, pognutih glava. Onda su tiho počeli da raspravljaju. Posle mnogo časova složiše se da moraju da se povinuju Bastijanovim naredbama, jer je on nosio Znak Detinje Carice i to ih je obavezivalo na poslušnost, bilo da je Mesečevo dete zaista ustupilo svoju moć Bastijanu, bilo da je cela stvar opet jedna od njenih neshvatljivih odluka. Tako su razaslati glasnici i sve Bastijanove naredbe su izvršene.

On se više nije brinuo. Sve pojedinosti oko pripreme svečanosti krunisanja prepustio je Ksaidi. A ona je znala kako da zaposli dvorane u Kuli od slonovače – i to tako da više niko nije imao vremena za razmišljanje.

Tokom sledećih dana inedelja Bastijan je češće provodio vreme u odaji koju je izabrao, nepomično zureći preda se i ne radeći ništa. Rado bi poželeo nešto ili izmislio neku priču, koja bi ga zabavila, ali više mu ništa nije padalo na pamet. Osećao se prazno i jalovo.

Tako je konačno došao na ideju da bi mogao da poželi da Mesečevo dete dođe k njemu. Ako je zaista bio svemoćan, ako su se ispunjavale sve njegove želje, onda je i ona morala da ga poslušna. Noćima je sedeo i šaputao: „Mesečevo dete, dođi! Moraš da dođeš. Naređujem ti da dođeš.“ Mislio je na njen pogled, koji je kao blistavo blago ležao u njegovom srcu. Ali, ona nije dolazila. Što je češće pokušavao da je prisili

da dođe, to se više gasila uspomena na ono blistanje u njegovom srcu, sve dok ga na kraju nije potpuno ispunila tama.

Ubeđivao je sebe da će ponovo naći sve samo kada se jednom bude našao u Paviljonu Magnolije. Svaki čas je trčao kod radnika pokušavajući pretnjama ili obećanjima da ih podstakne, ali pokazalo se da je sve bilo uzalud. Merdevine su se lomile, čelični ekseri su se krivili, a dleta pucala.

Vitezi Hikrion, Hizbald i Hidorn sa kojima je Bastijan do tada rado ćaskao ili igrao, retko su bili od koristi. U najdubljim podrumima Kule od slonovače otkrili su vino. Tamo su sedeli danju i noću, pijući, bacajući kockice, urlajući glupe pesme i svađajući se, a neretko su čak potezali mačeve jedan protiv drugog. Ponekad su se teturajući vukli gore glavnom ulicom dosađujući vilama, čarobnicama i drugim ženskim stvorenjima u kuli.

„Šta očekuješ, gospodaru?“, rekoše kada ih je Bastijan ukorio. „Moraš da nam daš nešto da radimo.“

Ali, Bastijanu ne pade ništa na um i on ih zamoli da sačekaju njegovo krunisanje, mada ni sam nije znao šta bi se time promenilo.

Malo-pomalo vreme se sve više mutilo. Sve su ređi bili zalasci sunca koji su izgledali kao tekuće zlato. Nebo je najčešće bilo sivo i pokriveno oblacima, a vazduh zagušljiv. Nije bilo ni povetarca.

Polako se bližio dan određen za krunisanje.

Glasnici su se vraćali. Mnogi od njih doveli su izaslanike iz najrazličitijih zemalja Fantazije. Neki se vratiše neobavljena posla i javiše da su stanovnici te zemlje prosto odbili da učestvuju na svečanosti. U nekim zemljama je došlo do skrivene ili sasvim otvorene pobune.

Bastijan je nepomično zurio preda se.

„Sve to ćeš“, reče Ksaida, „temeljno srediti kada postaneš car Fantazije.“

„Želim da i oni žele ono što ja želim“, reče Bastijan.

Ali, Ksaida je već žurila dalje da bi dala nove naredbe.

A onda je došao dan krunisanja, koje nije obavljeno. Taj dan je u

istoriju Fantazije ušao kao dan krvave bitke za Kulu od slonovače.

Već od ranog jutra nebo je bilo prekriveno debelim pokrivačem od olovnosivih oblaka, koji nije dozvoljavao da se razdani. Uznemirujući sumrak nadneo se iznad svega, a vazduh bez daška vetra bio je težak i pritiskao je, tako da se jedva moglo disati.

Ksaida je zajedno sa četrnaest ceremonijal-majstora Kule od slonovače pripremila veoma bogat program svečanosti, koji je po raskoši i sjaju trebalo da prevaziđe sve što je ikada viđeno u Fantaziji.

Još od ranih jutarnjih časova na svim ulicama i trgovima svirala je muzika, ali to je bila muzika kakva se do sada još nije čula u Kuli od slonovače – divlja, pištava – ali ipak jednolična. Svakome ko bi je čuo počele bi da se trzaju noge i morao je, hteo ne hteo, da igra i skače. Niko nije poznao muzičare, koji su nosili crne maske, i niko nije znao odakle ih je dovela Ksaida.

Sve zgrade i fasade bile su okićene drečavo šarenim zastavama i zastavicama, ali one su visile mlitavo jer nije bilo vetra. Duž glavne ulice i okolo na visokim zidinama dvorca postavljeno je bezbroj slika, od malih do ogromnih, i sve su prikazivale isto Bastijanovo lice.

Kako je Paviljon Magnolija još uvek bio nedostupan, Ksaida je pripremila drugo mesto za krunisanje. Tamo gde je glavna, spiralna ulica završavala pred velikim vratnicama dvorca trebalo je na širokim stepenicama od slonovače postaviti presto. Dimilo je iz hiljadu zlatnih kadionica, a dim, koji je mirisao omamljujuće a ipak razdražljivo, slivao se polako niz stepenice, preko trga, niz glavnu ulicu i prodirao u sve sporedne sokake, uglove i prostorije.

Svuda su stajali crni divovi u oklopima poput insekata. Niko osim same Ksaide nije znao kako joj je pošlo za rukom da ustostruči petoricu preostalih divova. I ne samo to. Pedesetak divova jahalo je na ogromnim konjima, koji su, takođe, bili od crnog metala i kretali se potpuno jednako. U trijumfalnoj povorci ovi konjanici su pratili presto glavnom ulicom. Niko nije znao odakle je stigao presto. Bio je velik kao crkvena vrata, sav od ogledala raznih oblika i veličina. Samo je jastuče na sedištu bilo pokriveno svilom bakarne boje. Začudo, ovaj blistavi ogromni predmet sam je od sebe klizio uz spiralnu ulicu, a da ga niko nije gurao

ili vukao, kao da je neko živo biće.

Kada je zastao pred velikim vratima od slonovače, Bastijan izađe iz dvorca i sede na presto. Usred ove blistavo hladne raskoši izgledao je kao majušna lutka. Mnoštvo posmatrača, koje je zadržavao špalir crnih divova u oklopima, pozdraviše ga klicanjem, ali je ono iz neobjašnjivih razloga zvučalo mlako i resko.

Onda započe najduži i najzamorniji deo svečanosti. Svi glasnici i izaslanici fantazijskog carstva morali su da stanu jedan iza drugog u red, koji se pružao ne samo od prestola ogledala niz spiralnu glavnu ulicu Kule od slonovače, već duboko, duboko u lavirint vrta. Na kraju tog reda neprestano su se priključivale pridošlice. Svaki delegat je, kada bi na njega došao red, morao da padne na kolena pred prestolom, tri puta čelom dodirne tlo, poljubi Bastijanovu desnu nogu i kaže: „U ime mog naroda i vrste, molim tebe, kome svi imamo da zahvalimo za svoje postojanje, da se krunišeš za Detinjeg Cara Fantazije!“

Tako je prošlo već dva do tri časa kada iznenadan nemir uzburka mnoštvo. Jedan mladi paun dojurio je ulicom i videlo se da trči poslednjim delićima snage, jer se teturao i padao, podizao i trčao dalje sve dok se nije bacio pred Bastijana, pokušavajući da dođe do daha. Bastijan se nagnu nad njim.

„Šta se to događa kada se usuđuješ da prekineš ovu ceremoniju?“

„Rat, gospodaru!“, jedva izusti paun. „Atrej je skupio mnogo pobunjenika i na putu je ovamo sa tri vojske. Oni zahtevaju da se odrekneš Aurina, a ako to ne učiniš dobrovoljno, oni će te prisiliti na to.“

Odjednom zavlada mrtva tišina. Razdražujuća muzika i kričavo klicanje odjednom zamreše. Bastijan je prebledeo zureći preda se.

Dotrčaše i tri viteza Hizbald, Hikrion i Hidorn. Izgledali su veoma raspoloženo.

„Konačno za nas ima posla, gospodaru!“, povikaše sva trojica uglas.

„Prepusti to nama! Ne dozvoli da ometu tvoju svečanost! Sakupićemo nekoliko dobrih ljudi i izaći ćemo pred pobunjenike. Daćemo im lekciju koju zadugo neće zaboraviti.“

Među nekoliko hiljada bića Fantazije mnogi uopšte nisu bili stvoreni za ratovanje. Ali, većina je ipak umela da rukuje nekakvim oružjem, bilo toljagom, mačem, lukom, kopljem, praćkom ili se jednostavno borila zubima ili kandžama. Svi oni skupili su se oko tri viteza koji su stali na čelo vojske. Dok su se udaljavali, Bastijan ostade sa velikim brojem onih ne mnogo vičnih borbi da bi nastavio ceremoniju. Ali, više nije bio svim srcem usredsređen na krunisanje. Njegov pogled je stalno lutao ka horizontu, koji je sa svog mesta mogao dobro da vidi. Ogromni oblaci prašine koji se podigoše tamo ukazi-vali su sa kakvom je vojnom silom nailazio Atrej.

„Budi bez brige“, reče Ksaida, koja je stajala kraj Bastijana, „moji crni divovi u oklopima još nisu počeli da se bore. Oni će braniti tvoju Kulu od slonovače. A njima niko nije dorastao – osim tebe i tvog mača“.

Nekoliko časova kasnije pristigle su prve vesti sa bojišta. Na Atrejevoj strani borio se gotovo ceo narod Zelenokožaca, ali i oko dve stotine kentaura, pedeset osam kamenojedaca, a pet zmajeva sreće, koje je predvodio Fuhur, stalno su napadali iz vazduha, baš kao i grupa ogromnih belih orlova koji su doleteli sa Planine sudbine, i mnoga druga bića. Čak su tu i tamo viđeni i jednorozni.

Bili su, doduše, brojno slabiji od vojske koju su predvodili vitezovi Hikrion, Hizbald i Hidorn, ali su se tako srčano borili da su Bastijanovu vojsku sve više potiskivali natrag ka Kuli od slonovače.

Bastijan je hteo da izjaše i lično povede svoju vojsku, ali Ksaida ga je odgovarala od toga.

„Imaj na umu, gospodaru“, reče ona, „da caru Fantazije ne priliči da se meša u borbu. To možeš mirno prepustiti svojim vernim podanicima.“

Bitka je trajala ceo dan. Bastijanova vojska je predano branila svaki pedalj lavirinta, koji se pretvorio u krvavo boj-no polje. Kada je počeo da pada mrak, prvi pobunjenici već su stigli do podnožja Kule od slonovače.

A tada je Ksaida poslala svoje crne divove u oklopima, bilo na konjima, bilo bez njih. Oni su izvršili stravičan pokolj među Atrejevim pristalicama.

Podroban izveštaj o ovoj borbi za Kulu od slonovače odveo bi nas predaleko. Još i danas Fantazijom kruže bezbrojne pesme i priče koje pripovedaju o tom danu i noći, jer je svako ko je učestvovao u bici doživeo nešto drugo. Sve su to priče koje ćemo možda ispričati drugi put.

U nekoliko priča se kaže da je na Atrejevoj strani bio jedan, a možda i nekoliko belih čarobnjaka, koji su dorasli Ksaidinoj čarobnoj moći. O tome nema pouzdanih izvora. Možda to objašnjava kako je Atreju i njegovim ljudima pošlo za rukom da uprkos crnim divovima osvoje Kulu od slonovače. Međutim, verovatno da za to postoji još jedan razlog – Atrej se nije borio za sebe, već za svog prijatelja kojeg je hteo da pobedi da bi ga spasao.

Odavno je pala noć, bez zvezda, puna dima i vatre. Baklje, koje su pale na zemlju, oborena kandila i izlupane svetiljke na mnogim mestima su zapalile Kulu od slonovače. U sjaju treperave vatre Bastijan je trčao između boraca, čije su senke delovale avetinjski. Čuo se zveket oružja i borbeni pokliči.

„Atrej!“, vikao je promuklim glasom. „Atrej, pokaži se! Dođi da se borimo! Gde si?“

Ali, mač Sikanda je ostao u koricama i nije se micao.

Bastijan je jurio kroz dvorane i sobe zamka, a onda istrča napolje do velikih zidina koje su bile široke kao ulica i upravo kada je hteo da istrči kroz ona ogromna, spoljna vrata ispod kojih je sada – razbijen u hiljadu komada – ležao presto od ogledala, on ugleda Atreja, koji mu je sa druge strane dolazio u susret. Atrej je imao mač u rukama.

Stali su jedan naspram drugog, gledajući se oči u oči. Sikanda se nije micao.

Atrej uperi vrh svog mača na Bastijanove grudi.

„Vrati mi Znak“, reče, „za tvoje dobro.“

„Izdajniče!“, viknu Bastijan. „Ti si moja tvorevina! Sve sam ja stvorio! I tebe! Hoćeš da se okreneš protiv mene! Na kolena i moli me za milost!“

„Ti si lud“, odgovori Atrej, „ti nisi ništa stvorio. Sve imaš da zahvališ

Detinjoj Carici! Vrati mi Aurin!“

„Uzmi ga!“, reče Bastijan. „Ako možeš.“

Atrej je oklevao.

„Bastijane“, reče, „zašto me prisiljavaš da te pobedim kako bih te spasao?“

Bastijan snažno povuče dršku od mača i zaista mu, zahvaljujući ogromnoj snazi, pođe za rukom da izvuče Sikandu iz korica. Ali mu on ne skoči u ruku kao ranije. U istom trenutku začu se zvuk koji je bio tako strašan da borci, dole na ulici pred vratnicama, za trenutak zastadoše kao skamenjeni i pogledaše ka ovoj dvojici. Bastijan prepoznade zvuk. To je bila ona strašna škripa koja se čula kada se Graograman pretvarao u kamen. Ugasi se Sikandino svetlo. Kroz glavu mu prolete ono što mu je lav najavio da će se dogoditi ako ikada svojom voljom bude potegao oružje. Ali, nije hteo niti mogao išta da popravi.

On jurnu na Atreja, koji je pokušao da se brani svojim mačem. Sikanda preseče mač na dva dela i zabode se Atreju u grudi. Otvori se duboka rana i krv pokulja. Atrej se zatetura unatrag i pade sa zida. Ali tada beli plamen suknu kroz oblake dima, uhvati Atreja u padu i odnese ga sa sobom. To je bio Fuhur, beli zmaj sreće.

Bastijan obrisa ogrtačem znoj sa čela. Tada primeti da je mantil postao crn. Držeći još uvek mač Sikandu, on siđe sa zidina dvorca i izađe napolje na trg.

Pobeda nad Atrejem u trenu je preokrenula ratnu sreću. Vojska pobunjenika, koja je još pre nekoliko trenutaka bila sigurna u pobedu, poče da beži. Bastijan kao da je bio u košmaru iz kojeg nije mogao da se probudi. Njegova pobeda imala je gorak ukus žuči, ali istovremeno je osećao divlji trijumf.

Ogrnut u crni plašt, sa krvavim mačem u ruci, polako je silazio niz glavnu ulicu Kule od slonovače, koja je gorela kao ogromna buktinja. Išao je dalje kroz huk i zavijanje plamenova, koje gotovo da nije osećao sve dok nije stigao do podnožja Kule. Tamo je naišao na ostatke svoje vojske, koja je usred opustošenog lavirinta – sada beskrajnog bojnog polja prekrivenog leševima ubijenih Fantazijaca – čekala na njega. Tu su, takođe, bili Hikrion, Hizbald i Hidorn, poslednja dvojica teško

ranjeni. Iluan, plavi džin, pao je u borbi. Ksaida je stajala kraj njegovog leša.

Držala je u ruci kaiš Gemal.

„Gospodaru“, reče ona, „ovo je spasao za tebe.“

Bastijan uze kaiš, skupi ga u pesnici, a zatim ga stavi u džep.

Polako pogleda unaokolo na svoje saborce i saputnike. Ostalo ih je tek nekoliko stotina. Izgledali su iscrpljeno i jadno. Na treperavoj svetlosti vatre delovali su kao gomila duhova.

Svi su okrenuli lica ka Kuli od slonovače, koja se kao lomača sve više rušila. Paviljon Magnolija zaplamsa na njenom vrhu, latice se široko otvoriše i videlo se da je prazan. Onda ga progutaše plamenovi.

Bastijan pokaza mačem na gomilu žara i ruševina, rekavši promuklim glasom: „To je Atrejevo delo! I zato ću ga sada goniti do kraja sveta!“

On se vinu na jednog ogromnog konja od crnog metala i uzviknu: „Sledite me!“

Konj se prope, ali Bastijan ga savlada snagom svoje volje i galopom odjuri u noć.

XXIII

Grad Starih careva

Tamna noć zaogrнула je Bastijana. On je već mnoge milje projurio, dok su njegovi zaostali saborci tek sada kretali na put. Mnogi među njima bili su ranjeni, svi su bili strašno iscrpljeni, ali niko ni približno nije imao onu Bastijanovu neizmernu snagu i istrajnost. Čak je i crnim divovima u oklopima, na metalnim konjima, bilo teško da krenu. Oni koji su išli peške nisu išli svojim uobičajenim ujednačenim korakom. Izgleda da je i Ksaidina volja – koja ih je pokretala – bila na granici snaga. Njena koralna nosiljka uništena je prilikom požara u Kuli od slonovače. Tako je od raznoraznih dasaka, razbijenog oružja i ugljenisanih ostataka Kule napravljena nova nosiljka, koja je više ličila na sirotinjsku kolibu. Za njom se vukla posrćući preostala umorna vojska. Čak su i Hikrion, Hizblad i Hidorn, koji su izgubili svoje konje, morali da se pridržavaju. Niko nije izustio ni reč, ali svi su znali da je nemoguće da ikada sustignu Bastijana.

On je galopirao kroz mrak, dok mu je crni ogrtač divlje lepršao oko ramena. Metalni zglobovi konja škripali su i pucali pri svakom pokretu, dok su moćna kopita udarala o zemlju kao čekići.

„Ho!“, vikao je Bastijan. „Hoj, hoj, hoj!“ Konj nije trčao dovoljno brzo za njega. Želeo je da sustigne Atreja i Fuhura po svaku cenu, pa makar morao zbog toga da tera ovo metalno čudovište da trči do smrti!

Želeo je osvetu! U ovom trenutku odavno bi bio na cilju svih svojih želja, ali Atrej ih je osujetio. Bastijan nije postao car Fantazije. Atrej će se gorko pokajati zbog toga!

Bastijan je još žešće gonio svog metalnog konja. Njegovi zglobovi škripali su i lomili se sve glasnije, ali pokoravao se volji svog jahača.

Bastijan je jahao satima i satima kroz beskrajnu noć. I stalno je pred očima imao Kulu od slonovače u plamenu, i stalno je nanovo preživljavao trenutak kada mu je Atrej stavio mač na grudi – dok mu odjednom ne sinu pitanje – zašto je Atrej oklevao? Zašto posle svega nije mogao da ga rani, da mu silom uzme Aurin? I Bastijan je iznenada pomislio na ranu koju je naneo Atreju i na njegov poslednji pogled, kada se zateturao unazad i pao.

Mač Sikandu, koji je do sada grčevito držao u ruci i mahao njime, Bastijan vrati u ružičaste korice.

Jutro je počelo da sviće i malo-pomalo je mogao da razazna gde se nalazi. Bila je to jedna pustara, preko koje je sada jurio metalni konj. Tamni obrisi žbunja kleke izgledali su kao nepomične skupine ogromnih monaha sa kapuljačama na glavi ili čarobnjaka sa špicastim šeširima. Između toga bile su razbacane gromade kamenja.

I tada usred besomučnog galopa Bastijanov metalni konj se iznenada raspade u paramparčad.

Od siline udara Bastijan je bio omamljen. Kada se konačno pridigao i protrljao izudarane zglobove, našao se u jednom niskom žbunu kleke. On ispuza odatle. Ostaci konja bili su razbacani svuda unaokolo kao da je eksplodirao neki spomenik jahaču.

Bastijan ustade, baci crni ogrtač preko ramena i krenu bez cilja u susret sve svetlijem jutarnjem nebu.

Ali, u žbunu kleke ostade jedan blistavi predmet, koji je Bastijan izgubio – bio je to kaiš Gemal. Bastijan to nije primetio, a ni kasnije više nikada nije pomislio na njega. Iluan je uzalud spasao kaiš iz vatre.

Nekoliko dana kasnije kaiš je našla nekakva svraka, koja nije ni slutila šta bi ovaj blistavi predmet mogao da bude.

Odnela ga je u svoje gnezdo, ali time je započela druga priča, koju ćemo pričati neki drugi put.

Negde oko podne Bastijan dođe do jednog nasipa, koji se protezao preko pustare. Pope se na nasip. Iza uzvišice prostirala se dolina, koja je – sve niža ka sredini – izgledala kao plići krater. U toj celoj dolini nalazio se grad – barem je veliki broj zgrada naveo Bastijana da pomisli

tako nešto, mada je to bio najšošaviji grad koji je Bastijan ikada video. Izgledalo je da su sve kuće bile razbacane unaokolo bez plana i besmisleno, kao da ih je neko jednostavno prosuo iz nekog ogromnog džaka. Nije bilo ni ulica, ni trgova, niti bilo kakvog prepoznatljivog reda.

Pojedine zgrade izgledale su suludo, jer su im ulazna vrata bila na krovu, dok su stepenice bile tamo gde se nije moglo prići – ili je bilo takvih stepenica kojima se moglo hodati samo naglavačke, koje su završavale u vazduhu. Kule su bile iskrivljene, balkoni su visili uspravno na zidovima, umesto vrata stajali su prozori, a podovi umesto zidova. Bilo je mostova, čiji su se lukovi iznenada završavali tako kao da je graditelj usred rada zaboravio šta je to trebalo da bude. Bilo je kula krivih poput banana i piramida postavljenih na vrh. Ukratko, ovaj grad odavao je utisak ludila.

Onda Bastijan ugleda njegove stanovnike. Bili su to muškarci, žene i deca. Po izgledu bili su nalik na obične ljude, ali njihova odeća je delovala kao da su svi luckasti, da više ne mogu da prave razliku između stvari koje služe za odevanje i predmeta koji imaju neku drugu svrhu. Na glavama su nosili abažure, kofice za pesak, činije za supu, korpe za otpatke, kese ili kutije. Oko tela su im visili stolnjaci, tepisi, veliki komadi srebrnog papira, a neki su čak išli u buradima.

Mnogi su vukli ili gurali ručna kolica u kojima su bile naslagane raznorazne starudije, kao razbijene lampe, dušeci, sudovi, rite i drangulije. Drugi su opet vukli slične koještarije u ogromnim balama na leđima.

Sto je Bastijan zalazio dublje u grad, to je gužva bila sve veća. Međutim, činilo se da niko od ovih ljudi nije znao kuda ide. Bastijan je nekoliko puta primetio da je jedan svoja kolica, koja je s mukom vukao u jednom pravcu, u sledećem trenutku gurao u drugom, da bi malo kasnije opet krenuo u trećem pravcu. Ali, svi su grozničavo obavljali svoj posao.

Bastijan odluči da se obrati jednom prolazniku: „Kako se zove ovaj grad?“

Čovek ostavi svoja kolica, uspravi se, protrlja nekoliko puta čelo kao da napregnuto razmišlja, a onda ode ostavivši svoja kolica. Ali već

nekoliko trenutaka kasnije, jedna žena se dočepa kolica i s naporom ih odvuče dalje. Bastijan je upita da li njoj pripadaju te starudije. Žena je stajala izvesno vreme duboko zamišljena, a onda ode i ona.

Bastijan pokuša još nekoliko puta, ali ne dobi odgovor ni na jedno pitanje.

„Nema svrhe pitati ih“, iznenada začu kikotač glas, „oni ništa ne mogu da ti kažu. Mogli bi se nazvati Ništaneznajući.“

Bastijan se okrete u pravcu odakle je dopirao glas i ugleda malog sivog majmuna, koji je sedeo na ispustu nekog zida, (u stvari, bio je to pervaz obrnuto postavljenog prozora). Životinja je imala crni doktorski šešir na kome je visila kićanka i činilo se da se zabavlja prebrojavanjem nečega na nožnim prstima. Onda se iskezi Bastijanu i reče: „Izvinite, samo sam računao nešto.“

„Ko si ti?“

„Moje ime je Argaks“, odgovori majmunče i podiže svoj doktorski šešir, „drago mi je! S kim imam zadovoljstvo da razgovaram?“

„Zovem se Bastijan Baltazar Buks.“

„Baš kao što sam i mislio!“, zadovoljno reče majmunče.

„A kako se zove ovaj grad?“, raspitivao se Bastijan.

„On u stvari nema ime“, objasni Argaks, „ali, mogli bismo ga – recimo – nazvati Grad Starih careva.“

„Grad Starih careva?“, uznemireno ponovi Bastijan. „Zašto? Ne vidim ovde nikoga ko izgleda kao stari car.“

„Ne?“, kikotač se majmunče. „Pa, ipak su svi koje ovde vidiš nekada, u svoje vreme, bili carevi Fantazije – ili su to barem želeli da postanu.“

Bastijan se uplaši.

„Otkuda ti to znaš, Argakse?“

Majmun ponovo dignu šešir i zaceri se.

„Ja sam – recimo – nadzornik grada.“

Bastijan pogleda unaokolo. Nedaleko od njih jedan starac je iskopao rupu. Stavio je upaljenu sveću unutra i ponovo zakopao jamu.

Majmunče se kikota.

„Da li biste možda u mali obilazak grada, gospodine? Recimo – da se upoznate sa svojim budućim mestom stanovanja?“

„Ne“, reče Bastijan. „Ma, šta to pričaš?“ Majmunče mu skoči na rame.

„Hajde, idemo!“, prošaputa. „Ništa ne košta. Platilo si već ulaznicu.“

Bastijan krenu, mada bi, u stvari, radije pobegao. Bilo mu je neprijatno i to osećanje je svakim korakom bilo sve snažnije. Posmatrao je ljude, pade mu u oči da oni među sobom ne razgovaraju. Uopšte nisu obraćali pažnju jedni na druge. Bili su toliko zaneti sami sobom, da čak nisu ni primećivali jedni druge.

„Šta im je?“, upita Bastijan. „Zašto se ponašaju tako čudno?“

„Na njima nema ničeg čudnog“, kikotao mu se Argaks u uvo, „oni su baš kao ti, moglo bi se reći, ili bolje rečeno, bili su to u svoje vreme.“

„Sta hoćeš da kažeš?“, Bastijan zastade. „Hoćeš da kažeš da su to ljudi?“

Argaks je veselo skakao po Bastijanovim leđima: „Tako je! Tako je!“

Bastijan ugleda jednu ženu koja je sedela nasred puta pokušavajući da iglom nabode zrno graška na tanjiru. „Kako su došli ovamo? Šta rade ovde?“, upita Bastijan.

„O, uvek je bilo ljudi koji nisu znali da nađu put u svoj svet“, objasni Argaks. „Prvo to više nisu hteli, a sada – recimo – više ne mogu.“

Bastijan je gledao za devojčicom, koja je s najvećim naporom gurala kolica za lutku sa četvorougaoim točkovima.

„Zašto više ne mogu da se vrate?“, upita.

„Moraju to da požele. Ali, oni više ništa ne žele. Oni su svoju poslednju želju iskoristili za nešto drugo.“

„Svoju poslednju želju?“, upita Bastijan bledih usana. „Zar čovek ne može da želi onoliko koliko hoće?“

Argaks se ponovo zakikota. Pokušavao je da skine Bastijanu turban da bi mu trebilo kosu.

„Ostavi to!“, uzviknu Bastijan. Pokuša da se otrese majmuna, ali ovaj se čvrsto držao i vriskao od zadovoljstva.

„Ne! Ne!“, izazivao je. „Možeš da želiš onoliko dugo koliko se još sećaš svog sveta. Ovi ovde su potrošili sva svoja sećanja. Ko nema prošlosti, nema ni budućnosti. Zato i ne stare. Pogledaj ih samo! Da li veruješ da su neki od njih ovde hiljadu godina i još duže? Ostaju onakvi kakvi su. Za njih se više ništa ne može promeniti, zato što ne mogu sebe da promene.“

Bastijan je posmatrao čoveka koji je sapunjao ogledalo i onda počeo da ga brije. Ono što mu se u početku činilo smešno, izazivalo je sada jezu.

Išao je brzo dalje i tek tada postade svestan da sve dublje ulazi u grad. Hteo je da se vrati, ali nešto ga je privlačilo kao magnet. Počeo je da trči pokušavajući da zbaci dosadnog majmuna, ali ovaj je sedeo kao prikovan i čak ga je podbadao: „Brže! Hop! Hop! Hop!“

Bastijan zastade. Uvideo je da je bilo beskorisno i da ne može da pobegne.

„I svi ovi ovde“, upita bez daha, „bili su jednom carevi Fantazije, ili su to želeli da postanu?“

„Jasno“, reče Argaks, „svako ko ne nađe put, pre ili kasnije želi da postane car. Nije to svakome pošlo za rukom, ali svi su to želeli. Zato ovde postoje dve vrste luda. Ali, rezultat je, recimo, isti.“

„Kakve dve vrste? Objasni mi! Moram da znam, Argakse!“

„Smiri se! Smiri se!“, kikotao se majmun i još čvršće obgrlio rukama Bastijanov vrat. „Jedni su malo-pomalo trošili svoje sećanje. Kada su izgubili poslednje, Aurin više nije mogao da im ispunjava želje. Onda su, recimo, dolazili ovamo sami od sebe. Drugi, koji su postali carevi, izgubili su odjednom sve uspomene. Zbog toga Aurin, takođe, više nije mogao da im ispunjava želje, jer ih više nisu imali. Kao što vidiš, sve se svodi na isto. I oni su ovde, i više ne mogu da odu.“

„Znači li to da su svi oni nekada imali Aurin?“

„Razume se!“, odgovori majmun Argaks. „Ali, oni su to odavno zaboravili. A više im i ne bi mogao pomoći, jadnim ludama.“

„Jer im je...“, oklevao je Bastijan. „Jer im je oduzet?“

„Ne“, reče Argaks, „kada se neko proglasi carem, onda Aurin jednostavno nestaje. Pa, konačno, sasvim je jasno, da tako kažem, da se moć Detinje Carice ne može upotrebiti zato da joj se ta moć oduzme.“

Bastijan se osećao tako jadno da bi rado negde seo, ali mu to mali majmun nije dozvoljavao.

„Ne, ne, razgledanje grada još nije završeno“, vikao je, „najvažnije dolazi tek sada! Idi dalje! Idi dalje!“

Bastijan je ugledao dečaka koji je teškim čekićem ukucavao eksere u čarape, koje su ležale pred njim na zemlji. Jedan debeli čovek pokušavao je da zalepi poštanske marke na balone od sapunice, koji su, naravno, uvek pucali. Ali, on nije posustajao, već je stalno pravio nove i nove.

„Pogledaj!“, začuo je Argaksa kako se kikoće i osetio kako mu on svojim majmunskim ručicama okreće glavu u određenom pravcu. „Pogledaj tamo! Zar nije veselo?“

Velika grupa ljudi, muškaraca i žena, starih i mladih, obučениh u najčudniju odeću, stajala je bez glasa. Svako je stajao za sebe. Na zemlji je ležalo bezbroj velikih kocki i na svakoj od šest strana kocke bilo je po jedno slovo. Ljudi su neprestano premeštali i mešali kocke i onda dugo buljili u njih.

„Šta to rade?“, prošaputa Bastijan. „Kakva je to igra? Kako se zove?“

„Zove se igra proizvoljnosti“, odgovori Argaks. On mahnu igračima i viknu: „Dobro, deco moja. Samo napred! Ne odustajte!“

Onda se ponovo okrete Bastijanu i šapnu mu u uvo: „Oni više ne mogu da govore. Izgubili su moć govora. Zato sam za njih izmislio ovu igru. Ako samo malo razmisliš, moraš da priznaš da sve priče sveta u suštini čini trideset slova. Od slova se stvaraju reči, od reči rečenice, od rečenica poglavlja, a od poglavlja priče. Sad pogledaj, šta piše tamo?!“ Bastijan je čitao:

H G I K L O P F M V E Ž N J L J

Ž L J C V B N M C S D F G H J K L Č Ć

Č Ž E R T Z U I O P Š

A S D F G H J K L Č Ć
M N B V C Š Ž L K M J H G F Đ S A
Š P O I U Z T R E Ć Č A S
E R T Z U I O P Š A S D F G H
C V B N N J M L L J K J
E R T Z U I O P Š A S
A S D F G H J K L L J Č Ć Ž Š
Š P O I U Z T R E Ž N J
Ć Č L K J H G F D S A M N B V
G K H D S R Z I P
E T Z O S F H K Č Đ L J
C B M Đ R Z I P Ž
A R C G Z N I K O Š
Ć Č E R T Z U I O P Š A J S
M N B V C Š L J N J Ž
L K J U O N G R E F G H L

„Da“, kikotao se Argaks, „obično u njima nema smisla. Ali, ako se igra veoma dugo, na primer, godinama, onda ponekad slučajno nastanu reči. Ne posebno duhovite reči, ali barem reči. Kao *spanaćogrč* ili *retkačetka* ili *aklak*. Ali, ako se igra dalje, sto godina, hiljadu godina, sto hiljada godina, postoji verovatnoća da će slučajno nastati pesma. A ako se igra večno, moraju nastati sve priče sveta, pa čak i ova priča, u kojoj upravo nas dvojica ćaskamo. To je logično, zar ne?!“

„To je užasno“, reče Bastijan.

„O“, reče Argaks, „to zavisi od stanovišta. Oni tamo su, recimo, celom dušom u igri. A, osim toga, šta da radimo sa njima u Fantaziji?“

Bastijan je dugo posmatrao igrače ćuteći, a onda tiho upita: „Argakse – ti znaš ko sam ja, zar ne?“

„Kako ne bih znao? Ko ne zna tvoje ime u Fantaziji?“

„Argakse, reci mi jedno. Da sam juče krunisan za cara, da li bih već

bio ovde?“

„Danas ili sutra“, odgovori majmun, „ili za nedelju dana. U svakom slučaju, uskoro bi se našao ovde.“

„Onda znači da me je Atrej spasao.“

„To ne znam“, priznade majmun.

„A da mu je pošlo za rukom da mi uzme medaljon, šta bi se onda dogodilo?“

Majmun se ponovo zacereka.

„Recimo – da bi i tada ovde završio.“

„Zašto?“

„Zato što ti je Aurin potreban da nađeš put. Ali, iskreno rečeno, ne verujem da ćeš uspeti.“

Majmun pljesnu ručicama, podiže doktorski šešir i iskezi se.

„Kaži mi, Argakse, šta treba da učinim?“

„Moraš da nađeš želju koja će te vratiti u tvoj svet.“

Bastijan je ponovo dugo ćutao, a onda upita: „Argakse, možeš li mi reći koliko mi je želja preostalo?“

„Ne mnogo. Po mom mišljenju, još najviše tri ili četiri. A ne verujem da će ti to biti dovoljno. Počinješ prilično kasno, a put natrag nije jednostavan. Moraš preko Maglenog mora. Već te samo to košta jednu želju. Ne znam šta dolazi posle toga. Niko u Fantaziji ne zna koji put ljudi moraju preći da bi se vratili u svoj svet. Možda ćeš naći Jorov Minroud, koji je poslednja nada za ljude kao što si ti. Mada je, plašim se, to za tebe predaleko, recimo. Ovog puta ćeš još naći put koji vodi iz Grada Starih careva.“

„Hvala, Argakse!“, reče Bastijan.

Mali sivi majmun se cerio.

„Do viđenja, Bastijane Baltazare Bukse!“

Jednim skokom nestade u jednoj od onih kuća suludog izgleda. Poneo je Bastijanov turban sa sobom.

Bastijan je još izvesno vreme stajao nepomično. Bio je toliko zbunjen

i preneražen onim što je saznao, da nije mogao da donese odluku. Jednim udarcem srušili su se svi njegovi dosadašnji planovi i ciljevi. Činilo mu se da je sve u njemu postavljeno na glavu – kao ona piramida. Ono čemu se nadao, postalo je njegova propast, a ono što je mrzeo, njegov spas.

U ovom trenutku samo mu je jedno bilo jasno – morao je da ode iz ove ludnice od grada! I da se više nikada ne vrati!

Krenu kroz zbrku besmislenih kuća i uskoro se pokazalo da je mnogo teže naći put napolje nego ući unutra. Uvek bi nanovo ustanovio da je pogrešio pravac i da opet ide ka središtu grada. Bilo mu je potrebno čitavo poslepodne pre nego što mu je pošlo za rukom da stigne do zemljanog nasipa. Onda potrča u pustaru. Nije prestao da trči sve dok ga noć – isto tako mračna kao i prethodna – ne prisili da zastane. Pade iscrpljen pod žbun kleke i utonu u dubok san. U tom snu bilo je izbrisano sećanje da je nekada umeo da izmišlja priče.

Cele noći imao je jedno jedino snoviđenje koje nije prestajalo – Atrej sa krvavom ranom na grudima bio je pred njim i gledao ga nepomično, bez reči.

Probuđen od udara groma, Bastijan skoči. Okruživao ga je najgušći mrak. Izgledalo je da se zavesa od oblaka, koji su se gomilali već nekoliko dana, divlje uskomešala. Neprestano su sevale munje, gromovi su praskali tako da je zemlja podrhtavala, a oluja je zavijala nad pustarom i povijala žbunove kleke do zemlje. Pljuskovi su se izlivali nad celim predelom kao sive zavese.

Bastijan se podiže. Stajao je zaogrnut plaštom dok se kiša slivala niz njegovo lice.

Jedna munja udari blizu njega u drvo i rascepa čvornovato stablo, grane odmah nestadoše u plamenu, a vetar ponese kišu varnica kroz pustaru. Kiša ih ugasi u trenutku.

Strašan tresak baci Bastijana na kolena. Obema rukama počeo je da otkopava zemlju. Kada je rupa bila dovoljno duboka, on skide mač Sikandu i stavi ga u nju.

„Sikanda!“, reče tiho dok je oluja zavijala. „Zauvek se opraštam od tebe. Neka te više niko ne potegne protiv prijatelja i tako izazove

nesreću. I niko ne treba da te nađe ovde sve dok se ne zaboravi šta smo ti i ja počinili.“

Onda ponovo zatrpa jamu pokrivši je na kraju mahovinom i granama kako niko ne bi mogao da je otkrije.

Sikanda leži tu i danas. Tek u dalekoj budućnosti doći će neko ko će bez opasnosti smeti da ga dodirne – ali, to je druga priča, koja će se pričati drugi put.

Bastijan nastavi da ide kroz mrak.

Pred jutro oluja popusti i vetar se stiša. Kapi kiše padale su sa drveća i sve utihnu.

Ove noći započelo je dugo, samotno Bastijanovo putovanje. Više nije hteo da se vrati svojim saputnicima i saborcima, a ni Ksaidi. Hteo je da traži put koji bi vodio natrag u svet ljudi – ali nije znao kako i gde. Da li je negde postojala kapija, most ili planinski prevoj kojim bi mogao da se vrati?

Znao je da to mora da poželi. Ali, on nije gospodario svojim željama. Osećao se kao ronilac koji na dnu mora traži potopljenu lađu, koga pritisak izbacuje na površinu pre nego što išta uspe da nađe.

On je, takođe, znao da mu je preostalo tek nekoliko želja, zbog toga je strogo pazio da ne koristi Aurin. Ono malo uspomena koje su mu preostale, smeo je da žrtvuje jedino ako bi se time približio svom svetu, i to samo ako je to bilo neophodno.

Ali, želje se ne mogu buditi niti potiskivati kako nam je volja. One dolaze iz mnogo većih dubina u nama nego sve dobre ili loše namere. Pored toga, one se rađaju neprimetno.

I tako se, a da on toga nije bio svestan, u njemu pojavila nova želja, koja je malo-pomalo poprimala jasan oblik.

Već mnoge dane i noći putovao je sam i ta usamljenost je u njemu probudila želju da pripada nekoj zajednici, da bude primljen u neku grupu, ne kao gospodar ili pobednik, niti kao neka posebna osoba, već samo kao jedan među mnogima, možda kao najmanji ili najmanje važan, ali neko čija je pripadnost sama po sebi razumljiva, i ko učestvuje u zajednici.

Tako se jednog dana dogodilo da je dospeo na obalu mora. Barem mu se tako u početku činilo. Bila je to strma stenovita obala i pred njegovim očima prostiralo se more belih, zaleđenih talasa. Tek je kasnije primetio da talasi, u stvari, nisu bili nepomični, već su se kretali vrlo sporo, kao što je bilo i strujanje vrtloga koji su se kretali tako neprimetno, kao skazaljke na satu.

Bilo je to Magleno more!

Bastijan je išao duž litice. Vazduh je bio topao i pomalo vlažan. Bilo je rano jutro i sunce je obasjavalo snežnobelu maglenu površinu, koja se prostirala sve do horizonta.

Dečak je hodao nekoliko časova. Negde oko podne dospeo je do malog grada koji se nalazio na izvesnoj udaljenosti od kopna. Postavljen na visoke stubove, izgledao je kao ostrvo u Maglenom moru. Dugačak viseći most povezivao je grad sa rtom stenovite obale. Most se blago zanjihao kada je Bastijan kročio na njega.

Kuće su bile srazmerno male. Vrata, prozori, stepenice, sve kao da je bilo napravljeno za decu. Zaista, ljudi koji su hodali ulicama nisu bili veći od dece, mada su bili odrasli muškarci sa bradama i žene sa pundama. Padalo je u oči da su toliko ličili jedan na drugog, da su se teško međusobno razlikovali. Njihova lica su bila tamnosmeđe boje, kao mokra zemlja, i izgledala su vrlo blago i mirno. Kada bi ugledali Bastijana, klimnuli bi mu glavom, ali mu se nisu obraćali. Uopšte, činilo se kao da su vrlo ćutljivi, jer se uprkos živosti na ulicama i sokacima retko mogla čuti reč ili dovikivanje. Takođe, nije video nikoga ko bi išao sam, već su uvek išli unaokolo u manjim ili većim grupama, ruku pod ruku ili držeći se za ruke.

Kada je Bastijan malo bolje osmotrio kuće, ustanovio je da su napravljene od neke vrste pletenog pruća, neke od grubljeg, a neke od finijeg, pa su čak i ulice bile popločane na isti način. Konačno, primetio je da je i odeća ljudi, njihove pantalone i suknje, jakne i šeširi, bila, takođe, izatkana od istog materijala, u ovom slučaju od veoma finog i umetnički tkanog. Očigledno, ovde se naprosto sve pravilo od istog materijala.

Tu i tamo je imao priliku da pogleda u različite zanatske radionice,

svi su oni bili zabavljeni proizvodnjom pletenih stvari. Pravili su cipele i ćupove, lampe i šolje, kišobrane, sve od pletenog pruća. Ali, nikada nije video da neko radi sam – jer sve te stvari mogle su da se naprave samo ako je nekoliko njih radilo zajedno. Bilo je zadovoljstvo posmatrati ih kako spretno usklađuju svoje pokrete i kako jedan uvek dopunjava rad onog drugog. Pri tom su pevali jednu jednostavnu melodiju bez reči.

Grad nije bio velik i tako je Bastijan ubrzo stigao do njegovog kraja. A prizor koji je ugledao jasno mu je pokazao da se radilo o gradu pomoraca, jer je ovde bilo na stotine brodova raznih oblika i veličina. Ali, bio je to prilično neobičan grad pomoraca, jer su svi ovi brodovi bili zakačeni za velike udice i lebdeli, blago se njišući, jedan pored drugog iznad bezdana, kojim je promicala gusta bela magla. I ovi brodovi su bili napravljeni od pletenog pruća i nisu imali ni jedra, ni jarbole, ni vesla, ni kormilo.

Bastijan se nagnuo preko jedne ograde i pogledao dole na Magleno more. Po senkama koje su pod sunčevom svetlošću padale na belu površinu mogao je da oseti visinu stubova.

„Noću se“, začu glas pored sebe, „magla diže sve do nivoa grada. Onda možemo da se otisnemo na more. Preko dana sunce otapa maglu i opada nivo mora. To si hteo da znaš, stranče, zar ne?“

Pored Bastijana su naslonjena na ogradu stajala tri muškarca koja su ga gledala blago i prijateljski. On se upusti u razgovor sa njima i saznade da je ovaj grad nosio ime Jiskal ili Pletikoš. Njegovi stanovnici zvali su se Jiskalari. To je značilo nešto kao *druželjubivi*. Ova trojica su po zanimanju bili magleni pomorci. Bastijan nije hteo da kaže svoje ime kako ga ne bi prepoznali, pa je zato rekao da se zove Neko. Tri mornara mu objasniše da oni uopšte nemaju pojedinačna imena i to ne smatraju potrebnim. Oni su svi Jiskalari i to im je dovoljno.

Kako je upravo bilo vreme ručku, oni pozvaše Bastijana da im se pridruži, što je on sa zahvalnošću prihvatio. Odoše u obližnju gostionicu i sedošu za sto. Tokom obeda Bastijan saznade sve o gradu Jiskalu i njegovim stanovnicima.

Magleno more, koje su oni nazivali Skajdan, bilo je ogroman okean bele pare, koji je delio dva dela Fantazije. Još niko nije uspeo da istraži

dubinu Skajdana, kao ni odakle izvire ta ogromna količina magle. Doduše, moglo se disati ispod površine i hodati po dnu mora blizu obale, gde je magla plitka, ali samo ako bi ronilac bio privezan konopcem, tako da bi mogli da ga izvuku natrag. Naime, magla je imala čudnu osobinu – lišavala je ronioca sposobnosti orijentacije. Mnogi odvažni i Jakomisleni ronioci izgubili su život kada su sami peške hteli da pređu Skajdan. Samo mali broj njih je spasen. Jedini način da se dospe na drugu obalu Maglenog mora bio je da se plovi brodom Jiskalara.

Kuće grada Jiskal, svi predmeti za upotrebu, haljine pa i brodovi, sve to je bilo ispletено od posebne vrste trske, koja je rasla blizu obale ispod površine Maglenog mora. Ova se trska, kao što se lako može shvatiti iz prethodno rečenog, mogla seći samo uz veliku opasnost po život. Mada izuzetno savitljiva, pa čak i mlitava na običnom vazduhu, u moru je stajala uspravno, zato što je bila lakša od magle i plivala u njoj. Tako su, naravno, plivali i brodovi koji su bili napravljeni od trske. Tako je i odeća, koju su Jiskalari nosili, bila neka vrsta pojasa za spasavanje u slučaju da neko dospe u maglu.

To, međutim, nije bila jedina tajna Jiskalara i nije objašnjavalo uzrok čudnom zajedništvu koje je uticalo na njihov rad. Kao što je Bastijan uskoro primetio, izgleda da im je reč *ja* bila nepoznata, barem je niko nije koristio, već su samo razgovarali sa *mi*. Tek je kasnije saznao zašto je to tako.

Kada je iz razgovora tri maglena pomorca saznao da će se još ove noći otisnuti na more, on ih upita da li bi mogao da plovi sa njima kao brodski mali. Objasniše mu da se plovidba po Skajdanu znatno razlikuje od drugih putovanja, zato što se nikada nije znalo koliko će dugo trajati i gde će se na kraju dospeti. Bastijan reče da mu to sasvim odgovara i tako mornari pristadoše da ga uzmu na brod.

Kada je noć počela da se spušta, magla je, kao što se i očekivalo, počela da se diže, da bi oko ponoći dostigla nivo grada Pletikoša. Svi brodovi, koji su ranije lebdeli u vazduhu, sada su plivali na beloj površini. Konopci broda na kojem se nalazio Bastijan – bila je to oko trideset metara dugačka, plitka lađa – behu odrešeni i on polako isplovi na široko Magleno more.

Još kada ih je prvi put ugledao, Bastijan se zapitao kakav pogon pokreće ovu vrstu brodova, jer nisu imali ni jedra, ni vesla, niti elisu. Saznao je da jedra ne bi koristila jer nad Skajdanom vetar gotovo nikada nije duvao, a veslima ili elisom se još teže moglo ploviti maglom. Ove brodove pokretala je sasvim druga snaga.

Na sredini palube nalazila se jedva uzvišena kružna površina. Bastijan ju je primetio još na početku putovanja i pomislio je da je to neka vrsta komandnog mosta ili nešto slično. Tokom cele plovidbe na tom mestu stajala su najmanje dvojica, ali ponekad i tri, četiri ili više maglenih pomoraca. (Cela posada brojala je četrnaest ljudi, naravno, bez Bastijana.) Ljudi na platformi stavljali su jedan drugome ruke na ramena i gledali u pravcu plovidbe. Na prvi pogled izgledalo je kao da se ne miču. Tek kada bi se pogledalo malo bolje, moglo se primetiti kako se njišu veoma polako i usaglašeno u nekoj vrsti igre. Pri tom su neprestano pevali jednu te istu jednostavnu melodiju, veoma lepu i nežnu.

Bastijan je najpre pomislio da je ovo čudno ponašanje neka vrsta ceremonijala ili običaj čiji smisao nije shvatao. Tek trećeg dana putovanja pitao je jednog od trojice prijatelja za to. On se opet začudio Bastijanovom iščuđavanju i objasnio mu da mornari pokreću brod snagom svojih misli.

Bastijan isprva nije shvatio ovo objašnjenje i upita da li stavljaju u pokret neke nevidljive točkove.

„Ne“, odgovori mu magleni pomorac. „Kad želiš da hodaš, onda je dovoljno da zamisliš – ili ti možda pokrećeš svoje noge nekim zupčanicima?!“

Jedina razlika između tela neke osobe i broda bila je u tome što su najmanje dva Jiskalara morala da moć svojih misli stope u jednu. Jer je tek takvim sjedinjenjem nastajala snaga kretanja. Ako su želeli da plove brže, onda je sudelovalo više njih. Obično su radili u smenama po trojica, a ostali su se odmarali, jer je to, mada je izgledalo jednostavno i lepo, bio težak i naporan rad, koji je zahtevao veliku i neprestanu koncentraciju. Ali, to je bio jedini način da se plovi Skajdanom.

I tako je Bastijan učio kod maglenih pomoraca i dokučio tajnu

njihovog zajedništva – igru i pesmu bez reči.

Malo-pomalo, tokom puta, Bastijan je postao jedan od njihovih. Bilo je to sasvim neobično, neopisivo osećanje samozaborava i harmonije koje se budilo u igri, kada bi se njegova vlastita snaga misli stopila sa tuđom i sjedinila u celinu.

Osećao je da je zaista primljen u zajednicu i da im pripada, a istovremeno je u njegovom sećanju nestajala uspomena da je, u svetu iz kojeg je došao i u koji je želeo da se vrati, bilo ljudi od kojih je svaki imao svoje misli i predstave. Još se jedino, i to nejasno, sećao svog doma i roditelja.

Ali, u dnu njegovog srca je, osim želje da ne bude sam, tinjala još jedna želja. I ta druga želja sada je počinjala da se budi.

Dogodilo se to onog dana kada je prvi put primetio da Jiskalari ne ostvaruju svoje zajedništvo time što usaglašavaju sasvim različite načine mišljenja, već jednostavno zato što toliko liče jedni na druge, pa ne moraju da ulažu nikakav napor da bi osetili zajedništvo. Naprotiv, uopšte nije postojala mogućnost da se svađaju ili budu nesložni, jer se niko od njih nije osećao kao pojedinac. Nisu morali da prevazilaze suprotnosti da bi međusobno ostvarili harmoniju i upravo je ta lakoća i istovetnost malo-pomalo izazivala Bastijanovo nezadovoljstvo. Njihova blagost postajala mu je dosadna, kao i uvek ista melodija njihovih pesama. Osećao je da mu je u svemu tome nedostajalo nešto, pa je čeznuo za nečim, što nije znao da imenuje.

To mu je postalo jasno tek kada se posle izvesnog vremena na nebu pojavilo nekoliko ogromnih maglenih vrana. Sve Jiskalare spopade strah i oni se, što su brže mogli, sakriše ispod palube. Ali, jedan nije bio dovoljno brz. Ogromna ptica ustremi se na njega kriknuvši, uhvati nesrećnika i odnese ga u kljunu.

Kada je opasnost prošla, Jiskalari ponovo izmileše i nastaviše putovanje uz pesmu i igru, kao da se ništa nije dogodilo. Njihova harmonija nije bila poremećena, oni nisu ni žalili, ni kukali, niti su se ijednom rečju prisećali tog događaja.

„Ne“, reče jedan kada ga je Bastijan upitao, „niko nam ne nedostaje. Zbog čega da žalimo?“

Kod njih pojedinac nije bio značajan. Niko nije bio nezamenljiv jer se nisu razlikovali.

Bastijan je želeo da bude jedan jedini, neko, a ne samo jedan među jednakima. Želeo je da ga vole zato što je takav kakav je. U toj zajednici Jiskalara postojao je sklad, ali ne i ljubav.

Više nije želeo da bude najveći, najsnažniji ili najmudriji. Sve to je ostavio daleko iza sebe. Čeznuo je da bude voljen, onakav kakav je, dobar ili loš, lep ili ružan, pametan ili glup, uprkos svim manama ili upravo zbog njih.

Ali, kakav je on u stvari bio?

To više nije znao. Toliko toga je dobio u Fantaziji da sada, između svih tih darova i moći, više nije bio u stanju da nađe samog sebe.

Od tada nije više učestvovao u igri maglenih pomoraca. Sedeo je sasvim napred, na pramcu, i gledao preko Skajdana danima, a ponekad i preko cele noći.

Konačno, stigli su na drugu obalu. Magleni brod pristade, Bastijan se zahvali Jiskalarima i ode na kopno.

Bila je to zemlja prepuna ruža, šuma ruža u svim bojama. A usred tog ogromnog ružičnjaka prolazio je vijugav puteljak.

Bastijan ga je sledio.

XXIV

Dama Ajuola

Ukoliko je nešto teško shvatljivo i puno protivurečnosti, kao uostalom mnogo šta u Fantaziji, onda je to, sasvim sigurno, Ksaidin kraj. Sve do današnjeg dana naučnici i hroničari razbijaju glave kako je to bilo moguće, a drugi čak sumnjaju u činjenice i pokušavaju da im daju drugo značenje. Ovde će se izneti samo ono što se stvarno dogodilo i neka svako pokuša da objasni to sam sebi kako najbolje ume.

U isto vreme kada je Bastijan već stigao u Jiskal, kod maglenih pomoraca, Ksaida je sa svojim crnim divovima stigla do mesta u pustari gde se Bastijanov metalni konj raspao u komade. U tom trenutku već je slutila da Bastijana više neće naći. Kada je nešto kasnije ugledala tragove na zemljanom nasipu, njena slutnja postala je izvesna. Ako je došao do Grada Starih careva, onda je bio zauvek izgubljen za njene planove, bilo da je ostao tamo, bilo da mu je pošlo za rukom da pobegne iz grada. U prvom slučaju, izgubio je moć kao i svi ostali koji su se nalazili u gradu, i nije mogao da poželi više ništa, a u drugom slučaju, u njemu su ugašene sve želje za slavom i moći. Za nju, Ksaidu, igra je u svakom slučaju bila završena.

Ona naredi svojim divovima u oklopima da stanu, ali je oni iz nerazumljivih razloga više nisu slušali, već su marširali dalje. Tada se razbesnela, iskočila iz svoje nosiljke i stala pred njih raširenih ruku. Međutim, divovi u oklopima, pešadija i jahači, išli su dalje, kao da ona ne postoji i izgazili je nogama i kopitama. Tek kada je Ksaida izdahnula, dugačka povorka se iznenada ukopala kao sat koji je stao.

Kada su kasnije Hizbald, Hidorn i Hikrion pristigli sa ostacima vojske, videli su šta se dogodilo. Nisu mogli da shvate. Samo je Ksaidina

volja pokretala prazne divove, tako da je verovatno svojom voljom i bila pregažena. Dugo razmišljanje nije bilo jača strana tri viteza, tako da su na kraju slegli ramenima i prestali da misle o tome. Razmatrali su šta sada treba da učine i došli do zaključka da je rat očigledno okončan. Dakle, raspustiše preostalu vojsku i preporučiše svakom da ide kući. Njih trojica, koji su se zakleli Bastijanu i nisu hteli da pogaze svoju reč, odlučiše da ga traže po celoj Fantaziji. Nisu mogli da se slože u kom pravcu da krenu i zbog toga rešiše da svako nastavi putovanje na svoju ruku.

Oprostiše se jedan od drugog i svako otćopa u svom pravcu. Sva trojica su doživela još mnoge avanture, i u Fantaziji postoji bezbroj prića o njihovoj besmislenoj potrazi. Ali, to su druge priće koje ćemo pričati neki drugi put.

Crni prazni divovi od metala od tog doba nepomićno su stajali na tom mestu u pustari, blizu Grada Starih careva. Kiša i sneg su padali po njima i oni zarđashe, malo-pomalo potonuše u zemlju, neki uspravno, neki ukrivo. Ali, još i danas se može videti njih nekoliko. Smatra se da je mesto ukleto i zato ga svaki putnik zaobilazi u velikom luku. Ali, vratimo se sada Bastijanu.

Dok je sledio blage zavoje puteljka kroz ružićnjak, on ugleda nešto što ga začudi, nešto što na celom svom putu kroz Fantaziju nije video. Bio je to, naime, putokaz u obliku izrezbarene ruke koji je pokazivao u jednom smeru.

Ka Kući preobražaja, pisalo je na njemu.

Bastijan, ne žureći se, krenu u tom pravcu. Udisao je miris nebrojenih ruža i bio sve veselij, kao da mu predstoji neko radosno iznenađenje.

Konaćno, došao je do drvoreda, kao pod konac posađenog, sa drvećem okruglih krošnji, punih crvenih jabuka. Na kraju drvoreda pojavi se kuća. Približavajući se, Bastijan primeti da je to najsmješnija kuća koju je ikada video. Visok, špicast krov, kao noćna kapica, bio je nasaden na kuću, koja je pre lićila na ogromnu bundevu, jer je bila okrugla, a zidovi su na mnogim mestima imali velike izboćine, tako reći, debele stomake, što je kući davalo veseo i prijatan izgled. Imala je

nekoliko prozora i ulazna vrata, ali sve je izgledalo nekako ukrivo i nahereno, kao da su ti otvori u bundevi isečeni malo nespretno.

Dok je Bastijan prilazio kući, primetio je da se ona polako ali neprestano menja. Tako se, na primer, smirenošću kojom puž izvlači svoje pipke, na desnoj strani stvorila mala izraslina, koja se postepeno pretvarala u zatvoren balkončić. U isto vreme, na levoj strani se zatvorio prozor i malo-pomalo nestajao. Iz krova je izrastao dimnjak, a nad ulaznim vratima terasica sa rešetkastom ogradom.

Bastijan je zastao začuđen i, zabavljajući se, posmatrao neprestane promene. Sada mu je bilo jasno zašto se kuća zvala *Kuća preobražaja*.

Dok je tako stajao, začuo je topao, lep glas žene koji je dopirao iz kuće:

„Sto godina, dragi goste
čekamo te, znaj.
Pošto put do nas si naš'o,
sigurno si taj.
Ovde tebe čeka sve
da utoliš žeđ i glad,
u toplini usniš sne
i ugušiš svaki jad.
Sve što tražiš i što želiš,
bio dobar ili loš,
neka si nam dobro doš'o,
ima toga puno još.“

„Ah“, pomisli Bastijan, „kakav lep glas! Voleo bih da je ta pesma namenjena meni!“ Glas ponovo zapeva:

„O, gospodaru naš veliki,
budi opet dečak mali,
uđi, radost nam unesi
što smo ipak dočekali.

Godinama sve već čeka
na dečaka izdaleka.“

Glas je neodoljivo privlačio Bastijana. Bio je siguran da je osoba koja peva prijateljski naklonjena. On dakle pokuca na vrata, a glas odgovori: „Uđi! Uđi, moj lepi dečko!“

On otvori vrata i ugleda jednu prijatnu, ne mnogo veliku sobu. Sunce je sijalo kroz prozore. U sredini je stajao sto prekriven raznim činjama i korpama punim šarenog voća, za koje Bastijan nije znao. Za stolom je sedela žena koja je i sama izgledala kao jabuka, okrugla i tako crvenih obraza, tako zdrava i slatka.

U prvom trenutku Bastijan je bio gotovo ophrvan željom da joj pritrči raširenih ruku i vikne *Mama!Mama!* Ali se savlada. Njegova mama bila je mrtva i svakako nije bila u Fantaziji. Ova žena je, doduše, imala isti smešak i na isti je način gledala u njega, s puno poverenja, ali sličnost je bila mala, u najboljem slučaju kao da joj je bila sestra. Njegova majka bila je mala, a ova žena visoka i nekako raskošna. Nosila je šešir sa širokim obodom, koji je bio prepun cveća i voća, a i njena haljina je bila napravljena od materijala cvetnog dezena i raskošnih boja. Tek pošto ju je izvesno vreme posmatrao, primetio je da je i ona, u stvari, od lišća, cveća i voća.

Dok je tako stajao i gledao je, obuze ga osećanje za koje dugo, dugo nije znao. Nije mogao da se seti kada i gde, ali znao je da se ponekad osećao tako kada je bio mali.

„Pa sedi, lepi moj dečko“, reče žena i pokaza mu rukom na stolicu. „Sigurno si gladan, zato najpre jedi!“

„Izvini“, odgovori Bastijan, „ti očekuješ gosta. Ali, ja sam slučajno ovde.“

„Zaista?“, upita žena i nasmeši se. „Pa dobro, nije važno. Bez obzira na to, možeš da jedeš, zar ne? U međuvremenu ću ti ispričati jednu priču. Posluži se, nemoj da te molim.“

Bastijan skide crni ogrtač, prebaci ga preko stolice, sede i oklevajući posegnu za voćkom. Pre nego što je zagrizao, on upita: „A ti? Ti nećeš da jedeš? Ili ne voliš voće?“

Žena se nasmejala glasno i od srca, Bastijan nije shvatao zašto.

„Dobro“, reče ona pošto se smirila, „ako toliko navaljuješ, praviću ti društvo i poslužiću se, ali na svoj način. Samo, nemoj se uplašiti!“

Ona onda uze kantu za zalivanje i poli se preko glave.

„Uh, to osvežava!“, izustila je.

Sada se Bastijan nasmejao. Onda je zagrizao jabuku i odmah ustanovio da još nikada nije jeo nešto tako dobro. Uzeo je i drugu, koja je bila još bolja.

„Prija li?“, upita žena pažljivo ga posmatrajući.

Bastijan nije mogao da odgovori punim ustima, pa klimnu glavom žvaćući.

„To me raduje“, reče žena, „jer sam se naročito trudila oko njih. Jedi koliko god hoćeš!“

Bastijan posegnu za novom voćkom koja je bila stvarno izvanredna. Uzdisao je ushićeno.

„A sada ću da ti pričam“, nastavi žena, „a ti samo jedi.“

Bastijan se trudio da sluša, jer je svaka nova voćka izazivala još veće oduševljenje.

„Pre mnogo, mnogo godina“, započe žena ukrašena cvetićima, „naša Detinja Carica bila je nasmrt bolesna, jer joj je bilo potrebno novo ime koje je moglo da joj da samo čovečije dete. Ali, ljudi više nisu dolazili u Fantaziju, a niko nije znao zašto. Da je umrla, bio bi to kraj Fantazije. Onda je jednog dana, ili bolje rečeno, jedne noći, došao ipak jedan čovek, jedan dečak koji je Detinjoj Carici dao ime *Mesečevo dete*. Opet je ozdravila i u znak zahvalnosti obećala je dečaku da će sve njegove želje u njenom carstvu postati stvarnost – sve dok ne bude našao ono što stvarno želi. Od tada je dečak dugo putovao, od jedne želje do druge, i svaka mu se ispunjavala. Svako ispunjenje budilo je u njemu novu želju. To nisu bile samo dobre želje, već i loše. Ali, Detinja Carica ne pravi razliku, svi su ravnopravni i sve je jednako važno u njenom carstvu. Čak i kada je na kraju uništena Kula od slonovače, ona nije učinila ništa da to spreči. Ali, ispunjenjem svake želje dečak je gubio sećanje na svet iz kojeg je došao. To mu nije mnogo smetalo, jer ionako više nije želeo da

se vraća u svoj svet. Tako je on želeo sve više i više, ali je pri tom istrošio gotovo sve svoje uspomene, a bez uspomena nema ni želja. Gotovo da je prestao da bude čovek i gotovo da je postao Fantazijac. Još uvek nije znao šta zaista želi. Postojala je opasnost da će potrošiti i poslednja sećanja da bi to otkrio. Onda ga je na kraju put doveo u Kuću preobražaja, da bi ostao u njoj dok ne nađe ono što zaista želi. Kuća preobražaja se ne zove tako samo zato što se ona sama menja, već zato što menja i onoga ko stanuje u njoj. I to je bilo veoma važno za dečaka, jer do tada on je uvek hteo da bude neko drugi, a ne ono što je bio, ali sam nije želeo da se promeni.“

Na tom mestu ona prekide priču, jer je posetilac prestao da žvaće. Držao je u ruci zagriženu voćku i buljio otvorenih usta u ženu sa haljinom od cvetova.

„Ako nije ukusna“, reče ona zabrinuto, „onda je slobodno ostavi i uzmi drugu!“

„Kako?“, promuca Bastijan. „O, ne, vrlo je dobra.“

„Onda je sve u redu“, zadovoljno reče žena. „Ali, zaboravila sam da kažem kako se zvao dečak koga je toliko dugo očekivala Kuća preobražaja. Neki ljudi u Fantaziji su ga jednostavno nazvali *Spasitelj*, drugi *Vitez sedmokrakog svećnjaka* ili *Veliki Znalac* ili *gospodar*, ali njegovo pravo ime bilo je Bastijan Baltazar Buks.“

Potom je žena dugo sa smeškom posmatrala svog gosta. On je nekoliko puta progutao zalogaj, a onda tiho reče: „Tako se zovem ja.“

„Eto, vidiš!“, reče žena i nije izgledala nimalo iznenađena.

Iznenada, otvoriše se i rascvetaše svi pupoljci na njenom šeširu i haljini.

„Ali“, nesigurno primeti Bastijan, „ja nisam bio sto godina u Fantaziji.“

„O, mi te, u stvari, čekamo mnogo duže“, odgovorila je žena, „čekale su te još moja baka i čukunbaba. Vidiš, sada se *Tebi* pripoveda priča, koja je nova, a ipak govori o veoma davnoj prošlosti.“

Bastijan se setio Graogramanovih reči koje je čuo na početku svog putovanja. Sada mu se zaista činilo kao da je prošlo sto godina.

„Inače, ja ti do sada još nisam rekla kako se zovem. Ja sam Dama Ajuola.“

Bastijan ponovi ime nekoliko puta pre nego što mu je pošlo za rukom da ga pravilno izgovori. Zatim posegnu za drugom voćkom. Zagriže je i učini mu se da je upravo ta koju je sada jeo bila najukusnija od svih. Pomalo zabrinut, primeti da jede pretposlednju voćku.

„Hoćeš li još?“, upita Dama Ajuola, koja je primetila njegov pogled. Bastijan klimnu glavom. Ona uzbra voće sa svog šešira i haljine i napuni njime činiju.

„Zar voće raste na tvom šeširu?“, zaprepašćeno upita Bastijan.

„Zašto šešir?“, Dama Ajuola ga pogleda ne shvatajući. Onda prsnu u glasan, iskren smeh. „Ah, ti misliš da imam šešir na glavi? Ali, ne, lepi moj dečko, pa sve to raste iz mene. Kao što tebi raste kosa. Po tome možeš da vidiš koliko se radujem što si konačno došao, pa sam se zato sva rascvetala. Da sam tužna, sve bi uvenulo. Ali, molim te, ne zaboravi da jedeš!“

„Ne znam“, reče Bastijan zbunjeno, „da li je u redu jesti nešto što izlazi iz nekoga.“

„Zašto ne?“, upita Dama Ajuola. „Pa mala deca, takođe, dobijaju mleko od svojih majki. A to je predivno.“

„Jeste“, odvrati Bastijan i pocrvene malo, „ali samo dok su sasvim mala.“

„Onda ćeš“, reče Dama Ajuola, „sada opet postati sasvim mali, moj lepi dečko.“

Bastijan se poslužio i zagrizao novu voćku, a Dama Ajuola je bila srećna zbog toga i rascvetavala se sve raskošnije.

Posle kratke tišine ona reče: „Čini mi se da bi želela da pređemo u susednu sobu. Verovatno ti je pripremila nešto tamo.“

„Ko?“, upita Bastijan i osvrte se.

„Pa, Kuća preobražaja“, objasni Dama Ajuola, kao da je to najprirodnija stvar na svetu.

I zaista, dogodilo se nešto vrlo neobično. Dnevna soba se

preobrazila, a da Bastijan ništa nije primetio. Plafon se popeo visoko, dok su se zidovi triju strana približili stolu.

Na četvrtoj strani bilo je još mesta i tu su se nalazila vrata, koja su sada bila otvorena.

Dama Ajuola se podiže – sada se videlo koliko je bila velika – i predloži: „Hajdemo! Strašno je tvrdoglava. Ne vredi da joj protivurečimo ako je smislila iznenađenje. Neka bude po njenoj volji! Osim toga, obično ima dobre namere.“

Ona prođe kroz vrata u susednu sobu. Bastijan ju je sledio, ali je za svaki slučaj poneo sa sobom činiju sa voćem.

Ova prostorija bila je velika trpezarija koja se Bastijanu činila nekako poznata. Čudno je bilo samo to što je sav nameštaj koji se tu nalazio bio ogroman. Sto i stolice su bile previsoke, tako da Bastijan nije mogao nikako da se popne na njih.

„Vidi! Vidi!“, reče Dama Ajuola razveseljeno. „Kući preobražaja uvek nešto novo pada na pamet. Sada je za tebe stvorila sobu, koja izgleda onako kako bi se činila malom detetu.“

„Zašto?“, upita Bastijan. „Zar ova prostorija ranije nije bila tu?“

„Naravno da nije“, odgovorila je. „Znaš, Kuća preobražaja je veoma živa. Ona se na svoj način rado pridružuje našem razgovoru. Mislim da time hoće nešto da ti kaže.“

Ona sede za sto, dok je Bastijan uzalud pokušavao da se popne na drugu stolicu. Dama Ajuola morala je da mu pomogne i podigne ga, a i onda mu je samo nos virio iznad stola. Bilo mu je vrlo drago što je poneo činiju sa voćem i on je zadržao na krilu. Da je stajala na stolu, ne bi mogao da je dohvati.

„Moraš li često da se seliš ovako?“, upita on.

„Ne često“, odgovorila je Dama Ajuola, „najviše tri do četiri puta dnevno. Ponekad se Kuća preobražaja samo našali sa nekim i onda okrene na glavu sve sobe, pod gore, a plafon dole, ili uradi nešto slično. Ali, ona to čini iz preterane razdraganosti i odmah se urazumi čim je opomenem. U suštini, ona je vrlo draga i zaista se u njoj osećam vrlo prijatno. Često se smejemo zajedno.“

„Ali, zar to nije opasno?“, raspitivao se Bastijan. „Na primer, noću kada se spava, a soba se smanjuje sve više?“

„Ma, šta ti pada na pamet, lepi moj dečko!“, uzviknu Dama Ajuola gotovo ljutito. „Pa ja sam joj veoma draga, a i ti si joj drag. Ona se tebi raduje.“

„A ako nekog ne voli?“

„Nemam pojma“, odgovori ona. „Ali, kakva mi ti pitanja postavljaš! Do sada ovde nije bilo nikog osim tebe i mene.“

„A, tako!“, reče Bastijan. „Onda sam ja prvi gost?“

„Naravno.“

Bastijan pogleda unaokolo po ogromnoj sobi.

„Čovek gotovo ne može da poveruje da tako velika soba uopšte može da stane u kuću. Napolju nije izgledala tako velika.“

„Kuća preobražaja je“, objasnila je Dama Ajuola, „unutra mnogo veća nego napolju.“

U međuvremenu spustio se sumrak i u sobi je bivalo sve tamnije i tamnije. Bastijan se osloni na veliku stolicu i nasloni glavu na ruke. Osećao se divno pospan.

„Zašto si me tako dugo čekala, Damo Ajuola?“

„Oduvek sam želela dete“, odgovorila je, „malo, koje mogu da razmazim, kome je potrebna moja nežnost, za koje mogu da se brinem, nekoga kao što si ti, lepi moj dečko.“

Bastijan je zevao. Osećao je da ga njen topli glas neodoljivo uljuljkuje.

„Ali, rekla si“, odgovori on, „da su još tvoja majka i baka čekale na mene.“

Sada je Ajuolino lice već bilo u mraku.

„Da“, čuo ju je kako kaže, „još su moja majka i baka želele dete. Ali, sada samo ja imam jedno.“

Bastijanu su se sklapale oči. Jedva je uspeo da upita: „Zašto, pa tvoja majka je imala tebe kada si bila mala. A tvoja baka je imala tvoju majku. Dakle, ipak su imale decu?“

„Ne, lepi moj dečko“, tiho je odgovorio glas, „kod nas je to drugačije. Mi ne umiremo niti se rađamo. Mi smo uvek ista Dama Ajuola i opet nismo to. Kada je moja majka ostarila, ona se osušila. Sve njeno lišće opalo je kao kod drugog drveća u zimu i ona se sva povukla u sebe. Tako je to dugo trajalo. Onda, jednog dana na njoj je počelo da niče novo mlado lišće, pupoljci, cvetovi i na kraju voće. Tako sam nastala ja. Ta nova Dama Ajuola bila sam ja. I isto tako je bilo i sa mojom bakom, kada je donela na svet moju majku. Mi Dame Ajuole možemo da imamo dete tek onda kada uvenemo. Ali, onda smo mi svoje vlastito dete i više ne možemo da budemo majka. Zato sam tako radosna što si ti tu, mali moj dečko...“

Bastijan više nije odgovarao. Utonuo je u sladak polusan u kojem je njene reči razabirao kao neku vrstu jednolične pesme.

Čuo je kako je ustala, prišla mu i nagnula se nad njim. Nežno mu je pomilovala kosu i poljubila ga u čelo. Onda je osetio kako ga je podigla i iznela iz sobe na rukama. Oslonio je glavu na njeno rame kao malo dete. Tonuo je sve dublje u topli mrak sna. Osetio je kako ga svlači i stavlja u meki, mirišljavi krevet. Na kraju, kao iz velike daljine začuo je kako mu jedan lep glas tiho pevuši pesmu:

„Spavaj mi lepo pod okriljem noći,
puno si patio, ali sve će to proći,
budi opet onaj mali dečak blagi
a dotle mi spavaj, gospodaru dragi.“

Sledećeg jutra, kada se probudio, Bastijan se osećao tako dobro i zadovoljno kao nikada pre. Osvrnuo se i primetio da se nalazi u jednoj maloj prijatnoj sobi i to u dečijem krevetu! Doduše, bio je to veoma velik dečiji krevet ili bolje rečeno, bio je onakav kakav krevetac verovatno izgleda malom detetu. Za trenutak to mu se činilo smešnim, jer on svakako više nije bio malo dete. Još uvek je imao svu onu moć i darove, koji su mu poklonjeni u Fantaziji. Znak Detinje Carice još uvek je visio o njegovom vratu. Ali, već u sledećem trenutku bilo mu je svejedno da li to izgleda smešno ili ne. Osim njega i Dame Ajuole niko neće saznati za to, a oboje su znali da je sve ovo dobro i upravo onako kako bi trebalo da bude.

On ustade, umi se, obuče i izađe napolje. Morao je da siđe niz drvene stepenice, a onda je ušao u veliku trpezariju, koja se preko noći pretvorila u kuhinju. Dama Ajuola već je čekala sa spremljenim doručkom za njega. I ona je bila dobre volje, njeno cveće je cvetalo, ona je pevala, smejala se, pa čak i igrala sa njim oko kuhinjskog stola. Posle obeda posla ga malo na svež vazduh.

Činilo se da u velikom ružičnjaku oko kuće vlada večito leto. Bastijan je lunjao unaokolo, posmatrao pčele koje su se gostile u cveću, slušao ptice koje su pevale u svim žbunovima, igrao se sa gušterima koji su bili tako pitomi da su mu puzili po ruci, kao i sa zečevima koji su dopuštali da ih miluje. Na trenutak bi legao ispod žbuna da udahne slatki miris ruža. Žmirkao je u sunce i puštao da vreme protiče kao potok, ne misleći ni na šta određeno.

Tako su prolazili dani, a dani postajali nedelje. Nije se obazirao na to. Dama Ajuola bila je vesela i Bastijan se u potpunosti prepustio njenoj majčinskoj brizi i nezi. Činilo mu se da je, i ne znajući, dugo gladovao za nečim što je sada dobio u izobilju. Jednostavno, nije mogao da se zasiti.

Izvesno vreme lutao je kroz Kuću preobražaja od tavana do podruma. To je bila zabava koja nije mogla da mu dosadi tako lako, jer su se sve prostorije neprestano menjale i uvek je moglo da se otkrije nešto novo. Kuća se očigledno trudila da zabavi svog gosta. Pravila je sobe za igru, železnice, lutkarsko pozorište i tobogane, čak i jednu veliku vrtešku.

Ponekad je Bastijan odlazio u celodnevne šetnje po okolini. Ali, nikada se nije mnogo udaljavao od Kuće preobražaja, jer bi ga redovno ophrvavala strašna glad za Ajuolinim voćem. Jedva bi dočekao da joj se vrati i sit se najede.

Uveče bi vodili duge razgovore. On joj je pričao o svemu što je doživeo u Fantaziji. O Perelinu i Graogramanu, o Ksaidi i Atreju, koga je tako teško ranio, a možda i ubio.

„Sve sam uradio pogrešno“, rekao je, „sve sam pogrešno shvatio. Mesečevo dete mi je toliko toga poklonila, a ja sam time samo naneo zlo, i sebi i Fantaziji.“

Dama Ajuola ga je dugo posmatrala.

„Ne“, odgovorila je, „ne verujem. Išao si putem želja, koji nikada nije prav. Išao si dužim putem unaokolo, ali je to bio *Tvoj* put. A, znaš li zašto? Jer spadaš u one koji mogu da se vrate tek kada otkriju vrelo Vode života. A to je najtajnije mesto Fantazije. Tamo jednostavno ne vodi nijedan put.“

Posle kratke pauze dodala je: „Svaki put koji vodi do tog mesta, pravi je put.“

Tada Bastijan iznenada zaplaka. Ni sam nije znao zašto. Činilo mu se kao da se u njegovom srcu odvezao neki čvor i pretopio se u suze. Jecao je i jecao nikako ne mogavši da prestane. Dama Ajuola ga je stavila u krilo i nežno pomilovala, a on je, zarivši lice u cveće na njenim grudima, plakao sve dok se nije umorio.

Te večeri više nisu razgovarali.

Tek sledećeg dana Bastijan se još jednom vratio na isti predmet razgovora.

„Znaš li gde mogu da nađem Vodu života?“

„Na granici Fantazije“, reče Dama Ajuola.

„Ali, Fantazija nema granica“, odgovorio je.

„Ima, ali one nisu napolju, već unutra. Na mestu odakle Detinja Carica dobija svu moć, a gde sama ne može da dospe.“

„Pa, kako ću naći put do tog mesta?“, upita Bastijan zabrinuto. „Nije li već prekasno?“

„Samo te jedno može dovesti tamo – tvoja poslednja želja.“

Bastijan se uplaši.

„Damo Ajuola, zbog svake moje želje koja se ispunila zahvaljujući Aurinu, ja sam zaboravljao ponešto. Da li je isto i sa ovom željom?“

Ona polako klimnu glavom.

„Ali, ja to uopšte ne primećujem!“

„Jesi li primetio ranije? Više ne možeš da se setiš onoga što si zaboravio.“

„A šta ću sada zaboraviti?“

„Ja ću ti reći kada bude došao trenutak za to. Inače bi ga odlagao.“

„Zar moram sve da izgubim?“

„Ništa se ne gubi“, reče ona, „sve se menja.“

„Ali“, uznemireno reče Bastijan, „onda bih možda morao da požurim. Ne bih smeo da ostanem kod tebe.“

Ona mu je milovala kosu.

„Ne brini. Trajaće dok traje. Znaćeš kada se tvoja poslednja želja bude probudila – a i ja ću znati.“

Od tog dana nešto je zaista počelo da se menja, iako sam Bastijan nije ništa primećivao. Snaga promene Kuće preobražaja imala je svoje dejstvo. Ali, kao i sve istinske promene, i ovo se zbivalo tiho i polako kao rast biljke.

Prolazili su dani u Kući preobražaja, a još uvek je trajalo leto.

Bastijan je i dalje uživao u tome da ga Dama Ajuola mazi. I njeno voće je još uvek bilo onako ukusno kao na početku, ali malo-pomalo njegova strašna glad beše utoljena. Jeo je sve manje. Ona je to, takođe, primetila, ali nijednom rečju nije spomenula. Takođe je osećao da je zasićen njenom brižnošću i nežnošću. U istoj meri u kojoj se smanjivala potreba za tim, u njemu se budila sasvim druga vrsta čežnje, potreba koju do sada još nikada nije osetio i koja se u svakom pogledu razlikovala od svih njegovih dosadašnjih želja. Čeznuo je da i sam bude sposoban da voli. Ta želja je postajala sve snažnija.

Tako jedne večeri, kada su opet sedeli skupa, razgovarao je o tome sa Damom Ajuolom.

Pošto ga je saslušala, ćutala je dugo. Gledala ga je sa izrazom na licu koji ga je zbunjivao.

„Sada si našao svoju poslednju želju“, rekla je. „Tvoja prava i stvarna želja je da voliš.“

„Ali, zašto to ne mogu, Damo Ajuola?“

„To ćeš moći tek kada popiješ od Vode života“, odgovorila je, „i ne možeš se vratiti u svoj svet a da je i drugima ne odneseš.“

Bastijan je smušeno ćutao.

„Ali ti?“, pitao je. „Zar ti nisi pila od nje?“

„Ne“, reče Dama Ajuola, „ali sa mnom je drugačije. Meni je samo potreban neko kome mogu da poklonim svoje izobilje.“

„Zar to nije ljubav?“

Dama Ajuola je razmišljala za trenutak i onda odgovorila: „To kao da je odraz tvoje želje.“

„Zar fantazijska bića ne umeju da vole kao što ni ja ne umem?“, upita on sa strahom.

„Priča se“, odvrati ona tiho, „da u Fantaziji postoji mali broj bića koja su smela da piju Vodu života. Ali, niko ne zna ko su ona. Postoji proročanstvo o kome vrlo retko razgovaramo, o tome da će jednom u dalekoj budućnosti doći vreme kada će ljudi doneti ljubav u Fantaziju. Onda će dva sveta biti jedan. Ali, ja ne znam šta to znači.“

„Damo Ajuola, obećala si da ćeš mi, kada bude došao pravi trenutak, reći šta sam morao da zaboravim da bih našao svoju poslednju želju. Da li je došao pravi trenutak?“, upita Bastijan isto tako tiho.

Ona klimnu.

„Morao si da zaboraviš oca i majku. Sada nemaš ništa više osim svog imena.“ Bastijan je razmišljao.

„Oca i majku?“, upita polako. Te reči mu nisu više ništa značile. Zaboravio je. „Šta treba da učinim?“, upita.

„Moraš me napustiti“, odgovorila je, „prošlo je tvoje vreme u Kući preobražaja.“

„I kuda da krenem?“

„Vodiće te tvoja poslednja želja. Nemoj je izgubiti!“

„Da idem odmah?“

„Ne, sada je kasno. Sutra ujutru čim svane. Imaš još jednu noć u Kući preobražaja. Hajdemo na spavanje.“

Bastijan ustade i priđe joj. Tek kada joj se približio, primetio je da su uvenuli svi njeni cvetovi.

„Ne brini zbog toga!“, rekla je. „Ni sutra ujutru ne brini zbog toga. Idi svojim putem! Sve je dobro, upravo onako kako treba da bude. Laku noć, lepi moj dečko.“

„Laku noć, Damo Ajuola“, promrmlja Bastijan.

Onda se pope u svoju sobu.

Kada je sledećeg jutra sišao, našao je Damu Ajuolu na istom mestu na kome je sedela sinoć. Sa nje je otpalo sve lišće, svi cvetovi i voće. Imala je zatvorene oči i izgledala je kao crno, odumrlo drvo. Dugo je stajao pred njom i posmatrao je. Onda se iznenada otvoriše ulazna vrata.

Pre nego što je izašao, još jednom se okrenuo i rekao ne znajući da li je time mislio na Damu Ajuolu ili na kuću, ili na oboje: „Hvala, hvala za sve!“

Zatim izađe. Napolju je preko noći nastupila zima. Sneg je bio dubok do kolena, a od ružičnjaka u cvatu ostali su još samo trnovi žbunja. Nije duvao ni najmanji vetar. Bilo je veoma hladno i tiho.

Bastijan je hteo da se vrati u kuću po mantil, ali vrata i prozori su nestali. Kuća se okolo-naokolo zatvorila. Drhteći od zime, on krenu na put.

XXV

Rudnik slika

Visoki starac, slepi rudar Jor, stajao je pred svojom kolibom i osluškivao u pravcu snežne površine koja se prostirala na sve strane. Tišina je bila tako potpuna da je njegovo prefinjeno uvo začulo škripu koraka nekog putnika u snegu, koji je bio još veoma daleko. Koraci su se približavali kolibi.

Na Jorovom licu nije bilo ni brade, ni bora. Sve na njemu, odeća, kosa, lice, bilo je sivo poput kamena. Stojeći tako nepomično, izgledao je kao da je isklesan od velikog komada lave. Samo su njegove slepe oči bile tamne, a duboko u njima kao da je tinjao mali plamen.

Taj putnik bio je Bastijan.

Kada se približio, reče: „Dobar dan. Zalutao sam. Tražim vrelo odakle izvire Voda života. Možeš li da mi pomogneš?“

Rudar oslušnu glas koji je govorio.

„Ti nisi zalutao“, šaputao je, „samo govori tiho jer će se inače raspasti moje slike.“

On mahnu Bastijanu i ovaj uđe za njim u kolibu.

U kolibi je postojala samo jedna mala prostorija, uređena vrlo jednostavno, bez ikakvih ukrasa. Bio je tu jedan drveni sto, dve stolice, poljski krevet i polica od dasaka na kojoj se nalazila spremljena hrana i posuđe. U otvorenoj peći gorela je vatra, a nad njom je visio kotlić u kome se pušila supa.

Jor nasu dva puna tanjira supe za sebe i Bastijana, stavi ih na sto i pokretom ruke pozva gosta. Jeli su ćuteći.

Onda se rudar nasloni na stolicu i dok je gledao kroz Bastijana, šapatom upita: „Ko si ti?“

„Zovem se Bastijan Baltazar Buks.“

„Dakle, još uvek znaš svoje ime.“

„Da, a ko si ti?“

„Ja sam Jor, koga zovu slepim rudarom. Ali, slep sam samo na svetlu. Dole, u mom rudniku, gde vlada potpuni mrak, mogu da vidim.“

„Kakav je to rudnik?“

„Zove se Jama Minroud. To je rudnik slika.“

„Rudnik slika?“, ponovi Bastijan začuđeno. „Nikada nisam čuo za tako nešto.“

Činilo se kao da Jor stalno osluškuje.

„Pa, ipak“, mrmljao je, „on upravo postoji za takve kao što si ti. Za ljude koji ne mogu da nađu put ka Vodi života.“

„Kakve su to slike?“, znatiželjno upita Bastijan.

Jor sklopi oči ćuteći izvesno vreme. Bastijan nije znao da li treba da ponovi pitanje. Onda začu kako rudar šapuće: „U svetu se ništa ne gubi. Da li ti se ikada desilo da sanjaš a da potom, kada se probudiš, više ne znaš kakav je to san bio?“

„Da“, odgovori Bastijan, „često.“

Jor zamišljeno klimnu glavom. Zatim ustade i dade Bastijanu znak da ga sledi. Pre nego što su izašli iz kolibe, ovaj ga snažno uhvati za rame i prošapta: „Ali, ni reči, ni zvuka, razumeš? Ono što ćeš videti, to je moj dugogodišnji rad. Svaki šum može da ih uništi. Zato ćuti i hodaj tiho!“

Bastijan klimnu glavom i oni napustiše kolibu. Iza nje se nalazio drveni rudnički toranj, ispod kojeg je vertikalni šaht vodio duboko u zemlju. Prošli su kraj njega i uputili se na snegom pokrivenu široku površinu. Tu na snegu, Bastijan ugleda slike, što su ležale u beloј svili snega kao dragoceni dragulji.

Bile su to kao papir tanke table od neke vrste alabasterskog stakla, providne i svih veličina i oblika, četvrtaste i okrugle, oštećene i čitave,

neke velike kao crkveni prozori, druge male kao minijature na burmutici. Ležale su poređane po obliku i veličini, u nizovima koji su se prostirali sve do horizonta bele poljane.

Teško je bilo odrediti šta ove slike predstavljaju. Bilo je tu prurušenih prilika, koje kao da su lebdele u velikom ptičijem gnezdu, ili magariaca u sudijskoj odori. Bilo je časovnika koji su se razlivali kao rastopljeni sir, ili marioneta koje su stajale na jarko osvetljenim trgovima, napuštenim od ljudi. Bilo je lica i glava, napravljenih od životinja, i drugih koje su predstavljale predeo. Ali, bilo je i sasvim običnih slika, muškaraca koji kose žitno polje i žena koje sede na balkonu. Bilo je planinskih sela i primorskih predela, ratnih prizora i cirkuskih predstava, ulica i soba i stalno novih, starih i mladih, mudrih i glupavih lica, dvorskih luda i kraljeva, mračnih i veselih. Bilo je i groznih slika, slika pogubljenja i mrtvačkih igara, i onih veselih, sa gospođicama na morskim konjima, ili onih sa noseom koji se šeta i koga pozdravljaju svi prolaznici.

Što su duže prolazili kraj slika, Bastijanu je sve manje bilo jasno šta je posredi. Samo mu je jedno bilo jasno – na tim slikama moglo se videti sve, mada najčešće u vrlo čudnom spoju.

Mnogo sati je zajedno sa Jorom prolazio kroz redove slika, tako da sumrak već počeo da pada na široku snežnu površinu. Vratio se u kolibu.

Kada su zatvorili vrata za sobom, Jor upita promuklim glasom: „Je li među njima bila neka koju si prepoznao?“

„Ne“, odvrati Bastijan.

Rudar brižno odmahnu glavom.

„Zašto?“, radoznalo upita Bastijan. „Kakve su to slike?“

„To su zaboravljeni snovi iz sveta ljudi“, objasni mu Jor. „Kada se odsanja, san ne može jednostavno da nestane. Ali, ako ga čovek koji ga sanja ne zapamti, gde on onda nestaje? Ovde kod nas u Fantaziji, tamo dole u dubinama naše zemlje. Tamo se zaboravljeni snovi talože u tananim slojevima, jedni preko drugih. Što se dublje kopa, to su slojevi sve gušći. Cela Fantazija stoji na temeljima sačinjenim od zaboravljenih snova.“

„Jesu li tu i moji snovi?“, upitao je Bastijan široko razrogačenih očiju.

Jor samo klimnu glavom.

„I ti misliš da moram da ih nađem?“, upita Bastijan potom.

„Barem jedan. Jedan je dovoljan“, odgovorio je Jor.

„Ali čemu?“, želeo je Bastijan da zna.

Rudar mu okrenu svoje lice koje je sada bilo osvetljeno odsjajem slabe vatre u peći. Njegove slepe oči ponovo su gledale kroz Bastijana u daljinu.

„Slušaj, Bastijane Baltazare Bukse“, reče, „ja nerado govorim. Tišina mi je mnogo draža. Ali, ovoga puta ću ti odgovoriti. Ti tražiš Vodu života. Želeo bi da možeš da voliš, da bi mogao da se vratiš natrag u svoj svet. Voleti, to je tako lako reći! Voda života će te pitati: koga da voliš? Ne može se tek tako uopšteno voleti. Ali, ti si zaboravio sve osim svog imena. I ako ne budeš znao odgovor, nećeš smeti da je piješ. Zato još samo zaboravljeni san može da ti pomogne, koji ćeš morati da nađeš, sliku koja će te odvesti do vrela. Ali, zato ćeš morati da zaboraviš ono poslednje što imaš: sebe samog. A to znači mukotrpan i strpljiv rad. Dobro zapamti moje reči jer ih više nikada neću izgovoriti.“

Posle toga on leže na drveni poljski krevet i zaspa. Bastijanu nije preostalo ništa drugo nego da se zadovolji tvrdim, hladnim podom kao ležajem. Ali, to mu nije smetalo.

Kada se sledećeg jutra probudio ukočenih udova, Jor je već bio otišao. Verovatno se spustio u Jamu Minroud. Bastijan uze tanjir tople supe, koja ga je zagrejala iako nije bila mnogo ukusna. Po količini soli njen ukus je pomalo podsećao na suze i znoj.

Zatim je izašao napolje i prtio stazu kroz sneg prolazeći kraj bezbrojnih slika. Pažljivo je posmatrao jednu za drugom, znajući šta od toga zavisi, ali nije mogao da otkrije ni jednu koja bi ga na neki način posebno dirnula. Bio je ravnodušan prema svim prizorima.

Predveče ugleda Jora kako u korpi za iznošenje rude izlazi iz okna. U nosiljci na leđima nosio je nekoliko tabli od alabasterskog stakla različite veličine. Bastijan ga je ćuteći pratio, dok je išao na zaravan i

tamo s najvećim oprezom spuštao u sneg svoje nove iskopine. Jedna od slika predstavljala je čoveka, čije su grudi bile ptičiji kavez u kojem su sedela dva goluba. Druga je prikazivala ženu, koja je jahala na kornjači. Na jednoj vrlo maloj slici mogao se prepoznati samo nekakav leptir, na čijim su krilima bile mrlje poput slova. Tu je bilo još nekoliko drugih slika, ali Bastijanu nijedna nije ništa značila.

Kada su se ponovo našli u kolibi, on upita: „Šta se dešava sa slikama kada se sneg otopi?“

„Ovde je uvek zima“, odvrati Jor.

To je bio sav njihov razgovor te večeri.

Tokom sledećeg dana Bastijan je i dalje među slikama tražio neku koju bi prepoznao ili bi mu barem značila nešto, ali uzalud. Uveče bi sedeo u kolibi sa rudarom, i kako je ovaj ćutao, tako se i Bastijan navikao da ćuti. Osim toga, malo-pomalo je od Jora preuzimao i njegov oprezan način kretanja, iz straha da ne načini nekakav šum od kojeg bi se raspale slike.

„Sada sam video sve slike“, reče Bastijan jedne večeri, „među njima nema nijedne za mene.“

„To je loše“, odgovori Jor.

„Šta da radim?“, upita Bastijan. „Da li da čekam na nove slike koje ćeš iskopati i doneti gore?“

Jor je razmišljao izvesno vreme, a onda odmahnu glavom.

„Da sam na tvom mestu“, prošaputao je, „spustio bih se u Jamu Minroud i kopao bih na licu mesta.“

„Ali, ja nemam tvoje oči“, reče Bastijan, „ja ne vidim u mraku.“

„Nije li ti podareno svetlo za tvoje dugo putovanje“, upitao je Jor ponovo gledajući kroz Bastijana, „nikakav svetleći kamen, ništa što bi sada moglo da ti pomogne?“

„Jeste“, tužno odgovori Bastijan, „ali iskoristio sam Al Cahir za nešto drugo.“

„To je loše“, ponovio je Jor sa kamenim izrazom na licu.

„Šta mi savetuješ?“, želeo je da zna Bastijan.

Pre nego što je odgovorio, rudar je ćutao izvesno vreme: „Moraćeš da radiš u mraku.“

Bastijana podiđe jeza. Doduše, imao je još uvek svu snagu i neustrašivost koju mu je podario Aurin, ali pri pomisli da će tako duboko, duboko u unutrašnjosti zemlje ležati u potpunom mraku, sledila mu se krv u žilama. Ništa više nije rekao i obojica legoše da spavaju.

Sledećeg jutra rudar ga je probudio prodrnavši ga za rame. Bastijan se pridiže.

„Pojedi supu i pođi za mnom!“, naredi Jor osorno.

Bastijan ga posluša.

Sledio je rudara do okna, ušao zajedno sa njim u korpu za iznošenje rude i zatim se spustio u Jamu Minroud. Silazili su sve dublje i dublje. Odavno je bio nestao i poslednji bleđi zrak svetlosti koja je prodirala kroz otvor okna, a korpa se spuštala sve dublje. Onda mu jedan trzaj stavi do znanja da su stigli do dna. Oni izadoše iz korpe.

Ovde dole je bilo mnogo toplije nego gore na snežnoj ledini i ubrzo je Bastijana oblio znoj po celom telu dok se trudio da u mraku ne izgubi rudara koji je brzo hodao ispred njega. Bio je to zamršen put kroz bezbrojne prolaze, hodnike a ponekad i prave dvorane, što se moglo pogoditi po tihom odjeku njihovih koraka. Bastijan se nekoliko puta bolno udario o ispuste i potporne grede, ali Jor se nije obazirao na to.

Tog prvog dana, a i onih sledećih, Jor je ćutke podučavao Bastijana tako što je Bastijanove ruke uvodio u umetnost odvajanja finih tananih slojeva alabasterskog stakla i njihovog opreznog podizanja. Za to je koristio alatke koje su pod rukom delovale kao drvene ili rožnate špahtle, ali Bastijan ih nikada nije video, zato što su ostajale u rudniku po završetku rada.

Malo-pomalo naučio je da se snalazi u potpunom mraku. Opažao je hodnike i prolaze nekim novim ćulom, koje sebi nije mogao da objasni. I jednog dana mu Jor bez reći dade do znanja da će od sada morati da radi sam u jednom niskom prolazu u koji se moglo ući samo puzeći. Bastijan ga posluša. Na tom mestu bilo je vrlo tesno i usko, a nad njim se nadvilo planinsko breme prastarog kamenja.

Sklupčan kao nerođeno dete u utrobi majke, Bastijan je ležao u mračnim dubinama temelja Fantazije i strpljivo tražio zaboravljene sne, sliku koja bi mogla da ga odvede do Vode života.

Kako u večitoj noći zemljine utrobe nije video ništa, nije mogao ni da odabira slike ili da odlučuje hoće li iskopati ovu ili onu. Nadao se da će ga slučaj ili milostiva sudbina kad-tad navesti da nađe pravu sliku.

Iz večeri u večer, u sumrak dana iznosio je ono što je u dubinama Minrouda uspeo da odvoji. I iz večeri u večer njegov je rad bio uzaludan. Ali, Bastijan se nije žalio, ni bunio. Izgubio je samosažaljenje. Postao je strpljiv i tih. Mada je njegova snaga bila neiscrpna, često se osećao veoma umoran.

Teško je reći koliko je dugo potrajao ovaj mukotrpan rad, jer to se ne može meriti danima i mesecima. U svakom slučaju, jedne večeri je doneo sliku koja ga je odmah toliko uzбудila, da je morao da se uzdrži da ne ispusti krik iznenađenja kojim bi sve uništio.

Na tabli snežnobelog alabasterskog stakla, ne mnogo velikoj, otprilike kao stranica manje knjige, vrlo jasno i razgovetno video se čovek koji nosi beli mantil. U ruci je držao gipsane vilice. Stajao je tako, a njegovo držanje i tihi zabrinuti izraz lica dirnuli su Bastijana u srce. Ono što ga je najviše pogodilo bilo je to da je čovek bio zamrznut u komadu leda, providnom kao staklo. Potpuno i sa svih strana okruživao ga je neprobojan, ali potpuno proziran sloj leda.

Dok je Bastijan posmatrao sliku koja je ležala pred njim u snegu, u njemu se probudi čežnja za ovim čovekom, kojeg nije poznao. Bilo je to osećanje koje kao da je dolazilo iz velike daljine, kao veliki talas plime u moru, koji se u početku jedva opaža da bi se zatim sve više približio i postao moćan val, velik poput kuće, koji ruši i odnosi sve pred sobom. Bastijan se gotovo udavio u njemu i borio se za vazduh. Srce ga je bolelo, ono nije bilo dovoljno veliko za tako ogromnu čežnju. U tom talasu plime potonulo je sve što je još imao od uspomene na sebe. Tako je zaboravio i poslednje što je još imao – svoje vlastito ime.

Kasnije, kada se približio Joru u kolibi, ćutao je. Ni rudar nije ništa govorio, ali je dugo gledao u Bastijana, pri čemu se opet činilo da oči gledaju kroz njega u daljinu. Tada mu je prvi put za sve ovo vreme

preleteo kratak smešak preko kamenosivih crta lica.

Te noći, ma koliko bio umoran, dečak koji sada više nije imao imena nije mogao da zaspi. Stalno je pred očima imao sliku. Činilo mu se kao da čovek hoće da mu kaže nešto, ali ne može zato što je zatvoren u komadu leda. Dečak bez imena je hteo da mu pomogne, želeo je da učini nešto čime bi rastopio sneg. Kao u budnom snu video je sebe kako grli komad leda kako bi ga istopio toplotom svog tela. Ali sve je bilo uzalud.

A onda je iznenada čuo šta je čovek hteo da mu kaže. Nije to čuo ušima, već duboko u svom srcu: „Molim te, pomози mi! Ne ostavljaj me na cedilu! Ne mogu sam da izađem iz ovog leda. Pomози mi! Samo ti možeš da me oslobodiš. Samo ti!“

Kada su sledećeg jutra ustali u svitanje, dečak bez imena reče Joru: „Danas se neću spustiti sa tobom u Jamu Minroud.“

„Hoćeš da me napustiš?“

Dečak klimnu glavom.

„Idem da tražim Vodu života.“

„I pronašao si sliku koja će te voditi?“

„Da.“

„Hoćeš li mi je pokazati?“

Dečak klimnu glavom još jednom. Obojica izađoše napolje na sneg gde je ležala slika. Dečak je pogleda, a Jor uperi svoje slepe oči u lice dečaka. Činilo se kao da gleda kroz njega u daljinu i dugo osluškuje. Konačno klimnu glavom.

„Ponesi je“, prošaputa, „i nemoj je izgubiti. Ako je izgubiš ili uništiš, to će biti tvoj kraj. Više ti ništa ne preostaje u Fantaziji. Ti znaš šta to znači.“

Dečak, koji više nije imao ime, stajao je oborene glave i ćutao izvesno vreme. Onda je isto toliko tiho odvratio: „Hvala ti za ono što si me naučio.“

„Bio si dobar učenik“, mrmljao je Jor, „i vredno si radio.“

Onda se okrenu i ode ka oknu Jame Minroud. Ne osvrćući se, uđe u korpu i spusti se u dubine.

Dečak bez imena podignu sliku iz snega i uputi se čvrstim korakom preko širokog belog proplanka.

Tako je hodao dugo. Odavno je iza njega na horizontu nestala Jorova koliba. Okruživala ga je samo belina, koja se prostirala na sve strane. Ali, osećao je kako ga slika koju je pažljivo držao obema rukama vuče u određenom pravcu.

Dečak je bio rešen da prati tu snagu što ga vodi na pravo mesto, bilo da je put kratak ili dugačak. Želeo je da nađe Vodu života i bio je siguran da će uspeti.

Tada iznenada začu galamu u vazduhu, kao da je bezbroj bića vrištalo i cvrkutalo. Kada je pogledao ka nebu, ugledao je taman oblak koji je izgledao kao jato ptica. Tek kada se jato približilo, shvatio je o čemu se radi i od straha stade kao ukopan.

Bili su to klovn-moljci, Šlamufi!

„Blagi bože“, pomisli dečak bez imena, „valjda me nisu primetili! Unišćće mi sliku svojom vikom!“ Ali, oni su ga ugledali!

Sa neobuzdanim smehom i podvriskivanjem jato se obrušilo na usamljenog putnika i sletelo oko njega u sneg.

„Uraa!“, kreštali su, otvarajući široko svoja šarena usta. „Konačno smo našli svog dobročinitelja!“

Oni su se valjali po snegu, gađali grudvama, prevrtali se i dubili na glavi.

„Tiho! Molim vas budite tihi!“, šaputao je očajni dečak bez imena.

Ali hor je oduševljeno vrištao: „Ko je to rekao?“

„On je rekao da smo previše tihi!“

„To nam još niko nije rekao!“

„Šta hoćete od mene?“, pitao je dečak. „Zašto me ne ostavite na miru?“

Svi su se vrteli oko njega i brbljali: „Veliki dobročinitelj! Veliki dobročinitelj! Sećaš li se kad si nas izbavio, dok smo još bili Aharaji? Tada smo bili najnesrećnija bića u celoj Fantaziji, a sada smo se sami sebi popeli na vrh glave. U početku je bilo vrlo zabavno kako smo

izgledali, ali sada se smrtno dosađujemo. Sada samo lepetamo tako unaokolo i nema ničega za šta bismo mogli da se uhvatimo. Ne možemo čak ni da se igramo neke čestite igre, zato što nemamo pravila. Time što si nas spasao, napravio si od nas smešne lakrdijaše! Ti si nas prevario, Veliki dobročinitelju!“

„Pa, ja sam vam želeo dobro“, prošaputa dečak užasnuto.

„Da, sebi si želeo dobro“, vikali su Šlamufi u horu, „izgledao si sam sebi veličanstven. Ali, mi smo izvukli deblji kraj zbog tvoje dobrote, Veliki dobročinitelju!“

„Pa, šta je trebalo da uradim?“, upitao je dečak. „Šta hoćete od mene?“

„Tražili smo te!“, vrištali su Šlamufi iskeženih klovnovskih lica. „Hteli smo da te stignemo pre nego što se izgubiš. I sada smo te uhvatili. Nećemo te ostaviti na miru sve dok ne postaneš naš poglavica. Želimo da postaneš naš Glavni Šlamuf, naš Vrhovni Šlamuf, naš General Šlamufl Sve što hoćeš!“

„Ali zašto, zašto?“, šaputao je dečak preklinjući.

Hor klovnova vrišteći odvrati: „Hoćemo da nam daješ naredbe, da nam komanduješ, da nas prisiliš na nešto, da nam zabraniš bilo šta! Želimo da nam daš cilj u životu!“

„Ne, ja to ne mogu! Izaberite nekog od vaših!“

„Ne, ne, hoćemo tebe, Veliki dobročinitelju! Pa, ti si napravio od nas ovo što smo sada!“

„Ne!“, krkljao je dečak. „Moram da idem! Moram da se vratim!“

„Ne tako brzo, Veliki dobročinitelju!“, vikala su klovnovska usta. „Nećeš nam pobeći! To bi ti odgovaralo – da jednostavno klisneš iz Fantazije!“

„Ali, ja sam na kraju!“, uveravao ih je dečak.

„A mi?“, odgovorio je hor. „Šta smo mi?“

„Odlazite!“, vikao je dečak. „Više ne mogu da se brinem za vas!“

„Onda moraš da nam vratiš naš prvobitni izgled!“, odvratiše piskavi glasovi. „Radije ćemo biti Aharaji. Jezero suza se isušilo, a Amargant

leži na suvom. I niko više ne prede fini srebrni filigran. Opet želimo da budemo Aharaji.“

„Ne mogu!“, odgovorio je dečak. „Ja više nemam moć u Fantaziji“.

„Onda“, urlao je ceo roj zujeći unaokolo, „onda ćemo te poneti sa nama!“

Zgrabilo ga je na stotine malih ruku pokušavajući da ga ponesu uvis. Dečak se branio svom snagom i moljci odleteše na sve strane. Ali, stalno i tvrdoglavo vraćali su se kao razljućene ose.

Usred dreke i vike iznenada se izdaleka začuo tih, ali ipak moćan zvuk koji je odjekivao kao brujanje velikog bronzanog zvona.

Tog trenutka Šlamufi se dadoše u bekstvo i nestadoše kao tamno jato na nebu.

Bezimeni dečak klečao je na snegu. Pred njim je ležala slika koja se pretvorila u prah. Sve je bilo izgubljeno. Više ga ništa nije moglo odvesti do Vode života.

Kada je pogledao uvis, kroz suze je na izvesnoj udaljenosti ugledao dve prilike na snežnoj ledini, veliku i malu. On obrisa oči i pogleda još jednom.

Bili su to Fuhur, zmaj sreće, i Atrej.

XXVI

Voda života

Zastajkujući i oklevajući, bezimni dečak učini nekoliko koraka ka Atreju. Onda zastade. Atrej nije činio ništa, samo ga je pažljivo i mirno posmatrao. Rana na njegovim grudima više nije krvarila.

Dugo su stajali jedan naspram drugog. Nijedan nije progovorio ni reč. Bilo je tako tiho da se moglo čuti disanje onog drugog.

Polako je bezimni dečak posegnuo za zlatnim lancem koji mu je visio oko vrata, i skinuo Aurin. Sagnuo se i pažljivo položio medaljon na sneg pred Atreja. Pri tom je još jednom pogledao dve zmijske, svetlu i tamnu, koje su ugrizle jedna drugu za rep i tako oblikovale oval. Onda ispusti amajliju.

U istom trenutku Aurin je zasijao takvim svetlim i blistavim sjajem da je Bastijan, zaslepljen njime, morao da sklopi oči kao kad gleda u sunce. Kada ih je ponovo otvorio, primetio je da se nalazi u zasvođenoj dvorani, visokoj kao nebeski svod. Ovo zdanje bilo je izgrađeno od blokova zlatnog svetla. Usred te neizmerno velike prostorije ležale su dve zmijske, velike poput gradskih zidina.

Atrej, Fuhur i bezimni dečak stajali su jedan pored drugog kraj crne zmijske glave koja je u svom ždrelu držala rep bele zmijske. Nepomično oko sa vertikalnom zenicom gledalo ih je. U poređenju sa tim okom, bili su maleni, čak je i zmaj sreće izgledao kao bela guseničica.

Ogromna nepomična tela zmijske sijala su kao nepoznat metal, jedno crno kao noć, a drugo srebrnastobelo. Propast koju su mogle da izazovu bila je sprečena samo zato što su uhvatile jedna drugu. Ako bi ikada pustile jedna drugu, to bi bila propast sveta. To je bilo sasvim izvesno.

Ali držeći se uzajamno, one su istovremeno čuvale Vodu života. Jer u sredini je šumeo moćni vodoskok, čiji se mlaz poigravao i u padu stvarao na hiljade oblika koji su odmah nestajali, mnogo brže nego što je oko bilo u stanju da prati. Zapenušana voda raspršivala se u finu maglu u kojoj se zlatno svetlo prelamalo u svim duginim bojama. Vodoskok je šumeo veselo i smeja se, pevao, radovao se u hiljadu glasova.

Bezimeni dečak gledao je vodu kao neko ko će umreti od žeđi – ali, nije znao kako da dođe do nje. Zmijska glava se nije micala.

Iznenada Fuhur podiže glavu. Njegove rubinske oči zablistaše.

„Da li i vi razumete govor vode?“, pitao je.

„Ne“, odgovori Atrej, „ja ne.“

„Ne znam zašto“, šaputao je Fuhur, „ali ja je sasvim jasno razumem. Možda zato što sam zmaj sreće. Svi jezici radosti su srodni.“

„Šta kažu vode?“, upita Atrej.

Fuhur je pažljivo slušao i polako, reč po reč, izgovarao ono što je čuo:

„Vode života smo mi
što same sebe stvaraju,
pojenja drugih sa vrela našeg
i nas sve više napajaju.“

Slušao je izvesno vreme i rekao: „Stalno govori: Pij! Pij! Čini ono što želiš!“

„Kako da stignemo do nje?“, pitao je Atrej.

„Pita nas za naša imena“, objasnio je Fuhur.

„Ja sam Atrej!“, uzviknu Atrej.

„Ja sam Fuhur!“, reče Fuhur.

Bezimeni dečak osta nem.

Atrej ga pogleda, onda ga uze za ruku i uzviknu: „On je Bastijan Baltazar Buks.“

„Ona pita“, prevodio je Fuhur, „zašto on ne govori za sebe.“

„Ne može“, reče Atrej, „sve je zaboravio.“

Fuhur je opet osluškivao šum i hućanje: „On ne može da uđe bez sećanja, kaže. Zmije ga neće propustiti.“

„Ja sam sve sačuvao za njega“, povika Atrej, „sve što mi je pričao o sebi i svom svetu! Ja jemčim za njega.“

Fuhur je slušao.

„One te pitaju s kojim pravom to činiš?“

„Jer sam mu prijatelj“, reče Atrej.

Opet je Fuhur izvesno vreme pažljivo slušao.

„Nije sigurno“, šapnu on Atreju, „da će to prihvatiti. Sada govore o tvojoj rani. Žele da znaju kako je došlo do toga da budeš ranjen.“

„Obojica smo bili u pravu“, reče Atrej, „i obojica smo se prevarili. Ali, sada se on dobrovoljno odrekao Aurina.“

Fuhur je slušao i zatim klimnuo glavom: „Da“, reče, „ona prihvata. Ovo mesto je Aurin. Kaže da smo dobrodošli.“

Atrej pogleda ogromnu zlatnu kupolu.

„Svaki od nas“, šaputao je, „nosio ga je izvesno vreme oko vrata – čak i ti Fuhure, za kratko vreme.“

Zmaj sreće mu dade znak da začuti i opet oslušnu pev vode. Zatim prevede: „Aurin su vrata koja je Bastijan tražio. Od početka ih je nosio u sebi. Ali, ona kaže da zmije neće dozvoliti da nešto što pripada Fantaziji pređe preko praga. Zato Bastijan mora da vrati sve što mu je poklonila Detinja Carica. Inače, ne može da pije Vodu života.“

„Ali, mi smo u njenom znaku!“, uzviknu Atrej. „Zar ona sama nije ovde?“

„Kaže da ovde prestaje moć Mesečevog deteta. Ono jedino nikada neće moći da kroči nogom na ovo mesto, ni da prodre u središte Aurina, zato što je nemoguće da odbaci samu sebe.“

Atrej je zbunjeno ćutao.

„Ona sada pita“, nastavi Fuhur, „da li je Bastijan spreman.“

„Da“, reče Atrej glasno, „spreman je.“

U tom trenutku polako poče da se podiže ogromna crna zmijska glava ne ispuštajući pri tom rep bele zmijske, koji je držala u ustima. Džinovska tela su se podizala sve dok nisu načinila veliki prolaz, čija je jedna polovina bila bela, a druga crna.

Atrej je poveo Bastijana držeći ga za ruku kroz taj stravični prolaz ka vodoskoku, koji se sada prostirao pred njima u svojoj svojoj veličini i divoti. Fuhur ih je sledio. I dok su se približavali korak po korak, Bastijan je gubio sve svoje čudnovate fantazijske sposobnosti. Lepi, snažni i neustrašivi junak opet je postao mali, debeli i stidljivi dečak. Nestala je i njegova odeća koja se ionako još u Jorovom Minroudu gotovo raspala u rite i pretvorila u ništa. Na kraju stajao je nag i bos pred velikom zlatnom fontanom, u čijoj je sredini izvirala Voda života bacajući mlaz visoko poput kristalnog drveta.

U tom poslednjem trenutku, kada više nije posedovao svoje fantazijske sposobnosti, a još uvek mu se nije povratilo sećanje na njegov svet i njega samog, proživio je stanje potpune nesigurnosti kada više nije znao kom svetu pripada i da li uopšte postoji.

Onda je jednostavno skočio u kristalno bistru vodu, kupao se, prskao, pljuskao dok mu se svetlucava kiša slivala u usta. Pio je i pio sve dok se njegova žeđ nije potpuno ugasila. Radost ga je celog prožimala, radost što živi i radost što je on *On*. Bio je ponovo rođen. A ono najlepše bilo je to što je sada postao osoba koja je želeo da bude. Da je između svih mogućnosti koje su postojale mogao da odabere samo jednu, nijednu drugu ne bi izabrao. Sada je znao – u svetu postoji hiljadu vidova radosti, ali, u suštini, sve su jedna velika radost što si uopšte u stanju da voliš.

Kasnije, mnogo posle povratka u svet ljudi, kada je odrastao i ostario, ova radost nikada u potpunosti nije napuštala Bastijana. I u najtežim trenucima svog života zadržao je istinsku radost, zbog koje se i tada smešio i tešio druge ljude.

„Atrej!“, viknuo je svom prijatelju, koji je zajedno sa Fuhurom stajao kraj fontane. „Dođite i vi! Dođi! Pij! Divno je!“

Atrej je, smejući se, odmahivao glavom.

„Ne“, odgovorio mu je, „ovog puta ovde smo da bi tebe pratili.“

„Ovog puta?“, upitao je Bastijan. „Šta hoćeš time da kažeš?“

Atrej i Fuhur se zгледаше, a onda Atrej reče: „Fuhur i ja smo već jednom bili ovde. Nismo odmah prepoznali ovo mesto, jer smo bili dovedeni u snu i ponovo vraćeni. Ali, sada smo se setili.“

Bastijan izađe iz vode.

„Opet znam ko sam“, reče Bastijan ozaren.

„Da“, reče Atrej i klimnu glavom, „sada te i ja prepoznajem. Opet izgledaš kao onda kada sam te ugledao u Kapiji čarobnog ogledala.“

Bastijan pogleda penušavu, blistavu vodu.

„Želeo bih da je odnesem svome ocu“, viknu Bastijan, „ali kako?!“

„Ne verujem da je to moguće“, odgovori Atrej, „ništa se ne može izneti van granica Fantazije.“

„Bastijan može!“, začu se Fuhurov glas, koji je opet imao onaj puni, bronzani zvuk. „On će moći!“

„Ti si zaista zmaj sreće!“, reče Bastijan.

Fuhur mu dade znak da učuti i oslušnu šum mnogostrukih glasova.

Onda objasni: „Voda kaže da sada moraš da kreneš na put, a i mi.“

„Gde je moj put?“, upita Bastijan.

„Kroz drugi prolaz“, prevodio je Fuhur, „tamo gde leži glava bele zmije.“

„U redu“, reče Bastijan, „ali, kako da izađem? Bela glava se ne miče.“

I zaista, glava bele zmije ležala je nepomično na tlu. Držala je rep crne zmije u svojim čeljustima i njeno ogromno oko piljilo je u Bastijana.

„Vode te pitaju“, rekao je Fuhur, „da li si završio sve priče koje si započeo u Fantaziji.“

„Ne“, reče Bastijan, „u stvari, nisam nijednu.“

Fuhur je osluškivao izvesno vreme. Njegovo lice poprimilo je zaprepašćen izraz.

„Voda kaže da te bela zmija u tom slučaju neće propustiti. Moraš da se vratiš u Fantaziju i okončaš sve.“

„Sve priče?“, promućao je Bastijan. „Onda se više nikada neću vratiti. Znači da je sve bilo uzalud.“

Fuhur je napregnuto osluškivao.

„Šta kaže?“, znatiželjno upita Bastijan.

„Tiho!“, reče Fuhur.

Posle izvesnog vremena uzdahnuo je i objasnio: „Kaže da se to ne može promeniti, osim ako se nađe neko ko će preuzeti taj zadatak umesto tebe.“

„Ali, to je bezbroj priča“, uzviknu Bastijan, „i iz svake stalno proizlaze nove! Niko ne može da preuzme na sebe takav zadatak.“

„Može“, reče Atrej. „Ja mogu.“

Bastijan ga pogleda bez reči. Onda mu pade oko vrata i promuća: „Atrej, Atrej! To ti nikada neću zaboraviti!“ Atrej se smeškao.

„Dobro Bastijane, onda nećeš zaboraviti ni Fantaziju.“

On ga bratski potapša po obrazu, zatim se brzo okrenu i uputi ka vratima crne zmijske glave, koja je još uvek bila uzdignuta kao u trenutku kada su ušli unutra.

„Fuhure“, reče Bastijan, „kako ćete završiti priče koje sam vam ostavio?“

Beli zmaj mu namignu svojim rubinskim okom i odgovori: „Sa srećom, moj dečko! Sa srećom!“

A zatim ode za svojim gospodarem i prijateljem.

Bastijan je gledao za njima dok su se kroz prolaz vraćali natrag u Fantaziju. Oni se još jednom okrenuše i mahnuše mu. Zatim se crna zmijska glava ponovo spusti na zemlju. Bastijan više nije mogao da vidi Atreja i Fuhura.

Bio je sam.

Okrenuo se ka glavi bele zmije i primetio da se ona digla kao i ona druga. Zmijska tela bila su izvijena na isti način, kao što su to učinila prvi put.

Brzo je obema rukama zahvatio Vodu života i potrčao ka vratima.

Iza njih je bila tama.

Bastijan se bacio kroz vrata i strmoglavio se u prazninu.

„Oče!“, povikao je. „Oče! Ja-sam-Bastijan-Baltazar-Buks!“

„Oče! Oče! Ja-sam-Bastijan-Baltazar-Buks!“

Još uvek dozivajući, iznenada se našao na tavanu školske zgrade, odakle je davno, pre mnogo vremena pošao u Fantaziju. Nije odmah prepoznao mesto, a zbog čudnovatih stvari koje je ugledao oko sebe, kao što su punjene životinje, kostur i slike, čak je za trenutak pomislio da se još uvek nalazi u Fantaziji. Onda ugleda svoju školska torbu i zarđali sedmokraki svećnjak sa pogašenim svećama. Tada mu je postalo jasno gde se nalazi.

Koliko li je vremena prošlo otkada je započeo svoje veliko putovanje kroz Beskrajnu priču. Nedelje? Meseci? Možda godine? Jednom je čitao priču o čoveku koji je proveo samo jedan sat u Čarobnoj pećini, a kada se vratio, prošlo je sto godina. Od svih ljudi koji su ga poznavali bio je živ samo jedan koji je bio dete kada je ovaj otišao, a sada je starac.

Kroz krovni prozor padala je siva dnevna svetlost, ali nije mogao da utvrdi da li je pre ili poslepodne. Na tavanu je bilo veoma hladno, baš kao i one noći kada je Bastijan otišao.

Skinuo je sa sebe gomilu prašnjave vojne ćebadi kojima je bio pokriven i obukao cipele i mantil. Na svoje iznenađenje primetio je da su vlažni kao i onog dana kada je padala jaka kiša.

On okači torbu na leđa i potraži knjigu koju je tada ukrao i sa kojom je sve započelo. Bio je čvrsto rešen da vrati knjigu neprijatnom gospodinu Koreanderu. Neka ga kazni ili prijavi zbog krađe ili učini još nešto gore. Ali nekome ko je doživeo onakve avanture kao Bastijan, nije se tako lako mogao uterati strah. Međutim, knjige više nije bilo.

Bastijan je tražio i tražio, prevrtao ćebad, gledao u svaki ćošak. Bez uspeha. Beskrajna priča je nestala.

„Pa, dobro“, konačno reče Bastijan sebi, „onda ću morati da mu kažem da je nestala. Sigurno mi neće poverovati, ali ja tu ništa ne mogu da učinim. Neka bude šta bude. Ko zna da li će se posle tolikog vremena još sećati knjige? Možda ni knjižare više nema?“

Uskoro će saznati koliko je vremena proteklo, jer najpre mora da prođe kroz školu. Ako mu učitelji i deca koje će sretati budu nepoznati, znaće šta treba da očekuje.

Ali, kada je otvorio vrata tavana i sišao niz stepenice, zatekao je potpunu tišinu. Izgleda da u celoj zgradi nije bilo nijednog jedinog živog stvora. Pa, ipak, časovnik na školskom tornju izbijao je upravo devet. Bilo je, dakle, prepodne i nastava je odavno trebalo da počne.

Bastijan pogleda u nekoliko učionica, ali sve su bile prazne. Kada je otišao do prozora i pogledao na ulicu, video je nekoliko prolaznika i automobila. Svet barem nije izumro.

On potrča niz stepenice ka velikim ulaznim vratima i pokuša da ih otvori, ali bila su zaključana. Ode do vrata iza kojih se nalazio stan domara. Pozvonio je i zalupao, ali niko se nije pojavio.

Razmišljao je. Ni u kom slučaju nije mogao da čeka da se neko pojavi. Čak i ako je prosuo Vodu života želeo je da ode kući svome ocu.

Da li da otvori prozor i više dok ga neko ne čuje i otvori mu vrata? Ne, činilo mu se da je to glupo. Pade mu na um da bi mogao da izađe kroz prozor. Otvarali su se iznutra. Ali, svi prozori u prizemlju imali su rešetke. Onda se setio da je, pogledavši kroz prozor na prvom spratu, primetio građevinske skele. Očigledno se obnavljala fasada nekog spoljnog zida.

Bastijan se opet pope na prvi sprat i priđe prozoru. Otvorio ga je i iskočio napolje.

Skele su bile napravljene od uspravnih greda, između kojih su tu i tamo bile položene daske. Pod Bastijanovom težinom daske su se povijale gore-dole. Za trenutak ga je uhvatila nesvestica i on oseti strah. Pokušao je da ga suzbije. Za nekog ko je bio gospodar Perelina to nije bio naročit problem – čak iako nije imao čudotvornu snagu, iako mu je debljina ipak otežavala stvar. Pažljivo i mirno tražio je oslonac za ruke i noge i spuštao se niz grede. Parče drveta zabilo mu se u ruku, ali na takve sitnice više nije obraćao pažnju. Pomalo oznojen i bez daha, sišao je na ulicu zdrav i čitav. Niko ga nije promatrao.

Bastijan je trčao kući. Pernica i knjige u njegovoj torbi kloparali su prateći ritam njegovih koraka a sa strane je počelo da ga probada, ali on je trčao dalje. Hteo je da stigne što pre do oca.

Kada je konačno stigao do kuće u kojoj je stanovao, zastao je i pogledao gore ka prozoru, iza kojeg se nalazila očeva laboratorija. Iznenada strah mu steže srce, zato što je prvi put došao na pomisao da možda oca više nema.

Ali, otac je bio tu i verovatno ga je video kako dolazi, jer kada je Bastijan dojurio uz stepenice, on mu istrča u susret raširenih ruku. Bastijan mu se baci u naručje. Otac ga podiže i ponese u stan.

„Bastijane, moj dečake“, neprestano je ponavljao, „moje drago, moje malo dete, gde si samo bio? Šta ti se dogodilo?“

Tek kada su seli za kuhinjski sto, dok je Bastijan pio toplo mleko i jeo zemičke koje je otac brižljivo mazao debelim slojem putera i meda, Bastijan primeti, koliko je očevu lice bledo i izmršavelo. Njegove oči bile su crvene, a brada neobrijana. Inače, izgledao je isto tako kao onog davnog dana kada je Bastijan otišao od kuće. I Bastijan mu to reče.

„Davno?“, začuđeno ga upita otac. „Šta hoćeš time da kažeš?“

„Pa, koliko dugo sam bio odsutan?“

„Od juče, Bastijane. Otkad si otišao u školu. Ali, kako se nisi vratio kući, zvao sam učitelja i saznao da nisi bio u školi. Tražio sam te celog dana i noći, dečake moj. Obavestio sam i policiju jer sam se plašio najgoreg. O bože, Bastijane! Šta se dogodilo? Potpuno sam pošasaveo od brige za tobom. Gde si samo bio?“

Tada Bastijan počeo da priča šta je doživeo. Pričao je vrlo opširno i to je trajalo mnogo sati.

Otac ga je slušao kao nikada do sada. Razumeo je šta mu je Bastijan ispričao.

Prekinuo ga je samo jednom, oko podneva, da bi pozvao policiju i obavestio je da se njegov sin vratio i da je sve u najboljem redu. Već je pao sumrak kada je Bastijan sa svojom pričom došao do Vode života, koju je hteo da donese ocu, a ipak je prosuo.

U kuhinji je bilo gotovo potpuno mračno. Otac je sedeo nepomično. Bastijan ustade i upali svetlo. On ugleda nešto što nikada nije video.

Ugledao je suze u očevim očima.

Tada je shvatio da mu je ipak doneo Vodu života.

Otac ga je ćutke stavio u krilo i prigrlio uza se. Milovali su jedan drugog.

Nakon što su dugo sedeli tako, otac duboko uzdahnu, pogleda Bastijana u lice i nasmeši mu se. Bio je to najsrećniji smešak koji je Bastijan ikada video na oćevom licu.

„Od sada“, reće otac sasvim promenjenim glasom, „od sada će sve biti drugaćije meću nama, slažeš li se?!“

Bastijan klimnu glavom. Nije mogao da govori. Srce mu je bilo prepuno.

Sledećeg jutra pao je prvi sneg, koji je, onako mek i ćist, ležao na simsu Bastijanovog prozora. Prigušeni zvuci sa ulice dopirali su do njega.

„Znaš šta, Bastijane?“, reće njegov raspoloženi otac za doručkom. „Mislim da nas dvojica imamo stvarno razloga da proslavimo. Takav dan kao današnji događa se samo jednom u životu. Nekima nikada. Zbog toga predlažem da nas dvojica zajedno preduzmemo nešto velićanstveno. Ja ću danas ostaviti posao, a ti nećeš ići u školu. Napisaću ti opravdanje. Šta misliš o svemu tome?“

„U školu?“, upita Bastijan. „Pa zar ona još postoji? Kada sam juće prolazio kroz hodnike nije bilo žive duše. Ćak ni domara.“

„Juće?“, odgovorio je otac. „Juće je bila nedelja, Bastijane.“

Dećak je kašićicom zamišljeno mutio kakao. Onda tiho reće: „Mislim da će mi biti potrebno izvesno vreme da se ponovo naviknem.“

„Taćno“, reće otac i klimnu glavom, „i zato ćemo se danas nas dvojica odmarati. Šta bi najviše voleo da radimo? Mogli bismo da idemo na izlet ili u zoološki vrt? U podne ćemo otići na najfiniji rućak koji je svet ikada video. Poslepodne možemo da odemo u kupovinu, sve što god hoćeš. A uveće – hoćeš li da uveće idemo u pozorište?“

Bastijanove oći su blistale. Onda reće odlučno: „Najpre moram da uradim nešto. Moram da odem do gospodina Koreandera da mu kažem da sam ukrao i izgubio knjigu.“

Otac uze Bastijana za ruku.

„Slušaj, Bastijane, ako hoćeš ja ću to obaviti umesto tebe.“

Bastijan odmahnu glavom.

„Ne“, odlučio je, „to je moja stvar. Sam ću to srediti. I mislim da je najbolje da to odmah učinim.“

On ustade i obuče mantil. Otac nije ništa rekao, ali pogled kojim je posmatrao dečaka bio je pun iznenađenja i poštovanja. Ranije se njegov dečak nikada nije tako ponašao.

„Mislim“, reče na kraju, „da će i meni biti potrebno izvesno vreme da se naviknem na promenu.“

„Brzo ću se vratiti“, uzviknu Bastijan već na hodniku, „neće trajati dugo. Ovog puta ne.“

** * **

Kada je došao do knjižare gospodina Koreandera, opet se obeshrabrio. Provirio je unutra kroz okno na kojem su bila ispisana kitnjasta slova. Gospodin Koreander upravo je imao mušteriju i Bastijan odluči da sačeka dok ovaj ode. Šetao se gore-dole pred antikvarnicom. Opet je počeo da pada sneg.

Konačno, mušterija je napustila prodavnicu. „Sada!“, naredi Bastijan sebi.

Prisetio se kako je u Pustinji boja Goab izašao pred Graogramana.

Dečak odlučno pritisnu kvaku.

Iza zida od knjiga na kraju mračne prostorije začu se kašljanje. Bastijan je išao napred, pomalo bled, ali ozbiljan i priseban, stupio je pred gospodina Koreandera. On je i sada sedeo u svojoj izlizanoj kožnoj fotelji kao i prilikom njihovog prvog susreta.

Bastijan je ćutao. Očekivao je da će gospodin Koreander pocrveneti od besa i obrecnuti se na njega: „Lopove! Zlotvore!“, ili nešto slično.

Umesto toga, stari čovek sporo zapali svoju povijenu lulu, pri čemu je kroz smešne male naočare stisnutih očiju ispitivački gledao dečaka.

Kada se duvan u luli zapalio, gospodin Koreander je jedno vreme pućkao i zatim zabrundao: „Dakle? Šta je? Šta opet tražiš ovde?“

„Ja...“ , započe Bastijan zastajkujući. „Ukrao sam vam knjigu. Hteo sam da je vratim, ali ne mogu. Izgubio sam je ili... Tek, sada je nema.“

Gospodin Koreander prestade da pućka i izvadi lulu iz usta.

„Kakva knjiga?“, upita.

Bila je to ona koju ste upravo čitali kada sam poslednji put bio ovde. Otišli ste da telefonirate, ona je ležala na fotelji i ja sam je jednostavno poneo.“

„Tako, dakle“, reče gospodin Koreander i nakašlja se, „ali meni ne nedostaje nijedna knjiga. Kakva je to knjiga bila?“

„Zove se Beskrajna priča“, objasnio je Bastijan. „Bila je povezana u svilu bakarne boje i svetlucala je kada bi se okretala. Na koricama su bile dve zmije, svetla i tamna koje jedna drugu grizu za rep. Unutra je štampana u dve različite boje i ima velika, lepa početna slova.“

Vrlo čudna stvar!“, reče gospodin Koreander. „Nikada nisam imao takvu knjigu. Dakle, nisi mogao da mi je ukradeš. Verovatno si je ukrao nekom drugom.“

„Sigurno ne!“, uveravao ga je Bastijan. „Pa, morate da se setite. To je...“, oklevao je za trenutak, ali onda ipak izgovori svoju misao. „To je čarobna knjiga. Dok sam čitao Beskrajnu priču, ušao sam u nju, a kada sam izašao iz nje, ona je nestala.“

Gospodin Koreander je posmatrao Bastijana preko svojih naočara.

„Da se ti meni možda ne rugaš, ha?“

„Ne“, reče Bastijan zbunjeno, „sasvim sigurno ne. To što kažem istina je. Vi biste to morali da znate!“

Gospodin Koreander je razmišljao neko vreme, a onda odmahnu glavom.

„Moraš malo bolje da mi objasniš. Sedi, dečko moj. Molim te, sedi!“

On pokaza lulom na fotelju koja je stajala prekoputa njegove. Bastijan sede.

„Dakle“, reče gospodin Koreander, „sada mi pričaj šta sve to treba da znači. Ali, polako i redom, molim.“

I Bastijan počeo da priča.

Nije mu pričao tako opširno kao ocu, ali gospodin Koreander je pokazivao sve veću zainteresovanost i stalno se raspitivao za pojedinosti.

Bastijanu je ipak bilo potrebno više od dva sata da stigne do kraja.

Ko zna zašto, ali za sve to vreme nije ih uznemirila nijedna mušterija.

Kada je Bastijan završio svoju priču, gospodin Koreander je dugo pućkao lulu. Činilo se da je duboko zamišljen. Konačno, opet se nakašlja, namesti naočare, ispitivački pogleda Bastijana i reče: „Jedno je sigurno – ti mi nisi ukrao tu knjigu, jer ona ne pripada ni tebi, ni meni, niti bilo kom drugom. Ako se ne varam, ona sama potiče iz Fantazije. Ko zna, možda je ovog trenutka neko drugi drži u ruci i čita.“

„Onda mi, znači, verujete?“, upita Bastijan.

„Naravno da ti verujem“, odgovori gospodin Koreander. „Svaka razumna osoba bi verovala.“

„Iskreno rečeno“, reče Bastijan, „nisam računao na to!“

„Postoje ljudi koji nikada ne mogu da odu u Fantaziju, reče gospodin Koreander, „i postoje ljudi koji mogu da odu, ali zauvek ostaju tamo. Postoji samo nekolicina onih koji odlaze u Fantaziju i vraćaju se iz nje. Kao ti. Oni isceljuju oba sveta.“

„Ah“, prozbori Bastijan i pocrvene malo, „ja to, u stvari, nisam zaslužio. Malo je falilo da se uopšte ne vratim. Da nije bilo Atreja, ja bih sada sigurno sedeo u Gradu Starih careva.“

Gospodin Koreander je klimnuo i zamišljeno pućkao.

„Hm“, brundao je, „srećan si što imaš prijatelja u Fantaziji. Bog zna da to ne može svako da kaže.“

„Gospodine Koreandere“, upita Bastijan, „odakle vi znate za sve to? Mislim, jeste li i vi ikad bili u Fantaziji?“

„Naravno“, reče gospodin Koreander.

„Ali onda“, uzviknu Bastijan, „onda svakako poznajete Mesečevo dete!“

„Da, poznajem Detinju Caricu“, reče gospodin Koreander, „doduše ne pod tim imenom. Ja sam je drugačije nazvao. Ali, to nije važno.“

„Ali, onda znate i za knjigu!“, uzviknu Bastijan. „Onda ste čitali Beskrajnu priču!“

Gospodin Koreander odmahnu glavom.

„Svaka prava priča je Beskrajna priča“, pogledom prelete preko mnogih knjiga koje su bile naslagane kraj zidova sve do plafona, a onda pokaza lulom na njih i nastavi: „Postoje mnoga vrata koja vode u Fantaziju, moj

dečko! Postoji još više takvih čarobnih knjiga. Mnogi ljudi to ne primećuju. Sve zavisi od toga kome takva knjiga dođe do ruku.“

„Onda je Beskrajna priča za svakog drugačija?“

„Tačno!“, odvrati gospodin Koreander. „Osim toga ne postoje samo knjige, već i druge mogućnosti da se ode u Fantaziju i vrati iz nje. To ćeš tek videti.“

„Stvarno?“, upita Bastijan pun nade. „To znači da bih još jednom sreo Mesečevo dlete, a ona se može sresti samo jednom.“

Gospodin Koreander se nagnu i reče prigušenim glasom: „Saslušaj reči starog iskusnog putnika kroz Fantaziju, moj dečače! To je tajna koju u Fantaziji niko ne može da zna. Ako razmisliš, shvatićeš zašto je tako. Ne možeš da posetiš Mesečevo dete drugi put, to je tačno – sve dok je ona Mesečevo dete. Ali, ako joj daš novo ime videćeš je ponovo. Ma koliko često ti to polazilo za rukom, svaki put će biti prvi i jedini put.“

Za trenutak je lice gospodina Koreandera, inače nalik na buldoga, poprimilo nežan izraz, tako da je izgledalo gotovo mlado i lepo.

„Hvala, gospodine Koreandere!“, reče Bastijan.

„Ja moram tebi da se zahvalim, moj dečko“, odgovori gospodin Koreander. „Bilo bi lepo kada bi ponekad navratio do mene, da razmenimo iskustva. Nema mnogo ljudi sa kojima se može razgovarati o takvim stvarima.“

On pruži Bastijanu ruku.

„Važi?“

„Rado!“ , reče Bastijan prihvativši ruku. „Sada moram da idem. Otac me čeka. Ali, uskoro ću opet doći.“

Gospodin Koreander gu isprati do vrata. Kroz obrnuta slova na oknu Bastijan ugleda oca koji ga je čeka na drugoj strani ulice. Njegovo lice je sijalo.

Bastijan otvori vrata tako naglo da je grozd mesinganih zvončića divlje zazvonio. Potrča ka ocu.

Gospodin Koreander polako zatvori vrata i pogledom ih isprati.

„Bastijane Baltazare Bukse“, brundao je, „ako se ne varam, ti ćeš

mnogima pokazati put u Fantaziju i oni će nam doneti Vodu života.“

Gospodin Koreander se nije prevario.

Ali, to je druga priča koju ćemo ispričati neki drugi put.

Mihael Ende - život, priča, vizija, san...

Mihael Ende rođen je 12. novembra 1929. godine u poznatom skijaškom centru Garmiš-Partenkirhenu (Bavarska, Nemačka), kao sin jedinac Luize i Edgara Endea, jednog od prvih nemačkih nadrealističkih slikara. Umetnost njegovog oca, za vreme nacističkog režima, označena je kao „degenerična“, a on sam je proglašen „dekadentnim“ te mu je stoga zabranjen rad i izlaganje u javnosti. Mihael je odrastao u Minhenu u okrilju svoje slobodoumne porodice te je tako i upisao i završio Valdorfsku školu (antropozofska obrazovna ustanova, formirana na temeljima učenja Rudolfa Štajnera). Negde u proleće 1945. pred sam kraj rata, još uvek maloletnog Endea mobilisali su i, praktično bez obuke, poslali na front. Dezertirao je i pridružio se ilegalnoj antinacističkoj organizaciji „Bavarski oslobodilački front“.

Nakon rata pohađao je „Štajnerovu gimnaziju“ u Štutgartu. Roditelji su ga slali i u *Getenaum*, antropozofsko sedište u Dornahu u Švajcarskoj. Ovaj snažan uticaj antropozofije i kreativne umetničke atmosfere u roditeljskom domu ostaviće presudan trag na Mihaelov stvaralački razvoj i njegovo zrelo umetničko delo, vidno obeleženo preplitanjem mašte i nadrealnih svetova sa ovim pojavnim svetom, duboko protkanim elementima magičnog... Njegova literatura steći će predznak fantastičnog.

U mladosti, Mihael Ende bio opčinjen pozorištem i želeo je da postane glumac, međutim, nakon završene pozorišne akademije u Minhenu, kratko se bavio glumom. Usledio je period traganja. Oprobao se u više raznovrsnih zanimanja. Jedno vreme pisao je tekstove za kabare, pokušavao je da piše i pozorišne komade, sa promenljivim uspehom i bio upravnik Narodnog pozorišta u Minhenu, da bi se potom skrasio kao filmski kritičar Bavarskog radija. Pomalo razočaran brehtovskim strujanjima u teatru, okreće se književnosti za decu i

mlade. Već je njegov prvi roman *Džim Dugme i mašinovođa Luka*, (objavljen 1960. godine) postigao veliki uspeh. Bio je dobro primljen i od strane publike i od strane kritike. Dobio je i značajnu nagradu za najbolju nemačku omladinsku knjigu *Deutscher Jugendbuchpreis*. Ponet uspehom napisao je i nastavak *Džim Dugme i Diflija trinaestorica* (1962). Usledile su televizijske i radijske adaptacije. Finansijski stabilizovan, Mihael Ende pokušava još jednom da se vrati pozorištu, međutim, njegov komad *Nasledna igra* nije naišao na razumevanje. Seli se u Italiju u okolinu Rima i u potpunosti se posvećuje pisanju. Godine 1973. izlazi roman *Momo*, savremena bajka, koja je takođe ovenčana najvećim nemačkim priznanjem za omladinsku literaturu, a potom sledi njegovo najznačajnije delo *Beskrajna priča* (1979), koje mu donosi međunarodnu slavu.

Kontinuirano piše priče i pesme, a povremeno pravi i izlete u polja takozvane 'visoke kulture' pišući o stvaralaštvu svog oca Edgara Endea ali i radu slavnog nemačkog umetnika Jozefa Bojsa.

Slede *Mađioničarska bajka* (1982), *Ogledalo u ogledalu* (1986), *Ofelijino pozorište senki* (1988) i njegov poslednji roman – *Satanoarheolažljivogenijlanoalkohopakleni napitak želja*, 1989.

Godine 1984. snimljena je prva filmska verzija *Beskrajne priče*. Mihael Ende je bio nezadovoljan prevelikim odstupanjem od knjige. Nakon četrnaest godina odsustvovanja, 1985. godine vraća se u Nemačku. Naredne godine i *Momo* je ekranizovana.

Umro je u 65 godini, 28. avgusta 1995. u Štutgartu. Sahranjen je na Valdfriidhof groblju u Minhenu.

Knjige Mihaela Endea prevedene su na više od četrdeset jezika i prodane su u nekoliko desetina miliona primeraka. Snaga njegove imaginacije podjednako je naišla na plodno čitalačko tle kako širom Evrope i Zapadnog sveta tako i kod mladih čitalaca za nas egzotičnih zemalja dalekog istoka – Kine, Koreje i Japana.